

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2013

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2013/14:115 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2013 med tre följdmotioner och ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2012 och 2013 som innehåller yrkanden som avser samarbetet inom EU.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har, med utgångspunkt i de motioner som väckts om samarbetet inom EU, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet på nio teman. Dessa teman är utvidgningsprocessen, EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, ekonomiska och finansiella frågor, rättsliga och inrikes frågor, sysselsättning och socialpolitik, jordbruks- och fiskepolitik, miljö- och energifrågor, EU:s institutioner samt utbildning, kultur och idrott.

Utrikesutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över skrivelsen och följdmotionerna inom deras respektive beredningsområden. EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Yttranden har kommit in från finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, försvarsutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet, miljö- och jordbruksutskottet, näringsutskottet, arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden och föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2013/14:115 till handlingarna.

I betänkandet finns 39 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	10
Utvidgningsprocessen	10
Skrivelsen	10
Motionerna	10
Utrikesutskottets ställningstagande	10
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser	12
Skrivelsen	12
Motionerna	13
Utrikesutskottets ställningstagande	17
Ekonomiska och finansiella frågor	24
Skrivelsen	24
Motionerna	25
Utrikesutskottets ställningstagande	36
Rättsliga och inrikes frågor	37
Skrivelsen	37
Motionerna	37
Utrikesutskottets ställningstagande	45
Sysselsättning, socialpolitik och hälso- och sjukvård	46
Skrivelsen	46
Motionen	46
Näringsutskottets synpunkter i protokollsutdrag	48
Utrikesutskottets ställningstagande	52
Jordbruks- och fiskeripolitik	53
Skrivelsen	53
Motionerna	54
Utrikesutskottets ställningstagande	59
Miljö och näringspolitik, infrastruktur och energifrågor	59
Skrivelsen	59
Utrikesutskottets ställningstagande	66
EU:s institutioner	67
Skrivelsen	67
Motionerna	67
Utrikesutskottets ställningstagande	68
Utbildning, kultur och idrott	71
Skrivelsen	71
Motionen	71
Utrikesutskottets ställningstagande	74
Skrivelsen och övriga yrkanden	75
Reservationer	76
1. Utvidgning, punkt 1 (SD)	76

2. Utvidgning, punkt 1 (V)	77
3. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (S)	78
4. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (MP)	79
5. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (SD)	80
6. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (V)	82
7. Västsahara, punkt 3 (MP, SD, V)	83
8. Nationell säkerhet och försvarsindustrifrågor, punkt 4 (S)	84
9. Nationell säkerhet och försvarsindustrifrågor, punkt 4 (SD)	85
10. Nationell säkerhet och försvarsindustrifrågor, punkt 4 – motiveringen (V)	86
11. Ekonomi och finans, punkt 5 (MP)	87
12. Ekonomi och finans, punkt 5 (SD)	87
13. Ekonomi och finans, punkt 5 – motiveringen (V)	89
14. Skatt på finansiella transaktioner, punkt 6 (S)	90
15. Skatt på finansiella transaktioner, punkt 6 (MP)	91
16. Skatt på finansiella transaktioner, punkt 6 (SD)	91
17. Skatt på finansiella transaktioner, punkt 6 – motiveringen (V)	92
18. Mervärdesskatt, punkt 7 (S, MP, V)	92
19. Mervärdesskatt, punkt 7 (SD)	93
20. Internationell skatteflykt, punkt 8 (S, MP, V)	94
21. Asyl, migration och visering, punkt 9 (MP, V)	96
22. Asyl, migration och visering, punkt 9 (SD)	97
23. Jämställdhet, punkt 10 (S, MP, V)	97
24. Schengensamarbete m.m., punkt 11 (S, MP, V)	98
25. Schengensamarbete m.m., punkt 11 (SD)	99
26. Sysselsättningspolitik, arbetsmiljö, punkt 12 (S)	100
27. Sysselsättningspolitik, arbetsmiljö, punkt 12 – motiveringen (V)	102
28. Kollektivavtal, punkt 13 (S, SD, V)	103
29. Jordbrukspolitiska frågor, punkt 14 (S)	104
30. Jordbrukspolitiska frågor, punkt 14 (MP)	105
31. Jordbrukspolitiska frågor, punkt 14 (SD)	106
32. Jordbrukspolitiska frågor, punkt 14 – motiveringen (V)	107
33. Miljö-, energi- och klimatpolitik, punkt 16 (S)	108
34. Miljö-, energi- och klimatpolitik, punkt 16 (MP)	110
35. Miljö-, energi- och klimatpolitik, punkt 16 (SD)	111
36. Miljö-, energi- och klimatpolitik, punkt 16 – motiveringen (V)	112
37. Trafikfrågor, punkt 17 (SD)	113
38. EU:s institutioner, punkt 18 (SD)	114
39. Utbildnings- och kulturfrågor, punkt 19 (SD)	115
Särskilda yttranden	117
1. Asyl, migration och visering, punkt 9 (S)	117
2. Sysselsättningspolitik, arbetsmiljö, punkt 12 (SD)	117
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	119
Skrivelsen	119
Följdmotionerna	119
Motion från allmänna motionstiden hösten 2012	125
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	125

<i>Bilaga 2</i>	
Finansutskottets yttrande	127
<i>Bilaga 3</i>	
Skatteutskottets yttrande	151
<i>Bilaga 4</i>	
Justitieutskottets yttrande	174
<i>Bilaga 5</i>	
Civilutskottets yttrande	184
<i>Bilaga 6</i>	
Försvarsutskottets yttrande	190
<i>Bilaga 7</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande	197
<i>Bilaga 8</i>	
Protokollsutdrag från kulturutskottet	206
<i>Bilaga 9</i>	
Utbildningsutskottets yttrande	208
<i>Bilaga 10</i>	
Protokollsutdrag från trafikutskottet	214
<i>Bilaga 11</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande	216
<i>Bilaga 12</i>	
Protokollsutdrag från näringsutskottet	241
<i>Bilaga 13</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	243
<i>Bilaga 14</i>	
EU-nämndens yttrande	257

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utvidgning

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U12 yrkandena 6 och 7, 2013/14:U203 yrkande 15 och 2013/14:U303 yrkande 67.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

2. Utrikes- och säkerhetspolitik

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U11 yrkandena 2 och 12, 2013/14:U12 yrkandena 8, 10 och 12–14, 2013/14:U203 yrkandena 6 och 10–12, 2013/14:U303 yrkandena 68, 69, 71 och 72, 2013/14:U316 yrkande 48 och 2013/14:Sf392 yrkandena 14 och 15.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (MP)

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (V)

3. Västsahara

Riksdagen avslår motion 2013/14:U221 yrkande 7.

Reservation 7 (MP, SD, V)

4. Nationell säkerhet och försvarsindustrifrågor

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 23 och 2013/14:U12 yrkande 11.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (V) – motiveringen

5. Ekonomi och finans

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U12 yrkandena 3–5, 16–19 och 28 samt 2013/14:U13 yrkandena 1 och 3.

Reservation 11 (MP)

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (V) – motiveringen

6. Skatt på finansiella transaktioner

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 4, 2013/14:U12 yrkande 20 i denna del och 2013/14:U13 yrkandena 2 och 9.

Reservation 14 (S)

Reservation 15 (MP)

Reservation 16 (SD)

Reservation 17 (V) – motiveringen

7. Mervärdesskatt

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U11 yrkandena 5 och 6 samt 2013/14:U12 yrkande 20 i denna del.

Reservation 18 (S, MP, V)

Reservation 19 (SD)

8. Internationell skatteflykt

Riksdagen avslår motion 2013/14:U11 yrkandena 7–11.

Reservation 20 (S, MP, V)

9. Asyl, migration och visering

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U12 yrkandena 23 och 24 samt 2013/14:U13 yrkandena 10–12 och 14.

Reservation 21 (MP, V)

Reservation 22 (SD)

10. Jämställdhet

Riksdagen avslår motion 2013/14:U11 yrkandena 3 och 17.

Reservation 23 (S, MP, V)

11. Schengensamarbete m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 13, 2013/14:U12 yrkandena 21 och 22 samt 2013/14:U13 yrkande 15.

Reservation 24 (S, MP, V)

Reservation 25 (SD)

12. Sysselsättningspolitik, arbetsmiljö

Riksdagen avslår motion 2013/14:U11 yrkandena 16 och 18–20.

Reservation 26 (S)

Reservation 27 (V) – motiveringen

13. Kollektivavtal

Riksdagen avslår motion 2013/14:U11 yrkande 21.

Reservation 28 (S, SD, V)

14. Jordbrukspolitiska frågor

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 14, 2013/14:U12 yrkandena 15, 33 och 34 samt 2013/14:U13 yrkandena 4 och 5.

Reservation 29 (S)

Reservation 30 (MP)

Reservation 31 (SD)

Reservation 32 (V) – motiveringen

15. Närings- och industripolitik

Riksdagen avslår motion 2013/14:U11 yrkande 22.

16. Miljö-, energi- och klimatpolitik

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 15, 2013/14:U12 yrkandena 35–39 och 2013/14:U13 yrkandena 6–8.

Reservation 33 (S)

Reservation 34 (MP)

Reservation 35 (SD)

Reservation 36 (V) – motiveringen

17. Trafikfrågor

Riksdagen avslår motion 2013/14:U12 yrkandena 29–32.

Reservation 37 (SD)

18. EU:s institutioner

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U306 yrkande 58, 2013/14:U11 yrkande 1, 2013/14:U12 yrkandena 1, 2 och 9, 2013/14:U13 yrkandena 13 och 16–18 samt 2013/14:U303 yrkandena 66 och 70.

Reservation 38 (SD)

19. Utbildnings- och kulturfrågor

Riksdagen avslår motion 2013/14:U12 yrkandena 25–27, 40 och 41.

Reservation 39 (SD)

20. Övriga motioner

Riksdagen avslår motionerna 2013/14:U231, 2013/14:U243 yrkande 1 och 2013/14:U297 yrkande 5.

21. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:115 till handlingarna.

Stockholm den 29 april 2014

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Carina Hägg (S), Christian Holm (M), Tommy Waidelich (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Ismail Kamil (FP) och Gustav Blix (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 6 mars 2014 om skrivelse 2013/14:115 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2013, som sedan bordlades av kammaren den 11 mars 2014. I detta betänkande behandlar utskottet skrivelsen och tre följdmotioner som väckts med anledning av denna. Utskottet behandlar även ett antal motioner från de allmänna motions-tiderna 2012 och 2013 som berör samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har, med utgångspunkt i de motioner som väckts, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet på nio teman. Dessa är, utvidgningsprocessen, EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, ekonomiska och finansiella frågor, rättsliga och inrikes frågor, sysselsättning och socialpolitik, jordbruks- och fiskeripolitik, miljö- och energifrågor, EU:s institutioner samt utbildning, kultur och idrott.

Utrikesutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över skrivelsen och följdmotionerna inom deras respektive beredningsområden. EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Följande utskott har yttrat sig över skrivelsen: finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, försvarsutskottet, socialförsäkringsutskottet, kulturutskottet (protokollsutdrag), utbildningsutskottet, trafikutskottet (protokollsutdrag), miljö- och jordbruksutskottet, näringsutskottet (protokollsutdrag), arbetsmarknadsutskottet. Dessutom har EU-nämnden yttrat sig.

Yttrandena refereras i de delar dessa har bäring på utrikesutskottets överväganden, men återges också i sin helhet i bilagorna 2–14 i betänkandet.

Enligt 10 kap. 2 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU och varje år lämna en skrivelse till riksdagen med en berättelse om verksamheten i EU. Med skrivelse 2013/14:115 har regeringen lämnat den avsedda redogörelsen till riksdagen.

Utskottet genomförde den 8 april en öppen utfrågning om den humanitära situationen i Syrien med representanter för FN och Internationella Röda Korset. Under våren har utskottet kontinuerligt hämtat in information om händelseutvecklingen i Ukraina, bl.a. i form av föredragningar av UD och Försvarsmakten. Regeringen har också fortlöpande informerat utskottet inför utrikes- och biståndsrådsmöten i EU.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Utskottets överväganden

Utvidgningsprocessen

Skrivelsen

Utvidgningsprocessen har fortsatt under 2013. Kroatien välkomnades den 1 juli som den 28:e medlemsstaten. I december enades EU om att inleda medlemskapsförhandlingar med Serbien i januari 2014. En viktig faktor bakom detta beslut var de framsteg som gjorts i normaliseringen av förbindelserna mellan Serbien och Kosovo. Medlemskapsförhandlingarna med Turkiet återupptogs och för första gången på tre år öppnades ett nytt kapitel för förhandling. Medlemskapsförhandlingarna med Island har lagts på is på den isländska regeringens begäran.

Motionerna

Socialdemokraterna understryker i kommittémotion 2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 67 att utvidgningen av EU måste fortsätta. Alla europeiska länder som lever upp till kraven på medlemskap ska kunna bli medlemmar i EU. Socialdemokraterna ser ett framtida turkiskt medlemskap som viktigt, inte minst med tanke på hur det främjar rättigheterna för kurder och andra folkgrupper. EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet måste användas för att underlätta framtida medlemskap, snarare än att bli ett alternativ till medlemskap.

Vänsterpartiet föreslår i partimotion 2013/14:U203 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 15 att Sverige, såväl bilateralt som inom EU, bör verka för att Turkiet ska genomföra nödvändiga demokratiska reformer av sin konstitution.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 6 att inget land ska godkännas för kandidatstatus innan samtliga dess konflikter med andra stater vad gäller t.ex. namnfrågor, gränser eller handelskonflikter är lösta. Sverigedemokraterna anser också i yrkande 7 att instrumentet för föranslutningsstöd ska avvecklas så snart som möjligt.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet vill betona att EU:s engagemang för utvidgningsprocessen gagnar såväl unionen som de länder som eftersträvar medlemskap. EU:s utvidgningsprocess bidrar till stabilitet i Europa och till säkerhet och välbefinnande för befolkningen i Europa. Utskottet vill i detta sammanhang också

betona vikten av att motverka krafter som vänder sig bort från öppenhet och samarbete. Sverige måste fortsätta att vara en stark kraft för öppna samhällen, för ett öppet Europa och för en öppen värld.

Utskottet understryker att unionens åtgärder i internationella sammanhang, inklusive utvidgningsprocessen, ska utgå från de principer som legat till grund för dess egen tillblivelse, utveckling och utvidgning och som den strävar efter att föra fram i resten av världen: demokrati, rättsstatens principer, de mänskliga rättigheternas och grundläggande friheternas universalitet och odelbarhet, respekt för människors värde, jämlikhet och solidaritet samt respekt för principerna i Förenta nationernas stadga samt folkrätten. Utskottet välkomnar att kommissionen i sitt årliga utvidgningspaket sätter utvecklingen av rättsstaten i centrum, bl.a. med förslag om förstärkta reformkrav avseende ekonomisk styrning, grundläggande rättigheter och demokratiska institutioner. Även behandlingen av utsatta grupper i ansökarländerna, som hbtq-personer och romer, behandlas särskilt i utvidgningsstrategin.

Utskottet välkomnar att Kroatien den 1 juli 2013 blev EU:s 28:e medlemsstat. Utskottet välkomnar också uppgörelsen mellan Serbien och Kosovo i april förra året som banade väg för ett beslut av Europeiska rådet om att inleda EU-förhandlingar med Serbien i januari 2014.

Kommissionen upprepar i sin översynsrapport för femte året i rad rekommendationen om att inleda förhandlingar med Makedonien. Makedonien fortsätter att uppfylla de politiska kriterierna även om förbättringar krävs på flera områden, bl.a. när det gäller mediefrihet. När det gäller den olösta namnfrågan mellan Grekland och Makedonien pågår fortfarande förhandlingar som understöds av FN. Utskottet anser att förhandlingar om medlemskap bör påbörjas och uppmanar parterna att ta sitt ansvar för att finna en ömsesidigt acceptabel lösning i namnfrågan.

Montenegros medlemskapsförhandlingar inleddes 2012. Särskilt fokus ligger på granskningen av rättsstatsfrågorna, vilket innebär att de kapitel som behandlar dessa frågor ska öppnas tidigt och hållas öppna under hela förhandlingsprocessen. Utskottet välkomnar detta och understryker vikten av att EU noggrant analyserar Montenegros reformarbete inom rättsområdet med fokus på organiserad brottslighet och korruption.

EU:s instrument för föranslutningsstöd (instrument for pre-accession assistance, IPA) inrättades 2007 och har haft till syfte att stödja utvidgningsländernas EU-närmandeprocesser på västra Balkan och i Turkiet genom riktade insatser inom bl.a. kapacitetsbyggande och offentlig förvaltning. 2013 var sista genomförandeåret för IPA I. Den nya förordningen om föranslutningsstöd som avser perioden 2014–2020 antogs i slutet av 2013 och omfattar totalt ca 11,5 miljarder euro. Enligt utskottets uppfattning är IPA ett viktigt instrument för att stödja utvidgningsländernas närmande till EU och därmed en investering i Europas fortsatta säkerhet och välbefinnande. Utskot-

tet välkomnar att IPA II har utvecklats när det gäller flexibilitet och att sambandet har stärkts mellan finansiellt stöd och uppsatta prioriteringar i utvecklingsstrategin.

Turkiet bedriver anslutningsförhandlingar sedan oktober 2005. Utskottet konstaterar att reformtakten i Turkiet har avtagit på senare år och att Turkiet har en lång väg kvar till EU-medlemskap. I oktober 2013 öppnades kapitel 22 Regionalpolitik, den första kapitelöppningen på över tre år. Därmed har 14 av de 35 förhandlingskapitlen öppnats. Kommissionen konstaterar i den senaste översynsrapporten att trots att vissa framsteg gjorts, bl.a. vad gäller den kurdiska fredsprocessen, kvarstår fortfarande allvarliga brister, bl.a. när det gäller minoritetsrättigheter, yttrandefrihet, jämställdhet och rättsväsen. Utskottet noterar att Turkiets grundlagsdomstol nyligen slog fast att den turkiska regeringens beslut att förbjuda Twitter strider mot yttrandefriheten.

Enligt utskottets uppfattning blir EU en starkare union såväl politiskt som ekonomiskt med ett demokratiskt Turkiet som medlem i framtiden. Samtidigt vill utskottet understryka vikten av att EU tar frågan om den turkiska yttrandefriheten på allvar. Turkiet måste som kandidatland genomföra reformer för att bl.a. förbättra yttrandefriheten, friheten på nätet och pressfriheten. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att Turkiet och EU bör inleda förhandlingar om kapitel 23 (rättsväsen och grundläggande rättigheter) och 24 (rättvisa, frihet och säkerhet) för att sätta mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen i centrum för anslutningsprocessen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14:U303 yrkande 67, 2013/4:U203 yrkande 15 och 2013/14:U12 yrkandena 6 och 7.

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser

Skrivelsen

Vikten av EU som en säkerhetspolitisk och global aktör bekräftades när stats- och regeringscheferna diskuterade den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna vid toppmötet i december. Det fanns bred enighet om behoven av en samlad ansats i EU:s externa relationer mellan t.ex. den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna, bistånd och handel.

I november genomfördes ett toppmöte i Vilnius inom ramen för det östliga partnerskapet. Under mötet signerades associeringsavtal imed Georgien och Moldavien. In i det sista var det oklart om motsvarande avtal med Ukraina skulle kunna undertecknas, något som i slutändan inte blev fallet. Den ukrainske presidentens beslut att inte underteckna avtalet har lett till starka protester i Ukraina.

Utvecklingen i det södra grannskapet var fortfarande omvälvande. EU har fortsatt att verka för främjande av tillväxt, fler jobb och andra åtgärder mot fattigdomen som i sig utgör förutsättningar för att revolutionerna och reformprocesserna i regionen ska leda till ökad demokrati. Särskilt inbördeskriget i Syrien stod högt på den utrikespolitiska dagordningen i EU.

Det var ett stort framsteg att EU kunde enas om ett mandat för förhandling med USA om ett handels- och investeringsavtal och att en principöverenskommelse om frihandelsavtalet med Kanada kunde fattas i oktober. Dessa handelsavtal väntas bli viktiga bidrag till ökad tillväxt i Europa. Kommissionen uppskattar att ett ambitiöst och omfattande transatlantiskt handels- och investeringsavtal skulle kunna generera vinster för EU respektive USA motsvarande ca 100 miljarder euro per år.

Motionerna

I kommittémotion 2013/4:U303 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 71 menar Socialdemokraterna att EU i dag står modell när andra delar av världen bygger upp regionala samarbeten. Områdena och metoderna för EU:s samarbete inspirerar andra. EU har därför ett stort ansvar för att internationellt vara en lyhörd, demokratisk, progressiv och solidarisk organisation som tar ansvar, bidrar och inte enbart agerar utifrån egen vinning. I yrkande 72 understryker Socialdemokraterna EU:s viktiga roll i världen och att EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet. Vetorätten på utrikespolitikens område måste gälla även i fortsättningen. Sverige ska i största möjliga mån eftersträva enighet inom EU, men går det inte att uppnå enighet måste Sverige alltid vara berett att hävda sin uppfattning. Sverige har historiskt varit ett land som trots sin mindre storlek har spelat en stor roll i den internationella debatten. Genom att Sverige i dag agerar tillsammans med övriga EU-länder kan vår utrikespolitik få den tyngd som ett gemensamt EU-agerande ger. EU:s förmåga att vara en progressiv och säkerhetsskapande kraft i det globala samarbetet, inte minst i Förenta nationerna, måste stärkas. EU bör också rikta starkare krav på medlemsländerna att leva upp till sina åtaganden om bistånd.

I motionens yrkande 68 understryker Socialdemokraterna att EU måste skaffa sig en tydligare politik och skarpare instrument för att kunna påverka det gemensamma grannskapet med Ryssland. Utvecklingen i Ryssland har de senaste åren gått i en auktoritär och repressiv riktning och det finns en oroande negativ utveckling rörande pressfrihet, demokrati och respekten för mänskliga rättigheter. Det är också oroande att Ryssland lägger press på länderna inom det östliga partnerskapet för att motverka deras närmande till EU. EU måste finna en mer samordnad politik gentemot Ryssland, inte minst energipolitiskt. I yrkande 69 menar Socialdemokraterna att det finns anledning att vara självkritisk mot den roll som EU har spelat i det södra grannskapet. Kortsiktiga politiska och ekonomiska intressen har fått styra EU:s agerande gentemot de länder som nu har störtat en

diktatorisk regim i stället för ett långsiktigt arbete för de värderingar som EU grundas på och har till uppgift att sprida. Om EU och USA i stället hade främjat demokrati och mänskliga rättigheter hade man stöttat verklig och hållbar stabilitet och utveckling. EU måste dra lärdom av detta och självkritiskt ompröva sitt sätt att agera gentemot de diktaturer som fortfarande finns kvar. EU måste nu visa i handling att man står upp för de värderingar som utgör unionens fundament.

I kommittémotion 2013/14:U11 yrkande 2 av Urban Ahlin m.fl. behandlas förutom de frågor som tas upp i motionen ovan, även den oroande och allvarliga utvecklingen i Ukraina. Socialdemokraterna understryker att EU måste vara tydligt och att unionens agerande måste utgöra en positiv kraft för att länderna i vårt östra grannskap ska utvecklas i demokratisk riktning. EU:s uppgift är att hålla dörren öppen för det ukrainska folkets vägval och att kraftfullt ta avstånd från dem som vägrar att ge det ukrainska folket rätten att självt göra detta val. Partiet tar även upp konflikten mellan israeler och palestinier och understryker att produkter från bosättningarna på ockuperad mark inte ska omfattas av handelsavtalet mellan EU och Israel. Ursprungsmärkning av produkter från bosättningarna bör införas och finansiella transaktioner till bosättarna bör stoppas. Vidare påtalar partiet att konceptet med EU:s stridsgrupper behöver ses över då de ännu aldrig kommit till användning. Socialdemokraterna understryker också i yrkande 12 vikten av att ett kommande frihandelsavtal mellan EU och USA också inbegriper sociala rättvisefrågor och miljöfrågor. I yrkande 23 framhålls att Sverige ska ta aktiv del i arbetet med att stärka Europas försvarsindustri genom att stödja ett industriellt samarbete som också gynnar svenskt försvar och svensk säkerhet. Motionärerna anser också att Sverige ska delta i genomförandet av direktiven om bl.a. offentlig upphandling inom EU.

Miljöpartiet föreslår i partimotion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. yrkande 48 att Sverige bör verka för att EU inrättar en civil fredskår, en beredskapsstyrka av diplomater, freds- och utvecklingsarbetare som skickas till områden där en konflikt kan komma att övergå i väpnad strid. I kommittémotion 2013/14:Sf392 av Maria Ferm m.fl. yrkandena 14 och 15 påtalas att det finns ett behov av stöd och hjälp inom många länder i unionens omedelbara närhet. Ofta krävs vidarebosättning för att inte konflikten ska trappas upp ytterligare eller för att situationen är fullständigt ohållbar i överfulla flyktingläger. Men det krävs också mer hjälp på plats. Samtidigt som lagliga vägar till EU för att söka asyl måste skapas, krävs också att ökade resurser riktas till flyktingläger i närliggande länder. Miljöpartiet anser också att EU behöver ett ökat fokus på att utveckla frihandel och samarbete med länder i närområdet och på hur resurser kan användas för att stödja demokratiutveckling. I kommittémotion 2013/14:U221 (MP) av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 7 anförs att EU måste driva på för att FN ska genomföra den utlovade folkomröstningen i Västsahara.

Vänsterpartiet anför i partimotion 2013/14:U203 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 6 att EU:s grannskapspolitik gentemot länder i Nordafrika och Mellanöstern måste reformeras för att få ett ökat fokus på folkkrätt, demokrati och mänskliga rättigheter. Reformarbetet bör även omfatta Medelhavsunionen. Vidare anser partiet att Sverige, inom ramen för bl.a. EU, bör understödja arbetet med en ny tunisisk konstitution, bidra till demokratisering och stabilitet i Libyen och verka för en återgång till civilt styre och demokratiska val i Egypten (yrkandena 10–12).

Sverigedemokraterna föreslår i kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 8 att den europeiska utrikestjänsten avvecklas. Partiet anser också att Sverige bör verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik i huvudsak ska ligga på respektive medlemsland. Samarbete ska bedrivas på mellanstatlig basis (yrkande 10). Vidare bör Sverige verka för att EU:s förstärkta ställning i FN upphävs, alternativt begränsas, för att inte inskränka på medlemsstaternas rätt att framföra sina åsikter i FN (yrkande 12). Medlemsstaternas nationella kompetens för konsulära frågor bör också värnas enligt yrkande 13. I yrkande 14 anförs att även andra intressen än de rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken. I yrkande 11 framhåller motionärerna att det för det svenska försvarets framtida utveckling är nödvändigt att ha tillgång till en tekniskt väl utvecklad försvarsindustri med bred kompetens. Den svenska myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör därför använda undantagsregeln i 346 § i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer med egen försvarsindustri.

Försvarsutskottets yttrande

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens stod på Europeiska rådets dagordning i december 2013. Vid mötet betonades bl.a. att en konkurrenskraftig och innovativ europeisk försvarsindustri behövs för att behålla och utveckla Europas försvarsförmåga. Betoning lades vid öppenhet, transparens och likabehandling för samtliga europeiska leverantörer, och vikten av små och medelstora företag framhölls. Försvarsutskottet anser att den europeiska försvarsindustriella basen främjas på bästa sätt genom allmänna förutsättningar som bygger på marknadsmässiga principer och på att ha så enkla och likartade förslag som möjligt för berörd industri. Försvarsutskottet är därför positivt till regeringens aktiva näringspolitik som bidrar till att skapa förutsättningar för en öppnare och effektivare försvarsmaterielmarknad i Europa och en kostnadseffektiv materielförsörjning, vilket i förlängningen bidrar till nödvändig förmågeuppbyggnad. Här bör även framhållas att det är Försvarsmaktens operativa behov som ska vara styrande för materielförsörjningen.

I samband med behandlingen av regeringens skrivelse (bet. 2011/12: FöU3) och motioner om försvarsindustristrategier nådde försvarsutskottet en bred samsyn. Försvarsutskottet förutsatte att regeringen definierar de

nationella säkerhetsintressen som enligt EU:s regelverk kan motivera avsteg från konkurrensupphandling och inleder ett långsiktigt utvecklingsarbete. Försvarsutskottet välkomnar regeringens överväganden om väsentliga säkerhetsintressen och konstaterar att dessa har utmynnat i att stridsflygsförmågan och ubåtsförmågan har förklarats utgöra väsentliga säkerhetsintressen för Sverige. I likhet med regeringen anser försvarsutskottet att denna förmåga är av avgörande betydelse för Sveriges försvar och för att Försvarsmakten ska kunna upprätthålla den operativa förmåga som riksdagen och regeringen har beslutat om. I motionerna 2013/14:11 yrkande 23 och 2013/14:12 yrkande 11 föreslås tillkännagivanden till regeringen i frågor som rör nationella säkerhetsintressen och försvarsindustrifrågor och försvarsmaterielmarknaden inom EU. Försvarsutskottet delar inte motionärernas bedömningar. Regeringens vidtagna och aviserade åtgärder ligger enligt försvarsutskottet i linje med den överenskommelse som träffades i försvarsutskottet våren 2012 (bet. 2011/12:FöU3). Försvarsutskottet konstaterar att de åtgärder som regeringen har vidtagit följer utskottets samsyn (bet. 2012/13:FöU3) och förutsätter att detta arbete fortsätter. Skrivelsen ger inte anledning till någon ytterligare kommentar från försvarsutskottets sida.

EU-nämndens yttrande

Vad gäller EU:s förbindelser med omvärlden har nämnden ingående diskuterat den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken inför behandlingen vid utrikesrådets möte i november och Europeiska rådets möte i december. Östliga partnerskapet och förberedelserna inför det toppmöte som hölls i Vilnius i slutet av november stod vid återkommande tillfällen på utrikesrådets dagordning. Samråd skedde även i nämnden inför allmänna rådet och Europeiska rådet i denna fråga. I oktober bekräftade Europeiska rådet EU:s avsikt att, om länderna uppfyllde villkoren, ingå associationsavtal inklusive avtal om fördjupade frihandelsområden med Ukraina, Georgien och Moldavien. Beredskapen att hålla dörren till EU öppen för Ukraina i form av ett associeringsavtal var föremål för diskussion i nämnden i december.

Händelseutvecklingen i Syrien har fortsatt att vara i fokus. Nämnden har vid ett stort antal sammanträden diskuterat den eskalerande humanitära katastrofen inom landet och de regionala effekterna av konflikten, såsom flyktingsituationen i Libanon. Syrienfrågan har också varit föremål för skriftliga samråd vid ett flertal tillfällen, ofta med kort tid för nämnden att yttra sig. I fråga om Syrien har en majoritet i nämnden stått bakom regeringens ståndpunkt.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet anser att EU ska vara en stark röst för frihet och en stark kraft för fred samt att Sverige har ett ansvar för att i europeisk samverkan bidra till fred, säkerhet och utveckling i vårt eget närområde och globalt. Utskottet konstaterar att EU-samarbetet intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sveriges säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra. Hot om fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra stater och organisationer.

Utskottet konstaterar att diskussionen om ett nytt strategiskt ramverk för EU:s samlade externa relationer har fortsatt med ökad intensitet under 2013. I slutsatserna från Europeiska rådet i december gavs ett uppdrag till den höga representanten att i samarbete med kommissionen undersöka hur omvärldsförändringarna påverkar EU:s roll och rapportera till rådet under 2015 efter konsultationer med medlemsstaterna. Utskottet delar regeringens uppfattning att nya förutsättningar i EU och i omvärlden motiverar att unionen utarbetar en global strategi som stöd för EU:s samlade externa relationer.

Utskottet välkomnar att Europeiska rådet i december 2013, vid diskussionen om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, betonade vikten av att EU agerar samstämmigt med alla sina instrument. Det är också positivt att rådet underströk betydelsen av EU:s partnerskap med andra aktörer, såväl globala som transatlantiska och regionala, på det säkerhetspolitiska området.

EU:s handlingsplan för praktiskt stöd till FN inom ramen för internationell krishantering har fortsatt att implementeras under året, bl.a. inom ramen för EU:s marina insats utanför Somalias kust. Ett effektivt samarbete mellan EU och Nato är också av stor betydelse för internationell krishantering. Behovet av ett nära samarbete är särskilt viktigt i områden där både Nato och EU är närvarande med fredsfrämjande personal, t.ex. i Afghanistan och Kosovo. Utskottet noterar också att samarbetet med regionala afrikanska organisationer har fortsatt under 2013 och spelar en framträdande roll i EU:s arbete för att stärka fred och säkerhet i Afrika.

I och med resolution 65/276 av den 3 maj 2011, som reglerar EU:s deltagande i FN, formaliserades EU:s status i FN. Utskottet välkomnar att EU under 2013, med aktiv svensk medverkan, spelat en viktig roll i FN:s arbete. Utskottet välkomnar särskilt EU:s insatser vad gäller genomförandet av resolutionerna 1325 m.fl. om kvinnor i väpnade konflikter, utveckling av FN:s fredsfrämjande kapacitet och främjande av mänskliga rättigheter.

Utskottet vidhåller sin tidigare uttalade uppfattning i sitt yttrande till försvarsutskottet (bet. 2011/12:UU4y) med anledning av regeringens proposition Nordisk stridsgrupp 2015 (prop. 2011/12:84, bet. 2011/12:FöU8). Utskottet anförde då att medverkan och ledarskap i EU:s stridsgrupper innebär att Sverige tar ansvar för freden och säkerheten i och utanför vårt närområde. Stridsgruppens snabbinsatsförmåga bidrar till EU:s möjligheter

att hantera kriser och stärker EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör. Utskottet förutsätter att riksdagen även i fortsättningen kommer att informeras kontinuerligt om stridsgruppens utveckling och användning. Det är utskottets uppfattning att EU:s militära och civila krishanteringskapacitet, där stridsgruppen kompletterar unionens diplomatiska, ekonomiska och biståndspolitiska verktyg, bidrar till FN:s och det övriga internationella samfundets förmåga att agera snabbt och effektivt vid svåra humanitära kriser såväl i EU:s närområde som på mer avlägsna platser. Det är enligt utskottet angeläget att EU:s stridsgrupper vid behov även kan ställas till FN:s förfogande om FN så efterfrågar.

Utskottet noterar att Europeiska utrikestjänsten som ett led i att stärka EU:s roll inom medling i konflikter har börjat bygga upp en egen förmåga att stödja sådana insatser. Sverige och Finland föreslog 2010 att man som ett komplement till Europeiska utrikestjänsten, skulle upprätta ett europeiskt fredsinstitut som en oberoende institution med en privilegierad relation till EU. Den 18 februari i år undertecknade grundarna institutets stadga och verksamheten planeras starta i maj. Sverige, Belgien, Finland, Ungern, Luxemburg, Polen och Schweiz är grundarländer och institutet kommer ha sitt säte i Bryssel. Tanken är att institutet ska finansieras tillsammans med andra internationella intressenter och ägna sig åt medling och informell dialog till stöd för internationell fred och säkerhet. Utskottet välkomnar initiativet och vill understryka vikten av ett nära samarbete med EU:s institutioner för att genom effektiv användning av samtliga instrument som står till unionens förfogande öka möjligheterna att förebygga väpnade konflikter för att skydda civilbefolkningen och minimera humanitärt lidande.

Utskottet vill också betona vikten av att arbetet med att genomföra EU:s strategi och handlingsplan för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen fortskrider.

Utskottet konstaterar att EU är en global utvecklingsaktör som tillsammans med medlemsstaterna står för mer än hälften av världens totala utvecklingsbistånd. Utskottet konstaterar att biståndet från EU och dess medlemsstater ökade med ca 1,3 miljarder euro mellan 2012 och 2013 enligt preliminära siffror från kommissionen. Som andel av bruttonationalinkomsten (BNI) har biståndet dock inte ökat utan ligger kvar på 0,43 procent. Det är i dagsläget bara fyra av EU:s medlemsstater som når upp till EU:s biståndsmål på 0,7 procent av BNI: Sverige, Luxemburg, Danmark och Storbritannien. Utskottet har under en följd av år i sina budgetbetänkanden poängterat vikten av att främja internationella biståndsströmmar och betonat att EU och dess medlemsstater måste förverkliga sina åtaganden om utvecklingsfinansiering som gjorts vid ett flertal tillfällen. Utskottet vidhåller detta.

Det är samtidigt viktigt att framhålla att EU även har ett antal andra instrument än bistånd till sitt förfogande och arbetar med andra politikområden som bör bidra till global utveckling. Artikel 208 i Lissabonfördraget

anger att utvecklingsmålen ska beaktas vid beslut inom EU:s olika politikområden som kan påverka utvecklingsländer. Utskottet välkomnar de rådslutsatser om samstämmighetspolitiken som antogs under 2013 och som betonar vikten av resultatuppföljning och bättre samordning inom de olika EU-institutionerna för att bättre uppnå politikens mål.

Utskottet konstaterar att ramen för EU:s samarbete österut utgörs av det östliga partnerskapet, som har tillkommit på polsk-svenskt initiativ. Genom partnerskapet har EU:s politik gentemot de östliga grannländerna stärkts. Utskottet välkomnar att associeringsavtal med Moldavien och Georgien kunde signeras i samband med toppmötet i Vilnius i november 2013. Den dåvarande ukrainske presidenten valde i sista stund att inte underteckna ett associationsavtal med EU, vilket ledde till starka protester i Ukraina.

Utskottet ser med oro på den ryska aggressionen på Krimhalvön i Ukraina som utgör ett flagrant brott mot folkrätten. Europas gränser får inte ändras med makt och tvång. Utskottet vill lyfta fram Europeiska rådets slutsatser den 21 mars 2014 som bl.a. i starka ordalag fördömde den olagliga annekteringen av Krim och Sevastopol till Ryska federationen och inte erkände den olagliga folkomröstningen i Krim. Slutsatserna välkomnar den ukrainska regeringens åtagande att säkerställa att de statliga strukturerna är representativa och inkluderande och återspeglar regional mångfald för att garantera att personer som tillhör nationella minoriteter åtnjuter fullständigt skydd för sina rättigheter. Ukrainas regering har också åtagit sig att genomföra konstitutionella reformer och att utreda alla våldshandlingar och kränkningar av de mänskliga rättigheterna samt bekämpa extremism. Utskottet välkomnar att EU och Ukraina den 21 mars undertecknade de politiska delarna i associeringsavtalet och att EU och dess medlemsstater förbundit sig att underteckna återstoden av associeringsavtalet och det djupgående och omfattande frihandelsområdet, som tillsammans med de politiska bestämmelserna utgör ett enda instrument. Vidare välkomnar utskottet att EU har utvidgat den lista på personer från Ryssland som är föremål för viseringsförbud och frysning av tillgångar. Utskottet välkomnar det gemensamma uttalandet av Ukraina, EU, USA och Ryssland efter mötet i Geneve i april, men beklagar att de överenskommelser som gjordes inte verkar ha lett till en stabilisering av läget i Ukraina. Utskottet instämmer i den höga representantens uttalande efter mötet att konstruktiva diskussioner om lösningar och åtgärder är den bästa vägen ur den pågående krisen. Händelseutvecklingen är oroande och utrikesutskottet följer utvecklingen noga.

Utskottet noterar att Europeiska unionen med anledning av händelserna i Ukraina har beslutat att ställa in nästa toppmöte mellan EU och Ryssland och att medlemsstaterna för närvarande inte kommer att hålla några bilaterala reguljära toppmöten. Förhandlingarna om Rysslands anslutning till Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och det internationella energiorganet (IEA) har också ställts in. Enligt utskottets uppfattning har utvecklingen i Ryssland de senaste åren gått i en auktoritär

riktning, och utvecklingen är oroande vad gäller pressfrihet, demokrati och respekten för mänskliga rättigheter. Inte minst gäller detta den repressiva lagstiftningen vad gäller hbtq-personer. Rysslands politiska, ekonomiska och handelsrelaterade påtryckningar gentemot partnerländerna i östra grannskapet är inte heller acceptabla. Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att EU kan uppvisa en samordnad politik gentemot Ryssland och att vikten av demokrati och mänskliga rättigheter får en framskjuten plats i EU:s dialog med landet.

Utskottet har tidigare konstaterat att utvecklingen i Medelhavsområdet visat att EU:s hittillsvarande stöd till politiska reformer i området har haft begränsad verkan (utl. 2011/12:UU5). Utskottet vill än en gång betona vikten av att EU lär av de misstag som har begåtts hittills och i den fortsatta utvecklingen av samarbetet med Medelhavsländerna i högre grad fokuserar på stöd till demokratisk utveckling. För grannländerna och deras medborgare måste fördelarna med ett fördjupat samarbete bli tydligare. Utskottet vill också återigen betona principen om mer pengar och mer samarbete för mer reformer (more for more). Grannskapspolitiken bör utformas på ett sätt så att medborgarna i grannländerna kan se tydliga exempel på vilka positiva effekter de närmare förbindelserna kan leda till. I sammanhanget välkomnar utskottet att förhandlingar pågår med Tunisien, Marocko och Jordanien om fördjupade frihandelsavtal. Utskottet vill än en gång understryka att en förutsättning för att EU ska kunna ingå ett fördjupat handelsavtal är att det finns en utveckling mot ökad demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna i samarbetslandet. Enligt utskottets bedömning visar händelseutvecklingen i Egypten, med dödsdomar mot oppositionella och fängslanden av journalister, att mycket återstår innan dessa krav kan anses uppfyllda.

I Tunisien ledde en politisk kris i oktober 2013 till en nationell dialog med försök till medling mellan regeringspartierna och oppositionen. I mitten av december 2013 resulterade medlingsförsöken i ett enande om en tillfällig samlingsregering under ledning av den nye premiärministern Mehdi Jomaa. Denna interimregering ska styra landet fram till dess att den nya konstitutionen är färdigställd och parlaments- och presidentval kan hållas. Val planeras att hållas under 2014. Tunisien var det första partnerlandet i regionen som ingick ett associeringsavtal med EU. På basis av associeringsavtalet, vilket trädde i kraft 1998 (bet. 1995/96:UU10), finns en handlingsplan med Tunisien, och landet har gjort stora framsteg i arbetet med att fördjupa den ekonomiska integrationen med EU. En av de prioriterade delarna i handlingsplanen är att stödja en demokratisk och rätts-säker utveckling i Tunisien. EU kommer att förhandla om en ny handlingsplan med en demokratiskt vald regering.

Sedan Egyptens första demokratiskt valda president avsattes i en kupp i juli 2013 har den politiska polariseringen och våldet ökat. Utskottet är oroat över utvecklingen i landet och vill understryka vikten av att EU fortsätter att stödja en övergång till demokrati och att unionen betonar att den

framtida konstitutionen måste garantera grundläggande maktodelningsprinciper respektive individuella fri- och rättigheter för alla medborgare. De fängslanden av journalister som skett och de kollektiva dödsdomar som utfärdats mot oppositionella är inte acceptabla. Utskottet välkomnar att EU i rådsslutsatser från den 17 februari fördömer bristen på mediefrihet och den bristande rättssäkerheten för oppositionen.

Övergångsprocessen i Libyen rörde sig under 2013 inte nämnvärt framåt. Arbetet med att utarbeta en ny konstitution stannade upp, och flera kontroversiella lagar som inte underlättar övergångsprocessen har antagits. Utskottet noterar att EU har påtalat vikten av att en ny konstitution antas som respekterar grundläggande demokratiska värderingar och respekt för individuella fri- och rättigheter för alla medborgare.

När det gäller Västsaharakonflikten står utskottet fast vid sina tidigare uttalanden (2012/13:UU8) att en politisk lösning som har parternas stöd och som grundas på folkrätten ska eftersträvas. Ansträngningarna att få till en folkomröstning måste fortsätta. Enligt utskottet är det avgörande för en långsiktig lösning av konflikten att västsaharierna får möjlighet att säga sin mening i en folkomröstning. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att uppmärksamma Västsaharakonflikten, bl.a. inom EU. Det är väsentligt att Västsahara berörs regelmässigt i de olika forum som EU inrättat inom ramen för ett fördjupat samarbete med Marocko.

Utskottet hade den 8 april en öppen utfrågning om den humanitära situationen i Syrien med deltagande av FN:s biträdande generalsekreterare Jan Eliasson och Internationella rödakorskommitténs generalsekreterare Yves Daccord. Konflikten i Syrien har utvecklats till ett regelrätt inbördeskrig som skördat över 140 000 dödsoffer. Det framgick vid utfrågningen att ca 9,3 miljoner människor nu är i behov av humanitär hjälp med anledning av inbördeskriget. Av dessa befinner sig 3,5 miljoner i områden som är mycket svåra att nå för humanitära insatser. 6,5 miljoner människor är internflyktingar och 2,6 miljoner har flytt landet, framför allt till grannländerna. Det här innebär att mer än 40 procent av Syriens befolkning befinner sig på flykt. Utskottet stöder EU:s rådsslutsatser och uttalanden från den höga representanten som vid upprepade tillfällen har fördömt våldet och uppmanat parterna till en fredlig lösning. Utskottet stöder även de sanktioner som EU infört. Utskottet har utförligt behandlat situationen i Syrien i betänkande 2012/13:UU8.

EU och dess medlemsstater är tillsammans de största givarna av humanitärt stöd till den syriska befolkningen. Sverige har sedan konflikten startade bidragit med knappt 1,2 miljarder kronor. Därtill kommer de stora icke öronmärkta bidrag som Sverige ger till FN:s humanitära organ och den internationella rödakorsrörelsen.

Utskottet har tidigare framhållit (utl. 2013/14:UU4) att det inte bara är angeläget att EU och medlemsstaterna stöder det humanitära arbetet i regionen utan även att EU:s medlemsstater visar solidaritet genom att ta sitt ansvar så att de personer som kommer till EU och är i behov av internatio-

nellt skydd får detta. I dagsläget är en av fyra personer i Libanon en syrisk flykting, vilket innebär en enorm belastning på samhällssystemet. Detta visar på vikten av att samtliga EU:s medlemsstater förutom det humanitära stödet även tar ansvar för att i samråd med FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) ge skydd åt fler syriska flyktingar genom vidarebosättning. Sverige är i dagsläget, tillsammans med Tyskland, det EU-land som tagit emot flest asylsökande som flytt från konflikten i Syrien, ca 36 000, och utskottet vill uppmana övriga medlemsstater att ta sitt ansvar i denna fråga.

Utskottet delar det synsätt som kommer till uttryck i EU:s rådsslutsatser som antogs i december 2009 och som ligger till grund för EU:s Mellanösternpolitik. Utskottet noterar att fredsförhandlingar mellan palestinier och israeler inleddes i juli 2013. Förhandlingarna fokuserar på de s.k. statusfrågorna: gränser, säkerhet, flyktingar, Jerusalem och vatten/naturresurser. Målsättningen var från början att förhandlingarna skulle avslutas inom nio månader, vilket inte blivit fallet. Utskottet vill understryka vikten av att EU fortsätter att stödja de ansträngningar som görs för att uppnå varaktig fred i Mellanöstern och att unionen är beredd att bidra till genomförandet av en framtida överenskommelse.

Enligt utskottets uppfattning strider de israeliska bosättningarna på ockuperad palestinsk mark mot internationell rätt. De senaste årens utveckling med ökat antal bosättningar på ockuperat område har fört oss längre bort från en varaktig fred. Utskottet välkomnar att kommissionen i juli 2013 publicerade riktlinjer för israeliska entiteters möjligheter att delta i EU:s samarbetsprogram. De klargör att endast israeliska entiteter som är registrerade och bedriver sin verksamhet i Israel inom 1967 års gränser kan bli aktuella för EU-stöd. Det finns inget förbud mot att handla med produkter från bosättningar, men EU och Sverige har en skyldighet att se till att de inte ges tullfrihet eller andra tullförmåner under associeringsavtalet mellan EU och Israel. Utskottet har tidigare uttalat att det är av vikt att svenska konsumenter har möjlighet att avgöra om en produkt från ockuperade områden kommer från en israelisk bosättning eller har palestinskt ursprung. Utskottet vill i övrigt hänvisa till sitt betänkande 2012/13:UU8 där fredsprocessen i Mellanöstern behandlas utförligt. I utskottets överväganden skrivs att i utskottet konstaterar att Sverige, inte minst genom EU, är djupt engagerat för att bidra till en lösning på den israelisk-palestinska konflikten. Den 14 maj 2012 antog ministerrådet för utrikesfrågor (FAC) slutsatser som anger ramarna och utgångspunkterna för en fredsöverenskommelse. EU bekräftar i slutsatserna sitt engagemang för en tvåstatslösning och sin övertygelse om att de pågående förändringarna i arabvärlden gör behovet av framsteg i fredsprocessen än mer brådskande. Vidare understryker rådet att förhandlingarna ska utgå från 1967 års gränser och resultera i en tvåstatslösning med Jerusalem som huvudstad för båda stater. Det slås fast att de israeliska bosättningarna står i strid med internationell rätt och är ett allvarligt hinder för en sådan lösning. En tvåstatslösning kräver enligt slutsatserna också en rättvis och realistisk lösning på flyktingfrågan.

Rådet konstaterar att Israels grundläggande rätt till säkerhet måste tryggas och uttrycker sin förfäran över de missilattacker som genomförts från Gaza. Slutsatserna fördömer allt våld som har civila som måltavlor. Rådet understryker att båda parter måste avstå från provokativa handlingar. EU stöder kvartettens ansträngningar för att återuppta trovärdiga och resultatintriktade fredsförhandlingar. Utskottet delar i grunden det synsätt som kommer till uttryck i de ovan redovisade rådsslutsatserna och konstaterar att Sverige och EU kan fortsätta att bidra till en konstruktiv dialog mellan parterna i Mellanösternkonflikten. Utskottet konstaterar att Europeiska unionens och Sveriges grundläggande hållning är att en fullständig fred, i form av ett fredsavtal, måste uppnås på grundval av relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd, Madridprinciperna, färdplanen, de överenskommelser som parterna tidigare nått och det arabiska fredsinitiativet. Detta är ett grundläggande intresse såväl för parterna i regionen och för EU.

En översyn av den europeiska utrikestjänstens organisation och funktion, i enlighet med rådsbeslutet om inrättande av den europeiska utrikestjänsten, genomfördes under 2013. Den höga representanten presenterade i juli en översynsrapport om den europeiska utrikestjänsten. Rapporten innehåller 35 rekommendationer om förändringar i utrikestjänstens organisation och funktionssätt. Utskottet vill understryka vikten av att EU har en stark och väl fungerande utrikestjänst och välkomnar därför de åtgärder som vidtas för att effektivisera organisationen och stärka samarbetet mellan den europeiska utrikestjänsten och medlemsstaterna, särskilt mellan EU-delegationerna och medlemsstaternas utlandsmyndigheter.

Utskottet konstaterar att en grundläggande princip för det konsulära samarbetet på EU-nivå är att de konsulära frågorna är nationella angelägenheter och att samarbetsformerna följaktligen är mellanstatliga. I beaktande av detta välkomnar utskottet att arbetet fortsätter med att stärka informations- och erfarenhetsutbytet för att utarbeta god praxis och smidiga samarbetsformer mellan medlemsstaterna i det dagliga konsulära arbetet. Ett löpande informationsutbyte sker mellan EU-huvudstäderna om bl.a. reseråd, strand-satta EU-medborgare och möjliga transportvägar ut ur länder som drabbats av kriser. Det senare gäller framför allt konflikterna i Egypten, Libanon och Sydsudan samt även i samband med stormen Haiyan på Filippinerna. Enligt artikel 23 i EUF-fördraget har EU-medborgare som befinner sig i ett tredjeland där hennes eller hans eget land saknar representation rätt att söka konsulär hjälp av någon annan EU-medlemsstat som finns representerad i landet, på samma villkor som den statens medborgare. Ett nytt direktiv diskuteras för närvarande med syfte att förtydliga formerna för hur denna rätt ska tillgodoses.

Utskottet vill understryka vikten av att Sverige fortsätter att vara en tydlig röst inom EU och internationella forum, såsom Världshandelsorganisationen (WTO), för en öppen och fri handel och för att motverka protektionistiska krafter. Utskottet välkomnar i sammanhanget att EU har fattat beslut om ett mandat för förhandlingarna om ett frihandelsavtal med

USA. Utskottet vill, liksom näringsutskottet i betänkande 2013/14:NU13, understryka vikten av att handelspolitiken medverkar till att värna de mänskliga rättigheterna, stärker respekten för grundläggande arbetsvillkor, inkluderar ett klimat- och miljöperspektiv och prioriterar ett utvecklingsperspektiv. Utskottet noterar att EU:s uttalade målsättning är att integrera klausuler om respekt för mänskliga rättigheter i samtliga associations- och frihandelsavtal.

Utskottet delar försvarsutskottets ställningstaganden i yttrande 2013/14:FöU1y.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2013/14:U303 yrkandena 68, 69, 71 och 72, 2013/14:U11 yrkandena 2, 12 och 23, 2013/14:U316 yrkande 48, 2013/14:Sf392 yrkandena 14 och 15, 2013/14:U221 yrkande 7, 2013/14:U203 yrkandena 6 och 10–12 och 2013/14:U12 yrkandena 8 och 10–14.

Ekonomiska och finansiella frågor

Skrivelsen

Liksom under föregående år genomsyrades EU-samarbetet under 2013 av det besvärliga ekonomiska läget i många medlemsländer. En viss stabilisering kunde dock skönjas under året, inte minst i euroområdet. De diskussioner om att fördjupa den ekonomiska och monetära unionen (EMU) som inleddes under föregående år fortsatte också under 2013.

I januari trädde fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom ekonomiska och monetära unionen, den s.k. finanspakten, i kraft. Detta mellanstatliga fördrag, som etablerades vid sidan av de befintliga EU-fördragen, har ratificerats av 25 av EU:s medlemsstater, däribland Sverige. Under året har diskussionerna om ekonomisk-politisk samordning kretsat kring fyra områden: samordning i förväg av större ekonomisk-politiska reformer, EMU:s sociala dimension, individuella kontraktsarrangemang gällande reformer samt solidaritetsmekanismer knutna till sådana kontrakt.

Diskussionerna om en bankunion fortsatte under året. I oktober antogs förordningarna som skapar en gemensam tillsynsmekanism. Mekanismen innebär att Europeiska centralbanken blir ansvarig för tillsynen av bankerna i eurozonen och i övriga medlemsstater som önskar delta. I slutet av året kunde medlemsstaterna nå en uppgörelse om en allmän inriktning inför fortsatta förhandlingar med Europaparlamentet om nästa beståndsdel i bankunionen, nämligen den gemensamma avvecklingsmekanismen med tillhörande avvecklingsfond för att hantera banker i kris. Rådet beslutade att tillkalla en regeringskonferens för att förhandla fram ett mellanstatligt avtal om avvecklingsfonden.

I februari kunde stats- och regeringscheferna nå en överenskommelse om nästa fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Europaparlamentet röstade ja till uppgörelsen i december. Budgetramen innebar att den totala utgiftsvolymen för första gången någonsin minskade jämfört med föregående period. Dessutom innebar uppgörelsen en viss modernisering av utgiftsstrukturen med ökat fokus på tillväxtfrämjande åtgärder och mindre resurser till den gemensamma jordbrukspolitiken och det regionalpolitiska stödet. Regeringen har tillsammans med flera likasinnade medlemsstater varit drivande i arbetet för en budget som är både restriktiv och modern.

Genom den ekonomiska terminen och Europa 2020-strategin lyftes även 2013 behovet av strukturreformer på medlemsnivå fram. Kommissionen gjorde i den årliga tillväxtrapporten, som presenterades i november, bedömningen att de reformansträngningar som medlemsstaterna har gjort börjar få positiva effekter. Samtidigt underströk kommissionen att den största utmaningen under 2014 blir att upprätthålla reformtakten för att förbättra konkurrenskraften och skapa förutsättningar för en varaktig återhämtning av ekonomin. Kommissionen föreslog i juni landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna, vilka efter vissa justeringar antogs av rådet. När det gäller Sverige antog rådet fyra rekommendationer på grundval av kommissionens analys om såväl genomförandet av Europa 2020-strategin som stabilitets- och tillväxtpakten. Regeringen redogjorde i budgetpropositionen för 2014 för de åtgärder som vidtas för att svara upp mot rekommendationerna.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 4 anför Socialdemokraterna att någon form av beskattning av finanssektorn bör prövas. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive medlemsstat. I motionens yrkande 5 anför motionärerna att mervärdesskattebefrielsen för ideella föreningar måste få bestå. Våra föreningar, religiösa samfund och folkrörelser bedriver samhällsnyttiga verksamheter, och kommissionens krav på momsbeläggning hotar det ideella engagemanget. I yrkande 6 anför motionärerna att regeringen och Sveriges kommissionär bör driva frågan om sänkt moms på e-böcker vidare. I yrkandena 7–11 begär Socialdemokraterna tillkännagivanden om inriktningen på arbetet mot internationell skattflykt. Sparandedirektivet bör omfatta samtliga medlemsstater och inte innehålla undantagsklausuler för enskilda stater. Ett antagande av det förändrade sparandedirektivet är en viktig startpunkt för en utvidgning till relevanta tredjeländer. Det är viktigt att både ett informationsutbyte i skattefrågor och ett antibedrägeriavtal kommer till stånd med Andorra, Monaco, Schweiz, Liechtenstein och San Marino. Det är även viktigt att regeringen ser till att EU och Europa går före i detta. Regeringen måste också inom EU och OECD noga följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken samt verka för förbät-

ringar av OECD:s standardavtal. Det behövs också en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar genom spontant informationsutbyte. Sverige bör vidare verka för att skatteredovisningen i alla stater och statsliknande jurisdiktioner öppnas genom ett världsomspännande krav på land-för-land-rapportering. OECD:s handlingsplan innebär att företag tvingas redovisa per land som de är verksamma i för att det ska vara möjligt att se var vinsterna görs och vad multinationella bolag ska betala i skatt i ett land. Men OECD borde kunna gå längre och kräva att dessa uppgifter ska vara tillgängliga för allmänheten och inte enbart för medlemsländernas skattemyndigheter.

I kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. yrkandena 1–3 föreslår Miljöpartiet att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förebygga framtida ekonomiska kriser, begränsa spekulation på finansmarknaden och initiativ för att ytterligare bekämpa oegentligheter i EU. I yrkande 9 föreslår motionärerna att en skatt på finansiella transaktioner införs inom EU, fri för alla medlemsstater att delta i.

I motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3 föreslår Sverigedemokraterna att icke-euroländer bör undantas från Europa 2020-målen. I yrkande 4 föreslår partiet att regeringen ska verka för att Sverige inte ska delta i den europeiska planeringsterminen. I yrkande 5 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen för riksdagen bör presentera ett förslag till nationellt reformprogram genom en särskild skrivelse. För att medborgarna och de partier som är EU-skeptiska ska kunna ta del av och bilda opinion om hur EU påverkar medlemsstaterna och vilka krav EU bör ställa på medlemsstaterna är det av avgörande vikt att regeringens förslag till nationellt reformprogram tillställs riksdagen i en särskild skrivelse, anser motionärerna. I yrkande 16 föreslår motionärerna ska Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) bör styras av ett råd med euroländernas finansministrar. Motionärerna ställer sig starkt negativa till att Sverige i en eventuell framtid som euronation ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. Så länge Sverige riskerar att dras djupare in i eurosamarbetet måste Sverige ta avstånd från ömsesidiga åtaganden som ESM. Vidare föreslås i yrkande 17 att Sverige ska få ett permanent undantag för EMU och euro som valuta. I yrkandena 18 och 19 anser motionärerna att Sverige bör dra tillbaka sitt stöd för fördraget om stabilitet, samordning och styrning och motsätter sig att Sverige ska delta i en kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken. I yrkande 20 vänder sig motionärerna mot en skatt på finansiella transaktioner. En sådan skatt skulle resultera i kapitalflykt till finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska EU:s BNP. Den måste därför införas globalt eller inte alls. Sverigedemokraterna anser att skattepolitiken är en nationell kompetens och att denna princip i synnerhet gäller den svenska momsfriheten för ideella föreningar. Motionärerna

anser att Sverige bör vara berett att nyttja sin vetorätt i andra sammanhang för att vinna gehör i denna fråga. Slutligen anser Sverigedemokraterna i yrkande 28 att restriktivitet bör iakttas när det gäller EU:s budget.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet anser att regeringens skrivelse med berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen är ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet. Enligt finansutskottet är det viktigt för Sverige att den ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. För Sveriges del är det också av stor betydelse att den inre marknaden (EU-28 plus EES-länderna) utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Sverige har därför ett stort intresse av att euroländerna löser sina problem, bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik och därmed bidrar till att stabilisera den ekonomiska och sociala utvecklingen i Europa. Det finns en bred samsyn i riksdagen om reglering av och tillsyn över de finansiella marknaderna på EU-nivå. När det gäller de konkreta förslagen inom finansutskottets område är de svenska ståndpunkterna väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen. Sverige har i sin egenskap av medlem i Europeiska unionen åtagit sig att nå Europa 2020-målen och omvandla dem till nationella mål och tillväxtfrämjande strategier. Tillväxteffekten får man dock bara om alla länders enskilda insatser samordnas och inriktas på samma mål, varför kommissionen har infört en årligen återkommande cykel för samordning av ekonomi- och finanspolitiken, den europeiska planeringsterminen. Arbetet med termen är en del i reformen av EU:s regler om samordning av medlemsländernas ekonomiska politik som har sin grund i stabilitets- och tillväxtpakten.

Finansutskottet har flera gånger tidigare, bl.a. i utlåtande 2009/10:FiU40 om samordning av den ekonomiska politiken framhållit vikten för hela Europa av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara finanspolitikens trovärdighet. Finansutskottet vidhåller denna uppfattning. Det ligger i Sveriges intresse att även andra länder har finanspolitiska ramverk och regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Sverige har intresse av att sådana ram- och regelverk både finns och i fortsättningen tillämpas effektivt. Med den europeiska planeringsterminen finns nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken. Finansutskottet står fast vid sin åsikt att rådet och kommissionen när de tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politi-

ken fullt ut ska respektera de nationella parlamentens roll. Finansutskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 4 i motion 2013/14:U12 om att Sverige inte ska delta i den europeiska planeringsterminen.

Regeringen presenterar det nationella reformprogrammet i finansutskottet varje vår och ger ledamöter av alla partier möjlighet att framföra sina åsikter. Det nationella reformprogrammet blir på så sätt politiskt förankrat i riksdagen. Denna ordning tycker finansutskottet är bra och anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2013/14:U12 yrkande 5 om att regeringen ska presentera förslaget till nationellt reformprogram i en särskild skrivelse till riksdagen. Finansutskottet konstaterar att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska ersätta den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF). EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd och fasas ut efter hand som dess åtaganden löses. Finansutskottet finner därför inte skäl att uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM. Finansutskottet noterar vidare att riksdagen den 30 maj 2012 godkände ändringen i artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer. Mot bakgrund av detta finner finansutskottet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 16 i motion 2013/14:U12.

När det gäller yrkande 18 i motion 2013/14:U12 om att Sverige ska dra tillbaka sitt stöd för fördraget om stabilitet, samordning och styrning framhåller finansutskottet att riksdagen den 7 mars 2013 beslutade om finansutskottets betänkande 2012/13:FiU28 om fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen. I betänkandet framhöll finansutskottet bl.a. följande. Syftet med fördraget är att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet. Fördragets regler blir bindande för Sverige endast om Sverige i framtiden inför euron som valuta eller förklarar sig bundet av reglerna. Finansutskottet föreslog ett tillkännagivande till regeringen för att ytterligare förvissa sig om att riksdagen kommer att få ta ställning till ett beslut som innebär att Sverige i framtiden blir bundet av fördragets regler eller motsvarande EU-regler. Mot bakgrund av detta finner finansutskottet att yrkandet bör avstyrkas av utrikesutskottet.

Finansutskottet bevakar noga utvecklingen mot ett fördjupat och centraliserat samarbete på det ekonomisk-finansiella området. Det skulle vara olyckligt för EU om man hamnar i ett läge där euroländerna har en egen budget och ytterligare samordnar politikområden utanför dagens EU-28-samarbete. En sådan utveckling skulle också försvåra för de medlemsstater som nu står utanför eurosamarbetet att ansluta sig i framtiden. Finansutskottet anser att det är viktigt med ett väl fungerande EMU men att EMU inte bör utvecklas i starkt centraliserande riktning. Nu ska man effektivt genomföra och tillämpa det förstärkta regelverket för ekonomisk-politisk samordning, anser utskottet. Demokratisk legitimitet, ansvarsutkrävande och de nationella parlamentens roll är mycket centrala aspekter. Eventuella nya förfaranden måste ha ett tydligt mervärde, samtidigt som det är viktigt att

EU hålls samman. Mot bakgrund av detta finner finansutskottet att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2013/14:U13 yrkande 1 om att förebygga framtida ekonomiska kriser.

Finansutskottet står vidare fast vid sin tidigare bedömning att Sverige inte behöver ett formellt undantag från valutaunionen. Att Sverige har godkänt fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom den ekonomiska och monetära unionen (finanspakten) påverkar inte Sveriges rättsliga ställning i förhållande till euron. Fördraget påverkar inte heller förutsättningarna för Sverige att införa euron som valuta. Finansutskottet ser därför ingen anledning att nu omvärdera sin tidigare bedömning. Finansutskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2013/14:U12 yrkande 17 om att regeringen ska verka för att Sverige ska få ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Finansutskottet konstaterar att Europeiska investeringsbanken (EIB) är en fristående institution inom Europeiska unionen och att medlemskap i EIB automatiskt följer med medlemskap i EU. Riksdagen beslutade den 18 december 2013 om bl.a. en kapitalhöjning till EIB. Motion 2012/13:Fi253 där motionärerna motsatte sig detta avslogs därmed. Kapitalhöjningen godkändes av Europaparlamentet den 11 mars 2014. Mot bakgrund av detta anser finansutskottet det uppenbart att utrikesutskottet ska avstyrka yrkande 19 i motion 2013/14:U12 om att Sverige inte ska delta i en kapitalhöjning i EIB. Finansutskottet erinrar om sina tidigare uttalanden om att en grundläggande utgångspunkt för EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att skatter primärt är en fråga som ska beslutas nationellt. Finansutskottet har tidigare, liksom skatteutskottet i ett yttrande till finansutskottet, motsatt sig förslaget om att införa en skatt på finansiella transaktioner som en del av EU-budgetens egna medel. Finansutskottet är överens med regeringen om att egna medel till EU inte ska komma från skatter som EU-kommissionen lägger fast. Enligt finansutskottet finns det andra lämpliga åtgärder än en finansiell transaktionsskatt för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Sverige driver exempelvis på för att stabilitetsavgifter och tillhörande stabilitetsfonder ska inrättas både internationellt och inom EU, och Sverige har varit vägledande när det gäller att införa stabilitetsavgifter för banker och kreditinstitut. Liksom regeringen anser finansutskottet att det finns bättre sätt att påverka finanssektorns agerande, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler, än att införa en skatt på finansiella transaktioner. Finansutskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 4 i motion 2013/14:U11, yrkandena 2 och 9 i motion 2013/14:U13 och yrkande 20 i motion 2013/14:U12 om en skatt på finansiella transaktioner och spekulation på finansmarknaden.

Finansutskottet stöder regeringens arbete i förhandlingarna om EU:s budget. Sverige ska fortsätta att verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, innebärande en kostnadseffektiv användning av EU:s

medel och en strikt budgetdisciplin, anser utskottet. När det gäller kontroller och redovisning av EU:s medel noterar utskottet att Sverige röstade nej till rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2011. Mot bakgrund av detta anser finansutskottet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 28 i motion 2013/14:U12 om budgetrestriktivitet och krav på kontroller av EU:s medel samt yrkande 3 i motion 2013/14:U13 om bekämpning av oegentligheter i EU.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har senast behandlat frågan om en skatt på finansiella transaktioner i betänkande 2013/14:SkU19 Punktskatter. Skatteutskottet anser att den finansiella sektorn ska bära sin del av kostnaderna för finansiella kriser men anser att det finns andra mer lämpliga åtgärder än en skatt på finansiella transaktioner för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Skatteutskottet anser att Sverige inte bör delta i samarbetet om den skatt på finansiella transaktioner som ett antal EU-länder planerar att genomföra. Riksdagen har i ett motiverat yttrande (utl. 2012/13:SkU33) uttalat bl.a. att kommissionens förslag till genomförande av det fördjupade samarbetet på området är problematiskt eftersom det gör anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet. Riksdagen ansåg att det är oklart hur en sådan beskattning ska kunna upprätthållas ur rättslig och praktisk synpunkt, och att det därför är svårt att bedöma vilka effekter förslaget kommer att få på de länder som inte deltar i samarbetet. Bristen på klarhet när det gäller dessa beskattningsanspråk gjorde att riksdagen bedömde förslaget som alltför långtgående.

Skatteutskottet har inte någon invändning mot den inställning som regeringen redovisar när det gäller det fördjupade samarbetet inom EU om en skatt på finansiella transaktioner och ser inte något skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen om utformningen av olika aktivitets- och transaktionsskatter inom den finansiella sektorn. Skatteutskottet föreslår att de nu aktuella motionsförslagen avslås.

Skatteutskottet har senast behandlat frågan om mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund i betänkande 2013/14:SkU18 Mervärdesskatt. Ett enigt skatteutskott har tidigare agerat med skärpa och tydlighet i denna fråga. Skatteutskottet har framhållit att den ideella sektorn i Sverige tar ett stort samhällsansvar och bidrar till en berikande mångfald. Verksamheten inom den ideella sektorn ger alla medborgare verktyg för samhällsengagemang och bidrar till ett samhälle där medborgarna är engagerade i socialt arbete, kulturfrågor, mänskliga rättigheter, miljöarbete, utbildning, idrott och andra hälsofrågor. Föreningarna organiserar också en mängd politiska, ekonomiska och sociala intressen.

Skatteutskottet har också tagit upp frågan i sitt utlåtande 2010/11:SkU25 grönbok om mervärdesskattens framtid. I utlåtandet betonade skatteutskottet vikten av en fördelaktig behandling av ideell verksamhet inom idrott, kultur, socialt arbete, utbildning m.m. och betydelsen av ett tydligt undantag. Den ideella sektorn tar ett stort samhällsansvar och bidrar till en berikande mångfald och delaktighet. Samtliga partier i Sveriges riksdag vill se ett samhälle där medborgarna inte minst de yngre är engagerade i socialt arbete, kulturfrågor, mänskliga rättigheter, miljöarbete, utbildning och idrott. Föreningslivet utvecklar särskilda förutsättningar för den representativa demokratin genom att erbjuda medborgarna möjlighet att gemensamt värdera, argumentera och fatta beslut. Föreningarna organiserar också en mångfald politiska, ekonomiska och sociala intressen. Forskning har visat att föreningslivet även bidrar till att öka tilliten i samhället. I Sverige har den ideella sektorn (dvs. ideella föreningar, registrerade trossamfund och stiftelser) en lång tradition. Den är en viktig kraft och tillgång för svenskt samhällsliv. Som exempel kan nämnas att 2000 var cirka 90 procent av Sveriges vuxna befolkning (mellan 16 och 84 år) medlemmar i någon förening. Den ideella sektorn i Sverige ombesörjer normalt sett sina ekonomiska och administrativa funktioner med ideell arbetskraft, vilket innebär att de är särskilt sårbara för administrativa bördor och andra ökade kostnader i verksamheten. Att införa momsplikt på sådan icke vinstdrivande verksamhet som bedrivs inom den ideella sektorn skulle avsevärt öka den administrativa bördan och således gå stick i stäv med ambitionen att förenkla momssystemet och minska kostnaderna för efterlevnad och skatteuppbörd. En sådan åtgärd skulle inte medföra några betydande skatteintäkter eftersom det mycket sällan uppstår något ekonomiskt mervärde i verksamheten. Skatteutskottet träffade också vid två tillfällen under 2011 kommissionär Algirdas Šemeta, med ansvar för skattefrågor, och framförde då den samfälliga åsikten att det är av stor vikt att man hittar en lösning på dessa angelägna frågor som inte innebär några avgörande försämringar för den ideella sektorn i Sverige. Kommissionen presenterade den 6 december 2011 sitt meddelande om mervärdesskattens framtid Mot ett enklare, robustare och effektivare mervärdesskattesystem som anpassats till den inre marknaden, KOM(2011) 851. Meddelandet innehåller allmänna slutsatser från samrådet om grönboken om det framtida mervärdesskattesystemet. I samband med arbetet med den allmänna översynen av mervärdesskattesystemet på EU-nivå har regeringen tagit initiativ till ett uttalande av ministerrådet den 15 maj 2012 om att undantagen för ideell verksamhet i mervärdesskattedirektivet bör klargöras. Regeringen klargjorde i budgetpropositionen för 2013 (s. 318) att regeringen kommer att arbeta vidare med att säkerställa goda förutsättningar för en stark ideell sektor. I dialogen med kommissionen är regeringen tydlig med att den ideella sektorns värdefulla verksamhet måste främjas. Regeringens utgångspunkt är att villkoren för de svenska ideella föreningarna inte ska försämrats. Utskottet anser att alla de åtgärder som kan förväntas bör inne-

fatta en helhetsbedömning av påverkan på den ideella sektorn. Det är viktigt att de sammanvägda förslagen inte innebär en försämring. Skatteutskottet ser positivt på de ansträngningar som görs för att bevara de goda förutsättningar för ett aktivt föreningsliv och den ideella sektorns verksamhet som vi har i Sverige och avvaktar uppmärksamt den vidare utvecklingen. Skatteutskottet ser inte något skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen i denna fråga och avstyrker motionsförslagen.

Skatteutskottet har senast behandlat frågan om mervärdesskatt för e-böcker i betänkande 2013/14:SkU18 Mervärdesskatt. Skatteutskottet vill framhålla sin tidigare framförda enhälliga syn att det inom yttrandefrihetsområdet är särskilt viktigt att samma mervärdesskattesats kan tillämpas på produkter som finns i både traditionella sammanhang och i en digital miljö. Det är innehållet som ska vara avgörande och inte publiceringsformatet eller distributionsformen. Ett sådant synsätt ligger också i linje med den digitala agendan för Europa. Skattesatserna på e-böcker och digitala publikationer bör anpassas till vad som gäller för övriga publiceringsformat. Kommissionen håller på med en omfattande översyn av de nuvarande mervärdesskattesatsernas struktur. Det förslag som har aviserats till slutet av 2013 har dock ännu inte presenterats. Skatteutskottet förutsätter att regeringen delar utskottets inställning i arbetet med den pågående översynen av mervärdesskattedirektivet. Skatteutskottet ser inte något skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen i denna fråga och avstyrker motionsförslaget.

Skatteutskottet har senast behandlat frågor om internationell skatteflykt i betänkande 2013/14:SkU20 Skatteförfarande och folkbokföring. Det internationella samarbetet mot skatteflykt har fått förnyad kraft efter finanskrisen, och ambitionerna på detta område har kunnat höjas. Ett uttryck för detta är den allt bredare uppslutningen kring kravet på en fullständig öppenhet i samarbetet om skattefrågor. EU:s finansministrar betonade i sitt bidrag till G20:s finansministrars möte den 14 mars 2009 behovet av att skydda det finansiella systemet mot otillräckligt reglerade jurisdiktioner där det saknas öppenhet och samarbete samt efterlyste ett sanktionspaket. Vid G20:s toppmöte i London den 2 april 2009 kom stats- och regeringscheferna överens om att ingripa mot icke samarbetsvilliga jurisdiktioner, t.ex. skatteparadis, och förklarade att de var beredda att tillgripa sanktioner för att skydda sina offentliga finanser och finanssystem samt att banksekretessens tidevarv var över. G20-länderna riktade i november 2012 en begäran till OECD om en rapport om arbetet mot skatteflykt inför det planerade G20-mötet i februari 2013. I rapporten redovisade OECD sitt arbete och åtog sig att snabbt och i samråd med alla intressenter på området ta fram en plan med konkreta åtgärder. I juli 2013 presenterade OECD sin handlingsplan (Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting). Handlingsplanen innehåller 15 reformpunkter som olika arbetsgrupper inom OECD arbetar med att ta fram förslag på, för att motverka erodering av

skattebaser och vinstförflyttning. Tillsammans med dessa punkter presenterades en ambitiös tidsplan som nu ligger till grund för ett intensivt arbete inom OECD.

En amerikansk lagstiftning som benämns Foreign Account Tax Compliance Act (Fatca) har påverkat utvecklingen när det gäller informationsutbyte på skatteområdet. Fatca ålägger finansiella institut i hela världen att identifiera amerikanska kontoinnehavare och rapportera tillgångar och kapitalinkomster på sådana konton till den amerikanska skattemyndigheten. Med anledning av att omfattande kritik riktats mot den amerikanska lagstiftningen upprättade Tyskland, Spanien, Frankrike, Italien och Storbritannien (G5) tillsammans med USA en modell för bilaterala avtal med USA om genomförande av Fatca. Modellen går ut på att finansinstituten rapporterar informationen till sin inhemska skattemyndighet som sedan automatiskt utbyter den med den amerikanska skattemyndigheten. I april 2013 meddelade G5 att de avser att sinsemellan utbyta information automatiskt, baserat på modellavtalet för Fatca, och bjöd in andra medlemsstater att delta, den s.k. G5-piloten. I samband med Ekofinrådets möte den 14 maj 2013 anslöt sig ytterligare tolv medlemsstater till samarbetet och bjöd in ytterligare medlemsstater samt länder utanför EU att delta. De anförde också att det bör arbetas fram en global standard för automatiskt informationsutbyte.

Som framgår av regeringens redogörelse har flera försök gjorts i rådet att nå en politisk överenskommelse om de ändringar i sparandedirektivet som kommissionen föreslog 2008 (se faktapromemoria 2008/09:FPM71). Syftet har varit att täppa till vissa kryphål i det nuvarande sparandedirektivet. Ändringarna innebär bl.a. att även betalningar som går via vissa obeskattade juridiska konstruktioner, såväl inom som utanför EU, till fysiska personer inom EU, ska omfattas av direktivet. Dessutom avses tillämpningsområdet utökas till att bl.a. omfatta vissa livförsäkringar. Förändringarna syftar också till att höja kvaliteten på den information som utbyts så att den fysiska person som tar emot en räntebetalning med större säkerhet kan identifieras. Vidare har ett mandat antagits för kommissionen att förhandla med Schweiz, Liechtenstein, Monaco, Andorra och San Marino så att även dessa länder ska tillämpa de föreslagna ändringarna av direktivet. Kommissionen har under året förhandlat med Schweiz, Liechtenstein, Monaco, Andorra och San Marino i syfte att nå en snabb överenskommelse och lämnade i mars 2014 en rapport till rådet om läget i förhandlingarna. Av rapporten framgår att länderna till en början ville hålla fast vid möjligheten att använda källbeskattning som ett alternativ till informationsutbyte. Kommissionen å sin sida höll fast vid att informationsutbyte ska användas och att detta även ska gälla vid genomförandet av det förändrade sparandedirektivet. Under förhandlingarnas gång stod det så småningom klart att alla de fem länderna accepterar att den enda realistiska lösningen är att ett framtida samarbete baseras på den globala standard för informationsutbyte som OECD tar fram. Man erkände att en användning av andra

metoder under en övergångstid skulle ha större nackdelar än fördelar eftersom utvecklingen mot en global standard framstår som oundviklig. De företag som berörs skulle inte heller välkomna en tillfällig lösning. Kommissionens rapport välkomnades av rådet vid mötet den 20–21 mars 2014, och rådet uppmanade kommissionen att snabbt slutföra förhandlingarna och rapportera läget i december 2014. Om förhandlingarna inte går framåt uppmanades kommissionen att undersöka vilka åtgärder som kan användas för att säkra att den nya globala standarden för informationsutbyte tillämpas. Med detta som bakgrund klargjorde rådet att förslaget om ändringar i sparandedirektivet kommer att antas vid mötet i mars 2014. Förslaget har härefter antagits.

Inom EU gäller direktivet (rådets direktiv 2011/16/EU) om administrativt samarbete i fråga om beskattning. Det innehåller långtgående skyldigheter för medlemsstaterna, framför allt när det gäller att utföra utredningar för att få fram upplysningar som en annan medlemsstat begär. En anmodad medlemsstat har inte rätt att vägra att lämna upplysningar enbart därför att den inte har något eget intresse av denna information. Den anmodade myndigheten kan inte heller vägra att lämna upplysningar enbart på grund av att dessa innehas av en bank eller ett annat finansinstitut, en förvaltare eller en person som agerar i egenskap av ombud eller förvaltare, eller på grund av att upplysningarna rör ägarintressen i en person. Bestämmelserna har en utformning som överensstämmer med den internationellt accepterade standarden för informationsutbyte på skatteområdet. Direktivet innehåller också obligatoriska bestämmelser om automatiskt informationsutbyte om styrelsearvoden, livförsäkringsprodukter som inte omfattas av andra unionsrättsakter om utbyte av upplysningar och andra liknande åtgärder, pensioner samt ägande av och inkomster från fast egendom. Skyldigheten för en medlemsstat att utbyta dessa upplysningar begränsas till sådana upplysningar som medlemsstaten har tillgängliga. Bestämmelserna om automatiskt informationsutbyte ska börja tillämpas i medlemsstaterna den 1 januari 2015.

Kommissionen har lagt fram ett förslag om ändring i direktivet (KOM (2013), 348) om administrativt samarbete i fråga om beskattning. Förslaget utvidgar det automatiska utbytet till att omfatta tillgångar och kapitalinkomster på finansiella konton. Skyldigheten att utbyta information om de nya kategorierna av inkomster och kapital ska gälla oavsett om denna information finns tillgänglig eller inte. Vid ett möte i rådsarbetsgruppen i oktober 2013 framkom att det råder enighet om att förslaget kommer att behöva justeras för att överensstämma med den globala standard som OECD arbetar med. I februari 2014 publicerade OECD ett förslag till en global standard för automatiskt informationsutbyte i fråga om finansiella tillgångar och inkomster. Det handlar om en modell för bilaterala och multilaterala avtal om sådant informationsutbyte. OECD:s modellavtal återspeglar innehållet i G5:s modell för avtal med USA om Fatca. Frågan om landför-land-redovisning har tagits upp av OECD inom ramen för punkt 13 i

handlingsplanen om urholkning av skattetesen och överföring av vinster. Ett utkast till en mall för land-för-land-redovisning publicerades den 31 januari 2014.

Inom ramen för det nordiska samarbetet bedrivs sedan flera år ett arbete med inriktning på att förmå skatteparadisen att skriva bilaterala avtal med de nordiska länderna, och ett stort antal sådana avtal har ingåtts. Avtalen omfattar det stora flertalet internationella finansiella centrum runt om i världen, och Sverige har använt de nya avtalen vid 229 tillfällen med mycket goda resultat. Upptaxeringar och självrättelser har genererat ca 2 miljarder kronor i extra skatt sedan 2010. Avtalen ansluter nära till OECD:s modell för bilaterala avtal om informationsutbyte i skatteärenden och ger möjlighet att utbyta upplysningar i skatteärenden och möjlighet för representanter för myndigheter i det ena landet att närvara vid skatteutredningar i det andra landet. Arbetet med att träffa nya informationsutbytesavtal fortsätter.

På mandat från rådet inledde kommissionen 2006 förhandlingar med Liechtenstein om ett avtal om rättsligt samarbete för att bekämpa bedrägerier och annan olaglig verksamhet som skadar EU:s medlemsstater och Liechtensteins finansiella intressen (antibedrägeriavtalet). Kopplat till detta avtal finns även frågan om att ge kommissionen mandat att förhandla om liknande avtal med Andorra, Monaco, San Marino och Schweiz. Dessa stater har liksom Liechtenstein ett nära samarbete med EU, varför avtalen är viktiga. När det gäller Schweiz är det fråga om att komplettera ett befintligt antibedrägeriavtal.

Uppförandekodgruppens arbete med att motverka skadlig skattekonkurrens fortsätter. Inom EU är det inte godtagbart att ha skatteåtgärder som strider mot uppförandekodens principer. Det bör inte heller vara godtagbart för länder utanför EU att ägna sig åt skadlig skattekonkurrens. Ekofinrådet gav därför den 8 juni 2010 kommissionen i uppdrag att påbörja diskussioner med Schweiz och Liechtenstein om principerna och kriterierna i uppförandekoden. Kommissionens uppdrag är ett första steg i arbetet med att förmå Schweiz och Liechtenstein att följa uppförandekodens principer och avveckla sådana skatteåtgärder som inte är förenliga med dessa principer. Även om anslutningen till OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden ökar snabbt är det viktigt att de åtaganden om informationsutbyte som görs i avtalen inte förblir rena pappersprodukter. Inom OECD:s globala forum för transparens och informationsutbyte på skatteområdet genomförs därför landrevisioner. I en första fas bedöms regleringen och i en andra fas tillämpningen. Avsikten är att OECD:s globala standard för automatiskt informationsutbyte i fråga om finansiella tillgångar och inkomster ska övervakas och revideras av Global Forum.

Skatteutskottet kan konstatera att det internationella arbetet mot skatteflykt har en inriktning som stämmer väl överens med den viljeinriktning som motionärerna ger uttryck för. Skatteutskottet anser inte att det finns

anledning för riksdagen att i detta ärende rikta tillkännagivanden till regeringen om inriktningen av detta arbete och avstyrker därför motionen i denna del.

EU-nämndens yttrande

Samråden om ekonomiska och finansiella frågor har under året varit inriktade på att stärka EU-regelverken för den finansiella sektorn i ljuset av den ekonomiska krisen.

Inrättandet av en bankunion behandlades i samband med möten i såväl rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofinrådet) som Europeiska rådet. Under 2013 beslutades om nya kapitaltäckningskrav, en gemensam tillsynsmekanism för länderna i bankunionen och ett krishanteringsramverk. Förhandlingar om en gemensam avvecklingsmekanism för länderna i bankunionen samt ändringar i insättningsgarantisystemet pågick vid årets slut. Nämnden förde diskussioner om omfattande och komplexa förslag till regelverk. En majoritet gav stöd till regeringens förhandlingslinje, och diskussionerna handlade bl.a. om att se till att Sverige – som står utanför bankunionen – inte påverkas negativt, att ett stabilt system för att motverka framtida kriser skapas och att regeringen är konstruktiv och aktiv även i de förhandlingar som rör förslag som endast omfattar de länder som ingår i bankunionen.

Bankunionen är en del av den plan som kommissionen tidigare lagt fram om ett fördjupat EMU-samarbete. Under 2013 diskuterade nämnden bl.a. förhandssamordning av planer för större reformer av den ekonomiska politiken, ett system med avtalsarrangemang för strukturreformer till vilka ekonomiskt stöd kopplas (solidaritetsmekanismer) och den sociala dimensionen av EMU. Regeringen samrådde inför möten i Ekofinrådet och Europeiska rådet varvid principiella diskussioner hölls i nämnden om EMU:s utveckling. Det fanns stöd för regeringens inriktning. Delar av oppositionen förordade en mer restriktiv linje. Diskussionerna i nämnden handlade bl.a. om konsekvenserna av ytterligare finanspolitisk samordning, den sociala dimensionen samt frågan om ett socialt protokoll.

Nämnden var enig om att kommissionen inte skulle ges ansvarsfrihet för EU-budgeten 2011.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet vill i detta sammanhang återigen understryka vikten av att värna om ett öppet Europa. Öppenhet måste vara en vägledande princip inom EU:s alla samarbetsområden. Principen om ett öppet Europa bör vara grundläggande även i de delar som rör finansiell stabilitet och långsiktig konkurrenskraft.

Utrikesutskottet delar finansutskottets ställningstagande i yttrande 2013/14:FiU6y och skatteutskottets ställningstagande i yttrande 2013/14:SkU7y. Utrikesutskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:U11 yrkandena 4–11, 2013/14:U12 yrkandena 3–5, 16–20 och 28 och 2013/14:U13 yrkandena 1–3 och 9.

Rättsliga och inrikes frågor

Skrivelsen

Förhandlingarna om det gemensamma asylsystemet avslutades under året efter flera års förhandlingar, och systemet ska nu genomföras i medlemsstaterna. Skillnaderna i mottagnings- och asylsystem fortsatte att vara stora mellan medlemsstaterna, och fördelningen av antalet asylsökande var alltför ojämnt mycket ojämn.

Under året inträffade återigen tragedier i Medelhavsområdet då migranter och flyktingar på väg till Europa omkom i båtolyckor. Såväl migrationsministrarna som stats- och regeringscheferna diskuterade vid flera tillfällen hur liknande händelser skulle kunna förhindras. En särskild arbetsgrupp tillsattes för att identifiera prioriterade åtgärder för en effektivare tillämpning av EU:s migrationspolitik. Situationen i Medelhavsområdet tydliggjorde återigen vikten av ett nära samarbete med transit- och ursprungsländer inom ramen för EU:s globala strategi för migration och rörlighet, liksom vikten av att fler medlemsländer hjälps åt att ge skydd till flyktingar genom vidarebosättningsprogram. Den eskalerande konflikten i Syrien fortsatte också att sätta asylsystemen i EU under press. De asylsökande sökte sig framför allt till Sverige och Tyskland. Samtidigt befann sig de flesta flyktingar som lämnat Syrien i grannländerna, för vilka konflikten inneburit stora påfrestningar.

Den fria rörligheten för EU-medborgare och deras familjemedlemmar kom att ifrågasättas av en grupp medlemsstater som önskade sätta frågan om ”social turism” och missbruk av välfärdstjänster i mottagarländerna på den politiska dagordningen. Frågan aktualiserades bl.a. av att övergångsreglerna för den rumänska och bulgariska arbetskraftens rörlighet löpte ut vid årsskiftet 2013/14. Kommissionen och flera medlemsstater, däribland Sverige, lyfte dock fram den fria rörlighetens positiva inverkan på tillväxten i Europa och på det faktum att EU-migranter utnyttjar välfärden i mycket liten utsträckning.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 3 ett tillkännagivande om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Motionärerna är positiva till förordningsförslagen, och de delar

regeringens bedömning att det finns ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Enligt motionärerna måste dock unionen, om den på allvar ska leva upp till sina mål om fri rörlighet, gå ett steg längre och kraftigt förstärka samkönade pars rättigheter på detta område. I yrkande 13 anförs bl.a. följande. Sverige bör inom EU verka för att stoppa alla former av människohandel. För att uppnå detta bör samarbetet mellan ländernas polis-, tull- och åklagarmyndigheter förstärkas. Vidare bör sambandet mellan prostitution och människohandel tydliggöras. Kravet på dubbel straffbarhet bör tas bort ur den svenska lagstiftningen, och regeringen bör inom EU verka för att köp av sexuella tjänster kriminaliseras i fler medlemsstater. Vidare bör Sverige även i fortsättningen vidhålla en restriktiv inställning till narkotika. De brottsbekämpande myndigheterna bör få resurser och verktyg för att förbättra sin förmåga att förebygga extremism och terrorism. Motionärerna anser att det är viktigt att vidmakthålla principen att varje medlemsstat ska ha ansvar för sin egen gränsbevakning. De anför att upprätthållandet av den fria rörligheten för personer är en av de starkaste legitimitetsgrunderna för EU. Ett starkt gränsskydd är en förutsättning för detta, men det får inte innebära att Frontex eller andra EU-organ får avgöra hur medlemsstaterna ska fördela sina övervakningsresurser, det vore inte acceptabelt ur subsidiaritetsynpunkt. Avslutningsvis anser motionärerna att skyddet av brottsmisstänkta grundläggande rättigheter behöver stärkas. De menar att det är viktigt att Sverige står upp för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet och driver denna fråga i EU.

I kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. anför Miljöpartiet att konflikten i Syrien visar på betydelsen av en human flyktingpolitik och fungerande flyktvägar till EU. Motionärerna framhåller att Sverige är en fristad för människor som har lyckas ta sig hit, men för de flesta står EU:s murar i vägen. Regeringen bör därför arbeta för att skapa lagliga vägar till EU för asylsökande, (yrkande 10). Ett led i detta är att ge asylsökande möjlighet att söka asyl och asylvisum på EU:s ambassader (yrkande 11). Motionärerna begär tillkännagivanden om detta. I samma motion yrkande 12 framhåller motionärerna att en gemensam flyktingpolitik för hela EU inte får hindra enskilda medlemsstater från att vara mer öppna än vad de gemensamma överenskommelserna kräver. Genom att reformera Dublinförordningen så att en asylansökan prövas i det EU-land där den asylsökande söker asyl i stället för, som i dag, i det land personen först anlände till kan mänskliga rättigheter inom EU stärkas. Motionärerna framhåller vidare att regeringen bör verka för att regnbågsfamiljer erkänns i hela i EU och att begreppet familj införs i all relevant EU-lagstiftning (yrkande 14). I yrkande 15 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att man ska arbeta för lagstadgat skydd mot våld och hets mot hbtq-personer i hela unionen.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. yrkandena 21 och 22 vill Sverigedemokraterna att regeringen ska utreda och redovisa negativa effekter av Schengensamarbetet och bristande gränsskydd och hur det påverkat Sverige. De anser vidare att gränsskyddet inte fungerar och att Schengensamarbetet därför i sin nuvarande form omedelbart ska avvecklas. I yrkande 23 framhåller Sverigedemokraterna att Dublinförordningen under 2013 tillämpades i endast ca 17 procent av asylärendena trots att 70 procent av alla asylsökande kommit till Sverige landvägen. Förordningen är enligt motionärerna tydlig med att asylprövningen ska ske i det unionsland utlännningen först kom till och anser att regeringen bör se till att Dublinförordningen efterlevs. I samma motion begärs ett tillkännagivande om att Sverige bör verka för att stoppa vidare viseringsavtal med länder som inte uppfyller nödvändiga krav bl.a. vad gäller problem med organiserad brottslighet och den ekonomiska standarden i landet (yrkande 24).

Justitiekottets yttrande

Vid beredningen av de föregående årens skrivelser om verksamheten i EU (senast i 2012/13:JuU7y) anförde justitiekottet att människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Justitiekottet vidhåller denna uppfattning och anser att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan. När det gäller yrkandet i motion 2013/14:U11 (S) yrkande 13 om att undanta brottet köp av sexuell tjänst från kravet på dubbel straffbarhet konstaterar utskottet, precis som utskottet gjorde i yttrande JuU7y s. 5, att det är en fråga som avgörs på nationell nivå. Justitiekottet vill samtidigt uppmärksamma att Sverige arbetar aktivt för att informera andra länder om de goda erfarenheterna av den svenska sexköpslagstiftningen.

När det gäller de brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte på unionsnivå delar utskottet uppfattningen att det är viktigt att det finns ett fungerande och rättssäkert internationellt regelverk som värnar den enskildes integritet. Det är också viktigt att reglerna är förenliga med principerna om proportionalitet och subsidiaritet. Det är viktigt att Sverige står upp för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet och driver dessa frågor i EU.

Justitiekottet noterar att flera av de prioriteringar som görs inom ramen för policycykeln mot allvarlig organiserad brottslighet syftar till att minska produktionen av och handeln med syntetisk narkotika, kokain och heroin samt att försvaga kriminella brottsyndikat som ägnar sig åt bl.a. människohandel, smuggling, narkotika och it-brottslighet. Att bekämpa organiserad brottslighet är viktigt, och utskottet ser ett tydligt mervärde i det europeiska samarbetet i dessa frågor.

När det gäller förebyggande och bekämpning av terrorism anser justitieutskottet att det är angeläget att verka för en väl avvägd balans mellan behovet av åtgärder för att kunna bekämpa terrorism på ett effektivt sätt och respekten för de grundläggande rättigheterna, särskilt den personliga integriteten. Utskottet noterar att regeringen bevakar dessa aspekter i EU-arbetet. Utskottet anser vidare att det är viktigt att rekryteringen till extremistiska organisationer motverkas. Utskottet ser positivt på det arbete som pågår på EU-nivå vad gäller att förebygga terrorism, motverka dess grunder och att hjälpa dem som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer.

Justitieutskottet anser att det är viktigt att värna den fria rörligheten för personer och möjligheten att förflytta sig inom unionen utan inre gränskontroller. Schengensamarbetet är nödvändigt för att garantera den fria rörligheten inom EU. Även om samarbetet behöver förbättras i vissa delar ifrågasätter utskottet inte Schengensamarbetet som sådant. Utskottet noterar antagandet av lagstiftningspaketet om förvaltning av Schengensamarbetet och att den nya utvärderingsmekanismen kommer att börja tillämpas under 2014, vilket bör leda till ett bättre fungerande Schengensamarbete. Flera åtgärder för att stärka gränsskyddet har därtill vidtagits för att komma till rätta med de brister som har uppmärksammats. Ett väl fungerande Schengensamarbete kräver att medlemsstaterna har förtroende för varandras gränskontroller. Ett starkt och väl fungerande yttre gränsskydd är en förutsättning för detta, men precis som det anförs i motionerna är det viktigt att upprätthålla principen att varje medlemsstat ska ha ansvar för sin egen gränsbevakning.

Frontex uppdrag och befogenheter har förtydligats och förstärkts under senare år. I december 2011 trädde den nya Frontexförordningen i kraft, och under 2013 trädde Eurosur i kraft. Därtill har förhandlingarna om nya riktlinjer för sjögränsoperationer som samordnas av Frontex nått sitt slutskede. Justitieutskottet anser att det är av stor betydelse att de medlemsstater som deltar i Frontex sjöoperationer har gemensamma regler för hur sjöräddning och landsättning ska ske. Det är enligt justitieutskottets uppfattning viktigt att de gemensamma operationerna bedrivs effektivt och med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna. Särskilt viktig är uppgiften att rädda liv och säkerställandet av att ingen migrant överlämnas till en annan stats myndigheter i strid med grundläggande rättigheter.

När det gäller begäran i motion 2013/14:U13 (MP) yrkande 15 om att regeringen ska arbeta för lagstadgat skydd mot våld och hets för hbtq-personer i hela unionen anför justitieutskottet följande. Alla människor ska vara lika inför lagen, det är en viktig och grundläggande princip i ett demokratiskt och rättssäkert samhälle. Ingen människa ska behöva utstå diskriminering eller ha sämre rättigheter än andra medborgare på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet. Dessa principer är emellertid redan i dag en del av unionsrätten genom EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, som är fogad till fördragen. Artikel 20 i stadgan fastslår principen om alla människors likhet inför lagen, och artikel 21 innebär ett förbud

mot diskriminering bl.a. på grund av sexuell läggning. Utskottet anser att det är en självklarhet att dessa grundläggande rättigheter respekteras vid all tillämpning av EU-rätten på såväl europeisk som nationell nivå.

Vad gäller kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet vidhåller utskottet sin uppfattning att förslaget är alltför långtgående och i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen (se utlåtande

2013/14:JuU13). Utskottet konstaterar att regeringen sedan länge driver frågan om att stärka misstänkta och tilltalades processuella rättigheter. Bland annat var det en högprioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009.

Avslutningsvis vill justitieutskottet framhålla vikten av att det fleråriga arbetsprogrammet för rättsliga frågor som ska ta vid efter Stockholmsprogrammet fokuserar på att se till att den lagstiftning som redan finns genomförs och tillämpas korrekt, följs upp och utvärderas samt vid behov konsolideras.

Justitieutskottet noterar också att många EU-dokument inte har hunnit översättas innan de behandlas i riksdagen, vilket kan vara problematiskt.

Justitieutskottet, som avstyrker motionsyrkandena, har i övrigt ingenting att anföra i fråga om regeringens skrivelse.

Civilutskottets yttrande

Inom Europeiska unionen förs förhandlingar om kommissionens förslag till förordningar om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Som ett led i detta hade civilutskottet den 16 april 2013 en överläggning med företrädare för regeringen. Regeringen presenterade då den svenska ståndpunkten vid förhandlingarna. Enligt regeringens bedömning finns det ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Det är fråga om regler som kommer att vara av märkbar nytta för den enskilda medborgaren. Regeringen har därför välkomnat att förslagen till EU-instrument har lagts fram. I förhandlingsarbetet verkar regeringen för lösningar som motsvarar de behov som finns och som leder till att syftet med förslagen uppnås, dvs. att skapa en klar och tydlig EU-rättslig ram som gör det möjligt att fastställa behörig domstol och tillämplig lag i mål om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden och att underlätta rörligheten för domar och handlingar mellan medlemsstaterna. Regeringen verkar också för att det ska finnas en möjlighet att under vissa förutsättningar undvika tillämpningen av utländsk lag till förmån för vissa bestämmelser i äktenskapsbalken till skydd för den svagare parten. I förhandlingsarbetet bevakar regeringen också nordiska intressen. Det är vidare av stor vikt för regeringen att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis bevakar regeringen att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Av samma skäl är det en

utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot det. Utskottet gav enhälligt sitt stöd till regeringens ståndpunkt vid överläggningen (prot. 2013-04-16 § 3). Civilutskottet anser att det är viktigt att regeringen inom EU arbetar för att samkönade pars rättigheter på det aktuella området stärks. Som framgår av regeringens ståndpunkt är det av stor vikt för regeringen att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis bevakar regeringen att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Av samma skäl är det en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot det. Regeringen informerade i november 2013 civilutskottet om läget i förhandlingarna. Civilutskottet ser inte något behov av ett tillkännagivande i frågan. Civilutskottet anser därför att motionsförslaget bör avstyrkas.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet vill poängtera att syftet med det gemensamma asylsystemet är bl.a. att uppnå ett mer likvärdigt skydd i hela EU genom att höja nivåerna på mottagande av asylsökande och ställa högre krav på asylförfarandet samt att säkerställa en ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater. Utskottet anser att just frågan om solidaritet när det gäller exempelvis flyktmottagandet är särskilt viktig. Alla medlemsstater måste inse att ansvaret är gemensamt och att det inte är rimligt att det åvilar endast ett fåtal medlemsstater att ta emot skyddsbehövande. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att verka för att nå detta mål.

Vad gäller frågan att om skapa lagliga vägar till EU för asylsökande respektive att ge asylsökande möjlighet att söka asyl och asylvisum på EU:s ambassader vill socialförsäkringsutskottet hänvisa till sitt nyligen behandlade betänkande 2013/14:SfU6. I betänkandet föreslår utskottet att regeringens skrivelse 2013/14:73 Migration och asylpolitik ska läggas till handlingarna och att ett flertal motionsyrkanden, däribland ett om asylvisum, ska avslås. Enligt socialförsäkringsutskottet är viseringsinstrumentet inte avsett att ta till vara personers behov av skydd. Utskottet ansåg att utlänningslagens bestämmelser uppfyller Genèvekonventionen fullt ut i fråga om skyldigheten att ge skydd åt personer som riskerar förföljelse i hemlandet. Utskottet pekade även på möjligheten till vidarebosättning och nödvändigheten att öka ett solidariskt mottagande i EU av personer som är i behov av skydd. Emellertid noterar utskottet att kommissionen i ett meddelande den 11 mars 2014 om ett öppet och säkert EU, (KOM(2014) 154) tog upp frågan om lagliga vägar för att söka asyl i EU. Av meddelandet framgår att kommissionen anser att förfaranden för skyddad inresa, dvs. möjlighet för människor att begära internationellt skydd utan att först med fara för sitt eget liv resa till EU:s gränser, kan komplettera arbetet med vidarebosättning och inledas med en samordnad hantering av viseringar

som beviljas av humanitära skäl och gemensamma riktlinjer. En möjlighet skulle enligt kommissionen vara att göra en studie av genomförbarheten när det gäller möjligheterna att gemensamt behandla ansökningar om skydd som lämnas in utanför EU, utan att föregripa den befintliga rätten att söka asyl i EU. Med hänsyn till vad som nu anförts föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2013/14:U13 (MP) yrkandena 10 och 11.

Inom EU pågår i övrigt ett omfattande arbete med att skapa lagliga vägar in i EU. Regeringen har i den nu aktuella skrivelsen redogjort för EU:s politik för laglig migration. Bland annat har direktivet om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd antagits. Regeringen har därefter i proposition 2013/14:153 Genomförande av direktivet om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd föreslagit hur direktivet kan genomföras i svensk rätt. Utskottet har i betänkande 2013/14:SfU14 tillstyrkt propositionen. Principen om första asylland innebär att den som flyr från förföljelse i sitt hemland ska söka skydd i det första säkra land som han eller hon kommer till. Enligt Dublinförordningen ligger ansvaret för prövning av en asylansökan hos den medlemsstat där en asylsökande först reste in, dvs. förordningen bygger på principen om första asylland. Varje medlemsstat får pröva en asylansökan som lämnats in av en tredjelandsmedborgare även om den inte har någon skyldighet att göra det enligt förordningen. Vidare får varje medlemsstat, trots att den inte är ansvarig enligt förordningen, av humanitära skäl sammanföra familjemedlemmar och andra släktingar i beroendeställning.

Socialförsäkringsutskottet vill även peka på att Sverige liksom övriga medlemsstater i EU är bundet av folkrättsliga förpliktelser inom såväl internationell flyktingrätt som mänskliga rättigheter i övrigt, och att detta gäller även i förhållande till Dublinförordningen. En utvärdering av förordningen har visat att systemet är ändamålsenligt när det gäller att avgöra vilken medlemsstat som ska vara ansvarig för prövningen av en asylansökan men att det finns vissa problem i tillämpningen av regelverket. Dublinförordningen har därför nyligen ändrats i vissa delar, dock inte vad gäller principen om första asylland. Däremot har det införts en mekanism för tidig varning, beredskap och krishantering. Mekanismen syftar främst till att hantera situationer då tillämpningen av förordningen skulle kunna äventyras på grund av problem i en medlemsstats asylsystem. Vidare innebär omarbetningen utökade och delvis nya krav på medlemsstaterna, bl.a. när det gäller reglerna om rättsmedel, villkoren för förvar och ensamkommande barn. Enligt utskottet finns det inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av yrkanden om en reformering av respektive tillämpningen av förordningen. Socialförsäkringsutskottet föreslår därför att utrikesutskottet avstyrker motionerna 2013/14:U13 (MP) yrkande 12 och 2013/14:U12 (SD) yrkande 23.

Beträffande frågan om att inkludera s.k. regnbågsfamiljer i EU-lagstiftningen konstaterar socialförsäkringsutskottet att frågan har varit uppe för behandling i utskottet åtskilliga gånger, senast i betänkande 2013/14:SfU6. Socialförsäkringsutskottet framhöll att det s.k. rörlighetsdirektivet (2004/38/EG), som genomförts i svensk rätt, reglerar unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i en annan medlemsstat. Registrerade partner räknas enligt direktivet som familjemedlemmar. Detta förutsätter dock att den mottagande medlemsstaten behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap. Utskottet beklagade att en registrerad partner enligt direktivet inte generellt likställs med en make och uttalade förståelse för att lagstiftningsarbetet inom EU innebär att medlemsstaterna från tid till annan tvingas till kompromisser. Socialförsäkringsutskottet, som konstaterade att en registrerad partner till en unionsmedborgare för svenskt vidkommande ska räknas som familjemedlem enligt rörlighetsdirektivet, förutsatte att Sverige även fortsättningsvis verkar för att regelverket fullt ut görs icke-diskriminerande. Socialförsäkringsutskottet vidhåller sin uppfattning i denna fråga och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2013/14:U13 (MP) yrkande 14.

Enligt regeringens skrivelse innebär ett viseringsförenklingsavtal fördelar för medborgarna i samband med utfärdande av Schengenviseringar (korttidsviseringar) i det land med vilket avtalet ingåtts, t.ex. i form av kortare handläggningstider och lägre krav på dokumentation. Avtalen är som nämnts uttryck för en politisk vilja inom EU att öka samarbetet och utbytet mellan EU och tredjeländer. Avtalen, som finns med ett flertal länder utanför EU/EES, är knutna till dessa länders beredskap att återta sina medborgare och ingå återtagandeavtal. Socialförsäkringsutskottet är inte berett att förorda att Sverige ska verka för att stoppa kommande viseringsförenklingsavtal. Dessa avtal innebär inte bara fördelar för de berörda medborgarna utan även för Sverige då de kan underlätta återvändandeprocessen. Socialförsäkringsutskottet föreslår att motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 24 avstyrks med det anförda.

EU-nämndens yttrande

Vad gäller rättsliga och inrikes frågor har migrationsfrågor i Medelhavsområdet varit föremål för samråd upprepade gånger. Tragedin när ett stort antal flyktingar miste livet utanför den italienska ön Lampedusa inträffade vid tidpunkten för nämndens samråd inför möten i rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) och Europeiska rådet i oktober. Arbetsgruppen för Medelhavet fick i uppdrag av Europeiska rådet att identifiera åtgärder för tillämpningen av EU:s politik och verktyg för att förhindra olyckor av detta slag. Inför mötet i RIF-rådet i december samrådde justitie- och migrationsministrarna gemensamt med nämnden.

Flyktingsituationen i Syrien och migrationsströmmarna i regionen och till EU tillhör också de frågor som har diskuterats i nämnden. Vid diskussionerna om flyktingrelaterade frågor har oppositionspartier ifrågasatt bl.a. förekomsten av lagliga vägar in i EU och möjligheterna att söka asyl. Även Frontex roll och alternativet att ge hjälp på plats har lyfts.

Förslaget om en europeisk åklagarmyndighet har diskuterats i nämnden, som gett ett enigt stöd för regeringens hållning, dvs. att Sverige i dagsläget inte bör delta i den åklagarmyndighet som kommissionen har föreslagit. Kommissionens förslag har ansetts strida mot subsidiaritetsprincipen av ett antal av medlemsstaternas parlament, och ett gult kort har utfärdats (se även ovan). Kommissionen har dock valt att stå fast vid sitt förslag utan ändringar.

Även kommissionens förslag till dataskyddsförordning har behandlats ett flertal gånger under året. Riksdagen har ansett att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Nämnden har vid regeringens samråd stått bakom ståndpunkten att den allmänna dataskyddsregleringen bör ges formen av ett direktiv i stället för en förordning.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet vill framhålla att kärnan i Schengensamarbetet handlar om det praktiska genomförandet av en av EU:s fyra friheter – fri rörlighet för personer. Utrikesutskottet anser liksom justitieutskottet att Schengensamarbetet i princip fungerar väl och bör fortsätta. Sloandet av gränskontrollen är en viktig fråga för att underlätta medborgarnas rörlighet. Utrikesutskottet betonar vikten av att säkra denna rörlighet, men vill samtidigt understryka behovet av insatser för att kunna motverka och kontrollera de flöden som riskerar att underminera våra samhällen, såsom organiserad brottslighet och människohandel.

Utrikesutskottet förutsätter liksom socialförsäkringsutskottet att Sverige kommer att verka för en asyl- och migrationspolitik inom EU som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och ger ett fullgott skydd för individer i behov av internationellt skydd. Genomförandet av det europeiska asylsystemet ska vara humant, rättssäkert och effektivt. Den gemensamma asylpolitiken ska garantera att asylsökande behandlas på ett likvärdigt sätt, oavsett vilket medlemsland som har ansvaret. Utrikesutskottet konstaterar att det råder en bred enighet i riksdagen om att Sverige ska vara en fristad för de som flyr undan förföljelse och förtryck. Detta återspeglas också i den svenska asyllagstiftningen som i sin tur bygger på de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har tillträtt och är bundet av. Utrikesutskottet vill liksom justitieutskottet understryka vikten av att de gemensamma Frontexoperationerna bedrivs effektivt och med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna.

Utrikesutskottet behandlar frågor som rör migration närmare inom ramen för sitt betänkande om politiken för global utveckling (2013/14:UU12). Utrikesutskottet delar även i övrigt justitieutskottets ställningstaganden i yttrande 2013/14:JuU6y, civilutskottets ställningstaganden i yttrande 2013/14:CU3y och socialförsäkringsutskottets ställningstaganden i yttrande 2013/14:SfU4y.

Med vad som anförts avstyrker utrikesutskottet motionerna 2013/14:U11 yrkandena 3 och 13, 2013/14:U12 yrkandena 21–24 och 2013/14:U13 yrkandena 10–2, 14 och 15.

Sysselsättning, socialpolitik och hälso- och sjukvård

Skrivelsen

Europeiska rådet kunde i oktober bl.a. på svenskt initiativ enas om att stats- och regeringscheferna ska få årliga rapporter om medlemsstaternas reformer på tjänsteområdet, att kommissionen ska ge medlemsstaterna vägledning i hur medlemsstaterna ska säkerställa att nationella regler är proportionella samt att medlemsstaterna ska minska hinder för den gränsöverskridande tjänstehandeln.

Den på många håll höga ungdomsarbetslösheten i Europa diskuterades såväl vid Europeiska rådets möten som vid toppmöten i tysk respektive fransk regi. Under året rekommenderades bl.a. medlemsstaterna att anta ungdomsgarantier. En särskild fond med stöd till regioner med hög ungdomsarbetslöshet etablerades också inom den fleråriga budgetramen.

I slutet av 2013 nåddes en överenskommelse om sammanhållningspolitikens lagstiftningspaket. Därmed är reglerna klara för framtagandet och genomförandet av strukturfondsprogrammen för perioden 2014–2020. De nya reglerna innebär bl.a. striktare villkor och fler incitament för att säkerställa att instrumenten utnyttjas effektivt. Vidare finns krav på koncentration till ett begränsat antal tematiska mål, att man ska nå målen i Europa 2020-strategin om en smart och hållbar tillväxt för alla.

Motionen

Socialdemokraterna har i motion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 17 en begäran om ett tillkännagivande om jämställdheten i Europa. För att främja en ökad jämställdhet i Europa krävs ett antal åtgärder. Motionärerna framhåller att en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser inte löser problemet med bristen på jämställdhet i samhället, men att det ändå är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett samhälle där kvinnorna har halva makten och hela lönen. Enligt motionärerna måste även regeringen börja arbeta för detta inom EU. Partiet efterlyser i yrkande 16 en ny politik för fler jobb och anser att

arbetslösheten – och särskilt ungdomsarbetslösheten – måste sänkas rejält i hela Europa. Socialdemokraterna menar också att Sverige ska konkurrera med kompetens och inte med låga löner (yrkande 18). Vare sig det gäller yngre eller äldre människor och vare sig de befinner sig i eller utanför arbetskraften ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande. Partiet efterlyser ordning och reda på arbetsmarknaden (yrkande 19). För Socialdemokraterna är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill, men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner och arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. Den svenska regeringen måste kräva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter.

Socialdemokraterna framför vidare att det är självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö (yrkande 20). Partiet anser därför att det är skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöréglererna. Att kritisera medlemsstater som har högt satta ambitioner riskerar att innebära att den lägsta tillåtna skyddsnivån också blir den högsta. Socialdemokraterna vill därför att EU-kommissionen ska ta fram en ny arbetsmiljöstrategi. Socialdemokraterna betonar slutligen vikten av starka kollektivavtal (yrkande 21). Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i den nationella lönebildningen ska enligt partiet därför avvisas. Socialdemokraterna framhåller att regeringen i samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde att i lex Laval genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde. Därför anser Socialdemokraterna att regelverket som omger kollektivavtalen måste bli starkare, och partiet välkomnar den utredning av frågorna som har tillsatts efter ett tillkännagivande från riksdagen.

Civilutskottets yttrande

Kommissionens förslag till ett direktiv om könskvotering i bolagsstyrelser var i december 2012 föremål för subsidiaritetsprövning i civilutskottet. I enlighet med civilutskottets förslag ansåg riksdagen att direktivförslaget strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2012/13:CU14). I det motiverade yttrandet anförde riksdagen att det är viktigt att könsfördelningen blir avsevärt jämnare när det gäller deltagandet i ekonomiskt beslutsfattande. Riksdagen ansåg också att det är positivt med initiativ på ett så viktigt område. Det aktuella förslaget framstår emellertid inte som anpassat till att aktieägarna i många EU-länder har stort inflytande över bolagsstyrningen. I Sverige utses styrelsen av ägarna på bolagsstämman. Styrelseuppdraget bygger på ett förtroende och är inte en anställning i arbetsrättslig mening. Ägarna har den yttersta makten i bolaget och kan när som helst avsätta styrelsen. Kommissionens förslag innebär i praktiken att styrelseledamöter

utes utifrån ett arbetsrättsligt synsätt som inte går att kombinera med den svenska ordningen. De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter bör enligt riksdagen förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Det bedöms att det finns förutsättningar för att arbeta vidare nationellt med olika åtgärder för att stärka jämställdheten inom näringslivet. Riksdagen ansåg inte att det finns tillräckliga skäl att införa könskvotering på EU-nivå. Varje EU-land bör självt få bestämma reglerna för hur ägarna i ett företag utser styrelseledamöter. Därför ansåg riksdagen att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen, enligt vilken besluten fattas på den effektivaste nivån så nära medborgarna som möjligt.

Vid Epscorådets möte i juni 2013 lämnade det irländska ordförandeskapet en lägesrapport. Sverige och ett antal andra medlemsstater gjorde då ett skriftligt uttalande till protokollet om att förslaget strider mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Tillsammans utgjorde dessa medlemsstater en blockerande minoritet mot förslaget. I juli presenterade det irländska ordförandeskapet ett kompromissförslag, som dock inte innehåller några större ändringar och som hittills, såvitt känt, inte lett till att några medlemsstater har ändrat inställning till direktivet som sådant. Det litauiska ordförandeskapet tillkännagav att ärendet har getts hög prioritet. Regeringen informerade i september 2013 civilutskottet om läget i förhandlingarna. Den 20 november 2013 ställde sig Europaparlamentet bakom kommissionens förslag. Civilutskottet har inte någon annan uppfattning än den som riksdagen gav uttryck för i det motiverade yttrandet. Mot bakgrund av detta ser civilutskottet inte någon anledning att ställa sig bakom det initiativ som efterfrågas i motionen. Civilutskottet anser därför att motionsförslaget i den nu aktuella delen bör avstyrkas.

Näringsutskottets synpunkter i protokollsutdrag

Näringsutskottet behandlade EU:s sammanhållningspolitik hösten 2013 (bet. 2013/14:NU2). Vidare överlade näringsutskottet med näringsminister Annie Lööf om sammanhållningspolitiken i november 2012 (2012/13:13). Därtill kommer näringsutskottet under våren 2014 att behandla propositionen om vissa lagändringar inför en ny programperiod (prop. 2013/14:115, bet. 2013/14:NU27). Vidare avser näringsutskottet att under våren 2014 behandla regeringens aviserade skrivelse om partnerskapsöverenskommelsen.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet behandlar i det följande vissa frågor inom utskottets beredningsområde som tas upp i skrivelsen och en av motionerna. När det gäller den europeiska arbetsmarknaden och frågan om en europeisk ungdomsgaranti kan utskottet inledningsvis konstatera att arbetsmarknadspolitiken är och bör vara ett nationellt ansvar. Arbetsmarknadsutskottet välkomnar dock ett samarbete mellan unionens medlemsländer inom

ramen för den öppna samordningsmetoden där det ges möjlighet att utbyta erfarenheter och lära av goda exempel. Rådets rekommendation om en europeisk ungdomsgaranti bör ses i ljuset av detta. Arbetsmarknadsutskottet vill med anledning av vad som framförs i den socialdemokratiska motionen påminna om att partiet, liksom en överväldigande majoritet i utskottet, vid överläggningen den 17 januari 2013 ställde sig bakom såväl tanken på en ungdomsgaranti i sig som regeringens förslag till ståndpunkt. Enligt arbetsmarknadsutskottets mening är ungdomsgarantin ett exempel på just det slags erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna som lämpar sig väl på det arbetsmarknadspolitiska området. Utskottet noterar också att bl.a. Internationella arbetsorganisationen (ILO) har nämnt den svenska jobbgarantin för ungdomar som en av flera förebilder för den europeiska ungdomsgarantin (Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?, april 2013). Regeringens politik på området framhålls således, tvärt emot farhågorna i den socialdemokratiska motionen, snarast som ett exempel att lära av för andra medlemsstater. Arbetsmarknadsutskottet anser att samarbetet inom den öppna samordningsmetoden på det arbetsmarknadspolitiska området bör fungera just på detta sätt. Utskottet kan konstatera att när det gäller exempelvis övergången mellan skola och arbetsliv och utformningen av lärlingsanställningar är det Sverige som har samlat intryck från system i andra europeiska länder.

När det gäller den grupp ungdomar som på grund av ofullständig utbildning riskerar att få svårt att etablera sig på arbetsmarknaden – vilken uppmärksammas i en av de landsspecifika rekommendationerna till Sverige – vill arbetsmarknadsutskottet påminna om följande. Inom ramen för jobbgarantin för ungdomar finns dels möjlighet att kombinera deltagande i garantin med utbildning på deltid, dels möjlighet för de ungdomar som återvänder till studier att få den högre nivån av studiemedel. Utanför jobbgarantin finns bl.a. folkhögskolesatsningen för att stimulera ungdomar att återgå till utbildning och den skärpning av kommunernas informationsansvar för ungdomar till ett aktivitetsansvar som nyligen föreslagits i regeringens ungdomspolitiska proposition (prop. 2013/14:191). Det är enligt utskottets mening betryggande att den svenska regeringen på olika sätt skapar nya möjligheter för de ungdomar som behöver komplettera sin utbildning.

Arbetsmarknadsutskottet instämmer i den socialdemokratiska ståndpunkten att Sverige måste stå upp för jämställdheten i Europa. Det var därför enligt utskottets mening glädjande att statsrådet Maria Arnholm vid ett informationstillfälle i utskottet den 25 mars 2014 framhöll regeringens arbete för jämställdhet i EU-sammanhang, exempelvis inom ramen för det gemensamma EU-arbetet vid FN:s kvinnokommissions (CSW) möte i mars 2014 (CSW) och i arbetet med årets uppföljning av Pekingplattformen. Som redovisas i skrivelsen har regeringen därutöver bl.a. aktivt drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i Europa 2020-strategin. När det gäller kommissionens förslag om EU-regler för kvotering i bolagssty-

relser kan utskottet konstatera att riksdagen redan den 19 december 2012 fann att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2012/13:CU14, rskr. 2012/13:138). Arbetsmarknadsutskottet anser att regeringens arbete inom unionen även fortsättningsvis bör ha som huvudmål att Sverige ska uppfattas som ett föregångsland på jämställdhetsområdet inom ramen för ett öppet samarbete mellan medlemsstaterna. Målet bör inte vara att driva på för överstatlig lagstiftning som skulle kunna komma i konflikt med gällande svensk rätt.

Arbetsmarknadsutskottet instämmer i Socialdemokraternas föresats att Sverige ska konkurrera med kompetens och inte med låga löner. Vägarna till jobb måste bli fler och bredare, i synnerhet för ungdomar. Utskottet välkomnar därför att regeringens initiativ att tillsammans med arbetsmarknadens parter finna lösningar på hur fler unga kan få arbete har gett resultat. Det ekonomiska stödet till arbetsgivare att stimulera till anställning av unga på basis av yrkesintroduktionsavtal är enligt utskottets mening ett av flera goda exempel på detta. Utskottet anser också att en bra skola med kunskap i fokus som ger alla tillgång till utbildning av hög kvalitet är avgörande för sysselsättning och för att värna Sveriges konkurrenskraft. När det gäller Europeiska socialfonden anser utskottet emellertid, till skillnad från Socialdemokraterna, att sammanhållningspolitiken huvudsakligen bör fokusera på de mest behövande delarna av unionen. Det s.k. sysselsättningsinitiativet för unga är enligt utskottets mening ett bra exempel på ett stöd som riktas mot de mest behövande delarna av EU. Stödet till de mer utvecklade delarna av unionen bör minskas betydligt och tydligt styras mot att stödja framväxten av ett innovativt och kunskapsbaserat näringsliv i linje med målen för Europa 2020-strategin. Detta innebär naturligtvis inte något annat än att regeringen samtidigt bör agera för att maximera återflödet till Sverige inom sammanhållningspolitiken och övriga utgiftsområden. Arbetsmarknadsutskottet noterar också att Sverige under perioden 2014–2020 kommer att omfattas av strukturfondsprogram inom målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning. Totalt omfattar programmen 29 miljarder kronor, varav ca 16 miljarder kronor från regionalfonden och ca 13 miljarder kronor från socialfonden. Utskottet välkomnar att regeringen, efter dialog med bl.a. arbetsmarknadens parter, den 27 mars 2014 fattade beslut om hur dessa 13 miljarder kan investeras för satsningar på fler i jobb och kompetensförsörjning, i form av ett förslag till nationellt socialfondsprogram för investeringar i tillväxt och sysselsättning. Det svenska förslaget till socialfondsprogram ska nu förhandlas med och godkännas av EU-kommissionen. Programmet beräknas starta tidigast hösten 2014.

När det gäller frågan om ett s.k. socialt protokoll noterar arbetsmarknadsutskottet att regeringen i skrivelse 2013/14:75 med anledning av riksdagens tillkännagivande bl.a. anför att den anser det vara viktigt att värna de sociala rättigheterna inom EU. Regeringen ser emellertid ett antal risker med att verka för en fördragsändring av detta slag på EU-nivå. Processen

skulle enligt regeringen kunna utlösa följdkrav på andra och mer långtgående förändringar som inte ligger i Sveriges intresse. Genom Lissabonfördraget blev EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna rättsligt bindande och fick fördragsstatus, och det slås vidare fast att EU ska ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Regeringen anför att den ser positivt på den utveckling som Lissabonfördraget ger uttryck för, vilken regeringen menar slår fast att EU-samarbetet bygger på en tydlig social grund. Utskottet värdesätter att arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson vid sitt besök i utskottet den 12 december 2013 redogjorde för hur regeringen arbetar inom EU med att värna sociala rättigheter och den svenska arbetsmarknadsmodellen, bl.a. i arbetet med den stärkta ekonomiska samordningen inom EU, påverkansarbete i och inför EU-förhandlingar på arbetsrättens område och regeringens arbete vid processer i EU-domstolen. Utskottet välkomnar att regeringens utgångspunkt för EU-arbetet i dessa frågor är att medlemsstaternas befogenheter i fråga om arbetsmarknad och sociala frågor inte får försvagas.

När det gäller de farhågor som framförs i den socialdemokratiska motionen om att kommissionen har ambitionen att undanta små och medelstora företag från arbetsmiljöregler noterar arbetsmarknadsutskottet att kommissionen i det meddelande om smart lagstiftning KOM(2013) 122) som presenterades för ett år sedan bl.a. uttalade att regler som syftar till att skydda människors hälsa och säkerhet måste tillämpas oavsett den ekonomiska aktörens storlek och att små och medelstora företag därför inte kan undantas från sådana regler. Utskottet noterar vidare att riksdagen den 29 maj 2013 ställde sig bakom näringsutskottets granskning av meddelandet (utl. 2012/13:NU23). Utskottet instämmer i vad riksdagen på förslag av näringsutskottet uttalat och anser därmed att det inte finns behov av något ytterligare riksdagsuttalande. Utskottet noterar slutligen, apropå vad som nämns i motionen, att EU:s nya arbetsmiljöstrategi har försenats något, men att kommissionen beräknas lämna den i början av juni 2014.

På den svenska arbetsrättens område kan arbetsmarknadsutskottet – med anledning av vad som sägs i den socialdemokratiska motionen om att stärka regelverket som omger kollektivavtalen – konstatera att regeringen den 27 september 2012 med anledning av riksdagens tillkännagivande tillsatte en parlamentarisk utredning som utöver att utvärdera tillämpningen av den s.k. lex Laval bl.a. också ska överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2014. Arbetsmarknadsutskottet välkomnar utredningen och anser inte att det behövs något ytterligare initiativ från riksdagens sida.

Arbetsmarknadsutskottet kan sammanfattningsvis ställa sig bakom regeringens skrivelse 2013/14:115 i de delar som rör utskottets beredningsområde. Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser arbetsmarknadsutskottet att motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 16–21 bör avstyrkas.

EU-nämndens yttrande

Inom ramen för Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård har ett förslag till tillämpningsdirektiv till utstationeringsdirektivet behandlats vid flera samråd under året. Centrala frågor i diskussionerna i EU-nämnden har gällt kontrollåtgärder och entreprenörsansvar.

Under året beslutades nämnden vidare om en rekommendation om att inrätta ungdomsgarantier. Inom ramen för den europeiska planeringsterminen och sysselsättningsstrategin behandlade nämnden även detta år kommissionens sysselsättningsrapport.

I diskussionerna om ett fördjupat EMU har dess sociala dimension uppmärksamats. Med anledning av detta presenterade kommissionen en strategi för att stärka EMU:s sociala dimension, bl.a. genom att inrätta en social resultatavla. Frågan behandlades i ministerrådet i oktober och vid Europeiska rådets möten i oktober och december. I nämnden uppmärksammade oppositionen regeringen på riksdagens tillkännagivande från 2012 om att Sverige bör kräva att EU antar ett juridiskt bindande socialt protokoll.

I juni enades rådet om tobaksproduktdirektivet. En enig nämnd underströk vikten av att snuset oförändrat kan saluföras i Sverige. Frågan om hälsovarningarna på cigarettpaket och andra förpackningar ledde till diskussioner i nämnden. Efter konstitutionsutskottets behandling av frågan och ett extra möte i nämnden ändrade regeringen sin ståndpunkt. Bland annat innebar det att regeringen – med anledning av de positiva folkhälsoaspekterna – inte motsatte sig hälsovarningar som täcker 50–70 procent av den förpackningsyta de trycks på. I december enades rådet och Europaparlamentet om att hälsovarningarna storlek ska täcka 65 procent av ytan.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet konstaterar inledningsvis att ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra viktiga reformer för att öka sysselsättningsgraden. Huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna.

Att öka sysselsättningsgraden bland kvinnor och män är betydelsefullt för tillväxten, välfärden och jämställdheten i EU. Utskottet välkomnar de insatser som gjorts för att stärka jämställdhetsperspektivet i Europa 2020-strategin och i relevanta slutsatser och rekommendationer.

Utrikesutskottet vill understryka vikten av att regeringen arbetar inom EU för att stärka samkönade pars rättigheter vad gäller makars och partners förmögenhetsförhållanden.

Utrikesutskottet delar de ställningstaganden som görs i yttrandena från civilutskottet (2013/14:CU3y) och arbetsmarknadsutskottet (2013/14:AU4y) samt i protokollsutdrag från näringsutskottet (2013/14:28).

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motion 2013/14:U11 yrkandena 16–21.

Jordbruks- och fiskeripolitik

Skrivelsen

Under hösten 2013 nådde Europaparlamentet, rådet och kommissionen en överenskommelse om utformningen av den framtida jordbrukspolitiken efter 2013. Reformen innebär, förutom en minskad budget, att jordbrukspolitikens tre delar – marknadsstöd, direktstöd och landsbygdsstöd – kvarstår. Inga större framsteg gjordes i reformen för att öka marknadsorienteringen av jordbrukssektorn. Reformen innebär vidare att skillnader i direktstödsnivåer mellan medlemsländer och mellan lantbrukare minskar och att en rad nya komponenter införs inom ramen för direktstödet. Regeringens övergripande handlingslinje i förhandlingarna har varit att uppnå ökad marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, ökad miljönytta, förenkling och en förbättrad samstämmighet med politiken för global utveckling.

Efter förhandlingar mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen kunde en överenskommelse om den gemensamma fiskeripolitiken nås i juni 2013. I korthet innebär överenskommelsen att EU:s fiskebestånd ska uppnå maximal hållbar avkastning till 2015 där det är möjligt, och senast 2020 för samtliga fiskebestånd. Ett utkastförbud införs successivt i olika fisken med start 2015.

EU:s fiskeavtal med Marocko har en särställning bland fiskepartnerskapsavtalen på grund av Västsaharafrågan. I februari 2012 antog rådet med kvalificerad majoritet ett mandat som gjorde det möjligt för kommissionen att inleda förhandlingar om ett nytt protokoll mellan EU och Marocko. Sverige röstade nej till detta mandat. Efter ett antal förhandlingsrundor kom kommissionen i juli 2013 överens med Marocko om ett nytt protokoll. Detta ska gälla i fyra år och har ett ekonomiskt värde på 40 miljoner euro per år. Sverige kunde av folkrättsliga skäl inte ställa sig bakom protokollet i fiskepartnerskapsavtalet och röstade nej. Europaparlamentet godkände dock protokollet i december 2013.

På försommaren 2013 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket med fem rättsakter och ett meddelande under namnet Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – En moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU. Förslagen handlar om djurhälsa, skyddsåtgärder mot växtskadegörare, produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial och offentlig kontroll inom bl.a. djur-, växt- och livsmedelsområdena. Förslagen har under året förhandlats mellan medlemsstaterna och i Europaparlamentet. Sverige har gett stöd för förslagets huvuddrag men ifrågasatt vissa delar, främst sådana som man bedömer skulle innebära en onödig administrativ börda för företag och myndigheter.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 14 anför Socialdemokraterna bl.a. att det nya landsbygdsprogrammet bör ges en mer modern och framtidsinriktad profil med ett näringsliv på landsbygden som utvecklas. Miljöstöden måste bli mer riktade för att få större effekt. När det gäller fiske bör utkastförbudet inom EU utformas som ett generellt förbud med en lista på tillämpliga undantag. Överlåtbara, försäljningsbara fiskenyttjanderätter är inte en bra lösning. EU:s beslut om fiskeriförvaltningen i Östersjön och Västerhavet ska alltid hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för de hotade arterna. Ålfisket inom EU bör stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. Beträffande djurhållningen inom EU framförs kritik mot att EU ännu inte har beslutat om att maximera transporttiden för slaktdjur till åtta timmar. Regeringen bör arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU. En bättre jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning efterfrågas. Det behövs nya krav på ursprungsmärkning av kött och sammansatta köttprodukter. Kassationen av livsmedel är en viktig fråga i EU och den s.k. bäst-före-märkningen bör ses över.

Miljöpartiet anser i kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. yrkande 4 att EU-länderna behöver ställa om till ett modernt, ekologiskt jordbruk som producerar god, nyttig och säker mat. Detta kräver ett minskat stöd till det konventionella jordbruket. Motionärerna vill också höja kvaliteten på djurhållningen inom EU. Enligt yrkande 5 i samma motion bör man arbeta för att på sikt nå 100 procent ekologisk matproduktion i EU. EU ska stödja ekologiskt jordbruk och därmed betala för de miljövinster som detta jordbruk bidrar till.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 33 anför Sverigedemokraterna att regeringen ska verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken. Den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en icke ändamålsenlig övergripande lösning som är skapad främst för att passa jordbrukare på kontinenten. Sverige betalar stora summor till utländska intressen och det skapas ett importberoende som lamslår vår egen livsmedelsproduktion. I yrkande 15 i motionen anfördes att exportbidrag, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad, ska avskaffas. Enligt yrkande 34 bör regeringen verka för att avskaffa den externa fiskeripolitiken. Motionärerna ifrågasätter kostnadseffektiviteten i fiskeavtalen och ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. EU:s fiskeavtal går enligt motionen inte heller att förena med en hållbar utvecklingspolitik.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Jordbruk

Under hösten 2013 nådde Europaparlamentet, rådet och kommissionen en överenskommelse om utformningen av den framtida jordbrukspolitiken i EU efter 2013. Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär, förutom en minskad budget, att jordbrukspolitikens tre delar – marknadsstöd, direktstöd och landsbygdsstöd – kvarstår. Enligt skrivelsen gjordes inga större framsteg i reformen för att öka jordbrukssektorns marknadsorientering. Miljö- och jordbruksutskottet delar den uppfattning som regeringen framför i budgetpropositionen för 2014 att det är angeläget att EU:s gemensamma jordbrukspolitik fortsätter att förändras i linje med tidigare genomförda reformer. För att möjliggöra detta krävs ett proaktivt arbetsätt. Det är därför angeläget att i ett tidigt skede påbörja analyser med utgångspunkt i en modernisering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inför nästa budgetperiod efter 2020, samt inför halvtidsöversynen under budgetperioden 2014–2020.

Landsbygdsprogrammet är ett av regeringens viktiga verktyg för att bidra till att hela Sverige kan leva och för att säkerställa att hela landet utvecklas. Ett starkt och effektivt landsbygdsprogram ger bl.a. förutsättningar för ett fortsatt arbete för att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen. Landsbygdsens utvecklingskraft kan tas till vara och förutsättningarna för tillväxt och jobb i landsbygdsföretagen stärks. Enligt Landsbygdsdepartementet kommer landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 vid programstarten 2014 att ha en total budget på cirka 36,1 miljarder kronor för hela programperioden. Av dessa medel kommer 14,8 miljarder kronor från EU:s budget, 20,6 miljarder kronor från statsbudgeten och resterande medel från andra offentliga finansieringskällor, främst kommuner. Utskottet noterar att det av programmet framgår att satsningar görs på bl.a. miljö- och klimatersättningar och ekologiskt jordbruk.

Det pågår en översyn av den nuvarande EU-lagstiftningen om ekologisk produktion. Förslaget fokuserar på tre huvudmål: att behålla konsumenternas förtroende, att behålla producenternas förtroende och att göra det lättare för bönderna att gå över till ekologiskt jordbruk. Miljö- och jordbruksutskottet välkomnar en sådan översyn.

Fiske

I juli 2011 antog kommissionen ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken. Frågorna om bl.a. utkastförbud och bifångsters avräkning mot kvoter behandlas inom reformarbetet. Detta gäller även frågan om överlåtbara fiskenyttjanderätter. Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 25–26 februari 2013 nåddes en kompromiss om reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik bl.a. när det gäller skyldigheten att landa alla fångster. Sverige kunde inte stödja överenskommelsen. Landsbygdsminister Eskil Erlandsson uttalade att förslaget innebar förbättringar men inte

tillräckligt långtgående sådana. Miljö- och jordbruksutskottet delar landsbygdsministrarnas uppfattning men konstaterar att de nya reglerna för utkast m.m. nu har trätt i kraft genom förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken (EU) 1380/2013.

När det gäller fiskeriförvaltningen i Östersjön och i Västerhavet redogör i regeringen skrivelsen för utfallet av överenskommelsen inom EU för 2014. Miljö- och jordbruksutskottet anser att det är viktigt att arbetet med att skapa förutsättningar för en långsiktig och stabil förvaltning till förmån för ett mer hållbart fiske fortsätter.

När det gäller ålförvaltning vidhåller utskottet sin åsikt i betänkande 2013/14:MJU9, nämligen att det är angeläget med fortsatta åtgärder inom ramen för den nationella planen för återhämtning av beståndet av ål. Av betänkandet framgår också att kommissionen ska presentera en rapport för Europaparlamentet och rådet med en statistisk och en vetenskaplig utvärdering av vilka resultat som uppnåtts genom förvaltningsplanerna för ål, åtföljd av ett utlåtande från vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen. Mot bakgrund av rapporten ska kommissionen föreslå lämpliga åtgärder som med hög sannolikhet kan leda till att beståndet av europeisk ål återhämtar sig.

EU har 14 sydliga fiskeavtal med utvecklingsländer i Afrika och Stilla havet. Sverige har inga fiskeintressen i dessa avtal, men är med och beslutar om avtalen. Regeringen arbetar för att fisket ska ske på basis av tillförlitlig vetenskaplig rådgivning, att avtalen ska bli mer transparenta och att EU ska ha ett utvecklingsperspektiv (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23). Av skrivelsen framgår att regeringens hållning i frågan om EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer har varit att göra ett ställningstagande från fall till fall. I reformen av den gemensamma fiskeripolitiken fastställdes att EU i bilaterala fiskeavtal med länder utanför EU ska främja hållbarhet, god förvaltning och principerna om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsäkerhet. Partnerskapsavtal om hållbart fiske ska säkerställa att utnyttjandet av fiskeresurserna grundas på god vetenskaplig rådgivning och endast avser partnerlandets överskottsresurser. Partnerländerna kompenseras för att de ger tillträde till sina fiskeresurser och ekonomiskt bistånd ska lämnas så att länderna kan genomföra en hållbar fiskeripolitik. Miljö- och jordbruksutskottet välkomnar de framsteg som nu har gjorts och utgår från att regeringen även i fortsättningen kommer att bedriva en aktiv politik på detta område samt vid behov informera riksdagen om hur avtalen utvecklas.

Djur och livsmedel

Av skrivelsen framgår att kommissionen på försommaren 2013 presenterade ett lagstiftningspaket med fem rättsakter och ett meddelande under namnet: Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – En moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU. Kommissionens målsättning med förslagen är att skapa en effektivare, modernare och enklare lagstiftning för en god djurhälsa, ett gott skydd

mot växtskadegörare, säkra livsmedel och ett konkurrenskraftigt jordbruk. Sverige har enligt skrivelsen gett stöd för förslagets huvudlinjer men ifrågasatt vissa delar, främst sådana som man bedömer skulle innebära en onödig administrativ börda för företag och myndigheter. Vidare framgår av skrivelsen att med anledning av hästköttsskandalen har lagt fram en handlingsplan mot livsmedelsbedrägerier. Kommissionen presenterade i mars ett fempunktsprogram med avsikt att återfå konsumenternas förtroende för europeiska livsmedel. När det gäller ursprungsmärkning av kött anförs i skrivelsen att kommissionen, enligt förordning (EU) 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, ska anta genomförandebestämmelser bl.a. om hur ursprungsmärkning för färskt, kylt och fryst kött från gris, får, get och fjäderfä ska utformas. Bestämmelserna kommer att börja tillämpas den 1 april 2015. Sverige röstade nej till förslaget, eftersom regeringen anser att bestämmelserna inte ger konsumenterna entydig information om djurens ursprung. Landsbygdsdepartementet har uppgett att regeringen anser att det är viktigt att konsumenterna kan göra medvetna val och förespråkar därför att den obligatoriska ursprungsmärkningen utvidgas så att den även omfattar kött som används som ingrediens i livsmedel. Miljö- och jordbruksutskottet delar denna uppfattning.

När det gäller djurtransporter har miljö- och jordbruksutskottet behandlat den frågan bl.a. i betänkandena 2012/13:MJU2 och 2012/13:MJU19. Av betänkandena framgår att regeringen har arbetat för att få till stånd konkreta förordningsändringar för att öka skyddet för djur under transport. Ministerrådet har enats om gemensamma slutsatser om kommissionens djurskyddsstrategi 2012–2015. Vad gäller djurskyddsstrategin var regeringen nöjd med slutsatserna som innehöll flera punkter som är viktiga från djurskyddssynpunkt. Regeringen lämnade dock en deklARATION om djurtransporterna i samband med att rådslutsatserna antogs. I deklARATIONEN klargjorde regeringen att den är besviken över att rådet inte har kunnat enas om förslag som tydligt stärker skyddet för djur som transporteras. Regeringen pekade särskilt på behovet av att regelverket löpande uppdateras i enlighet med aktuella forskningsrön och behovet av att begränsa transporttiderna för djuren. En begränsning av transporttiderna är särskilt viktig för slaktdjuren och för icke avvanda djur. När det gäller slaktdjur vill regeringen att transporttiden begränsas till maximalt åtta timmar. Miljö- och jordbruksutskottet vill även nämna att frågan om att förkorta djurtransporterna har blivit föremål för ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2010/11:MJU20, rskr. 2010/11:231).

När det gäller frågan om djurhälsa och användningen av antibiotika har miljö- och jordbruksutskottet tidigare anfört att det i Sverige sedan många år råder enighet om att motverka en överdriven antibiotikaanvändning för djur (se bet. 2013/14: MJU10). Utskottet framhöll bl.a. att antibiotikaresistens är en högt prioriterad fråga för regeringen och att särskilda satsningar görs på forskning om antibiotikaresistens mellan 2013 och 2016. EU-

kommissionen arbetar intensivt mot antibiotikaresistens och lanserade 2011 en handlingsplan. Sverige deltar aktivt i arbetet med att se till att denna handlingsplan verkligen omsätts i handling och tjänar sitt syfte om en ansvarsfull antibiotikaanvändning och om att motverka av resistensutveckling.

Vidare har kommissionen aviserat en översyn av det direktiv som utgör rättslig grund för tillstånd för och produktion marknadsföring, distribution och användning av veterinärmedicinska läkemedel inom EU (direktiv 2001/82/EG).

När det gäller matsvinn har miljö- och jordbruksutskottet tidigare hänvisat till budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23, bet. 2013/14: MJU2). Regeringen anfördes där att det för att nå en hållbar utveckling är viktigt att livsmedelsresurserna utnyttjas mer effektivt. Arbetet med att förebygga matsvinn har därför kommit att få en stor betydelse och är en prioriterad fråga inom EU, FAO och OECD. Vidare har Europaparlamentet antagit resolutioner i fråga om matsvinn.

I oktober 2011 beslutades om en ny EU-förordning (1169/2011) om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. I förordningen fastställs allmänna principer, krav och ansvarsområden i fråga om livsmedelsinformation, i synnerhet när det gäller livsmedelsmärkning. När det gäller frågan om hållbarhet finns gemensamma bestämmelser för hållbarhetsdatum i de EU-gemensamma märkningsreglerna (LIVSFS 2004:27) och också i den ovannämnda förordningen. Där anges de formuleringar om hållbarhet som ska användas i respektive land. Enligt landsbygdsdepartementet diskuterar kommissionen och medlemsländerna hur dessa formuleringar ska tolkas, men det är inte aktuellt med en allmän översyn (se vidare bet. 2012/13: MJU9).

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2013/14:U11 (S) yrkande 14, 2013/14:U13 (MP) yrkandena 4 och 5 och 2013/14:U12 (SD) yrkandena 15, 33 och 34.

EU-nämndens yttrande

Inom området jordbruk, fiske och livsmedel har reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitiken och den gemensamma fiskeripolitiken åter stått i fokus under en lång rad samråd i EU-nämnden.

När det gällde förslaget om den gemensamma fiskeripolitiken ställde sig oppositionen inte bakom regeringens förslag till svensk standpunkt om utkastförbudet. En majoritet i nämnden ansåg att Sverige skulle stå för nolltolerans genom hela förhandlingsprocessen.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet konstaterar att Europaparlamentet, rådet och kommissionen under hösten 2013 nådde en överenskommelse om utformningen av den framtida jordbrukspolitiken i EU efter 2013. Utskottet stöder regeringens uppfattning att jordbrukspolitiken ska vara förenlig med politiken för global utveckling och ta hänsyn till utvecklingsländernas förutsättningar att förbättra tillväxten i lantbruket och bedriva handel. Utskottet förutsätter att regeringen kraftfullt kommer att driva frågan om att kraftigt sänka tullar och handelsstörande subventioner på jordbruksområdet samt avskaffa alla former av exportstöd.

Utrikesutskottet noterar att det i reformen av den gemensamma fiskeripolitiken fastställdes att EU i bilaterala fiskeavtal med länder utanför EU ska främja hållbarhet, god förvaltning och principerna om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsäkerhet. Utskottet välkomnar, liksom miljö- och jordbruksutskottet, de framsteg som gjorts och utgår från att regeringen även i fortsättningen kommer att bevaka att de fiskeavtal som EU ingår med utvecklingsländer är i överensstämmelse med politiken för global utveckling.

Utrikesutskottet delar även i övrigt miljö- och jordbruksutskottets ställningstaganden i yttrande 2013/14:MJU4y. Med hänvisning till vad som anförts avstyrks motionerna 2013/14:U11 yrkande 14, 2013/14:U12 yrkandena 15, 33 och 34 och 2013/14:U13 yrkandena 4 och 5.

Miljö och näringspolitik, infrastruktur och energifrågor

Skrivelsen

Europaparlamentet och rådet godkände i november 2013 ett nytt miljöhandlingsprogram kallat Att leva gott inom planetens gränser. Programmet gäller för perioden 2014 – 2020 och ger en samlad bild av unionens miljöpolitik och lagstiftning. Det omfattar nio mål som ska uppnås till 2020, med sikte på en långsiktig vision för 2050. Grundtanken i programmet är att EU:s miljöpolitik och ett förbättrat genomförande av befintlig lagstiftning bidrar till och är en förutsättning för att lyfta EU ur den ekonomiska krisen, bl.a. genom att integrera miljöpolitiken i andra politikområden och med hänsyn till den globala dimensionen.

En hel del arbete återstår innan den inre marknaden för transporter kan anses färdig. Tre nyckelåtgärder i den andra inre marknadsakten avser transportområdet, nämligen det fjärde järnvägspaketet, sjöfartsmarknaden och utvecklingen av det gemensamma luftrummet. Arbetet i rådet har pågått under året på alla dessa områden, även om järnvägsfrågorna dominerat. Under året antogs ny lagstiftning om transeuropeiska transportnät, europeiska system för satellitnavigering samt ändringar i befintlig sjöfartslagstiftning med anledning av 2006 års sjöarbetskonvention.

I mars presenterade kommissionen en grönbok om ett klimat- och energiramverk till 2030 med utgångspunkt i det gällande klimat- och energipaketet, färdplanerna och det långsiktiga målet till 2050. Kommissionen avser att i början av 2014 följa upp grönboken med förslag om hur EU ska gå vidare med ett 2030-ramverk på klimat- och energiområdet.

Under året antogs ytterligare sex av förslagen inom ramen för den första inre marknadsakten, bl.a. yrkeskvalifikationsdirektivet. En överenskommelse nåddes också om upphandlingsregelverket. Kommissionen har dessutom presenterat elva av tolv förslag inom den andra inre marknadsakten. I syfte att presentera en digital inre marknad lade kommissionen under hösten fram ett förslag till förordning med åtgärder för att stärka den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation.

Motionerna

Socialdemokraterna anför i kommittémotion 2012/13:U11 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 15 bl.a. att Sverige omgående bör annullera alla sina överskott av utsläppskrediter enligt Kyotoprotokollet. Regeringen bör driva på för en ambitiös europeisk klimatpolitik inom ramen för EU:s nya klimatpaketet. Paketet bör innehålla bindande mål om att utsläppen av växthusgas till 2030 ska minska med 50 procent i EU jämfört med 1990. Sverige bör vidare vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder i utvecklingsländerna. Sverige bör driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka EU:s kemikalielagstiftning (Reach). Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläppen av svavel, kvävedioxid och partiklar från sjöfarten. Beträffande havsmiljön bör Sverige inom EU arbeta för att en internationell konvention eller motsvarande om hållbar havsförvaltning kommer till stånd. Vidare bör det marina skräpet, som är ett stort miljöproblem, uppmärksammas som en gemensam angelägenhet inom EU. I yrkande 22 anför att regeringen bör ställa sig bakom det mål som kommissionen har föreslagit om att industrins andel av EU:s bnp ska öka till 20 procent.

Miljöpartiet anser i kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. yrkande 6 att ett klimatpolitiskt ramverk bör införas på EU-nivå med en stabil och långsiktig klimatpolitik med tydliga spelregler. Ramverket bör sätta successiva mål för EU:s minskade utsläpp så att utsläppen 2050 är nära noll. Motionärerna anser att målet till 2030 ska vara att minska utsläppen med 60 procent inom EU jämfört med 1990 års nivåer. Ramverket ska innehålla bindande utsläppstak, tydliga regler och en oberoende kontroll. Miljöpartiet anför i yrkande 7 att EU, vid sidan av klimatmålen, bör införa ambitiösa och bindande krav på minskad energianvändning och utbyggnad av förnybara energikällor i EU. Vidare anser partiet i yrkande 8 att EU:s stödfonder och kreditinstitut bör användas för att göra gröna investeringar i förnybar energi, modern infrastruktur och effektiv resursanvändning.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 35 anför Sverigedemokraterna att regeringen vid förhandlingarna om den klimat- och energipolitiska ramen bör verka för att EU:s medlemsstaters åtaganden ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare. Eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser får inte äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. I yrkande 37 i motionen anförs att regeringen ska driva att EU:s medlemsstater, inom ramen för internationella klimatavtal, inte bör anta mål om en väsentligt större minskning av utsläpp av växthusgaser än resten av världen. Även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten på de globala utsläppen högst begränsad. Enligt yrkande 39 i samma motion bör regeringen driva linjen att EU:s medlemsstater vid beräkningen av nettoutsläpp av klimatgaser ska kunna tillgodogöra sig faktiska nettoutsläpp som inkluderar markanvändning. Sverigedemokraterna anser också att kärnkraft ska likställas med förnybar energi och att regeringen i EU bör driva frågan att klimatfokus bör ligga på energiforskning (yrkandena 36 och 38). I yrkande 29 föreslås att den föreslagna EU-regleringen om minskade kostnader vid utbyggnad av höghastighetsnät ska vara i direktivform. Vidare anser partiet att godkännande av järnvägsfordon m.m. ska göras på nationell nivå, att det är de nationella myndigheternas uppgift att hantera avtal om allmännyttig järnvägstrafik och att så mycket som möjligt av medlemsstaternas flygledning och flygtrafikbestämmelser ska skötas på nationell nivå (yrkandena 30–32).

Trafikutskottets synpunkter i protokollsutdrag

När det gäller redovisningen i skrivelsen av vad som har gjorts inom politiken för informationssamhället (s. 202–207) noterade trafikutskottet att det felaktigt anges att samråd eller överläggningar med utskottet har ägt rum i de frågor som rör trafikutskottet. Det som avses borde rätteligen vara den politiska ledningen i Näringsdepartementets sedvanliga information till utskottet inför kommande TTE-rådsmöte.

Trafikutskottet avstyrkte vidare kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 29–32 med hänvisning dels till att yrkandena 29–31 överensstämmer med de synpunkter som utskottet tidigare formulerat i utlåtanden i samband med genomförda subsidiaritetsprövningar och som sedermera även sänts till EU-institutionerna liksom för kännedom till regeringen (Statsrådsberedningen), dels till vad gäller yrkande 32 att trafikutskottet den 24 oktober 2013 överlade med infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd om kommissionens förslag om det gemensamma europeiska luftrummet (KOM(2013) 409 och 410).

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Klimat

Kommissionen presenterade den 22 januari 2014 ett samlat paket där bl.a. ett meddelande om ett ramverk för klimat- och energipolitiken ingår. Miljö- och jordbruksutskottet har i sitt yttrande 2013/14: MJU3y En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 anført bl.a. att ett 2030-ramverk bör beslutas så snart som möjligt. Det är viktigt att EU befäster sitt ledarskap och agerar kraftfullt och konstruktivt för att åstadkomma ett globalt klimatavtal i Paris 2015 som håller den globala uppvärmningen under två grader. För att visa ledarskap behöver EU besluta om klimatmål före det klimattoppmöte som FN:s generalsekreterare ska hålla i september 2014. Utskottet välkomnar därför kommissionens meddelande med förslag på ett samlat ramverk för klimat- och energipolitiken för 2030, men anser att ambitionsnivån behöver höjas. Miljö- och jordbruksutskottet uppmanar vidare EU att utarbeta och besluta om ramverket så snart som möjligt. En stärkt europeisk klimat- och energipolitik gör det möjligt för aktörer i näringslivet att fatta investeringsbeslut med utgångspunkt i välgrundade antaganden om exempelvis framtida utsläppspriser. Mot denna bakgrund bör ett bindande klimatmål för EU till 2030 beslutas så snart som möjligt. I likhet med vad utskottet tidigare har anført ställer det sig bakom ett ambitiöst bindande klimatmål till 2030 som gör det möjligt att uppnå målet på ett kostnadseffektivt sätt minska utsläppen med 80 till 95 procent till 2050.

Miljö- och jordbruksutskottet är medvetet om att det sätt på vilket bördefördelningen görs får stor påverkan på varje medlemsstats andel av utsläppsminskningen. Utskottet ställer sig bakom kommissionens förslag om 40 procents utsläppsminskning inom EU förutsatt att bördefördelningen mellan medlemsländerna görs på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet välkomnar ett mer ambitiöst mål om det samtidigt inkluderar möjligheten till utsläppsminskningar i utlandet, förutsatt att andra utvecklade länder tar sin del av bördan i internationella förhandlingar. Att inkludera en möjlighet till utsläppsminskningar i utlandet bidrar till att utveckla en global utsläppsmarknad och till positiva effekter för en hållbar utveckling, inte minst tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad, samt ökar möjligheten att nå klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet har välkomnat att regeringen avser att verka för att sprida kunskap om fördelarna med att handla tidigt i klimatarbetet och för att lyfta detta högst upp på den globala agendan. Miljö- och jordbruksutskottet har anført att en bred internationell överenskommelse om radikalt minskade utsläpp av växthusgaser är helt avgörande för att nå framgångar i det globala klimatarbetet (se vidare bet. 2012/13: MJU11).

Miljö- och jordbruksutskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om upptag och utsläpp av växthusgaser från skog och markanvändning. I betänkande 2012/13: MJU11 anförde utskottet bl.a. följande. Av kommissionens

förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (KOM(2012) 93) framgår att utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inte togs med i unionens klimatåtaganden i klimat- och energipaketet – även om de rapporteras inom ramen för UNFCCC och delvis bokförs enligt Kyotoprotokollet – eftersom man insåg att det fanns allvarliga brister i de internationella bokföringsreglerna för utsläpp och upptag från denna sektor. Så som framhålls i förslaget är det först när robusta bokföringsregler, övervakning och rapportering har införts som sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk formellt kan tas med i unionens mål för utsläppsminskningar.

När det gäller systemet med utsläppsrätter under Kyotoprotokollet och överskott av tilldelade utsläppsenheter konstaterar miljö- och jordbruksutskottet att en överenskommelse uppnåddes i Doha. Utskottet påminner om att riksdagen med anledning av en redogörelse från Riksrevisionen har gett regeringen till känna att frågan om hur det samlade svenska överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut. Miljö- och jordbruksutskottet noterar vidare att regeringen hösten 2010 uppgav att det faktiska överskottet kan fastställas sedan avräkning skett och att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Som anförs i skrivelsen har under 2013 förberedelserna för att operationalisera den gröna klimatfonden fortsatt med svenskt deltagande i styrelsen. Sverige har annonserat sin beredskap att bidra med substantiella belopp till fonden under 2014, förutsatt att den blir operativ och alla nödvändiga arrangemang är på plats (se även utskottets betänkanden 2012/13: MJU11 och 2013/14: MJU1).

Naturresurser och biologisk mångfald

I regeringens proposition 2013/14:141 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster anförs att Sverige har varit starkt pådrivande i etableringen av den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, IPBES). Detta synliggjordes bl.a. under ordförandeskapet i EU 2009 då viktiga steg togs mot en global samsyn om behovet av ett särskilt globalt kunskapsorgan för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I december 2011 fattade EU:s miljöministrar beslut om EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020, som innefattar sex mål, på basis av ett förslag från kommissionen. I propositionen bedömer regeringen att forskningsrådet Formas bör ges i uppdrag att i samråd med Naturvårdsverket göra en analys av hur forskningen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster strategiskt kan stödjas. Analysen bör omfatta kunskapsläget om ekologiska samband, effekter av ekonomiska styrmedel,

metoder för värdering av ekosystemtjänster och lärandeprocesser i förvaltningen av ekosystemtjänster. Miljö- och jordbruksutskottet välkomnar det arbete som pågår.

Kemikalier

Miljö- och jordbruksutskottet har nyligen behandlat regeringens proposition 2013/14:39 På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (bet. 2013/14: MJU13). När det gäller frågorna om forskning m.m. som rör grön kemi, Reachlagstiftningen och den s.k. kandidatförteckningen, lågvolytmännen, nanopartiklar, prioriterade varugrupper, parakvat, tungmetaller och hormonstörande ämnen, bl.a. bisfenol A, har dessa varit föremål för utskottets överväganden i betänkandet. Utskottet välkomnade i betänkandet regeringens bedömning i propositionen att Sverige på global nivå bör vidta åtgärder på de områden som omfattas av regeringens initiativ 8 år – 8 steg – På väg mot en hållbar användning av kemikalier till 2020. I det arbetet bör Sverige särskilt fokusera på att öka tillgången till information, stärka kapacitetuppbyggnad i utvecklingsländerna och stärka den internationella styrningen på miljöområdet. Likaså instämde utskottet i regeringens syn på att Sverige bör verka för att globala principer för information om farliga ämnen i varor utvecklas inom den internationella kemikaliestrategin Saicm samt fortsätta att driva på för att fler ämnen läggs till existerande konventioner och att internationella konventioner upprättar fullt fungerande efterlevnadsmekanismer. Miljö- och jordbruksutskottet ställde sig i betänkandet bakom de bedömningar som regeringen gör i propositionen.

Vatten och marin miljö

När det gäller planeringen av havets resurser presenterade kommissionen i mars 2013 ett förslag till direktiv om havsplanering och kustförvaltning (KOM(2013) 133). Förslaget syftar till att främja en hållbar tillväxt av aktiviteter vid kusten och till havs liksom en hållbar användning av resurserna i de områdena genom att upprätta ramverk för en effektiv tillämpning av havsplanering i unionens vatten och för en integrerad förvaltning i kustområdena i medlemsstaterna. Enligt miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2012/13: MJU20 var förslaget i sin dåvarande utformning inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om rena kuster, senast i betänkande 2013/14: MJU8. Utskottet redogjorde i betänkandet för rapporter och redovisade regeringsuppdrag m.m. inom området. I betänkande 2011/12: MJU16 anförde utskottet att arbetet med att höja sjösäkerheten och minska sjöfartens miljöpåverkan i första hand sker i den internationella sjöfartsorganisationen IMO, men också i EU och Helcom. Helcomländerna har enats om att allt avfall som inte får släppas ut till sjöss ska lämnas i land och att medlemsstaterna ska se till att det finns mottagningsanordningar. Utskottet välkomnade särskilt Helcoms rekommendation 28E/10 i vilken det rekommenderas att just

marint skräp som fastnar i näten ska omfattas av no special fee-systemet för fartygsavfall. Merparten av de svenska hamnarna har infört ett system för omhändertagande av fartygsavfall enligt no special fee-systemet. Parallellt med det arbete som pågår inom IMO och Helcom har kommissionen genomfört en översyn av hur direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester har genomförts i medlemsländerna. Kommissionen har aviserat att man avser att lägga fram ett förslag till ändringar i direktivet. Miljö- och jordbruksutskottet följer den viktiga frågan om havsmiljön.

Luft

Av skrivelsen framgår att kommissionen i juni 2013 presenterade ett förslag till förordning om regler för mätning, rapportering och verifiering (MRV) av koldioxidutsläpp från sjötransporter. Det långsiktiga målet är att bygga upp ett regelverk som kan bli en förebild för en global reglering av sjöfartens utsläpp av växthusgaser. Det är positivt att EU intar en ledande ställning när det gäller att få till åtgärder på global nivå för att minska utsläppen från sjöfarten. Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) ändrade hösten 2008 de globalt gällande kraven för svavelhalt i marina bränslen i Marpolkonventionen (The International Convention for the Prevention of Pollution from Ships). Med anledning av detta har EU:s svaveldirektiv ändrats. Ändringen av svaveldirektivet innebär konkret att EU-rätten nu överensstämmer med internationell rätt. IMO:s beslut innebär att man i de så kallade svavelkontrollområdena i Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen endast får använda marina bränslen som har en svavelhalt om högst 0,1 procent från och med 2015. Utanför svavelkontrollområdena skärps kraven först 2020, och då kommer svavelhalten inte att få överstiga 0,5 procent. Det finns inga möjligheter till generella undantag vare sig i IMO:s beslut eller enligt EU-direktivet. EU:s luftvårdspaket, som kommissionen presenterade den 18 december 2013, består av fyra delar: ett handlingsprogram, ett förslag till ratificering av Göteborgsprotokollet och två direktivförslag. Det ena direktivförslaget är en revidering av det s.k. takdirektivet om en minskning av nationella utsläpp av luftföroreningar och det andra är ett nytt direktiv för att begränsa utsläpp till luft av vissa luftföroreningar från medelstora förbränningsanläggningar (KOM(2013) 919 och 920). Naturvårdsverket har haft i uppdrag att ta fram ett underlag inför de kommande förhandlingarna om kommissionens förslag till ny tematisk strategi för luft och revidering av EU:s luftvårdsdirektiv. Miljö- och jordbruksutskottet kommer att följa förhandlingarna.

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2013/14:U11 (S) yrkande 15, 2013/14:U13 (MP) yrkande 6 och 2013/14:U12 (SD) yrkandena 35, 37 och 39.

Näringsutskottets synpunkter i protokollsutdrag

Näringsutskottet behandlade olika näringspolitiska frågor, inklusive vissa konkurrenspolitiska frågor, dels hösten 2013 (bet. 2013/14:NU1), dels våren 2014 (bet. 2013/14:NU12). Vidare överlade näringsutskottet med näringsminister Annie Lööf om kommissionens förslag om en starkare europeisk industri för tillväxt och ekonomisk återhämtning (KOM(2012) 582) i november 2012 (prot. 2012/13:13). Därtill överlade näringsutskottet med handelsminister Ewa Björling om Inre marknadsakt II (KOM(2012) 573) i november 2012 (prot. 2012/13:13). Näringsutskottet behandlade därtill våren 2013 kommissionens meddelande Smart lagstiftning – tillgodose de små och medelstora företagens behov (KOM(2013) 122) (utl. 2012/13:NU23).

Näringsutskottet behandlade dels hösten 2013 frågor om energipolitikens inriktning (bet. 2013/14:NU1), dels våren 2014 frågor om elmarknaden (bet. 2013/14:NU9). Våren 2013 behandlade näringsutskottet kommissionens grönbok om klimat- och energipolitiken till 2030 (utl. 2013/14:NU24). Våren 2014 behandlade näringsutskottet kommissionens meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 (utl. 2013/14:NU29). Vidare överlade näringsutskottet med statssekreterare Daniel Johansson den 12 februari 2013 om kommissionens meddelande om en väl fungerande inre marknad för energi (KOM(2012) 663) (prot. 2012/13:17).

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet noterar att EU har en avgörande betydelse för utvecklingen på miljöområdet genom sin befogenhet att anta miljöregler som är bindande för medlemsstaterna. Utskottets uppfattning är att EU bör vara en drivande kraft för att både inom Europa och globalt skydda miljön och säkra en hållbar utveckling som genom en resurseffektiv ekonomi lägger grunden för grön tillväxt.

Utrikesutskottet konstaterar att näringsutskottet behandlat frågor om den klimat- och energipolitiska ramen i utlåtande 2013/14:NU29 och därvid välkomnat kommissionens förslag till ett energipolitiskt ramverk för perioden 2020–2030 och bl.a. uttalat att det föreslagna målet om minskning av växtgasutsläppen är väl avvägt. Kommissionens meddelande För en europeisk industriell renässans behandlades av EU-nämnden den 14 februari 2014. Regeringen anförde då att man inte ställer sig bakom kommissionens mål om att industrins andel av BNP ska öka till 20 procent med hänvisning bl.a. till att industri och tjänster i dag utgör en integrerad helhet som är svår att skilja åt. EU-nämnden gav sitt stöd till regeringens föreslagna inriktning i frågan. Utrikesutskottet har ingen annan uppfattning än de som framkommit i dessa sammanhang.

Utrikesutskottet ansluter sig även i övrigt till de ställningstaganden som görs i miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2013/14:MJU4y, i trafikutskottets yttrande i protokollsutdrag och i näringsutskottets yttrande i protokollsutdrag.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2013/14:U11 yrkandena 15 och 22, 2013/14:U12 yrkandena 29–32 och 35–39 och 2013/14:U12 yrkandena 6–8.

EU:s institutioner

Skrivelsen

EU:s institutioner är Europaparlamentet, Europeiska rådet, kommissionen, EU-domstolen, Europeiska centralbanken och Revisionsrätten. Europaparlamentet, rådet och kommissionen bistås av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén, vilka har en rådgivande funktion.

Den ekonomiska krisen har aktualiserat frågan om demokrati och legitimitet för unionen. En diskussion om behovet av att stärka EU:s legitimitet har förts under året. Frågorna har fått ytterligare relevans inför det förestående valet till EU-parlamentet. Diskussioner har också förts om vikten av att medlemsstaterna tar sitt ansvar för att se till att de grundläggande rättigheterna följs och respekteras, och om hur efterlevnaden av dessa kan stärkas.

EU har under året antagit rådsslutsatser om grundläggande rättigheter. Därutöver har EU och Europarådet träffat en överenskommelse om ett utkast till avtal om EU:s anslutning till Europakonventionen.

Motionerna

Socialdemokraterna förespråkar i kommittémotionerna 2013/14:U11 yrkande 1 och 2013/14:U303 yrkande 66, båda av Urban Ahlin m.fl., att EU i grunden ska vara ett samarbete mellan suveräna stater, där vi tillsammans med de andra medlemsstaterna kan lösa problem som kräver gemensamma lösningar. Det är viktigt att Sverige för en aktiv EU-politik för folkhälsa, jobb, en bättre miljö, jämställdhet, kunskap och en bättre värld. Sverige och EU måste bli bättre på att inom internationella organisationer driva frågor om arbetstagarnas rättigheter, internationella miljöregler och rättvisa handelsvillkor. Socialdemokraterna vill arbeta för en stark, effektiv och respekterad rättsordning baserad på folkrätt och mänskliga rättigheter. EU har en viktig roll inte minst genom att vara ett föredöme för det internationella samarbetet. I kommittémotionerna 2012/13:U306 (S) yrkande 58 och 2013/14:U303 (S) yrkande 70, båda av Urban Ahlin m.fl., lyfter Socialdemokraterna fram vikten av öppenhet och insyn inom EU och understryker att det fortsatta reformarbetet inom EU måste inriktas på större öppenhet.

Miljöpartiet föreslår i kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. yrkande 16 att EU-parlamentet endast ska ha ett säte. Vidare understryks i yrkande 17 vikten av att verka för ökad öppenhet och insyn inom EU. Miljöpartiet påtalar slutligen i yrkande 18 att det inte är godtagbart att det material som sänds till EU-nämnden inför ministerrådsmöten i så stor utsträckning enbart är på engelska. I yrkande 13 understryker Miljöpartiet vikten av att stärka arbetet för mänskliga rättigheter inom EU.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. yrkandena 1 och 2 att regeringen bör verka för ett svenskt utträde ur EU för att i stället ingå ett mellanstatligt avtal med EU. När ett alternativ till medlemskapet är framförhandlat bör det underställas svenska folket i en folkomröstning. Sverigedemokraterna anser också i yrkande 9 att regeringen bör verka för att minimera kommissionens möjlighet att anta regler via delegerade akter.

EU-nämndens yttrande

Frågan om demokratisk legitimitet och de olika institutionernas roll i EU:s beslutsprocess har fortfarande aktualitet. Europaparlamentet hade i enlighet med fördragen ökat inflytande i förhandlingarna om EU:s långtidsbudget. Att delar av bankunionen (avvecklingsfonden) föreslogs regleras i ett mellanstatligt avtal ledde till diskussioner under förhandlingarna. Frågan om demokratisk legitimitet aktualiserades bl.a. i diskussionerna om EMU:s utveckling.

För andra gången nådde de nationella parlamenten tröskeln för att utfärda ett s.k. gult kort till kommissionen då förslaget om en europeisk åklagarmyndighet ansågs strida mot subsidiaritetsprincipen.

Demokratisk legitimitet och de nationella parlamentens roll i EU-samarbetet är angelägna frågor för nämnden och för dess motsvarigheter i många andra EU-länder. Frågor om ett ökat samarbete mellan parlamenten och en förstärkning av den politiska dialogen har under året diskuterats såväl på Cosac (Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament) som vid informella möten mellan nationella parlament.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet anser att det i tider av ekonomisk kris finns särskild anledning att påminna om de stora framsteg som har gjorts och om den modell för fredligt samarbete mellan fria stater som EU därmed har kunnat bli för världen. Genom att vara en engagerad och konstruktiv kraft i det europeiska samarbetet kan Sverige bäst ta till vara nationella intressen och främja universella värden.

Utskottet konstaterar att frågan om ett svenskt utträde ur EU inte är aktuell. I samband med folkomröstningen 1994 röstade svenska folket ja till medlemskap i EU, och beslutet om ett svenskt medlemskap fattades där- efter formellt av Sveriges riksdag den 15 december 1994.

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt kan unionens lagstiftare, dvs. Europaparlamentet och rådet, välja att ge kommissionen befogenhet att anta akter med allmän räckvidd som inte är lagstiftningsakter och som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av en lagstiftningsakt. Så som regeringen anför i skrivelsen ger systemet med delegerade akter Europaparlamentet och rådet möjlighet att utöva kontroll över den befogenhet som lagstiftaren delegerar till kommissionen. Denna kontroll utövas genom att Europaparlamentet och rådet kan återkalla delegeringen eller invända mot att en akt som kommissionen har antagit träder i kraft. I övriga frågor där kommissionen har genomförandebefogenheter och inget annat anges kvarstår det s.k. kommittéförfarandet. Detta innebär att kommissionen samråder med särskilda rådgivande kommittéer bestående av experter från medlemsstaterna när den genomför EU-lagstiftning. I dessa fall kontrolleras utövandet av befogenheterna av medlemsstaterna. Enligt utskottets mening kan det finnas anledning att bevaka i vilken omfattning kommissionen ges befogenheter att anta s.k. delegerade akter. De väsentliga delarna av ett område ska enligt fördraget förbehållas lagstiftningsakterna och får inte delegeras. Enligt utskottet bör inte kommissionen ges befogenheter i en sådan utsträckning att den på ett oförutsebart sätt kan komma att påverka en lagstiftningsakts utformning och innehåll.

Frågor om ökad öppenhet och insyn inom EU har tidigare behandlats av utskottet, senast i betänkande 2011/12:UU10. Redan när riksdagen godkände Lissabonfördraget genom betänkande 2008/09:UU8 uttalades följande om offentlighet och sekretess:

När det gäller offentlighet och öppenhet inom Europeiska unionen förutsätter utskottet att regeringen i EU-sammanhang kraftfullt slår vakt om och för fram den svenska synen på offentlighet, öppenhet och insyn.

Utrikesutskottet står fast vid denna uppfattning och noterar att offentligheten inom EU har förbättrats med ikraftträdandet av Lissabonfördraget. Med fördraget införs en rättslig grund om god förvaltning i EU:s institutioner, organ och byråer. Det fördragsfästs att rådets sammanträden ska vara offentliga när lagstiftningsförslag diskuteras och antas. Samtidigt utvidgas offentlighetsprincipen till att omfatta samtliga EU:s institutioner, organ och byråer med vissa undantag för Europeiska unionens domstol, Europeiska centralbanken och Europeiska investeringsbanken.

Utskottet vill understryka vikten av att, för att samråden i EU-nämnden ska kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt, relevanta dokument översänds i svensk översättning när sådana finns tillgängliga och att det i andra fall ges kompletterande information i lämplig form på svenska.

Ett av EU:s fundament är grundläggande rättigheter. Att slå vakt om dess efterlevnad i medlemsstaterna och garantera rättigheterna som de uttrycks i stadgan om de grundläggande rättigheterna är något EU har åtagit sig. I och med Lissabonfördragets ikraftträdande finns också en skyldighet för EU att ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Genom anslutningen till Europakonventionen kommer EU och dess institutioner att sättas under extern kontroll av Europadomstolen som kan hålla EU:s institutioner ansvariga för kränkningar av de grundläggande rättigheterna i konventionen. Förhandlingarna mellan EU och Europarådet har pågått sedan i juli 2010 och resulterade under 2013 i en överenskommelse om ett avtalsutkast. Under förutsättning att EU-domstolen inte invänder mot förslaget väntas kommissionen lägga fram ett komplett förslag till EU-interna regler under 2014. Utskottet vill understryka vikten av att anslutningen till Europakonventionen kommer till stånd så snart som möjligt för att bidra till att stärka både den enskildes och Europakonventionens ställning. Utskottet behandlar verksamheten i Europarådet närmare i betänkande 2013/14:UU18 som planeras justeras den 27 maj.

Utskottet konstaterade i betänkande 2008/09:UU8 om godkännande av Lissabonfördraget att det även i Lissabonfördraget fastställs att Europaparlamentet ska ha sitt säte i Strasbourg med regelbundna plenarsessioner varje månad. Ytterligare plenarsessioner hålls i Bryssel, där också parlamentets utskott sammanträder. Utskottet har tidigare tagit ställning i sakfrågan, senast i betänkande 2012/13:UU10, och anser fortfarande att det inte är en bra lösning att Europaparlamentet har sitt säte på en plats men under längre tidsperioder även sammanträder på en annan. Ordningen är kostsam, opraktisk och negativ för bilden av EU. Utskottet ser gärna en utveckling där denna ordning förenklas eller avskaffas. Utskottet konstaterar emellertid att den nuvarande ordningen är fördragsfäst. För att ändra bestämmelserna om institutionernas säten krävs en ändring av protokollet (nr 6) om lokalisering av säten för Europeiska unionens institutioner, vilket förutsätter enighet i rådet. I november 2013 antog Europaparlamentet ett initiativbetänkande om lokalisering av EU:s institutioner som framför allt fokuserar på Europaparlamentets säte. I betänkandet sägs att Europaparlamentet bör få rätten att organisera sig självt på ett lämpligt sätt. Utskottet förutsätter att regeringen stöder alla strävanden för att den kostsamma flytten av parlamentet mellan två orter ska upphöra.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utrikesutskottet motionerna 2013/14:U11 yrkande 1, 2013/14:U12 yrkandena 1, 2 och 9, 2013/14:U13 yrkandena 13, 16–18, 2012/13:U306 yrkande 58 och 2013/14:U303 yrkandena 66 och 70.

Utbildning, kultur och idrott

Skrivelsen

EU-samarbetet på utbildningsområdet ska inte omfatta harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning, men unionen har befogenhet att främja samarbetet mellan medlemsstaterna. Samtidigt har Europa 2020-strategin inneburit en ny dynamik för utbildningsfrågorna i EU. Strategins övergripande mål på utbildningsområdet omvandlas till nationella mål som följs upp på högsta politiska nivå i Europeiska rådet. Utbildning spelar en allt viktigare roll för att nå de gemensamma målen om tillväxt och sysselsättning.

Ett nytt yrkeskvalifikationsdirektiv antogs i november 2013. Regeringen välkomnar det nya direktivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. I de förhandlingar som föregick beslutet tillgodosågs flertalet svenska synpunkter.

I slutet av 2013 fattades beslut om Kreativa Europa, EU:s nya ramprogram för de kulturella och kreativa sektorerna för åren 2014–2020. Programmet är en sammanslagning och vidareutveckling av de nuvarande programmen Kultur och Media, inklusive Media Mundus.

Motionen

Sverigedemokraterna hävdar i kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 25 att Horisont 2020-programmet syftar till en gemensam utbildningspolitik för Europa. Vidare anser partiet att EU:s forskningsmedel som finansieras av medlemsländernas EU-avgift ska stanna inom EU med undantag för viss finansiering av briljanta gästforskare. I yrkande 26 framhåller motionärerna att en del av satsningarna i programmet bäst genomförs på nationell nivå och att de enskilda utbildningsanstalterna ska få styra mer över de medel som anslås från Horisont 2020. I yrkande 27 understryker motionärerna att medlen inom Horisont 2020 i större omfattning ska fördelas efter excellens, dvs. på de främsta forskningscentrumen, för att få bästa möjliga resultat för avsatta medel. I yrkande 40 anförs att kulturpolitiken snarast bör återgå till att vara ett område som uteslutande hanteras av de nationella, regionala och lokala parlamenten. Slutligen understryks i yrkande 41 att idrottspolitiken bör förbli en nationell angelägenhet.

Kulturutskottets synpunkter i protokollsutdrag

Kulturpolitiken är inte bindande på EU-nivå utan vilar på frivillighet. EU ska stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. Detta sker i första hand genom att främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kulturutskottet anser att internationellt samarbete där olikheter möts ger nödvändiga impulser till svenskt kulturliv och därför är centralt för utveckling och förnyelse av kulturlivet. På samma sätt är det viktigt att svensk kultur kan nå utanför landets gränser. Kulturutskottet vill också peka på kulturens viktiga

roll i relationsskapandet med andra länder. Riksdagen ställde sig vid behandlingen av propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) bakom regeringens bedömning att internationalisering och interkulturellt samarbete är en prioriterad uppgift inom kulturpolitiken. Utskottet vidhåller denna uppfattning och menar att internationell kulturverksamhet bör vara en integrerad del av den nationella kulturpolitiken. Kulturutskottet delar inte Sverigedemokraternas uppfattning i motion 2013/14:U12 att kulturpolitiken uteslutande ska hanteras av de nationella, regionala och lokala parlamenten eller att programmen Kreativa Europa och Ett Europa för medborgarna bör formas om. Motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 40 bör därför avstyrkas.

Den fria och självständiga idrottsrörelsen är till sin natur internationell med egna naturliga plattformar för dialog och informations- och erfarenhetsutbyte. Samtidigt är idrottspolitiken enligt kulturutskottet i första hand en nationell fråga, något som också regeringen har lyft fram i bl.a. fakta-promemoria 2010/11:FPM88 Meddelande om idrott och som också kommer till uttryck i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utg. omr. 17, s. 35). Det finns mot den bakgrunden inte någon anledning att göra ett tillkännagivande till regeringen om att arbeta för att idrottspolitiken ska förbli en nationell angelägenhet. Kulturutskottet anser därför att motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 41 inte behöver föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet vill inledningsvis klargöra att Horisont 2020 är EU:s ramprogram för forskning och innovation för perioden 2014–2020 och att det inte avser utbildningsområdet. Utbildningsutskottet vill också påminna om att EU-samarbetet på utbildningsområdet enligt Lissabonfördraget inte ska omfatta harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning, men att unionen har befogenhet att främja samarbetet mellan medlemsstaterna. Programmet Erasmus plus är en del av EU:s instrument på utbildningsområdet och syftar bl.a. till att främja mobilitet och samarbete.

När det gäller motionsyrkandet om samarbete med tredjeländer kan utbildningsutskottet konstatera att internationellt samarbete är av mycket stor betydelse för forskningsprogrammet. Av rådets beslut av den 3 december 2013 om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont 2020 (2013/743/EU) framgår bl.a. följande. Internationellt samarbete med parter i tredjeländer är nödvändigt för att på ett effektivt sätt uppnå många av de särskilda målen i Horisont 2020, i synnerhet de som rör unionens utrikes- och utvecklingspolitik och internationella åtaganden. Detta gäller alla samhällsutmaningar av gemensam karaktär som tas upp i Horisont 2020. Internationellt samarbete är också viktigt för att spets- och grundforskningen ska kunna dra nytta av fördelarna med framväxande vetenskap och tekniska möjligheter. Att främja forskarnas och innovatörernas rörlighet på internationell nivå är därför avgörande för att stärka det

globala samarbetet. Åtgärder på internationell nivå är också viktiga för att öka den europeiska industrins konkurrenskraft genom att främja införandet och utbytet av ny teknik.

Utbildningsutskottet framhöll i utlåtande 2010/11:UbU15 Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation bl.a. att europeiska och internationella samarbeten är avgörande både för den nationella och den europeiska forskningens utveckling, och därigenom för Europas utveckling (bet. 2010/11:UbU15 s. 8–9). Vid behandlingen av liknande motionsyrkanden under förra riksmötet påminde utbildningsutskottet om att Sverige har verkat för att kvalitet ska vara vägledande för finansiering från Horisont 2020. Forskning är till sin natur internationell och utförs i allt större utsträckning i internationella och globala samarbeten. Utbildningsutskottet framhöll vidare att det är nödvändigt att Europa deltar i och underlättar samarbeten med länder utanför EU för att forskningen ska vara konkurrenskraftig och kunna främja kunskapsutveckling och tillväxt (yttr. 2012/13:UbU2y s. 7–8). Utbildningsutskottet står fast vid sin tidigare uppfattning och kan inte nog understryka att internationellt samarbete är av central betydelse för att uppnå många av målen i Horisont 2020.

När det gäller yrkandena om fördelningen av forskningsmedel vill utbildningsutskottet för det första understryka att svenska forskare har varit mycket framgångsrika när det gäller ansökningar om forskningsmedel från EU:s forskningsprogram. Enligt statistik från Verket för innovationssystem (Vinnova) har svenska aktörer beviljats över 1 miljard euro sedan det sjunde ramprogrammets start år 2007. Svenska aktörer har över tid i princip behållit sin position i ramprogrammet. De medel som beviljats svenska aktörer motsvarar 3,8 procent av de totalt beviljade medlen i det sjunde ramprogrammet. När det gäller beviljande av forskningsmedel har ansökningar med svenska aktörer i snitt uppnått en beviljandegrad på 34 procent. För det sjunde ramprogrammet generellt är beviljandegraden 27 procent. Under 2011 mottog svenska aktörer motsvarande drygt 2 miljarder kronor från det sjunde ramprogrammet. Bland de svenska offentliga forskningsfinansiärerna var det endast Vetenskapsrådet som hade ett större forskningsanslag än medlen från det sjunde ramprogrammet (Sveriges deltagande i sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling (FPA) – Lägesrapport 2007–2012, Vinnova analys VA 2013:15). I propositionen Forskning och innovation (prop. 2012/13:30) framhöll regeringen att EU:s betydelse för finansiering av svensk forskning och utveckling förväntas öka ytterligare inom Horisont 2020, både budgetmässigt och strategiskt (prop. 2012/13:30 s. 177). För det andra kan utskottet konstatera att excellens är en ledstjärna för hur medlen inom Horisont 2020 fördelas. Av rådets beslut av den 3 december 2013 (2013/743/EU) framgår bl.a. att Europeiska forskningsrådet (EFR) kommer att främja spetsforskning i världsklass. Det framgår vidare att EFR särskilt ska prioritera stöd till de bästa nya forskarna med de bästa idéerna för att hjälpa dem att bli självständiga

genom att tillhandahålla lämpligt stöd i det kritiska skedet när de ska inrätta eller konsolidera ett eget forskarlag eller forskningsprogram. Det framgår dessutom att målet är att fullt ut utnyttja potentialen hos Europas samlade kompetens och se till att fördelarna med en innovationsdriven ekonomi både maximeras och sprids vida omkring i unionen i enlighet med principen om excellens. I budgetpropositionen för 2014 betonade regeringen att den i förhandlingarna om Horisont 2020 har verkat för att förenkling ska prägla det nya ramprogrammet, vilket kräver förenklade ersättningsregler. Vidare framhöll regeringen att den starkt har betonat att Horisont 2020 ska finansiera projekt av högsta möjliga kvalitet, medan kapacitetsuppbyggnad för forskning och innovation ska ske inom ramen för sammanhållningspolitiken (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16 s. 197). Mot bakgrund av vad som anförts ovan finner utbildningsutskottet att principerna för hur medel fördelas från EU:s forskningsprogram är väl avvägda och skapar förutsättningar för excellent forskning. Särskilt vill utbildningsutskottet uppmärksamma att Sverige har verkat för en förenkling av ersättningsreglerna i programmet. Utbildningsutskottet kan också konstatera att det finns goda utsikter för svenska forskare när det gäller att få del av medlen inom Horisont 2020. Utbildningsutskottet anser således inte att det behövs några åtgärder med anledning av motionsyrkandena och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2013/14:U12 (SD) yrkandena 25–27.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utrikesutskottet konstaterar att utbildnings-, kultur- och idrottspolitiken inte är bindande på EU-nivå utan vilar på frivillighet. Utskottet noterar också att Europa 2020-strategin har inneburit en ny dynamik för utbildningsfrågorna inom EU. Utbildning spelar en allt viktigare roll för att nå de gemensamma målen om tillväxt och sysselsättning.

Utskottet vill betona att gemensamma insatser vad gäller idrott på EU-nivå bör syfta till att stödja och komplettera åtgärder på nationell nivå. Den fria och självständiga idrottsrörelsen är till sin natur internationell med egna plattformar för dialog och erfarenhetsutbyte. Europeiskt samarbete inom detta område måste ge ett mervärde. Det gäller t.ex. information om och tolkning av EU-lagstiftning som rör idrottsrörelsen samt samarbete om vissa gränsöverskridande problem som idrotten inte kan hantera på egen hand, t.ex. arbetet mot dopning.

Utskottet delar de ställningstaganden som görs i kulturutskottets yttrande i protokollsutdrag (2013/14:22) och i utbildningsutskottets yttrande 2013/14:UbU3y.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motion 2013/14:U12 yrkandena 25–27, 40 och 41.

Skrivelsen och övriga yrkanden

Utöver de motionsyrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som har fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med den promemoria som utskottet fastställde i oktober 2010 (Förenklad motionsbehandling under återstoden av mandatperioden). Utskottet har under beredningen av ärendet funnit att motionerna 2013/14:UU231, 2013/14:U243 yrkande 1 och 2013/14:U297 yrkande 5 inte är aktuella för något tillkännagivande från riksdagen i detta sammanhang. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2013/14:115 till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utvidgning, punkt 1 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna 2013/14:U203 yrkande 15 och 2013/14:U303 yrkande 67.

Ställningstagande

EU bör vara en zon fredad från konflikter som är inriktad på handel mellan medlemsstaterna. EU bör vidare lösa sina eventuella konflikter med sina grannar med fredliga medel. Därför anser Sverigedemokraterna att inget land ska godkännas för medlemskap eller för kandidatlandsstatus innan samtliga dess konflikter vad gäller namnfrågor, gränser, handelskonflikter eller annat med andra nationer är lösta på ett tillfredsställande sätt. I annat fall riskerar EU att importera konflikter till sitt eget område, särskilt i ljuset av att en medlemsstat har ett visst inflytande över EU:s gemensamma utrikespolitiska ställningstaganden gentemot en annan nation. Sverige borde t.ex. inte behöva hamna i den situationen att vi i praktiken blir tvungna att ställa oss bakom konsekvenserna av Greklands ställningstagande i namnkonflikten med den f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Varje gång EU utvidgas och i kretsen tar med en medlemsstat som har en BNP per capita som är väsentligen under EU:s genomsnitt kostar det svenska skattebetalare ytterligare miljarder, främst i strukturfondsstöd. Sverigedemokraterna anser att EU bör vara en samling av självständiga nationalstater som handlar med varandra, inte ett omfördelningssystem för bistånd. Således anser Sverigedemokraterna att regeringen ska lägga in sitt veto inför varje ytterligare anslutning och varje ytterligare godkännande som kandidatland eller potentiellt sådant när aktuella länder inte uppfyller ovanstående krav.

Därutöver anser Sverigedemokraterna att regeringen ska verka för att EU:s föranslutningsstöd vid halvtidsgenomgången av EU:s budget avskaffas och att medlen används så restriktivt som möjligt fram till dess. I

dagsläget ser det närmast ut som om EU går in med pengar och expertis i ett kandidatland och betalar vad det kostar att bygga upp det precis som man vill ha det.

2. Utvidgning, punkt 1 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U203 yrkande 15 och avslår motionerna 2013/14:U12 yrkandena 6 och 7 samt 2013/14:U303 yrkande 67.

Ställningstagande

Utvecklingen i Turkiet är i dag splittrad och motsägelsefull. Militärens makt har begränsats, vissa tv- och radiokanaler har tillåtits sända på kurdiska och landet är ett av dem som kommit längst i regionen när det kommer till demokratisering samt kvinnors och hbtq-personers rättigheter. Samtidigt fortsätter åtal att väckas mot aktivister, advokater, journalister och författare som inte begått något annat brott än att uttrycka sina åsikter. Kurderna och andra etniska och religiösa grupper i Turkiet har fortfarande begränsade möjligheter att få uttrycka sin kultur, sin religion och använda sitt språk. Från regeringen har det de senaste åren väckts förslag om att inskränka aborträtten, fackligt aktiva åtalas fortfarande för sitt fackliga engagemang och hatbrotten mot hbtq-personer är vanligt förekommande.

I dag pågår samtal mellan den turkiska regeringen och PKK om en fredlig lösning på landets långvariga konflikter. Centralt i den pågående fredsprocessen är diskussionerna om en reformering av Turkiets grundlag. Konstitutionen ses av många som ett av de största hindren mot att Turkiet slutgiltigt ska kunna förvandlas från en stat med auktoritära inslag till en sann demokrati som präglas av rättssäkerhet och respekt för alla medborgares mänskliga rättigheter. Bland annat behöver Turkiet ta bort alla inskränkningar i yttrandefrihet och föreningsfrihet, men också genomföra radikala reformer vad gäller bemötandet av minoriteter. Diskriminering gentemot minoriteters rättigheter, både språkliga och kulturella, måste förbjudas. En ny konstitution måste garantera att militären ställs under civil kontroll.

Ett möjligheternas fönster har nu öppnats i Turkiet genom fredssamtalen mellan regeringen och PKK. Det har avgörande betydelse att omvärlden nu ger försöken till fredsprocess sitt stöd och understöder de reformer som är nödvändiga för att Turkiet ska bli en fullvärdig demokrati. Sverige bör i

de bilaterala kontakterna med den turkiska regeringen, och även i egen-
skap av medlemsland i EU, verka för att Turkiet ska genomföra nödvän-
diga demokratiska reformer av sin konstitution.

3. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (S)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle
Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande
lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:U11 yrkande
12 och 2013/14:U303 yrkande 69 och avslår motionerna 2013/14:U11
yrkande 2, 2013/14:U12 yrkandena 8, 10 och 12–14, 2013/14:U203 yrkan-
dena 6 och 10–12, 2013/14:U303 yrkandena 68, 71 och 72, 2013/14:U316
yrkande 48 och 2013/14:Sf392 yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

Socialdemokraterna lägger stor vikt vid EU:s arbete för att främja demo-
krati och utveckling i de regioner som gränsar till vår union. När det
gäller EU:s södra grannskap ser vi att arbetet för demokrati dessvärre präg-
las av problem och bakslag. Varje land är unikt och måste behandlas
sådant. Vi socialdemokrater har många gånger skrivit om hur vi tycker att
EU bör agera för att främja demokratikampen i det södra grannskapet
samt främja utveckling, och vi vill här endast upprepa några punkter i kort-
het. Västståndsklyftan över Medelhavet måste motverkas. Drunkningskata-
strofen vid Lampedusa var endast en av alltför många. EU borde i högre
grad bidra till att klyftorna utjämnas genom att underlätta handel, refor-
mera unionens jordbrukspolitik, öka utbytet och kontakterna mellan männi-
skor, främja demokratisk utveckling och därigenom skapa ekonomisk och
social utveckling i Afrika.

Palestinier och israeler är hårt drabbade av många decenniers konflikt. I
konfliktens spår ligger raserade möjligheter till utveckling och krossade
fredsinitiativ. Både israeler och palestinier har rätt till frihet, utveckling
och säkerhet. Alla parter måste därför avstå från våld och möjliggöra freds-
förhandlingar. Israel är den starkaste parten i konflikten och har därför ett
särskilt ansvar. Utbyggnaden av illegala bosättningar och muren på ockupe-
rad mark, ockupationen av Västbanken och östra Jerusalem samt blocka-
den av Gaza måste upphöra liksom den folkrättsligt illegala bosättningspo-
litiken. De palestinska flyktingarna ska ges rätt att återvända. Östra
Jerusalem är den självklara huvudstaden i ett fritt Palestina. Vi socialdemo-
krater anser att Sveriges röst för fred, frihet och folkrätt måste vara
kraftfull, i såväl EU som FN. Sverige ska därför erkänna staten Palestina.

Ett erkännande av staten Palestina från Sverige och ett stort antal andra länder är förmodligen det bästa sättet att visa att det internationella samfundet är fast beslutet att stödja en tvåstatslösning. Såväl israeler som palestinier drömmer om att få leva i trygghet och kunna skapa sig en framtid i sina respektive erkända stater. Om inte den israeliska ockupationen och bosättningspolitiken upphör kommer det att stanna vid att vara en dröm. Sverige måste kraftfullt markera att dessa bosättningar, som strider mot folkrätten, får konsekvenser. Vi är positiva till att EU har ett handelsavtal med Israel. Men det måste göras mycket tydligt att produkter från bosättningarna inte är produkter från Israel. De ska alltså inte omfattas av avtalets förmåner. Därför kräver vi socialdemokrater att Sverige inför ursprungsmärkning av varor från bosättningarna, och vi vill att Sverige agerar för att fler EU-länder gör likadant. Vi menar också att EU bör ta fram mekanismer för att stoppa finansiella transaktioner till bosättarna för att markera mot bosättningspolitiken.

4. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (MP)

av Bodil Ceballos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:U316 yrkande 48 och 2013/14:Sf392 yrkandena 14 och 15 samt avslår motionerna 2013/14:U11 yrkandena 2 och 12, 2013/14:U12 yrkandena 8, 10 och 12–14, 2013/14:U203 yrkandena 6 och 10–12 samt 2013/14:U303 yrkandena 68, 69, 71 och 72.

Ställningstagande

Krig och konflikter både orsakar fattigdom och försvårar fattigdomsbekämpning. Väpnade konflikter är ofta ett resultat av ojämlik resursfördelning, brist på demokrati eller mänskliga rättigheter, samt minskande naturresurser. En utvidgad säkerhetsanalys visar att risken för väpnade konflikter ökar med konkurrens inom och mellan länder om energi, vatten, mat och mineraler. Insatser för fred och säkerhet är därför helt avgörande även för fattigdomsbekämpningen. Sverige har i dag ingen tydlig fredspolitik, vilket får konsekvenser för all utrikespolitik. Det finns en beredskap mot krig, men inga system för att säkra fred. Miljöpartiet vill betona fredsarbetet där militära insatser görs överflödiga till förmån för civila och långsiktiga engagemang för att förebygga väpnade konflikter och bygga hållbar fred. Alla väpnade konflikter kan förebyggas och därmed undvikas. Dock finns det en bristande politisk vilja att prioritera förebyggande insatser. Omvärlden brukar i stället reagera när våldet redan har brutit ut. Sverige bör i möjli-

gaste mån bidra till att förebygga väpnade konflikter för att skydda civilbefolkningen och minimera humanitärt lidande. Svenska insatser i konflikthärda bör i första hand inriktas på förebyggande åtgärder. En del av detta ”early warning-system” kan vara inrättandet av en europeisk civil fredskår: en beredskapsstyrka av diplomater, freds- och utvecklingsarbetare som skickas till områden där en konflikt kan komma att övergå i väpnad strid.

Den allvarliga situationen i Syrien har visat hur länderna inom unionen och länder i unionens omedelbara närhet påverkas av krig och inbördeskrig. Detsamma gäller tidigare händelser i Libyen och andra nordafrikanska stater. Att det finns ett behov av stöd och hjälp inom många länder i unionens omedelbara närhet är därför tydligt. Ofta krävs vidarebosättning för att inte konflikten ska eskalera ytterligare eller för att situationen är fullständigt ohållbar i överfulla flyktingläger. Men det krävs också mer hjälp på plats. Sverige är redan i dag den fjärde största givaren i världen till UNHCR, men EU måste satsa mer resurser på att hjälpa människor som flyr från Syrien i närområdet. Samtidigt som lagliga vägar till EU för att söka asyl måste skapas, krävs också att ökade resurser riktas till flyktingläger i närliggande länder.

Miljöpartiet anser också att ett fokus i högre grad riktas mot hur EU kan utveckla frihandel och samarbete med länder i närområdet och hur resurser kan användas för att stödja demokratiutveckling.

5. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 8, 10 och 12–14 samt avslår motionerna 2013/14:U11 yrkandena 2 och 12, 2013/14:U203 yrkandena 6 och 10–12, 2013/14:U303 yrkandena 68, 69, 71 och 72, 2013/14:U316 yrkande 48 och 2013/14:Sf392 yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna ser med oro på att Europeiska rådet vill driva EU att bli en alltmer sammanvävd militär organisation. När EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians. Sverigedemokraterna anser det vara tveksamt om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos det svenska folket. Därför menar Sverigedemokraterna att regeringen inom EU ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik i huvudsak ligger

på respektive medlemsland, samt motverka en inriktning som går mot en sammanvävd militär organisation. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis.

Sedan i maj 2011, då en FN-resolution antogs om EU:s deltagande i FN:s arbete, har EU:s representanter (i stället för det land som innehar det roterande ordförandeskapet i rådet) haft rätt att framföra EU:s ståndpunkter i generalförsamlingen. Enligt EU-fördraget är det Europeiska rådets ordförande som ska representera EU på statschefs nivå. Sverigedemokraterna anser det vara av vikt att det finns ett nära samarbete mellan FN och EU. FN:s generalförsamling är ett samarbetsorgan för självständiga stater, och vi Sverigedemokraterna är kritiska till att EU som inte är en stat ska ses som en egen representant i FN, vi ställer oss inte bakom den förstärkta roll EU har fått i FN:s generalförsamling. Risken finns att EU kommer att verka för att EU ska sätta agendan och att avvikande åsikter mellan medlemsstaterna sedan inte ska få förekomma. Sverigedemokraterna anser också detta vara ännu ett steg närmare att EU ska räknas som en stat, vilket vi motsätter oss. Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy bekräftade den inriktningen genom att uttrycka att FN:s resolution som EU:s roll i generalförsamlingen på sätt och vis innebar ”ett internationellt erkännande av Europeiska unionen”. Därför menar vi att regeringen inom EU och FN bör verka för att EU:s förstärkta rätt att föra talan i FN upphävs alternativt begränsas för att inte inskränka på medlemsstaternas rätt att framföra sina åsikter i FN.

EU:s alltmer fördjupade samarbete i konsulära frågor har visserligen medfört vissa fördelar. Det är dock värt att komma ihåg att ett av de mest grundläggande kännetecknen för en suverän stat är möjligheten att upprätthålla egna diplomatiska representationer, och den konsulära frågan kan inte isoleras från detta. Konsulära frågor är ett område där medlemsstaternas nationella kompetens strikt bör värnas; regeringen bör motverka att det konsulära samarbetet leder till en gemensam EU-representation.

Vi är i grunden positiva till frihandel och anser att Sverige såväl inom EU som i internationella forum, såsom Världshandelsorganisationen (WTO), ska verka för en öppen och fri handel och motverka protektionism. Vi instämmer även i uppfattningen att ökad handel ger ökad tillväxt som i sin tur skapar bättre ekonomiska förutsättningar för länder och deras medborgare. Liksom tidigare sluter vi även upp bakom uppfattningen att frihandel kan vara en starkt välståndsskapande kraft för såväl fattiga som mer utvecklade länder. Det är därför både ett globalt och ett svenskt intresse att värna principen om frihandel. Även andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken, t.ex. ska vi kunna ställa motsvarande krav på djuretik på de animaliska produkter vi importerar som på de inhemskt producerade produkterna.

Sverigedemokraterna kan inte ställa sig bakom den utveckling inom EU som innebär att alltmer av utrikespolitiken förflyttas från respektive medlemsland till EU och EU:s utrikesjämnst. Regeringen och utrikesministern

har vid tidigare tillfällen uttryckt att EU:s utrikespolitik är vår utrikespolitik. Sverigedemokraterna anser att regeringen i EU bör värna och stärka svenska utrikespolitiska intressen i stället för att på det sätt som sker helt överlämna svensk utrikespolitik åt EU. Med hänvisning till detta är det vår uppfattning att Europeiska utrikestjänsten bör avvecklas.

I övrigt vad gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken hänvisar vi till våra ställningstaganden i EU-nämnden.

6. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U203 yrkandena 6 och 10–12 samt avslår motionerna 2013/14:U11 yrkandena 2 och 12, 2013/14:U12 yrkandena 8, 10 och 12–14, 2013/14:U303 yrkandena 68, 69, 71 och 72, 2013/14:U316 yrkande 48 och 2013/14:Sf392 yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

Den arabiska våren har synliggjort dubbelmoralen i EU:s relationer till regionen. Man har i högtidstalen i Europa talat om mänskliga rättigheter, men i relationerna med Nordafrika och Mellanöstern har det varit de ekonomiska och politiska egenintressena som gång på gång vägt tyngst. Ska EU på allvar bli en kraft för fred, demokrati och mänskliga rättigheter måste den s.k. grannskapspolitiken i grunden förändras. Vänsterpartiet anser att frågor om handel och ekonomiskt samarbete inte kan frikopplas från frågor om folkrätt och mänskliga rättigheter. Sverige bör som medlem i EU verka för att kommande associerings- och handelsavtal ska villkoras med respekt för de mänskliga rättigheterna och folkrätten. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Tunisien är det land som kommit längst i sin demokratiska övergång bland de länder som omfattades av den arabiska våren. Det innebär inte att man saknar utmaningar. Frågor om religionens roll i politiken, pressfrihet och frågor om kvinnors rättigheter skapar konflikter. Avgörande för om demokratiseringen av Tunisien ska lyckas eller inte kommer att vara hur landets nya konstitution utformas. Det är nu avgörande att omvärlden stödjer arbetet med att ta fram en ny konstitution för att garantera att de mänskliga rättigheterna respekteras, att militärens makt begränsas och kvinnors rättigheter garanteras. Därför bör Sverige som enskilt land, såväl som

medlem i EU och FN, i enlighet med ovan, understödja arbetet med en ny tunisisk konstitution. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Att Gaddafis regim har fallit innebär varken ett slut på våldet eller en fullvärdig demokratisering i Libyen. När regimen kollapsade spreds mycket av landets enorma vapendepåer. Libyska vapen används i dag i Syrien och spelade en avgörande roll i det väpnade upproret i Mali 2012. Våldet har också i viss utsträckning fortsatt i Libyen, inte minst på grund av oenighet mellan de olika miliser som störtade Gaddafi. Försöken att bygga upp demokratiska institutioner har stött på många utmaningar och den nya centralregeringen är fortfarande svag. Sverige har hitintills stött försöken till demokratiska val genom UNDP och Carter Center. Vänsterpartiet anser att Sverige har ett större ansvar än så. Eftersom vårt land var ett av de som aktivt deltog i störtandet av den tidigare regimen har Sverige i dag ett ansvar att aktivt stödja försöken att lägga grunden för en verklig demokratisering av Libyen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur Sverige som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, aktivt kan bidra till demokratisering och stabilitet i Libyen.

I Egypten genomförde militären en kupp den 3 juli och tog själv makten. Efter kuppen har våldet eskalerat. Anhängare till Muslimska brödrskapet som motsatt sig kuppen har mötts med våld och övergrepp. Samtidigt har grupper i det egyptiska samhället som uppfattas som anhängare till kuppen, exempelvis landets kopter, drabbats av ett flertal attacker. Egypten är ett land som står inför mycket stora utmaningar. Skyddet för de mänskliga rättigheterna är svagt, det saknas starka civila institutioner och ekonomin har sedan decennier stagnerat. Kränkningarna av kvinnors rättigheter är mycket utbredda, bl.a. beräknas så många som 90 procent av landets kvinnor vara könsstympade. Samtidigt har landet blivit en bricka i ett betydligt större spel där grannländer och stormakter satt sina intressen före det egyptiska folkets bästa. För att ett inbördeskrig i Egypten ska kunna undvikas krävs nu en återgång till civilt styre, att demokratiska val kan genomföras och att militärens politiska inflytande begränsas. I en sådan process är det viktigt att de demokratiska krafterna stöds. Landets arbetar- och kvinnorörelse måste kunna verka. Därför bör Sverige som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, arbeta för en återgång till civilt styre och demokratiska val i Egypten.

7. Västsahara, punkt 3 (MP, SD, V)

av Bodil Ceballos (MP), Julia Kronlid (SD) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U221 yrkande 7.

Ställningstagande

Det behövs en ökad medvetenhet hos regeringar, parlament och partier om situationen i Västsahara. Den svenska regeringen gör en klar uppdelning mellan vad som är Marocko och vad som är ockuperat territorium och menar att när det talas om Marocko inkluderas inte Västsahara. Problemet är dock att när Marocko talar om Marocko inkluderar man Västsahara, vilket innebär att Sverige och Marocko talar om olika territorier. EU, främst sydeuropeiska länder, bör engagera sig mer för att nå en politisk lösning och press behöver sättas på Marocko men också på USA, Frankrike och Spanien. Sverige bör enskilt och inom EU driva på för att bryta det rådande dödläget i förhandlingarna så att FN kan genomföra den utlovade folkomröstningen i Västsahara. Det går inte att hänvisa till pågående politiska process då inga förhandlingar hållits på ett och ett halvt år. Avsaknaden av förhandlingar gör att människorna i regionen känner sig övergivna. För att undvika en destabilisering av situationen behöver politiska beslut fattas snarast.

8. Nationell säkerhet och försvarsindustrifrågor, punkt 4 (S)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkande 23 och avslår motion 2013/14:U12 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige ska ta aktiv del i att stärka Europas försvarsindustri genom att uppmuntra och stödja svensk medverkan i industriellt samarbete som också gynnar svenskt försvar och svensk säkerhet. En utveckling mot en mer konkurrensutsatt marknad på försvarsmaterielområdet är i grunden positiv, och svensk försvarsindustri kan ha mycket att vinna på ett öppet upphandlingsförfarande i samtliga medlemsländer. Vi vill emellertid varna för en alltför naiv tilltro till marknadskrafterna inom detta område och framhålla att svensk försvarsindustri riskerar att drabbas hårt om tillämpningen av upphandlingsbestämmelserna skiljer sig åt mellan länderna. De stater som inte har någon klar vilja med sin försvarsindustri och hur man ska förhålla sig till denna utveckling kommer att få se sin industri försvinna och därmed vara hänvisade till andra stater även vad gäller den materiel

som är mest känslig och hemlig. Sverige saknar fortfarande en försvarsindustriell strategi och skiljer sig i det avseendet från andra stater på motsvarande teknologiska nivå. Sveriges hållning vad gäller försvarsmaterielsamarbetet inom EU och strategin för en gemensam försvarsmarknad måste ta hänsyn till kärnfrågan om försvarets behov av inhemsk materielförsörjning i ett skarpare läge och den svenska försvarsindustrins överlevnad. Här måste en tydlig medvetenhet om den inhemska försvarsindustrins betydelse för Sverige vara vägledande.

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen ställt sig bakom försvarskommitténs uttalanden om vikten av att regeringen säkerställer svenska säkerhetsintressen och värnar den svenska försvarsindustrins ställning i Europa. I den sjupartiuppgörelse som ingicks i försvarskommittén våren 2012 underströks regeringens ansvar för att definiera de nationella säkerhetsintressen som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling och för att inleda ett strategiskt utvecklingsarbete tillsammans med försvarsindustrin för att säkerställa utveckling av sådan försvarsmateriel som kan kopplas till dessa säkerhetsintressen. I överenskommelsen ingick också att regeringen löpande skulle informera riksdagen om arbetet. Vi anser att regeringen måste vidta mer aktiva och kraftfulla åtgärder för att leva upp till intentionerna i uppgörelsen.

9. Nationell säkerhet och försvarsindustrifrågor, punkt 4 (SD) av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkande 11 och avslår motion 2013/14:U11 yrkande 23.

Ställningstagande

Det är ett oundgängligt behov för det svenska försvarets framtida utveckling att ha tillgång till en tekniskt välutvecklad försvarsindustri med bred kompetens. En svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör använda undantagsregeln i artikel 346 i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer som har viktig försvarsindustri. Regeringen bör därför hålla en linje som håller fast vid möjligheten att kunna ta sådana hänsyn om ett medlemslands säkerhetsintressen står på spel. Detta är nödvändigt om vi vill att försörjningstryggheten ska genomsyra försvarsmaterielförsörjningen av vår försvarsmakt.

10. Nationell säkerhet och försvarsindustrifrågor, punkt 4 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Sverige har sakta men säkert övergivit en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning, och Sverige bör inrikta sin internationella säkerhetspolitik på att förebygga kriser och hjälpa människor som drabbats av krig och katastrofer att återuppbygga sina samhällen. Sverige är officiellt fortfarande militärt alliansfritt, men genom att delta i den nordiska stridsgruppen 2015 anser vi att Sverige har frångått kravet på att svenska militära insatser internationellt alltid ska ha FN-mandat. För att Sverige ska bli trovärdigt i sitt internationella engagemang krävs en oberoende utrikespolitik och militär alliansfrihet. Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande åtgärder ska enbart ske på FN:s uppdrag. Vänsterpartiet menar därför att Sverige bör lämna samtliga åtaganden i den nordiska stridsgruppen 2015.

Inom Europeiska unionen pågår samtidigt ett fördjupat militärt samarbete. EU satsar på att bygga upp militära strukturer och resurser. Detta är en utveckling som Vänsterpartiet vänder sig mot – vi värnar Sveriges militära alliansfrihet. Vänsterpartiet har därför redan tidigare föreslagit att Sverige inte ska delta i Nordic Battlegroup (NBG) eftersom insatsstyrkan är en del av EU:s militarisering. Sverige är officiellt fortfarande alliansfritt, men genom att delta i NBG anser vi att Sverige har frångått kravet på att svenska militära insatser internationellt alltid ska ha FN-mandat. Sverige bör därför lämna samtliga åtaganden i NBG.

Vad gäller EU:s arbete för att stärka och utveckla den europeiska försvarsindustrin och skapa en gemensam försvarsmaterielmarknad anser vi att detta utgör ännu ett steg mot ett gemensamt militärt samarbete inom EU, med målet att bygga upp ett gemensamt militärt försvar. Med den försvarsindustristrategi som nu utarbetas på EU-nivå kommer ännu större

fokus att läggas vid lösningar som gynnar marknadskrafter och ekonomiska aktörer. Det är en utveckling vi i grunden motsätter oss, då vi värnar en oberoende och militärt alliansfri utrikes- och säkerhetspolitik. Det finns därför all anledning att se till att vi har en strategi för svensk försvarsindustri som gör att vi har en större egenförsörjning. Sverige bör lämna samarbetet inom Europeiska försvarsbyrån, som är en del av EU:s militarisering och upprustning. Ett ökat samarbete avseende upphandling av krigsmateriel torde dessutom försvåra möjligheterna att skärpa den svenska regleringen av krigsmaterielimporten, något som vi har krävt vid ett flertal tillfällen. Vi vill att Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Det

svenska övergripande målet måste vara att den totala vapenhandeln i världen minskar, och Sverige bör därför motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera vapenhandeln begränsas.

11. Ekonomi och finans, punkt 5 (MP)

av Bodil Ceballos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U13 yrkandena 1 och 3 samt avslår motion 2013/14:U12 yrkandena 3–5, 16–19 och 28.

Ställningstagande

Eurosamarbetet är en bidragande orsak till den ekonomiska krisen. Den snabba beslutstakten gör att demokratiska principer sätts åt sidan, vilket innebär en fara. Att vidta långtgående åtgärder som inte har stöd bland befolkningen skapar inte stabilitet och trygghet i ekonomin, utan riskerar snarare att bygga in en ökad osäkerhet i det europeiska politiska och ekonomiska systemet. Under 2013 har EU-kommissionen återkommande fört upp diskussionen om att fördjupa den ekonomiska och monetära unionen (EMU), bl.a. med en ökad samordning av den ekonomiska politiken. Detta bör regeringen med all kraft motverka. Centralstyrningen i EU ska begränsas, vilket betyder att medlemsländerna ska få behålla makten över sin egen ekonomiska politik.

Sedan flera år tillbaka pågår ett arbete med att försöka komma till rätta med problem när det gäller korrektheten i hur EU:s pengar används, såväl inom EU-kommissionen som i medlemsstaterna. Revisionsrätten kan dock fortfarande inte avge något ordentligt intyg om hur EU hanterar alla penningtransaktioner. Sverige borde agera mer för att oegentligheter med EU-medel ska bekämpas.

12. Ekonomi och finans, punkt 5 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 3–5, 16–19 och 28 samt avslår motion 2013/14:U13 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Europa 2020-strategin och den europeiska terminen inkluderar numera rättspolitiska och sociala frågor. Sund konkurrens och marknadstillträde är bättre för att nå tillväxt och samstämmighet mellan medlemsstaternas ekonomier än harmoniserad utbildningspolitik och användning av strukturfonder. Det finns anledning att ifrågasätta om EU ska fungera genom gemensamma mål som i förlängningen omvandlas till gemensamma rekommendationer och reformer i medlemsstaterna. Regeringen bör verka för att den europeiska terminen endast ska omfatta de länder som omfattas av stödprogram eller ingår i eurogruppen. De nationella reformprogrammen är en av de avgörande bitarna för att EU ska kunna utöva inflytande över en medlemsstats finanspolitik. Dessutom har den europeiska terminen på kort tid utvecklats till att bli ett av de starkaste verktyg EU har för att påverka medlemsstaterna. För att medborgarna och de partier som är EU-skeptiska ska kunna ta del av och bilda opinion kring hur EU påverkar medlemsstaterna och vilka krav EU bör ställa på dessa är det av avgörande vikt att regeringens förslag till ett nationellt reformprogram lämnas till riksdagen i en särskild skrivelse. Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska styras av ett råd med euroländernas finansministrar. Även om beslut huvudsakligen ska fattas enhälligt öppnar detta för beslut genom kvalificerad majoritet under vissa förhållanden. En svensk finansminister kan alltså enkelt köras över, då röstetalet baseras på respektive lands andel av ESM:s kapital, vilket i sin tur baseras på andelen av befolkningen respektive BNP. Jag ställer mig starkt negativ till att Sverige, i en eventuell framtid som euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. Varje land måste ha en möjlighet och en rättighet att föra en ekonomisk politik som passar just det egna landet. Den s.k. korrigeringsmekanismen är oklar såväl till funktion som till tillvägagångssätt. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen driva linjen att den europeiska finansiella stödmekanismen (EFSM) ska avskaffas. Så länge Sverige riskerar att dras djupare in i eurosamarbetet måste Sverige ta avstånd från sådana ömsesidiga åtaganden som ESM.

En samordnad penningpolitik och en ökad centralisering av makt mellan länder med olika förutsättningar och målsättningar har kommit att innebära stora bekymmer. Hela Europa har att vinna på fri handel och frivilligt samarbete. Här ingår att värna den inre marknaden, men även att bekämpa den tilltagande överstatligheten, den växande federalismen och nedmonteringen av Europas fria nationer. Sverige ska därför dra tillbaka sitt godkännande av fördraget om stabilitet, samordning och styrning.

Sverige har till skillnad från exempelvis Storbritannien och Danmark inte ett formellt undantag från att gå med i den tredje etappen av EMU och införa euron som valuta. Därför måste Sverige förhålla sig till ett eventuellt framtida medlemskap i EMU:s tredje etapp och ha synpunkter på det som i dag är att betrakta som EMU-områdets angelägenheter.

Sverige ska inte delta i en ökning av Europeiska investeringsbankens kapital. Risken, beroende av bankens resultat, utlåningspolitik och finansiella ställning, blir för svenskt vidkommande alltför hög. Det förefaller som en olycklig princip att öka statsskulden för att låna ut medel till tredje part.

Regeringen bör motverka varje försök under det kommande året att använda svenska skattemedel för att finansiera biståndsprojekt i andra EU-länder inom ramen för sammanhållningspolitiken. Inget medlemsland bör få tillgång till EU:s strukturfonder om inte landet i fråga kan visa att det inte förekommer korruption eller felanvändning av EU:s medel. Hårdare krav ska även införas på kontroller och redovisning av EU:s medel innan utbetalning sker.

13. Ekonomi och finans, punkt 5 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

I skrivelsen redogörs bl.a. för hur EU-samarbetet under 2013 till stor del har präglats av det besvärliga ekonomiska läget och arbetet med fördjupningen av EMU, särskilt uppbyggnaden av en bankunion. Men anledning av detta vill Vänsterpartiet framföra följande.

Orsakerna till den ekonomiska krisen i EU är komplexa och sammanflätade, men har samtidigt avslöjat betydande brister i det finansiella systemet. Eurokrisen är en strukturell kris som har sin grund i att valutaunionen låser fast länderna i en gemensam penning- och valutapolitik, samtidigt som de saknar nationella centralbanker som kan agera som långgivare i sista instans. Detta har lett till budgetunderskott och akuta statsfinansiella problem i en del länder i form av kraftigt stigande räntor på deras statsobligationer. Den förda politiken har alltså snarast förlängt och fördjupat den ekonomiska krisen.

Krisen visar en brist på demokratisk legitimitet när det gäller EU- och EMU-länderna. En bankunion riskerar att förstärka EU:s makt på medlemsstaternas bekostnad och att medborgare i Sverige tvingas betala till krisande banker i andra länder. Vänsterpartiet anser att det behövs betydligt kraftigare åtgärder för att trygga den finansiella stabiliteten. En sådan åtgärd är att införa en lag om bankdelning som separerar traditionell bankverksamhet från spekulativ investmentverksamhet. För vissa former av spekulativa verksamheter behöver förbud, reglering och tillsyn skärpas ytterligare.

Vänsterpartiet tar avstånd från en utveckling som beskär den nationella beslutanderätten över finanspolitiken inom EU. Priset för den förda krishanteringens är att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.

14. Skatt på finansiella transaktioner, punkt 6 (S)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkande 4 och avslår motionerna 2013/14:U12 yrkande 20 i denna del och 2013/14:U13 yrkandena 2 och 9.

Ställningstagande

Vi anser att någon form av beskattning av finanssektorn som dels bidrar till finansieringen av välfärden, dels förbättrar finansmarknadernas funktionssätt bör prövas. Tänkbara alternativ är en finansiell aktivitetsskatt eller en finansiell transaktionsskatt. Vi kan tänka oss att pröva en finansiell transaktionsskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive medlemsstat. Det nu aktuella initiativet från EU-kommissionen om ett fördjupat samarbete mellan elva medlemsstater om en finansiell transaktionsskatt lever inte upp till de målsättningar vi ställer, och Sverige ska därför inte delta i det fördjupade samarbetet. Regeringen förutsätter att de icke deltagande medlemsstaternas intressen beaktas i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget efter att bemyndigandet om ett fördjupat samarbete har godkänts. Vi kan konstatera att regeringen tyvärr godkände ett fördjupat samarbete innan alla faktum kring utformningen av skatten på finansiella transaktioner fanns på plats och alla implikationer för svensk del var kända och analyserade. Vi menar att regeringen och de borgerliga partierna har varit alltför tillmötesgående i detta och har ansvaret för eventuella framtida problem för Sverige som följer av beslutet. Regeringen har därmed också ansvaret för att i det fortsatta förhandlingsarbetet förvissa sig om att svenska företags valutasäkring och svenska företagsfinansieringar inte omfattas av skatten. Om skatten på finansiella transaktioner får en negativ effekt på Sveriges skattebaser anser vi att regeringen ska kräva en ytterligare rabatt på medlemsavgiften som motsvarar de ökade kostnader som Sverige drabbas av.

Vi accepterar under inga villkor att en skatt på finansiella transaktioner helt eller delvis blir egna medel för EU. Regeringen måste också se till att få garantier om att Sverige inte missgynnas vare sig som en direkt följd av skatten eller genom att EU-medel framöver tilldelas generösare till de medlemsstater som ingår i det fördjupade samarbetet.

15. Skatt på finansiella transaktioner, punkt 6 (MP)

av Bodil Ceballos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U13 yrkandena 2 och 9 samt avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 4 och 2013/14:U12 yrkande 20 i denna del.

Ställningstagande

Frågan om en skatt på finansiella transaktioner har mot bakgrund av finans-krisen fått förnyad aktualitet. EU-kommissionen presenterade i september 2011 ett förslag på skatt på omsättningen av aktier, fondandelar och obligationer och beräknade att denna skulle ge årliga inkomster på drygt 57 miljarder euro samt minska instabiliteten på finansmarknaden. Regeringarna i bl.a. Frankrike, Finland och Österrike driver på för att en transaktionsskatt ska träda i kraft så snart som möjligt. Det är djupt beklagligt att den svenska regeringen agerar bromskloss och aktivt motverkar en reform som syftar till att skapa en långsiktigt stabil ekonomi, där investeringar i den reala ekonomin ges företräde framför spekulationer i finansiella instrument. Jag anser att det ska införas en skatt på finansiella transaktioner inom EU, fri för alla medlemsstater att delta i. Intäkterna ska användas till gröna investeringar, för förnybar energi och hållbara transporter, som stimulerar jobb, främst i fattigare delar av EU. Det är EU som ska fatta besluten om hur intäkterna ska användas.

16. Skatt på finansiella transaktioner, punkt 6 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkande 20 i denna del och avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 4 och 2013/14:U13 yrkandena 2 och 9.

Ställningstagande

Sverigedemokraternas grundinställning är att skattepolitiken är en nationell kompetens. Frågan om en internationell skatt på finansiella transaktioner är i detta sammanhang relevant ur minst två aspekter. Dels är skattepoliti-

ken en nationell angelägenhet, dels skulle en sådan skatt resultera i kapitalflykt till andra finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska hela EU:s BNP. En dylik skatt bör antingen införas globalt eller inte alls. Vi vänder oss således mot den föreslagna skatten. Vi är även starkt skeptiska till att samordna vissa punktskatter på EU-nivå. Punktskatter syftar huvudsakligen till att uppnå vissa mål på exempelvis miljö- eller folkhälsoområdet. Dessa mål är en nationell angelägenhet och ska formuleras av Sveriges riksdag och i förlängningen av det svenska folket.

17. Skatt på finansiella transaktioner, punkt 6 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Elva euroländer har inlett ett fördjupat samarbete för att kunna införa en skatt på finansiella transaktioner. Syftet är bl.a. att täcka kostnader för eurokrisen och att avskräcka från transaktioner som inte förbättrar finansmarknadernas effektivitet. EU-kommissionen har därför utarbetat ett förslag till en sådan skatt. Vänsterpartiet vill att en sådan transaktionsskatt införs i Sverige i samband med att länderna i det fördjupade samarbetet inför den. På det sättet kan spekulativt beteende på de finansiella marknaderna motverkas och resurser styras till mer långsiktiga investeringar i den reala ekonomin. Samtidigt vill vi understryka vikten av att intäkterna från en skatt på finansiella transaktioner bör återföras till medlemsstaterna.

18. Mervärdesskatt, punkt 7 (S, MP, V)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkandena 5 och 6 samt avslår motion 2013/14:U12 yrkande 20 i denna del.

Ställningstagande

Vi menar att den mervärdesskattebefrielse som gäller för ideella föreningar i Sverige och vissa andra medlemsstater, t.ex. Finland, måste få bestå. Det finns inget svenskt intresse av att öka beskattningen av föreningslivet och den ideella sektorn. Våra föreningar, religiösa samfund och folkrörelser bedriver oerhört samhällsnyttiga verksamheter, och kommissionens krav på

momsbeläggning hotar det ideella engagemanget. Precis som vi talar om behovet av regelförenklingar för företagen behövs få och enkla regler för föreningar. Vi vill med detta än en gång lyfta fram den viktiga funktion som många ideella föreningar fyller i det svenska samhällslivet. Vi vill därför också poängtera vikten av att dessa föreningar, om momsbefrielsen inte kan bestå, kompenseras för de ökade belastningar som de kan komma att drabbas av om verksamhet som i dag är skattebefriad inte längre kan vara det.

Mervärdesskattedirektivet gör det möjligt för medlemsstaterna att ha ned-satta moms-satser på vissa varor, t.ex. på tidningar, tidskrifter och böcker. De flesta EU-stater, inklusive Sverige, utnyttjar den möjligheten för att uppmuntra läsande. Däremot måste tjänster beskattas enligt den generella moms-satsen, som i Sverige är 25 procent. Alltför många följer nyheter och läser böcker digitalt. Som regelverket ser ut nu innebär övergången från papper till skärm att momsen på tidningar, tidskrifter och böcker fyrdubblas, från 6 till 25 procent, i Sverige. Så förvandlas modernitet och den digitala möjligheten till ett problem – för tidnings- och förlagsbranschen, och i förlängningen för journalistiken och den fria debatten. Frankrike och Luxemburg, som sänkt den digitala momsen, har stämts för detta i EU-domstolen.

19. Mervärdesskatt, punkt 7 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkande 20 i denna del och avslår motion 2013/14:U11 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Sverigedemokraternas grundinställning är att skattepolitiken ligger inom nationell kompetens. I synnerhet gäller detta den svenska momsbefrielsen för mindre, ideella föreningar, som kommissionen nu vill förbjuda. Detta skulle innebära en kraftigt ökad administration och ökade kostnader för föreningar med ytterst marginella ekonomiska medel, och i förlängningen att vissa föreningar i praktiken skulle tvingas upplösa sig själva. Det är vår bedömning att regeringen inte driver linjen att försvara våra intressen i denna fråga tillräckligt. Exempelvis bör vi från svenskt håll vara beredda att nyttja vår vetorätt i andra sammanhang för att vinna gehör i denna fråga.

20. Internationell skatteflykt, punkt 8 (S, MP, V)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkandena 7–11.

Ställningstagande

Ett förbättrat sparandedirektiv som dessutom omfattar fler stater i Europa är viktigt för de nationella skattesystemens legitimitet och för att visa att globaliseringen inte öppnar dörrar för skatteundandragande. Det är därför välkommet att kommissionens förslag om förbättringar nu har kunnat genomföras och att förhandlingarna med Schweiz, Liechtenstein, San Marino, Monaco och Andorra ser ut att gå framåt. Det är av synnerlig vikt att både informationsutbyte i skattefrågor och antibedrägeriavtal kommer till stånd med Andorra, Monaco, Schweiz, Liechtenstein och San Marino. Det finns skäl att sätta dessa stater under ökad press. Genom EES-avtalet får de stora ekonomiska fördelar av EU, vilket inte är rimligt då de fungerar som centrum för skattefusk, penningtvätt och andra illegala aktiviteter under skydd av sin banksekretess och ovilja till transparens. Vi menar att Sverige bör gå i spetsen för ett fullständigt informationsutbyte i skattefrågor och transparens i fråga om vilka beskattningsbara tillgångar som finns och var de är placerade. Informationsutbytet ska ske spontant och inte enbart på anmodan. Det är viktigt att regeringen ser till att EU och Europa går före i detta. Regeringen måste också inom EU och OECD noga följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken samt verka för förbättringar av OECD:s standardavtal. Utifrån både skatteuppbördsintressen och etiska utgångspunkter är det viktigt att kriminella organisationer, terrorister och diktatorer inte ska kunna gömma pengar i europeiska skatteparadis med nära förbindelser med Europeiska unionen. Regeringarna i EU:s medlemsstater och kommissionen har ett stort ansvar för att driva frågan att banksekretessen och skatteundanhållandet i de europeiska skatteflyktsparadiserna upphör.

Sverige måste slutligen inom både EU och OECD verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att genom ett spontant informationsutbyte hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar. Våren 2012 gjorde SVT en genomgång av hur mycket de 20 största koncernerna i Sverige betalade i bolagsskatt. I botten av listan finns 7 koncerner som var "nolltaxerare". Dessa 7 betalade ingenting eller mycket lite i

bolagsskatt 2010 trots att samtliga koncerner redovisade vinst till sina aktieägare samma år. Det kan säkert finnas olika förklaringar och goda anledningar till att det ser ut som SVT beskriver för dessa enskilda koncerner. Det skulle t.ex. kunna bero på kvittningsmöjligheter, dvs. att företagen har ansamlade gamla förluster som de kvittar mot nya vinster. Sverige har generösa regler på det här området – nödvändigt för långsiktiga kapitalintensiva verksamheter. Nolltaxeringen kan dock också bero på konstruktioner där man flyttar patenträttigheter och annat till särskilda bolag som skattar i skatteparadisen. Runt om i världen och inte minst i Europa tar regeringar initiativ för att sätta stopp för skatteflykten.

I sin rapport till G20-mötet i februari 2013 (Addressing Base Erosion and Profit Shifting – BEPS) betonade OECD att den lagstiftning som reglerar transnationella företags aktiviteter inte är ändamålsenlig för att skydda nationella skattebaser. Det fanns indikationer på att vissa transnationella företag har blivit mer aggressiva i sin skatteplanering. OECD presenterade en handlingsplan för att komma till rätta med BEPS som behandlades vid ett möte med kommittén för skattefrågor (Committee on Fiscal Affairs, CFA) i juli 2013. Handlingsplanen innehöll 15 punkter som olika arbetsgrupper inom OECD arbetar med att ta fram förslag på, för att motverka erodering av skattebaser och vinstförflyttning. Reformpunkterna kan delas in i fyra huvudgrupper: möta utmaningarna från den digitala ekonomin, utforma internationell samordning, uppdatera internationella standarder och transparens. Förslagen från OECD är bra utgångspunkter. Vi vill att Sverige går i täten för nya internationella regelverk som sätter stopp för skatteflykten till skatteparadisen. Det är viktigt för Sverige, men också för många fattiga länder som nu berövas de skatteintäkter de rätteligen borde ha. Sverige måste vara en pådrivande kraft inom EU för att säkra skattebasen för välfärdsstaterna och för att utvecklingsländerna får de skatteinkomster de är berättigade till i den ekonomiska utvecklingen. En del i detta är att verka för ett spontant och multilateralt utbyte av uppgifter om ekonomiska tillgångar och inkomster som är baserade på dessa. OECD:s plan måste i högre grad omfatta den svåra situationen i utvecklingsländerna; ett globalt problem måste få en global lösning. Risken är, även om ambitionen är god, att man inte kommer till rätta med problemen. Sverige bör verka för att skatteredovisningen i alla stater och statsliknande jurisdiktioner öppnas genom ett världsomspännande krav på land-för-land-rapportering. Problemet med flera skatteparadis är att de inte är regelrätta stater utan självständiga jurisdiktioner med andra formella kopplingar till något gammalt kolonialland. Företag ska rapportera sina vinster och skatter i varje land där de är verksamma så att myndigheterna i alla stater får vetskap om hur mycket skatt som företagen är skyldiga att betala. Det är den första förutsättningen för att varje stat ska kunna bedöma om redovisningen i det egna landet är rimlig. Norge har fattat ett sådant beslut och det är hög tid att Sverige ansluter. Inom EU finns det nu beslut om ett sådant krav för gruvindustrin, men kravet bör naturligtvis omfatta all inter-

nationell företagsamhet. OECD:s handlingsplan innebär att företag tvingas redovisa per land som de är verksamma i för att det ska vara möjligt att se var vinsterna görs och vad multinationella bolag ska betala i skatt i ett land. I dag presenterar bolagen endast en sammanslagen global redovisning på koncernnivå. Men OECD borde kunna gå längre och kräva att dessa uppgifter ska vara tillgängliga för allmänheten och inte enbart för medlemsländernas skattemyndigheter. Det är viktigt att man inte förbiser utvecklingsländernas betydelse i kampen mot skatteflykten – länder där kapitalflykt har stora och skadliga effekter för regeringar som redan kämpar med att kunna finansiera den offentliga sektorn.

21. Asyl, migration och visering, punkt 9 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U13 yrkandena 10–12 och 14 samt avslår motion 2013/14:U12 yrkandena 23 och 24.

Ställningstagande

Vi vill ha ett öppet och humant Europa. Tyvärr präglas inte arbetet i EU av denna anda, och vi anser att regeringen bör arbeta mer i denna riktning. Människor ska känna sig välkomna hit oavsett om de kommer för att arbeta, studera, återförenas med sin familj eller söka asyl. Miljöpartiet och Vänsterpartiet står upp för fri rörlighet för människor. Konflikten i Syrien har påmint oss om betydelsen av en human flyktingpolitik och fungerande flyktvägar till EU. Sverige är en fristad för människor som har lyckas ta sig till vårt land från kriget i Syrien, men för de flesta står EU:s murar i vägen. EU:s politik kortsluter asylrätten. För att åstadkomma ett öppnare EU måste regeringen arbeta för att skapa lagliga vägar till EU för asylsökande. Ett led i detta är att ge asylsökande möjlighet att söka asyl och asylvisum på EU:s ambassader.

EU:s insatser har oftare som mål att stänga ute flyende människor än att skapa säkra och lagliga sätt att röra sig över gränserna. Konsekvensen blir att tusentals människor dör varje år när de försöker fly krig och förföljelse. Ingen människa ska behöva fly ett krig för att i stället möta döden i en sjunkande flyktingbåt. En gemensam flyktingpolitik för hela EU får inte hindra enskilda medlemsstater från att vara mer öppna än vad de gemensamma överenskommelserna kräver.

22. Asyl, migration och visering, punkt 9 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 23 och 24 samt avslår motion 2013/14:U13 yrkandena 10–12 och 14.

Ställningstagande

I regeringens skrivelse betonas att solidaritet inom flyktingpolitiken är av särskild betydelse. Sverige ligger dock i topp vad gäller asylansökningar per 1 000 invånare, trots att EU:s asylsystem bygger på principen att det första EU-land som individen når är det land som ska göra asylprövningen. Över 70 procent av alla flyktingar som når Sverige gör detta via ett annat EU-land. Det är därför anmärkningsvärt att regeringen medvetet på en rad punkter frångår Dublinförordningen och principen att EU-länderna ska ha ett solidariskt ansvar. Det är av största vikt att regeringen efterlever Dublinförordningen, vilket inte är fallet i dag. En annan viktig aspekt av EU-samarbetet är unionens avtal med tredjeländer. Det finns inga skäl för Sverige att verka för att alla former av viseringsavtal ska stoppas; dock bör en mer restriktiv hållning intas. Viseringsförenklingsavtal ska inte ingås med länder som har problem med organiserad brottslighet och som inte uppfyller nödvändiga krav bl.a. när det gäller kontrollen över de egna gränserna. Länderna måste också ha en ekonomisk standard på en nivå som innebär att det inte finns risk för ökad kriminalitet.

23. Jämställdhet, punkt 10 (S, MP, V)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkandena 3 och 17.

Ställningstagande

Vi börjar med frågan om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Ett enhälligt civilutskott gav sitt stöd till den svenska ståndpunkten vid överläggningen den 16 april 2013 om de två förordningarna. Enligt vår mening är det positivt att den svenska ståndpunkten innebär att det är av stor vikt att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis kommer regeringen att bevaka att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Det är också positivt att det enligt regeringen är en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot detta. Vi menar att de föreslagna förordningarna utgör ett första steg mot att inom unionen erkänna samtliga registrerade partnerskap och äktenskap. Framför allt samkönade par får sin rätt till fri rörlighet kraftigt inskränkt eftersom många medlemsstater inte erkänner deras civilstånd. Vi anser att om unionen på allvar ska leva upp till sina mål om fri rörlighet måste samkönade pars rätt på detta område kraftigt förstärkas. Regeringen måste vara pådrivande inom unionen i denna fråga.

Vi övergår nu till frågan om kvotering i bolagsstyrelser. Enligt vår uppfattning måste man sträva efter en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. Att främja ökad jämställdhet i Europa handlar om att använda ett helt batteri av åtgärder. Jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser löser inte problemet med bristen på jämställdhet i samhället, men är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett samhälle där kvinnor har halva makten och hela lönen. Det måste nu även regeringen börja arbeta för inom EU.

24. Schengensamarbete m.m., punkt 11 (S, MP, V)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:U11 yrkande 13 och 2013/14:U13 yrkande 15 och avslår motion 2013/14:U12 yrkandena 21 och 22.

Ställningstagande

Vi vill att EU ska agera kraftfullt för att sätta stopp för alla former av människohandel. Vi vill därför se ett förstärkt samarbete mellan polis, tull och åklagare i EU.

En viktig grund för att bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Sambandet mellan människohandel och prostitution måste därför tydliggöras och erkännas. Vi anser att regeringen bör lyfta fram den svenska sexköpslagen som ett föredöme när det gäller att minska prostitution och att komma åt människohandel för sexuella ändamål. Vidare föreslår vi att kravet på dubbel straffbarhet för sexköp tas bort i svensk lagstiftning så att sexköp i ett annat land ska kunna lagföras i Sverige även om det inte är kriminaliserat i det andra landet.

Internationellt samarbete är helt avgörande för en framgångsrik narkotikapolitik. Det är därför viktigt att samordna våra insatser inom EU och även samarbetet med länder utanför EU. Det är särskilt viktigt att vi vidhåller vår restriktiva inställning till narkotika i Europasamarbetet och håller emot när starka krafter i många länder verkar för att legalisera olika former av narkotika. Vi vill också införa snabba och gemensamma profilanalyser av narkotika för att förhindra att nya syntetiska droger får fäste i Europa.

Det finns i dag en utbredd intolerans mot hbt-personer, vilket bl.a. syns tydligt när Pridefestivaler i flera länder förbjuds eller ställs in. Intoleranta attityder som antifeminism, homofobi och rasism hänger ihop och vi ser med stor oro på spridningen av dessa.

25. Schengensamarbete m.m., punkt 11 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 21 och 22 samt avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 13 och 2013/14:U13 yrkande 15.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna menar att regeringen bör utreda och beskriva de negativa effekter som Schengensamarbetet haft för Sverige och övriga medlemsländer. Detta är viktigt då det rör negativa effekter som får anses vara så allvarliga att både det nuvarande Schengenavtalet och kommissionens arbete inte kan anses vara annat än ett misslyckande. I och med Sveriges fulla deltagande i Schengensamarbetet har resor mellan Sverige och andra medlemsstater blivit närmast att betrakta som inrikesresor. Detta betyder att när någon eller några passerat Schengenområdets yttre gräns är man mer eller mindre fri att resa som man vill in i Sverige. Samarbetet kräver därför ett fullgott gränsskydd längs hela det geografiska område som

Schengen utgör, ett område som i dag har över 42 000 km externa sjögränser och 9 000 km externa landgränser. Kommissionen och Schengensamarbetet har enligt vår uppfattning dess värre misslyckats med att upprätthålla ett fullgott gränsskydd, och detta har fått katastrofala följder för Sverige liksom för många andra medlemsstater.

Regeringen har tidigare erkänt att den organiserade brottsligheten har brett ut sig i Sverige just till följd av Schengenområdets svaga gränser (prop. 2011/12:63 s. 12). Vi har fått en anstormning av illegala invandrare och s.k. papperslösa. Illegala invandrare som kan bidra till en svart ekonomi genom svartarbete och därmed också utsätter medborgare och företag för en orättvis lönekonkurrens. Vi har, till följd av den fria rörligheten, fått ett sådant stort inflöde av tiggare till Sverige att det numera finns ett stort antal tiggare i flertalet större städer.

Även vapen och narkotika från tredjeland finner sin slutdestination här. Många av de uppgörelser med skjutvapen mellan kriminella som det skrivits om i medierna på senare år möjliggörs av just alla illegala vapen som smugglats hit. På Tullverket uppger man att flertalet av dessa skjutvapen kommer från länder i Östeuropa utanför EU. Vidare är det nog allmänt känt att narkotika som heroin och kokain inte härrör från kokabuskar eller opiumvallmo odlad i Europa. Mycket av den narkotika som påträffas i Sverige produceras i områden som Afghanistan och Sydamerika och förs in samma vägar som illegala invandrare – dvs. där Europas gränsskydd för tillfället är svagast.

Jag anser att regeringen bör erkänna Schengensamarbetets misslyckande med att upprätthålla ett fullgott gränsskydd och redovisa hur detta misslyckade gränsskydd har drabbat Sverige i form av illegala invandrare, organiserad brottslighet, vapen och narkotika. Slutligen anser jag att Schengensamarbetet i dess nuvarande form omedelbart bör avvecklas eftersom gränsskyddet i dag inte fungerar.

26. Sysselsättningspolitik, arbetsmiljö, punkt 12 (S)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkandena 16 och 18–20.

Ställningstagande

I hela Europa måste arbetslösheten – och särskilt ungdomsarbetslösheten – sänkas rejält. För Sverige har vi socialdemokrater ett skarpt mål. Till 2020 ska antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar öka så mycket att Sverige då har lägst arbetslöshet i EU. För ungdomar vill vi införa en skarp garanti i Sverige. Alla arbetslösa unga ska senast inom 90 dagar erbjudas jobb, lärlingsplats, praktik eller utbildning. Att ha ett bra jobb är inte bara en ekonomisk trygghet, utan också en avgörande faktor för välmående och personlig utveckling. Ett samhälle där hög arbetslöshet tillåts bita sig fast blir också mycket bräckligt, och en farlig grogrund skapas för olika former av främlingsfientlighet, nationalism och extremism. Det är därför en stor framgång att arbetsmarknadsministrarna inom EU har kommit överens om en ungdomsgaranti. Reformen är ett krav som drivits hårt av socialdemokrater över hela Europa. Ungdomsgarantin är precis den typ av förändring som krävs för att den svenska arbetsmarknadspolitiken för unga ska börja fungera. Hittills har regeringens inställning varit den rakt motsatta: den har ansett att de unga arbetssökande inte ska ges ordentligt stöd förrän efter tre, fyra månader av arbetslöshet. Om kvinnors sysselsättning i euroområdet höjdes till nuvarande nivåer för män skulle det kunna innebära en bnp-ökning på uppemot 11 procent. Sverige har en potential på närmare 3 procent. Men regeringens politik har inte flyttat fram positionerna på arbetsmarknaden för kvinnor – tvärtom. Regeringen har bl.a. kraftigt försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, vilket framför allt drabbar kvinnor. Sverige har till och med fått kritik från EU-kommissionen för att inte leva upp till de minimikrav för skydd av anställningstryggheten som gäller inom EU. Efter en tuff politisk kamp presenterade kommissionären Reding i november 2012 till slut ett konkret förslag om en lightvariant av kvotering. Vi anser att det i grunden är positivt att förslaget har lagts fram, men att kryphålen är för stora. Att bygga ut barn- och äldreomsorgen, stärka föräldraförsäkringen, bekämpa lönediskrimineringen, reducera deltidarbetet genom att göra heltid till norm och justera skattestrukturer som hindrar kvinnor att förvärvsarbeta är bara några av de ytterligare insatser som måste till. Det måste även regeringen börja arbeta för.

Vare sig det gäller yngre eller äldre, människor i eller utanför arbetskraften ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande. På en global marknad är det viktigt att lära nytt snabbare än konkurrenterna. Människors kompetens är den enskilt viktigaste faktorn för att stärka Europas konkurrenskraft när jobben förändras. För att den som har ett arbete ska kunna och våga byta jobb mitt i livet behövs satsningar på vuxenutbildning.

Socialfonden har en viktig roll och bör inte begränsas till de allra fattigaste länderna. I stället behövs ett omfattande arbete för ett hållbart och ut hålligt arbetsliv i hela EU.

För oss socialdemokrater är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill, men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner och arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. Den fria rörligheten får heller aldrig användas för att skapa konkurrens med löne- och anställningsvillkor. I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla, och alla arbetstagare ska behandlas lika och ha rätt till likvärdiga löner och anställningsvillkor oavsett nationalitet. På europeisk nivå behövs en återhämtningsplan och bättre samordnade och direkta åtgärder mot den ekonomiska krisen, inte en återgång till den "kasinokapitalism" som föregick krisen.

EU:s fördrag måste få ett socialt protokoll som rättar till den nuvarande oroande obalansen mellan fri rörlighet för tjänster och fackliga rättigheter. Den svenska regeringen måste kräva och med kraft driva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter. Om människor ska arbeta längre krävs att arbetskraften hänger med i arbetsmarknadens utveckling. Det krävs också att individerna klarar av en höjd förändringstakt i det egna arbetet. Alla tankar om höjd pensionsålder faller platt om det inte finns en väl utarbetad strategi för hur arbetsmiljön ska förbättras.

I EU-arbetet är det viktigt att slå fast att arbetsmiljödirektiven är minimidirektiv. Att som kommissionen kritiserar medlemsstater som har högt satta ambitioner innebär en risk för att den lägsta tillåtna skyddsnivån också blir den högsta. För oss är det självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö. Därför är det skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöreglerna. Det är särskilt allvarligt mot bakgrund av att kommissionen meddelat att den inte kommer att lägga fram en ny strategisk plan med hänvisning till den ekonomiska krisen. Vi socialdemokrater anser att EU-kommissionen ska ta fram en ny arbetsmiljöstrategi.

27. Sysselsättningspolitik, arbetsmiljö, punkt 12 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Vänsterpartiet har såväl principiella invändningar som invändningar i sak mot delar av regeringens verksamhet inom och visavi den Europeiska unionen. Själva formen för hanteringen av frågor inom arbetsmarknadsområdet belyser viktiga problem med EU-systemet. Det finns en ständig anledning till oro för att icke transparenta processer runt EU-kommissionen och juridiska överväganden i EU-domstolen ska vara det som i grunden påverkar svensk arbetsmarknadspolitik, i stället för demokratiskt förankrade och öppet debatterade beslut.

Vänsterpartiet ser det som avgörande att lönebildningen i Sverige följer den svenska modellen, där starka parter tecknar kollektivavtal och det finns möjlighet att genomföra konfliktåtgärder för att få till stånd sådana avtal. Försök från EU-kommissionen att direkt eller indirekt påverka lönebildningen måste avvisas.

Regeringen har uttryckt stöd för den svenska modellens grundprinciper. Men i viktiga avseenden har regeringens faktiska agerande pekat i en annan riktning eller varit märkligt svagt. Det gäller inte minst hanteringen av den s.k. Lavaldomen. Lex Laval, som regeringen genomdrev efter domen, har mött stark kritik från såväl FN-organet ILO som Europarådet. Frågan ligger nu i en utredning, efter ett tillkännagivande från riksdagen. Vänsterpartiet utgår från att den ovan nämnda kritiken ska beaktas i översynen, men regeringen har inte uttryckligen velat komplettera direktiven, vilket är problematiskt.

Vänsterpartiet är också tveksamt till att regeringen har avfärdat kravet på att driva frågan om ett bindande socialt protokoll i EU, med hänvisning till att detta skulle kunna leda till andra bakslag. Regeringen uppvisar inte något större intresse för frågan och inte heller för att respektera riksdagens viljeyttringar.

28. Kollektivavtal, punkt 13 (S, SD, V)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkande 21.

Ställningstagande

Rörligheten över gränserna är en viktig drivkraft för ekonomisk utveckling, men det krävs också regler för att säkerställa att rörligheten inte leder till social dumpning och konkurrens genom låga löner. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar ansvaret för lönebildningen. EU har inte rätt att direkt eller indirekt reglera löneförhållandena i Sverige. Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i lönebildningen ska avvisas. Den svenska regeringen säger sig stå upp för den svenska kollektivavtalsmodellen, men det är bara en läpparnas bekännelse.

I samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde regeringen att genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde. Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar för konkurrens

genom dumpning av löner och villkor. Därför måste regelverket som omger kollektivavtalen bli starkare. Efter ett tillkännagivande i riksdagen tillsattes en utredning om att bl.a. se över lex Laval, vilket vi ser som mycket positivt.

29. Jordbrukspolitiska frågor, punkt 14 (S)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkande 14 och avslår motionerna 2013/14:U12 yrkandena 15, 33 och 34 samt 2013/14:U13 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater anser att EU-stöden till landsbygd och jordbruk ska omfördelas till att avse ersättningar för åtgärder som gynnar det allmänna, exempelvis miljöåtgärderna i landsbygdsprogrammet, och inte inriktas på rena inkomststöd. Regeringens förhandlingsinsats resulterade dock i sänkt ekonomisk ram för landsbygdsprogrammet (428 miljoner kronor i genomsnitt per år jämfört med i dag) och i budgetpropositionen för 2014 föreslog regeringen att landsbygdsprogrammet ska bli kraftigt nedbantat jämfört med 2013, trots en ökad nationell finansiering. Vi vill med statliga budgetmedel förstärka landsbygdsprogrammet för att klara jobben på landsbygden. Vi har i vår höstbudget föreslagit 371 miljoner kronor mer per år än regeringen, vilket skulle ge landsbygden bättre villkor. Goda skäl för detta är att behålla arbetstillfällena inom jordbruket, de svenska konsumenternas rätt till mat av hög kvalitet och säkerhet samt de miljömål riksdagen har antagit (bl.a. skydd för den biologiska mångfalden, minskad övergödning och skydd för värdefulla miljöer som hagar och ängar). Samtidigt vill vi ge det nya landsbygdsprogrammet en mer modern och framtidsinriktad profil. Vi vill få fram fler innovationer, ett investeringsstöd som leder till mer konkurrenskraftiga företag och ett näringsliv på landsbygden som utvecklas. Miljöstöden måste bli mer riktade för att få större effekt, men utan att ansökningssystemet blir för byråkratiskt. Enligt vår mening ska landsbygdsprogrammet stödja de grundläggande tjänsterna som gör att landsbygden kan leva, snarare än den flora av projekt som finns i dag.

När det gäller fiske anser vi socialdemokrater att utkastförbudet bör utformas som ett generellt förbud med en lista på tillämpliga undantag. Vi delar inte regeringens uppfattning att överlåtbara försäljningsbara fiskenytt-

janderätter (transferable fishing concessions, TFC) är rätt lösning. Vi noterar därför med tillfredsställelse att en majoritet av EU:s medlemsländer nu ställt sig bakom ett frivilligt system. Vi anser vidare att EU:s beslut om fiskeriförvaltningen i Östersjön och Västerhavet alltid ska hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för de hotade arterna. Vidare behöver ålfisket inom EU stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. Vi anser att regeringen måste driva denna fråga aktivt.

Beträffande djurhållningen inom EU är vi kritiska till att EU ännu inte har beslutat begränsa transporttiden för slaktdjur till högst åtta timmar. Regeringen bör i alla sammanhang erinra om den resolution som Europaparlamentet antagit och som innebär att frågan om en begränsad transporttid bör tas upp för ny prövning. Regeringen bör vidare arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU eftersom detta bidrar till problemen med resistenta bakterier som också påverkar människors hälsa. Vi vill se bättre jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning. Detta är ett första steg för att sedan kunna slå fast mål för att reducera användningen av antibiotika inom EU. Beträffande ursprungsmärkning kan konstateras att den senaste tidens uppmärksammade bedrägerifall stärker behovet av nya krav på ursprungsmärkning av kött. När EU nyligen beslutade om obligatorisk ursprungsmärkning av färska köttvaror sköts frågan om ursprungsmärkning av övriga sammansatta köttprodukter framåt. Det är prioriterat att regeringen driver denna fråga vidare.

Att minska kassationen av livsmedel är en viktig fråga i EU. Vi vill se över bäst-före-märkningen och hitta ett nytt sätt att benämna hållbarheten. Vi menar att dagens system är för stelt och inte tar hänsyn till olika förhållanden som påverkar hållbarheten. En möjlighet skulle vara att gå över till en märkning om ”minst hållbar till”. Den svenska regeringen bör agera för att få till en översyn i EU.

30. Jordbrukspolitiska frågor, punkt 14 (MP)

av Bodil Ceballos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U13 yrkandena 4 och 5 samt avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 14 och 2013/14:U12 yrkandena 15, 33 och 34.

Ställningstagande

EU:s jordbrukspolitik är, trots en del reformer, omodern och bygger i stor utsträckning på målformuleringar från efterkrigstiden. Den upprätthåller en ohållbar produktion, baserad på billig olja och brutna kretslopp, som ställer till miljöproblem och sociala problem både inom och utanför EU. Den påskyndar en övergång till industrijordbruk och orsakar utarmning av både den biologiska mångfalden och landsbygden. Jordbrukspolitiken blåser upp en miljöbubbla som riskerar att lämna en skuld till våra barn och fattiga länder. Vi vill i stället se en jordbrukspolitik som ger mer miljönytta och en bättre framtid. Maten ska vara fri från gifter och skadliga tillsatser. EU-länderna behöver ställa om till ett modernt, ekologiskt jordbruk som producerar god, nyttig och säker mat. Detta kräver minskat stöd till det konventionella jordbruket, som är beroende av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel som orsakar övergödning och sprider miljögifter. Vi vill också höja kvaliteten på djurhållningen inom EU. Miljöpartiet anser vidare att regeringen ska arbeta för att på sikt nå 100 procent ekologisk matproduktion i EU. Därför vill vi att EU:s jordbruksstöd stöder ekologiskt jordbruk och därmed betalar för de miljövinster som detta jordbruk bidrar till.

31. Jordbrukspolitiska frågor, punkt 14 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 15, 33 och 34 samt avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 14 och 2013/14:U13 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Den gemensamma jordbrukspolitiken är ett av de områden där i stort sett all kompetens är överförd till EU. Detta gör att den gemensamma jordbrukspolitiken får karaktären av en icke ändamålsenlig övergripande lösning som är gjord främst för att passa jordbrukare på kontinenten i allmänhet och franska förhållanden i synnerhet. Den gemensamma jordbrukspolitiken innebär inte bara att Sverige betalar stora summor till utländska intressen utan även att vi skapar ett importberoende som lamslår vår egen livsmedelsproduktion. Med de långa komplicerade distributionskedjorna försvinner kontrollmöjligheter och spårningen blir svår. Vidare förlorar Sverige möjligheten att anpassa lagstiftning och stöd till det svårt

eftersatta svenska jordbruket. Sedan EU-inträdet har Sveriges jordbrukssektor minskat kontinuerligt. Det är därför Sverigedemokraternas mening att regeringen ska verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken.

Sverigedemokraterna är i grunden positiva till frihandel och anser att Sverige inom såväl EU som i internationella forum, som WTO, ska verka för en öppen och fri handel och för att motverka protektionism. Vi instämmer även i uppfattningen att ökad handel ger ökad tillväxt som i sin tur skapar bättre ekonomiska förutsättningar för länder och deras medborgare. Liksom tidigare sluter vi även upp bakom uppfattningen att frihandel kan vara en starkt välståndsskapande kraft för såväl fattiga som mer utvecklade länder. Att värna principen om frihandel är därför både ett globalt och ett svenskt intresse. Sverigedemokraterna anser att exportbidragen, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad, bör avskaffas. Sverigedemokraterna motsätter sig större delen av EU:s externa fiskeripolitik. Vi ifrågasätter kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen och ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. Man använder fiskeripolitiken och pengar från den svenska medlemsavgiften, där vi är stora nettobetallare, för att upprätthålla en fiskeflotta i främst Spanien och Portugal. Länder vars fiskeflotta borde ha anpassats till hållbara fiskerivåer vid det här laget. Vi anser även att EU:s fiskeavtal över huvud taget inte går att förena med en hållbar utvecklingspolitik. EU:s fiskeflotta är dåligt kontrollerad och undergräver utvecklingsländernas möjligheter till arbetstillfällen samt till att utveckla lokalt fiske och försörja sin egen befolkning med fisk. Sverigedemokraterna menar därför att regeringen ska verka för att avskaffa EU:s externa fiskeripolitik.

32. Jordbrukspolitiska frågor, punkt 14 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Rådets förslag till förändring av de fyra grundförordningarna i den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) blev inte den omfattande reform som många hade hoppats på. Den svenska regeringen har drivit på för en grundläggande reform med ökad transparens, mer miljönytta, krav på djurvälstånd och minskade subventioner, för att ta några viktiga exempel. Men det svenska avtrycket i den överenskommelse som till slut gick igenom var dess värre minimalt.

Det går inte att komma ifrån att huvuddragen i den framtida gemensamma jordbrukspolitiken kommer att leda till att det mesta förblir som det är: en gammalmodig subventionspolitik som inte stimulerar ett modernt hållbart jordbruk. Fusk och misshushållning av gemensamma medel riskerar tyvärr att fortsätta eftersom det inte lagts fram tillräckligt bra förslag på åtgärder för bättre uppföljning och sanktioner. Stora, redan välbeställda bidragsmottagare kommer att kunna fortsätta att kamma hem

stora subventioner på bekostnad av småbrukare. Den s.k. krisreserven på många miljarder kronor kommer att innebära utbetalningar till ineffektiva och miljöbelastande jordbruksföretag som egentligen borde ställa om sin verksamhet och producera det som Europas konsumenter vill ha, inte vad man får bidrag för.

Överenskommelsen om en ny fiskeripolitik blev ett litet men otillräckligt steg framåt. I och med den nya fiskeripolitiken kommer stora delar av de grundläggande systemfelen att finnas kvar inom EU:s fiske: överfiske, stora negativa miljökonsekvenser och miljarder i skadliga subventioner.

Vänsterpartiet anser att själva målet för EU:s fiskeripolitik måste ändras och bli tydligare i fråga om hållbara ekosystem och att fiskebeståndet aldrig får äventyras samt att detta ska genomsyra fiskeripolitiken på alla nivåer. Miljö- och hållbarhetsmålet måste vara överordnat alla andra målsättningar i fiskeripolitiken. Det måste också bli tydligare hur EU:s målsättningar ska implementeras. Sanktioner mot dem som bryter mot politiken måste också förtydligas.

EU:s subventioner till fiskeindustrin borde avvecklas. För perioden 2007–2013 har EU avsatt ungefär 40 miljarder kronor till subventioner inom ramen för Europeiska fiskerifonden (EFF). Endast målinriktade stöd med tydliga miljövinster ska finnas kvar. Vi vill ha förvaltningsplaner för alla arter, välkomnar förbudet mot utkast, motsätter oss kommissionens strategi för mer vattenbruk och vill att EU:s s.k. fiskepartnersavtal med utvecklingsländer ska omvandlas till utvecklingsprojekt för att utveckla lokalt hållbart fiske.

33. Miljö-, energi- och klimatpolitik, punkt 16 (S)

av Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U11 yrkande 15 och avslår motionerna 2013/14:U12 yrkandena 35–39 och 2013/14:U13 yrkandena 6–8.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater anser att Kyotoprotokollets alla överskott av utsläppskrediter måste annulleras. Sverige bör annullera sina krediter omgående för att säkerställa att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte blir förgäves eftersom utsläppen i stället sker någon annanstans. Regeringen bör i EU driva på för en ambitiös europeisk klimatpolitik i det nya paketet för mål till 2030. Paketet ska ha som bindande mål att utsläppen

av växthusgaser till 2030 ska minska med 50 procent i EU jämfört med 1990. Alla utsläppsminskningar ska göras i EU, och flexibla mekanismer ska därför inte få räknas in. Nuvarande säkringar för att undvika koldioxidläckage från den tunga industrin ska fortsätta även efter 2020 eller tills ett globalt handelssystem införs. Sverige ska vidare vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder i utvecklingsländer. En av de internationella klimatförhandlingarnas få framgångar är upprättandet av den gröna klimatfonden (Green Climate Fund) vars syfte är att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Vi menar att Sverige ska vara drivande för att Europa ska stå för en generös andel av fonden. Intäkterna från EU:s utsläppshandel bör bidra till finansieringen. Det är också viktigt att EU snabbt klargör för omvärlden vilken den europeiska insatsen i fonden ska bli.

När det gäller kemikalier anser vi att FN behöver tillsätta en forskarpanel motsvarande den som inrättats för klimatet och som planeras för biologisk mångfald. Regeringen bör verka för att EU driver denna fråga. Vidare ska Sverige driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka EU:s kemikalielagstiftning, Reach. Fler ämnen med farliga egenskaper ska föras upp på EU:s lista över särskilt farliga ämnen (kandidatlistan), tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen bör skärpas och lågvolymsämnena bör inkluderas i Reach. Även nanopartiklar bör granskas närmare för att se om de uppfyller kraven för att införas på kandidatlistan. Även definitionerna hormonstörande och kraftigt allergiframkallande borde leda till att ett ämne förs upp på kandidatlistan. De hormonstörande ämnena bör klassas med större försiktighet än tidigare. För många av de hormonstörande ämnena räcker det inte med tuffa gränsvärden eftersom de får allvarliga effekter eller kombinationseffekter i små halter. I dessa fall är ett totalt förbud det enda alternativet. Vi anser exempelvis att ett totalt förbud bör införas för bisfenol A i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen används i textilier. Vidare bör användningen av bekämpningsmedlet parakvat stoppas internationellt. Sverige bör inom EU verka för detta. Vi vill påminna regeringen om riksdagens tillkännagivande i frågan (bet. 2010/11: MJU15). Mängden tungmetaller måste minska i naturen, och då krävs att färre tungmetaller används i industriproduktionen. Särskilt bör föremål som riskerar att hamna i naturen vara fria från tungmetaller. Vi menar att regeringen på detta område behöver ta initiativ i EU för att få till stånd en skärpning av den gemensamma lagstiftningen så att användningen av tungmetaller fasas ut.

FN:s luftvårdskonvention, det s.k. Göteborgsprotokollet, innebär en minskning av svaveldioxidutsläppen i Sverige med 22 procent till 2020 jämfört med 2005. Inom EU kommer ett nytt takt direktiv med utsläppskrav på både svaveldioxid och kvävedioxid att vara klart inom kort. Sverige bör här vara drivande för tuffa mål. Naturvårdsverket menar att det för att

få till stånd ytterligare utsläpps begränsningar i EU krävs ett strategiskt aktivt arbete. Vi anser att regeringen ska ta fram en plan för en sådan aktiv strategi. Naturvårdsverket arbetar med ett underlag till en sådan strategi.

Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläpp av svavel, kvävedioxider och partiklar från sjöfarten. EU har nyligen beslutat om implementering av IMO:s konvention om förebyggande av föroreningar från fartyg (Marpol), det s.k. svaveldirektivet. Det går att hitta en långsiktig lösning på frågan där både basindustrins konkurrensvillkor och miljökraven går att förena. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp precis som andra branscher, och samma tuffa krav måste ställas på samtliga fartyg. Vi är därför kritiska till den insats som svenska regeringen gjorde i framtagandet av svaveldirektivet eftersom en del av EU fick lägre krav, vilket drabbar den gemensamma marknaden. Beträffande havsmiljön bör Sverige inom EU arbeta för att en internationell konvention eller motsvarande om hållbar havsförvaltning kommer till stånd för att få ett slut på dagens ohållbara plundring av havets resurser. Vidare bör det marina skräpet, som är ett stort miljöproblem, uppmärksammas. Fiskare bör, som skett inom projektet Save the North Sea, kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. Ett sådant system kan uppmuntra fiskebåtar att forsla skräpet till hamn i stället för att låta det gå tillbaka i havet. Vi måste börja se problemet med marint skräp som en gemensam EU-angelägenhet eftersom skräpet genereras i ett land men drabbar ett annat. Regeringen bör verka för att det inom EU tas fram ett gemensamt program för rena kuster.

I samband med partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald hösten 2010 togs viktiga steg mot IPBES (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Detta är ett forskarsamarbete inom området. Ett motsvarande samarbete på området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Sverige bör vara drivande för dessa frågor i EU.

34. Miljö-, energi- och klimatpolitik, punkt 16 (MP)

av Bodil Ceballos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U13 yrkandena 6–8 och avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 15 och 2013/14:U12 yrkandena 35–39.

Ställningstagande

När det gäller klimatet krävs bindande mål för minskade utsläpp av växthusgaser. I EU, precis som i Sverige, görs detta bäst genom att införande av ett klimatpolitiskt ramverk med en stabil och långsiktig klimatpolitik med tydliga spelregler. Ett klimatpolitiskt ramverk innebär att all EU:s politik måste följa de mål som EU sätter för minskade utsläpp av växthusgaser. Ramverket ska sätta successiva mål för EU:s minskade utsläpp så att utsläppen är nära noll 2050. Miljöpartiet anser att målet till 2030 ska vara att minska utsläppen med 60 procent inom EU, jämfört med 1990 års nivåer. Ramverket ska innehålla bindande utsläppstak, tydliga regler och en oberoende kontroll.

35. Miljö-, energi- och klimatpolitik, punkt 16 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 35–39 och avslår motionerna 2013/14:U11 yrkande 15 och 2013/14:U13 yrkandena 6–8.

Ställningstagande

När det gäller det klimat- och energipolitiska ramverket är det för Sverigedemokraterna en central uppfattning att eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser inte får äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Det är nödvändigt att åtaganden inom EU i stället kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. Vi anser det vara av största vikt att konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin inte försämras i den utsträckningen att koldioxidgenererande produktion flyttas till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik (s.k. koldioxidläckage), till länder med andra miljöhänsyn eller till länder där arbetsrätt och mänskliga rättigheter åsidosätts. Mot bakgrund av att koldioxidutsläppen ökar markant på andra håll i vår omvärld anser vi att det bör göras en djupare konsekvensanalys av förhållandet att en ambitiös klimatpolitik ensidigt förs i en begränsad del av världen. EU står trots allt bara för runt 10 procent av världens utsläpp. I resten av världen ökar utsläppen med motsvarande ett helt EU på mindre än fem år. Sverigedemokraterna tycker därmed att regeringen i förhandlingarna om den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att medlemsstaternas åtaganden ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare som Kina, USA, Indien, Ryssland och Japan. EU kan mycket väl ta en ledande roll i inter-

nationellt samarbete som rör utsläpp av växthusgaser. Att EU ska gå före och ställa markant hårdare krav på medlemsstaternas industri i förhållande till den globala marknaden ser vi dock som långsiktigt ohållbart. Sverigedemokraterna vänder sig således mot att Sverige och EU ensidigt beslutar om väsentligt större utsläppsminskningar av klimatgaser än vad som nås i internationella avtal. Europa är i det stora hela inte någon signifikant aktör, och även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten på de globala utsläppen högst begränsad.

Sverigedemokraterna har sedan tidigare angett att vi tycker att markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (Land Use Land- Use Change and Forestry, LULUCF) ska ingå i medlemsstaternas mål om utsläpp av klimatgaser. Dock ser vi det som märkligt om medlemsstaterna efter förhandlingar endast kan tillgodoräkna sig nya förändringar av markanvändningen. Utgångspunkten måste givetvis vara att fastställa nationernas faktiska nettoutsläpp med markanvändningen inkluderad och sedan utgå ifrån dessa nya siffror i samtliga beräkningar.

36. Miljö-, energi- och klimatpolitik, punkt 16 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Det svenska agerandet inför EU:s klimat- och energimål till 2030 innebar ännu en missad möjlighet för Sverige att verka för att EU ska föra en mer ambitiös klimat- och energipolitik. Regeringen har spelat en passiv roll och när den till slut presenterade den svenska positionen innebar det inte någon ambitionshöjning av EU-förslaget. Regeringens främsta bidrag var att EU-länderna skulle kunna göra stora uppköp av billiga och osäkra utsläppskrediter i andra länder. Att köpa utsläppskrediter kommer inte att leda till omställning i vare sig Europa eller Sverige. Vi delar EU-kommissionens analys att politiskt uppsatta målsättningar ska göras helt och hållet inhemskt, utan uppköp av internationella krediter med oklar klimat- och miljönytta. Det är också en stor besvikelse att regeringen inte lade fram konkreta och ambitiösare mål för förnybar energi och energieffektivisering.

Europa behöver länder som går före och tar klimatansvar. Därför har Vänsterpartiet föreslagit följande mål: EU ska ha nollutsläpp senast 2050, och all energiproduktion ska då vara förnybar. Till 2030 vill Vänsterpartiet att utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 60 procent jämfört med 1990 och att minskningarna ska göras inom Europa. Energiproduktionen ska 2030 bestå av minst 45 procent förnybar energi. Och vi vill ålägga alla verksamheter att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent. Vänsterpartiet har också föreslagit en grundläggande reform av EU:s handelssystem med utsläppsrätter, EU ETS. Vänsterpartiet ser också att det

behövs kompletterande åtgärder på EU-nivå och det nationella planet för att minska utsläppen från t.ex. transportsektorn och jordbrukssektorn, och vi skulle önska att regeringen hade tydligare förslag på området.

Vidare oroas Vänsterpartiet av EU:s agerande mot det svenska elcertifikatssystemet. Under 2012 och 2013 har EU-domstolen granskat elcertifikatssystemet för förnybar energi. I början av 2014 beslutade EU-domstolens generaladvokat (Mål C 573/12) att det svenska systemet med elcertifikat för förnybar el strider mot EU:s princip om fri rörlighet för varor och tjänster. Om svenska företag har rätt till elcertifikat måste andra europeiska företag också ha det, i det här fallet ett åländskt företag. Om generaladvokatens beslut skulle gå igenom i den högsta instansen, EU-domstolen, skulle det sannolikt få helt förödande konsekvenser för vårt elcertifikatssystem och därmed utbyggnaden av den viktiga förnybara energin. Här anser vi att regeringen måste göra allt den kan för att försvara elcertifikatssystemet, som varit ett mycket framgångsrikt medel i utbyggnaden av den förnybara energin.

37. Trafikfrågor, punkt 17 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 29–32.

Ställningstagande

Utbyggnad av bredbandsinfrastruktur är en viktig åtgärd för att stärka den digitala inre marknaden. Åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät välkomnas av Sverigedemokraterna, men vissa betänkligheter finns eftersom flera av förslagen i förordningen är komplexa och dessa skulle komma att påverka liksom kräva ändringar i ett flertal författningar.

Mot ovanstående bakgrund ifrågasätter vi lämpligheten i kommissionens val av regleringsform. En förordning förutses per definition bli direkt tillämplig i medlemsstaterna, och som angetts förefaller kommissionens förslag medföra behov av ett antal ändringar i nationell lagstiftning. Den föreslagna EU-regleringen bör därför ske i direktivform i stället för i form av en förordning. Vi anser vidare att förslagen i förordningen i vissa delar är omfattande och ingripande, främst vad avser markägares rättigheter och skyddet för äganderätten.

Kommissionen föreslår att Europeiska järnvägsbyrån (ERA) ska få utökade befogenheter, bl.a. för godkännande av järnvägsfordon samt utfärdande och återkallelse av säkerhetsintyg för järnvägsföretag. Kommissionen vill också konkurrensutsätta tilldelning av järnvägsavtal för inhemsk persontrafik på järnväg.

Sverigedemokraterna motsätter sig ovanstående med hänvisning till att merparten av järnvägsfordonen endast verkar inom en medlemsstat vars nationella tillsynsmyndigheter även i fortsättningen ska godkänna fordonen. Vi anser även att det är de nationella myndigheternas uppdrag att hantera avtal om allmännyttig järnvägstrafik.

Ett genomförande av ett gemensamt europeiskt luftrum bör kräva åtgärder på EU-nivå, men förslagen innebär att viss makt överförs från medlemsstaterna till kommissionen. Kommissionen får därmed utökade befogenheter, främst genom möjligheten att utfärda delegerade akter. De föreslagna förändringarna innebär bl.a. nya bestämmelser för rekrytering av personal till de nationella myndigheterna, att nya samarbetsformer mellan de nationella myndigheterna i form av nätverk ska införas, att kommissionens makt för att utnämna nätverksförvaltare stärks och att kommissionen lättare ska kunna kräva korrigeringsåtgärder i de prestationsplaner som medlemsstaterna har upprättat.

38. EU:s institutioner, punkt 18 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 1, 2 och 9 samt avslår motionerna 2012/13:U306 yrkande 58, 2013/14:U11 yrkande 1, 2013/14:U13 yrkandena 13 och 16–18 samt 2013/14:U303 yrkandena 66 och 70.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser inte att det är rätt eller rimligt att EU:s lagar står över de lagar som stiftas av riksdagen, folkets företrädare. Svenska folket har aldrig blivit tillfrågat om detta utan röstade ja till medlemskap i ett helt annat EU än vad unionen utvecklats till i dag. Sverige var redan innan EU-inträdet 1995 en högteknologisk, framgångsrik välfärdsstat med stark export, högkvalitativa produkter och tjänster, hög arbetsmoral och ett välorganiserat samhälle. Allt detta lyckades svenskarna skapa utan ett överstatligt EU vars lagar gäller över våra egna. Vi anser att svenskarna bäst bestämmer själva över sin egen framtid och vill därmed att Sverige ska lämna den överstatliga unionen för att i stället ha ett mellanstatligt avtal

som garanterar frihandelsområdet och andra aspekter där alla Europas länder har ett gemensamt intresse att samarbeta, exempelvis omkring brottsbekämpning, miljö och gränskontroll. När ett sådant alternativ är framförhandlat vill vi ge svenska folket möjlighet att säga sitt i en ny folkomröstning där man för första gången får säga sitt om Sveriges medverkan i en överstatlig union.

Vad gäller kommittéförfarandet och delegerade akter oroar det Sverigedemokraterna att Lissabonfördraget gett långtgående normgivningsmakt till kommissionen, en makt som Sverigedemokraterna anser hör hemma hos medlemsstaterna. Mycket av det som kommissionen numera kan besluta om och som göms bakom ”tekniska anpassningar till Lissabonfördraget” är i själva verket betydande överflyttningar av makt till Bryssel. Sverigedemokraterna anser att regeringen ska tillse att deras representanter i Coreper motsätter sig ytterligare utnyttjanden av den delegerade makten. Sådana flagranta överflyttningar av normgivningsmakt ska inte heller ske genom s.k. A-punkter. Varje enskild möjlighet för kommissionen att utnyttja sin möjlighet att anta regler via delegerade akter bör diskuteras enligt den särskilda ordning som föreskrivs i regeringsformen.

39. Utbildnings- och kulturfrågor, punkt 19 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U12 yrkandena 25–27, 40 och 41.

Ställningstagande

Enligt Sverigedemokraternas uppfattning syftar EU-samarbetet inom Horisont 2020 till att styra utbildningsväsendet på ett mycket omfattande sätt. Det berör problem som att skolelever kommer efter i sin utbildning och åtgärder mot att vissa elever hoppar av gymnasiet. Vissa delar av Horisont 2020 ska också vara öppet för tredjeländer, som alltså ska få del av EU-avgiften. Generellt vill Sverigedemokraterna att EU:s forskningsmedel ska stanna inom EU, med undantag för viss finansiering av briljanta gästforskare. Hela 36 miljarder euro ska satsas på sociala utmaningar och hela programmet är budgeterat till 80 miljarder euro, vilket är en enorm kostnad. Horisont 2020 innehåller många bra reformer och förslag, men en del av dessa genomförs bäst på nationell nivå. Kostnaderna som är beräknade för detta stora program är direkt oacceptabla. Satsningar bör enbart göras på excellens, dvs. på de främsta forskningscentrumen, för att få bästa möjliga resultat av avsatta medel.

Kulturpolitiken bör snarast återgå till att vara ett område som uteslutande hanteras av de nationella, regionala och lokala parlamenten. Under tiden bör kulturpolitiken bedrivas med respekt för skattebetalarnas pengar, subsidiaritetsprincipen och nationernas kulturella särarter. EU:s kulturpolitik används i dag som ett verktyg för att ovanifrån försöka skapa en artificiell europeisk identitet som inte efterfrågas av medborgarna. Program som syftar till bevarandet av kulturell särprägel främjar i stället kulturell utslätning. Programmen prioriterar även rörlighet och dialog över gränserna i stället för kulturen i sig. Således framstår det som om rörligheten och det gränsöverskridande samarbetet är egennyttiga ändamål och inte kulturen.

Såvitt avser programmet Ett Europa för medborgarna kan Sverigedemokraterna konstatera att utgångspunkten för programmet innebär en föraktfull inställning till en stor del av EU:s medborgare. Grundbulten i programmet är tanken att om EU informerar medborgarna om EU:s förträfflighet kan dessa välinformerade individer knappast inta en EU-kritisk hållning. Sverigedemokraterna anser att detta är ett tankefel. Mer information om EU:s institutioner torde närmast leda till ett folkligt upprop om EU:s avskaffande. Men det är ändå föraktfullt att inte ta farhågorna och skepsisen hos en stor del av medlemsstaterna på allvar.

Sverigedemokraterna anser att regeringen bör verka för att programmen Det kreativa Europa och Ett Europa för medborgarna formas om så att de verkligen används för att bevara de nationella identiteterna och varje medlemsstats kulturella särart. EU:s marknadsföring av sin egen förträfflighet bör heller inte genomföras inom Sveriges gränser.

Det faktum att starka krafter inom unionen verkar för att delar av idrottspolitiken ska lyftas upp på överstatlig nivå är mycket oroväckande. Det är än mer oroande att EU presenterar rådsrekommendationer på idrottens område och därigenom anger hur Sverige och svenska ideella föreningar på sikt ska anordna och organisera idrotten. Detta belyser såväl det generella problemet med tvingande överstatlighet som det faktum att idrottslivet i de europeiska länderna är organiserat på helt olika sätt och att det därför inte är möjligt att med bibehållen kvalitet pressa in alla länder i samma form. Regeringen bör kompromisslöst arbeta för att idrottspolitiken ska förbli en nationell angelägenhet.

Särskilda yttranden

1. Asyl, migration och visering, punkt 9 (S)

Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Désirée Liljevall (S) anför:

Det övergripande målet måste vara att EU genom en harmonisering av asylpolitiken ska kunna öka sin kapacitet att ta emot flyktingar och andra skyddsbehövande. Sverige tar i dag ett stort ansvar för detta. Det är emellertid inte rimligt att det bara är Sverige och Tyskland som ger t.ex. de syriska flyktingarna skydd. Alla EU:s medlemsstater måste ta sitt ansvar.

Sverige bör därför under genomförandefasen av det gemensamma europeiska asylsystemet vara en pådrivande kraft för ett humanitärt asylsystem som ger skydd och skapar stabilitet i en alltmer globaliserad värld. Dessutom måste asylsökande få en rättvis och rättssäker behandling oavsett vilket EU-land de kommer till, och mänskliga rättigheter måste respekteras. Det gemensamma asylsystemet måste bygga på tillit mellan länderna, och regeringen bör kraftfullare inom EU markera det gemensamma ansvarsstagande som måste finnas. Sverige bör även agera med kraft för ett solidariskt mottagande av vidarebosatta på en hög nivå.

2. Sysselsättningspolitik, arbetsmiljö, punkt 12 (SD)

Julia Kronlid (SD) anför:

De europeiska arbetsmarknaderna är nära sammanflätade och de europeiska länderna är på många sätt ömsesidigt beroende av varandra. Sverigedemokraterna vill verka för ett stort mått av dialog och erfarenhetsutbyte mellan Sverige och de övriga europeiska länderna när det gäller sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor. Sverige bör lägga stor vikt vid insatser för att dela med sig av sina egna erfarenheter och samtidigt lära av andra i syfte att kunna undvika deras misstag och upprepa deras framgångar.

Sverigedemokraternas grundläggande och principiella uppfattning är dock att alla former av styrning och beslutsfattande inom det arbetsmarknadspolitiska området bör vara en uteslutande nationell angelägenhet. Tyvärr är Sverigedemokraterna fortfarande ensamma i riksdagen om att konsekvent, i både ord och handling, hävda denna ståndpunkt.

Trots utfästelser från riksdagens övriga partier om att till varje pris värna den svenska modellen, fortsätter de den gradvisa processen mot att på olika sätt flytta in allt fler delar av den svenska arbetsmarknadspolitiken i EU-systemet.

De långsiktiga konsekvenserna av att bevilja den alltmer federalistiska unionen ett ökat tillträde till och en ökad kontroll över den svenska arbetsmarknadspolitiken kan inte överblickas. Beslut i denna riktning är därför oansvariga och demokratiskt tvivelaktiga även när det gäller till synes behjärtansvärda initiativ såsom ungdomsgarantin, Euresprogrammet m.m.

Sverigedemokraternas förhoppning är att riksdagen under de kommande åren ska bromsa all vidare överföring av makt och kontroll över den svenska arbetsmarknadspolitiken till EU och i stället påbörja en process mot maktåtertagande och ökat nationellt självbestämmande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013.

Följdmotionerna

2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnittet Inledning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU som utrikespolitisk aktör och i avsnittets underavsnitt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om äktenskap och registrerat partnerskap.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skatt på finansiella transaktioner.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ideella föreningar också i fortsättningen ska vara momsbefriade.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nedsatt moms på e-böcker och nedladdningsbara ljudböcker.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att kommissionens förslag till ett nytt sparandedirektiv genomförs.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Liechtenstein och Schweiz måste ställas under gemensamt europeiskt tryck i fråga om både antibedrägeriavtal och informationsutbyte i skattefrågor.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och OECD nogå bör följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken och verka för förbättringar av OECD:s standardavtal.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och OECD ska verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar genom informationsutbyte.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skatteredovisningen i alla länder bör öppnas upp genom ett världsomspännande krav på land-för-land-rapportering.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handels- och investeringsavtalet TTIP mellan USA och EU.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättsliga och inrikes frågor.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jordbruk, livsmedel och fiske.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ny politik för fler jobb.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste stå upp för jämställdheten i Europa.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konkurrens med kompetens – inte med låga löner.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ordning och reda på arbetsmarknaden.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till en god arbetsmiljö.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om starka kollektivavtal.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om närings- och industripolitik.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försvarsindustrin.

2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 1, om att regeringen ska verka för en omförhandling så att Sverige lämnar det överstatliga EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 1, om folkomröstningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 2, om att regeringen ska verka för att icke-euroländer ska undantas från Europa 2020-målen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 2, om att regeringen ska verka för att Sverige inte ska delta i den europeiska planeringsterminen.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 2, om att regeringen ska presentera ett förslag till ett nationellt reformprogram för riksdagen genom en särskild skrivelse.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 2, om krav på nya länder vad gäller medlemskap i EU eller kandidatstatus för något land.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 2, om att regeringen ska verka för att EU:s föranslutningsstöd används återhållsamt och att det avskaffas senast 2017.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 2, om en avveckling av Europeiska utrikes-tjänsten.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 2, om att regeringen ska verka för att minimera förekomsten av delegerade akter och att samråd ska ske med EU-nämnden innan varje överföring av normgivningsmakt och utnyttjandet av normgivningsmakt.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 3, om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 3, om upphandling av försvarsmateriel.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 3, om EU:s förstärkta roll i FN:s generalför-samling.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 3, om att motverka ett gemensamt konsulärt system.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 3, om att även andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 3, om att exportbidrag, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad, ska avskaffas.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 4, om finansiellt stabilitetsstöd och Europeiska stabilitetsmekanismen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 4, om att införa ett permanent svenskt undan-tag från EMU och euro som valuta.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 4, om att dra tillbaka Sveriges stöd för för-draget om stabilitet, samordning och styrning.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 4, om Europeiska investeringsbanken.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 4, om finansiella transaktioner.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 5, om att regeringen bör utreda och redovisa negativa effekter av Schengensamarbetet och EU:s gränsskydd.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 5, om att Schengensamarbetet i sin nuvarande form omedelbart ska avvecklas.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 5, om regeringens arbete med att efterleva Dublinförordningen.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 5, om vidare viseringsavtal.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 7, om att de anslagna forskningsmedlen i Horisont 2020 ska stanna inom EU och inte överföras till tredjeland.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 7, om att de enskilda utbildningsanstalterna ska få styra mer över de medel som anslås för Horisont 2020.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 7, om att satsningarna på Horisont 2020 i större omfattning bör göras efter excellens.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 7, om att regeringen ska verka för en avveckling av sammanhållningspolitiken, att budgetrestriktivitet ska iakttas när det gäller användningen av EU:s budget samt att hårdare krav ska införas på kontroller och redovisning av EU:s medel innan utbetalning.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 8, om att den föreslagna EU-regleringen om minskade kostnader vid utbyggnad av höghastighetsnät ska ske i direktivform i stället för i form av en förordning.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 8, om att godkännanden av järnvägsfordon och utfärdanden av och återkallelser av säkerhetsintyg för järnvägsföretag ska ske på nationell nivå.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 8, om att det är de nationella myndigheternas uppdrag att hantera avtal om allmännyttig järnvägstrafik.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 8, om att så mycket som möjligt av medlemsländernas flygledning och trafikbestämmelser ska skötas på nationell nivå.

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 9, om att regeringen ska verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 9, om att regeringen ska verka för att avskaffa den externa fiskeripolitiken.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 10, om att regeringen vid förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att EU:s medlemsstaters åtaganden ska kunna justeras.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 10, om att kärnkraft vid förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska likställas med förnybar energi.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 10, om att regeringen ska driva som svensk linje att EU:s medlemsstater, inom ramen för internationella klimatavtal, inte bör anta väsentligt större mål om minskning av utsläpp av växthusgaser än resten av världen.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 10, om att regeringen i EU bör driva frågan om att klimatfokus bör ligga på energiforskning.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 10, om att regeringen bör driva linjen att EU:s medlemsstater vid beräkningen av nettoutsläpp av klimatgaser ska kunna tillgodogöra sig faktiska nettoutsläpp som inkluderar markanvändning enligt vad som anförs i motionen.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 11, om en ny inriktning för EU:s kulturpolitik.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen, del 11, om att idrottspolitiken ska förbli en nationell angelägenhet.

2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förebygga framtida ekonomiska kriser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa spekulation på finansmarknaden, som riskerar att göra ekonomin instabil.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste ta initiativ för att ytterligare bekämpa oegentligheter i EU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s jordbrukspolitik.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för att på sikt nå 100 procent ekologisk matproduktion i EU.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett klimatpolitiskt ramverk på EU-nivå.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämte klimatmålen införa ambitiösa och bindande krav på minskad energianvändning och utbyggnad av förnybara energikällor i EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa hållbara samhällen och nya jobb genom att använda EU:s stödfonder och kreditinstitut till att göra gröna investeringar i förnybar energi, modern infrastruktur och effektiv resursanvändning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en skatt på finansiella transaktioner inom EU som är fri för alla medlemsstater att delta i.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa lagliga vägar till EU för asylsökande.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge asylsökande möjlighet att söka asyl och asylvisum på EU:s ambassader.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformera Dublinförordningen så att en asylansökan prövas i det EU-land där den asylsökande söker asyl i stället för, som i dag, i det land personen först anlänt till.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka arbetet för mänskliga rättigheter inom EU.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erkänna regnbågsfamiljer i EU och använda inkluderande definitioner av ”familj” i relevant EU-lagstiftning.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för ett lagstadgat skydd mot våld och hets mot hbtq-personer i hela unionen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU-parlamentet ska ha ett säte.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ökad öppenhet och insyn inom EU.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bristen på handlingar på svenska till EU-nämnden.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S):

58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.5 Ökad öppenhet och insyn inom EU.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:U203 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformera EU:s grannskapspolitik med Nordafrika och Mellanöstern för att öka fokus på folkrätt, demokrati och mänskliga rättigheter samt att ett sådant reformarbete också måste omfatta Medelhavsunionen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN bör understödja arbetet med en ny tunisisk konstitution.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN aktivt kan bidra till demokratisering och stabilitet i Libyen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska arbeta för en återgång till civilt styre och demokratiska val i Egypten.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i de bilaterala kontakterna med den turkiska regeringen, och även i egenskap av medlemsland i EU, bör verka för att Turkiet ska genomföra nödvändiga demokratiska reformer av sin konstitution.

2013/14:U221 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU måste driva på för att FN ska genomföra den utlovade folkomröstningen i Västsahara.

2013/14:U231 av Annelie Enochson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom EU ska underlätta för Israel att bli ett kandidatland för EU-medlemskap.

2013/14:U243 av Ulf Holm m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inleda förhandlingar i EU om att införa ett svenskt juridiskt undantag från det tredje steget i Ekonomiska och monetära unionen (EMU).

2013/14:U297 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot de medlemmar i EU som inte respekterar hbt-personers mänskliga rättigheter.

2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. (S):

66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 9.1 Grunden för EU-samarbetet.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 9.2 EU:s grannskap.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 9.3 Öster om EU.
69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 9.4 Söder om EU.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 9.5 Ökad öppenhet och insyn inom EU.
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 9.6 Ett föredöme för det internationella samarbetet.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 9.7 En bättre värld.

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP):

48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU inrättar en europeisk civil fredskår.

2013/14:Sf392 av Maria Ferm m.fl. (MP):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade resurser till stöd till flyktingar i konflikters närområden.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja länder i EU:s närområde.

BILAGA 2

Finansutskottets yttrande 2013/14:FiU6y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och följdmotioner i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motionerna 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 4, 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkandena 1, 2, 3 och 9 och 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 4, 5, 16, 17, 18, 19, 20 och 28.

Utskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av de motionsyrkanden som väckts inom utskottets beredningsområde. Yrkandena bör därför avstyrkas.

Utskottets överväganden

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

- Europa 2020 och den europeiska terminen (avsnitt 3 s. 24–27)
- EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 och systemet för egna medel (avsnitt 4 s. 27–35)
- Ekonomi och finans (avsnitt 16 s. 92–102)
- Finansmarknaden (avsnitt 17 s. 103–110)
- Skatt på finansiella transaktioner (avsnitt 18.1.1 s. 111–112)
- EU:s budget (avsnitt 19 s. 116–118)
- Skydd av EU:s finansiella intressen (avsnitt 20 s. 118–120)
- Statistik (avsnitt 20 s. 121)
- Offentlig upphandling (avsnitt 34 s. 178–179).

Inledning

Regeringen inleder skrivelsen med att konstatera att under 2013 fortsatte EU-samarbetet att genomsyras av det besvärliga ekonomiska läget i många medlemsländer. Trots en viss stabilisering under året kvarstod betydande ekonomiska och finansiella svårigheter med bl.a. hög arbetslöshet som följd. Under 2013 kunde fokus flyttas från tidigare års mer akuta krisåtgärder till förmån för mer långsiktiga åtgärder. Diskussionerna handlade ofta om avvägningar mellan behovet av en konsolidering av de offentliga finanserna och åtgärder för att stödja tillväxten på kort och lång sikt.

Europa 2020 och den europeiska terminen

Skrivelsen

Europa 2020-strategin är EU:s gemensamma strategi för hållbar tillväxt och sysselsättning. Den europeiska terminen är ett ramverk som syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsstaternas åtgärder inom ramen för Europa 2020-strategin, stabilitets- och tillväxtpakten samt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser.

I november 2012 påbörjades den tredje europeiska terminen. Den inledes med att kommissionen presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året. Vid Europeiska rådets möte i mars 2013 godkändes dessa prioriteringar av stats- och regeringscheferna som en vägledning inför medlemsstaternas årliga rapportering inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram).

Genom den europeiska terminen och Europa 2020-strategin betonades under 2013 behovet av strukturreformer på medlemsstatsnivå. I den årliga tillväxtrapporten, som presenterades i november, gjorde kommissionen bedömningen att de reformansträngningar som medlemsstaterna har genomfört börjar få positiva effekter.

Kommissionen föreslog i juni 2013 landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna, vilka efter vissa justeringar antogs av rådet. När det gäller Sverige antog rådet fyra rekommendationer på grundval av kommissionens analys om genomförandet av såväl Europa 2020-strategin som stabilitets- och tillväxtpakten. I budgetpropositionen för 2014 redogjorde regeringen för de åtgärder som kommer att vidtas för att svara upp mot rekommendationerna.

För andra året genomfördes förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser inom ramen för den europeiska terminen, i enlighet med det s.k. sexpaket och förordningen om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser.

Motionen

I motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 4 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att Sverige inte ska delta i den europeiska terminen.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Från att ha varit ett i huvudsak makroekonomiskt verktyg inkluderar Europa 2020-strategin och den europeiska terminen numera rättspolitiska och sociala frågor. Sund konkurrens och marknadstillträde är bättre för att nå tillväxt och samstämmighet mellan medlemsstaternas ekonomier än harmoniserad utbildningspolitik och användning av strukturfonder. Motionärerna finner anledning att ifrågasätta om EU ska fungera genom gemensamma mål som i förlängningen omvandlas till gemensamma rekommendationer och reformer i medlemsstaterna.

I yrkande 5 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen presenterar ett förslag till ett nationellt reformprogram för riksdagen genom en särskild skrivelse.

Enligt motionärerna är de nationella reformprogrammen en av de avgörande bitarna för att EU ska kunna utöva inflytande över en medlemsstats finanspolitik. Dessutom, och med beaktande av att den europeiska terminen utökats till att omfatta fler och fler politikområden, har den europeiska terminen på kort tid utvecklats till att bli ett av de starkaste verktyg EU har för att påverka medlemsstaterna.

För att medborgarna och de partier som är EU-skeptiska ska kunna ta del av och bilda opinion kring hur EU påverkar medlemsstaterna och vilka krav EU bör ställa på dessa är det av avgörande vikt att regeringens förslag till ett nationellt reformprogram lämnas till riksdagen i en särskild skrivelse, anser motionärerna.

Den europeiska terminen i riksdagen

I enlighet med den europeiska terminen ska medlemsstaterna i april varje år skicka in nationella reformprogram till kommissionen där man redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. I Sveriges nationella reformprogram för 2013, som skickades in i april, redogörs för regeringens förslag till åtgärder i budgetpropositionen för 2013 och 2013 års ekonomiska vårproposition.

Den 18 april 2013 informerade statssekreterare Susanne Ackum från Finansdepartementet och Oscar Wåglund-Söderström från Statsrådsberedningen utskottet om konvergensprogrammet och handlingsplanen för EU 2020-strategin.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i februari 2013 inför behandlingen av tillväxtrapporten och i juni 2013 inför antagandet av de landspecifika rekommendationerna.

I maj 2013 inkom kommissionens rekommendation till rådets rekommendation om Sveriges nationella reformprogram för 2013, med avgivande av rådets yttrande om Sveriges konvergensprogram för 2012–2016. Den 30 maj 2013 redovisade EU-kommissionens biträdande generalsekreterare Christian Danielsson, vice enhetschef Mona Björklund och ekonomiske rådgivare Magnus Astberg kommissionens rekommendationer till Sverige inom ramen för den europeiska terminen för utskottet.

Ekonomi och finans

Skrivelsen

Sedan 2010 har man inom det ekonomiska och finansiella området i EU arbetat för att stärka regelverken och bygga ut krishanteringssystemet. År 2013 har till stor del präglats av arbetet med fördjupningen av EMU, särskilt uppbyggnaden av en bankunion.

Finansiellt stabilitetsstöd

I skrivelsen framhåller regeringen bl.a. följande. År 2013 var det första fulla verksamhetsåret för Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM). ESM är euroländernas permanenta stabilitetsmekanism. Den startade sin verksamhet i oktober 2012 och har en total utlåningskapacitet på 500 miljarder euro, varav 90 procent (ca 450 miljarder euro) var tillgängligt vid slutet av 2013. ESM har tagits i anspråk för två program, ett för Spanien och ett för Cypern.

Europeiska finansiella stödmekanismen (EFSM), som samtliga EU-länder står bakom, har en kapacitet på 60 miljarder euro, varav 11,5 miljarder euro återstår. EFSM används för programmen till Irland och Portugal. Den kan i och med etablerandet av ESM inte användas för nya program. Under 2013 gjordes inga utbetalningar från EFSM. Däremot förlängdes löptiderna på lånen till Irland och Portugal.

Inrättandet av ESM föregicks av en överenskommelse om en ändring i artikel 136 i EUF-fördraget, i vilken euroländernas rätt att bilda en stabilitetsmekanism klargörs. Fördragsändringen trädde i kraft den 1 maj 2013.

Motionen

I motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 16 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansiellt stabilitetsstöd och ESM.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. ESM ska styras av ett råd med euroländernas finansministrar. Även om beslut huvudsakligen ska tas enhälligt så öppnar detta upp för beslut genom kvalificerad majoritet under vissa förhållanden. En svensk finansminister kan alltså enkelt köras över, då röstetalet baseras på respektive lands andel av ESM:s kapital, vilket i sin tur baseras på andelen av befolkningen respektive bruttonationalprodukten.

Motionärerna ställer sig starkt negativa till att Sverige, i en eventuell framtid som en euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. Varje land måste ha en möjlighet och en rättighet att föra en ekonomisk politik som passar just det egna landet. Den s.k. korrigeringsmekanismen, som ska aktiveras per automatik om en stats budget inte uppnår det medelfristiga målet om en budget i balans eller med överskott, är oklar såväl till funktion som till tillvägagångssätt. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen driva linjen att EFSM ska avskaffas, anser motionärerna. Så länge Sverige riskerar att dras djupare in i eurosamarbetet så måste Sverige ta avstånd från sådana ömsesidiga åtaganden som ESM.

Tidigare behandling

Den 22 maj 2012 justerade utskottet betänkande 2011/12:FiU40 Godkännande av Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer (prop. 2011/12:66).

Utskottet noterade i betänkandet att ESM ska ersätta den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF) och kunna ge externt finansiellt stöd till euroområdet medlemsstater. EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd som fasas ut efter hand som dess åtaganden löses och ESM kommer att kunna erbjuda ett tillräckligt krisstöd. Det fanns därför, enligt utskottet, inte något skäl att genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM.

Riksdagen godkände för Sveriges del fördragsändringen den 30 maj 2012. Konstitutionsutskottet och utrikesutskottet yttrade sig i ärendet.

Finansutskottet informerades om arbetet med ett ramverk för finansiell stabilitetspolitik i juni 2013 av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja. Samråd i EU-nämnden ägde rum i december.

Fördraget om stabilitet, samordning och styrning

I skrivelsen framhåller regeringen bl.a. följande. I januari 2013 trädde fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom den ekonomiska och monetära unionen, den s.k. finanspakten, i kraft. Detta mellanstatliga fördrag, som etablerades vid sidan av de befintliga EU-fördragen, har ratificerats av 25 av EU:s medlemsstater, däribland Sverige. Fördraget innehåller bestämmelser som syftar till att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet.

Efter godkännande från riksdagen ratificerade regeringen fördraget i mars, och anslöt därmed Sverige till det. Fördragets bestämmelser är bindande för euroländerna, men innebär inte några rättsliga förpliktelser för de medlemsstater i EU som, i likhet med Sverige, inte har euron som valuta, såvida de inte förklarar sin avsikt att vara bundna av fördraget.

Motionen

I motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 18 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dra tillbaka Sveriges godkännande av fördraget om stabilitet, samordning och styrning.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Varje land måste ha en möjlighet och en rättighet att föra en ekonomisk politik som passar just det egna landet. En koordinerad penningpolitik och en ökad centralisering av makt mellan länder med olika förutsättningar och målsättningar har kommit att innebära stora bekymmer. Hela Europa har att vinna på fri handel och frivilligt samarbete. Här ingår att värna den inre marknaden, men även att bekämpa den tilltagande överstatligheten, den växande federalismen

och nedmonteringen av Europas fria nationer. Motionärerna anser därmed att Sverige ska dra tillbaka sitt godkännande av fördraget om stabilitet, samordning och styrning.

Tidigare behandling

Den 21 februari 2013 justerade finansutskottet betänkande 2012/13:FiU28 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen. Utskottet noterade i betänkandet särskilt följande. Den ekonomiska och finansiella krisen har tydligt visat på vikten av ett stabilt finanspolitiskt regelverk. Det gäller inte minst euroländerna som genom den gemensamma valutan påverkar varandra i stor utsträckning.

Fördraget är ett viktigt bidrag till att stärka regelverket på nationell nivå i euroländerna, och kan hjälpa länderna att uppnå hållbara offentliga finanser. Sveriges ekonomi är beroende av handeln med euroländerna. Ett väl fungerande euroområde är därför av stor vikt för Sverige. Att Sverige godkänner fördraget är också en viktig signal om att Sverige ger euroländerna stöd att ta de steg som de anser nödvändiga för att bemästra den pågående skuldcrisen och bygga en fast grund för att förhindra framtida kriser.

Enligt utskottet var det en förutsättning för att riksdagen skulle godkänna fördraget att det inte påverkar Sveriges beslutanderätt över finanspolitiken och riksdagens budgetmakt. Utskottet delade därför regeringens uppfattning att Sverige inte skulle förklara sig bundet av fördragets regler. Konstitutionsutskottet yttrade sig i ärendet.

Den 16–17 oktober 2013 arrangerade det litauiska parlamentet Seimas det första parlamentarikermötet inom ramen för finanspakten. I artikel 13 i finanspakten talas om ”en konferens som sammanför företrädare för de berörda utskotten i Europaparlamentet och företrädare för de berörda utskotten i de nationella parlamenten i syfte att diskutera budgetpolitiska och andra frågor som omfattas av det här fördraget” (en s.k. artikel 13-konferens). I konferensen deltog parlamentariker från 27 medlemsländer och ledamöter från Europaparlamentet. Från finansutskottet deltog två ledamöter.

Det andra finanspaktsmötet hölls i januari 2014 i Bryssel på temat European Parliamentary Week om den europeiska terminen och artikel 13-konferensen. Från finansutskottet deltog fyra ledamöter. Efter de diskussioner som fördes har det grekiska ordförandeskapet lämnat förslag till ändringar i den arbetsordning som togs fram vid det första mötet i Vilnius. Arbetsordningen kommer fortsatt att hanteras inom ramen för det italienska ordförandeskapet.

Ekonomiska och monetära unionen

I skrivelsen framhåller regeringen bl.a. följande. Inför Europeiska rådets möte i december 2012 fördes en diskussion om vissa långtgående förslag inriktade på en centralisering av beslutsfattandet om den ekonomiska politiken. Förslagen baserades på en rapport från Europeiska rådets ordförande

och ett meddelande från kommissionen – En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union (KOM(2012) 777). Europeiska rådet beslutade dock att lägga de mest långtgående förslagen åt sidan och låta uppföljningen under året omfatta följande fyra frågor:

- samordning i förväg av nationella ekonomiska reformer
- den sociala dimensionen av EMU
- individuella arrangemang av kontraktsmässig art
- solidaritetsmekanismer knutna till dylika arrangemang.

Motionerna

I motion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 1 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förebygga framtida ekonomiska kriser.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Det finns en fara i att den snabba beslutstakten gör att demokratiska principer sätts åt sidan. Att införa långtgående åtgärder som inte har stöd bland befolkningen skapar inte stabilitet och trygghet i ekonomin, utan riskerar snarare att bygga in en ökad osäkerhet i det europeiska politiska och ekonomiska systemet.

Under 2013 har EU-kommissionen återkommande fört upp diskussionen om att fördjupa den ekonomiska och monetära unionen (EMU), bl.a. med en ökad samordning av den ekonomiska politiken. Detta anser motionärerna att regeringen med all kraft ska motverka. Motionärerna vill begränsa centralstyrningen i EU, vilket betyder att medlemsländerna ska få behålla makten över sin egen ekonomiska politik. De vill vidare se till att kraven på större eget kapital inom större banker i EU efterlevs och att det ställs krav på insyn i verksamheter inom finanssektorn.

I motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 17 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett permanent svenskt undantag för EMU och euron som valuta.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Sverige har i enlighet med den nuvarande förordningen och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU en formell och rättslig skyldighet att gå med i den tredje etappen av EMU och införa euron som valuta. Sverige har till skillnad från exempelvis Storbritannien och Danmark inte ett formellt undantag från detta. Därför måste Sverige förhålla sig till ett eventuellt framtida medlemskap i EMU:s tredje etapp och ha synpunkter på det som i dag är att betrakta som EMU-områdets angelägenheter.

Tidigare behandling

Finansutskottet har tidigare behandlat förslag om ett svenskt formellt undantag från valutaunionen, bl.a. i betänkande 2011/12:FiU40 Godkännande av Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 EUF-fördraget – stabi-

litetsmekanism för euroländer och i betänkande 2012/13:FiU28 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen.

Utskottet stod i det senare betänkandet fast vid sin tidigare bedömning att Sverige inte behöver ett formellt undantag från valutaunionen. Att Sverige godkänner fördraget påverkar inte Sveriges ställning i förhållande till euron. Fördraget påverkar inte heller förutsättningarna för Sverige att införa euron som valuta. Utskottet såg därför ingen anledning att omvärdera sin tidigare bedömning.

Sveriges hållning till valutaunionen grundas på riksdagens beslut enligt betänkande 1997/98:FiU9 Sverige och den ekonomiska och monetära unionen (prop. 1997/98:25). Beslutet innebär att Sverige inte deltar i valutaunionen från början och att frågan om ett senare deltagande ska underställas svenska folket för prövning med slutligt beslut av riksdagen.

Den 12 mars 2013 justerade utskottet granskningsutlåtande 2012/13:FiU29 En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union. I det konstaterade utskottet att det är viktigt för Sverige att EMU fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen inom euroområdet. Åtgärderna i kommissionens plan beskrivs dock endast på ett övergripande sätt – det saknades debatt och analyser av åtgärdernas effekter på den europeiska ekonomin. Därför var det enligt utskottet svårt att bedöma och värdera kommissionens olika förslag.

Utskottet konstaterade dock att kommissionens plan innebär en betydande centralisering av den ekonomiska politiken i EU. Det är en mycket oroande utveckling, menade utskottet, och underströk betydelsen av en bred debatt och om de nationella parlamentens centrala roll i den fortsatta behandlingen. EU och euroländerna borde koncentrera sig på att genomföra och tillämpa det redan beslutade ramverket för ekonomisk-politisk samordning och avsluta de förhandlingar som fortfarande pågår, enligt utskottet.

I maj 2013 deltog en ledamot av utskottet vid ett seminarium i Bryssel på temat Blueprint EMU.

Inom ramen för bankunionen informerades utskottet om den gemensamma avvecklingsmekanismen (SRM) i juni, oktober och december 2012 och i mars 2013. I oktober 2012 hölls en överläggning med finansmarknadsminister Peter Norman och i november 2013 hölls en överläggning om den gemensamma tillsynsmekanismen (SSM).

Finansminister Anders Borg informerade utskottet om den gemensamma tillsynsmekanismen och den gemensamma avvecklingsmekanismen den 3 april 2014.

Europeiska investeringsbanken

I skrivelsen framhåller regeringen bl.a. följande. Europeiska investeringsbanken (EIB) är en fristående institution inom EU. Bankens huvudsyfte är att bidra till en balanserad och störningsfri utveckling av den inre marknaden. Under 2013 har EIB:s finansiering legat på en högre nivå än föregående år, ca 69 miljarder euro i tecknade lån (prognos), vilket framför allt beror på det kapitaltillskott som det beslutades om under 2012.

Motionen

I motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 19 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den europeiska investeringsbanken.

Motionärerna motsätter sig att Sverige ska delta i en ökning av Europeiska investeringsbankens kapital. Risker, beroende av bankens resultat, utlåningspolitik och finansiella ställning, blir för svenskt vidkommande alltför höga, anför motionärerna. Det förefaller som en olycklig princip att öka statsskulden för att låna ut medel till tredje part.

Tidigare behandling

Den 27 maj 2013 lade kommissionen fram ett förslag om ett nytt utlåningsmandat för Europeiska investeringsbankens utlåning under 2014–2020 som delvis garanteras av EU-budgeten (KOM(2013) 293).

Den 15 augusti 2013 informerades riksdagen om regeringens hållning i faktapromemoria 2012/13:121 Europeiska investeringsbankens utlåning utanför EU 2014–2020. Regeringen ställde sig generellt positiv till kommissionens förslag.

Förslag om en ökning av Europeiska investeringsbankens kapital som läggs i regeringens budgetproposition behandlas vanligen i finansutskottets betänkande nr 2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

I motion 2012/13:Fi253 av Erik Almqvist m.fl. (SD) motsatte sig motionärerna regeringens förslag om en ökning av EIB:s kapital. Utskottet avsåg motionen i betänkande 2012/13:FiU2 och godkände samtidigt ett svenskt deltagande. Förslaget antogs av Europaparlamentet den 11 mars 2014.

Skatt på finansiella transaktioner

Skrivelsen

Samarbetet inom EU på skatteområdet syftar bl.a. till att säkerställa den inre marknads upprättande och funktion och att undvika en snedvridning av konkurrensen. Under 2013 fördes diskussioner om bl.a. kommissionens förslag om en skatt på finansiella transaktioner.

Den 22 januari bemyndigade Ekofinrådet elva medlemsstater (Belgien, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Slovenien, Slovakien, Spanien, Tyskland och Österrike) att inleda ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner (FTT). Detta skedde sedan dessa medlemsstater uppmanat kommissionen att lämna ett förslag till bemyndigande om ett fördjupat samarbete i fråga om FTT. Bakgrunden var att det vid Ekofinrådets möte i juni 2012 hade bekräftats att det inte fanns ett enhälligt stöd för den FTT som kommissionen hade föreslagit i september 2011 (inom EU27).

Sverige röstade ja till bemyndigandet, men gjorde tillsammans med Bulgarien, Danmark, Polen, Rumänien och Ungern ett gemensamt protokolluttalande i vilket undertecknande medlemsstater förutsatte att icke deltagande medlemsstaters intressen skulle beaktas i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget sedan bemyndigandet om ett fördjupat samarbete hade godkänts. Under året har förhandlingar om direktivförslaget pågått i rådets arbetsgrupp för skattefrågor. Sverige har deltagit aktivt, men har inte rösträtt.

Regeringen anser att Sverige inte ska delta i ett fördjupat samarbete i EU om en skatt på finansiella transaktioner. Regeringen har dock respekt för att en sådan skatt har hög politisk prioritet för flera medlemsstater och förutsätter att icke deltagande medlemsstaters intressen beaktas i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget sedan bemyndigandet om ett fördjupat samarbete har godkänts.

Motionerna

I motion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 4 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skatt på finansiella transaktioner.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Någon form av beskattning av finanssektorn som dels bidrar till välfärdens finansiering, dels förbättrar finansmarknadernas funktionssätt, bör prövas. Tänkbara alternativ är en finansiell aktivitetsskatt eller en finansiell transaktionsskatt.

Motionärerna kan tänka sig att pröva en finansiell transaktionsskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive medlemsstat. Det nu aktuella initiativet från EU-kommissionen om ett fördjupat samarbete mellan elva medlemsstater om en finansiell transaktionsskatt lever dock inte upp till dessa målsättningar och Sverige ska därför inte delta i det fördjupade samarbetet. Regeringen har därmed ansvaret för att i det fortsatta förhandlingsarbetet förvisa sig om att svenska företags valutasäkring och svenska företagsfinansieringar inte omfattas av skatten.

Motionärerna accepterar inte på några villkor att skatt på finansiella transaktioner helt eller delvis blir egna medel för EU.

I motion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 2 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa spekulationer på finansmarknaden. I yrkande 9 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en skatt på finansiella transaktioner inom EU, fri för alla medlemsstater att delta i.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Frågan om en skatt på finansiella transaktioner har mot bakgrund av finanskrisen fått förnyad aktualitet. EU-kommissionen presenterade i september 2011 ett förslag på en skatt på omsättningen av aktier, fondandelar och obligationer och beräknar att denna skulle ge årliga inkomster på drygt 57 miljarder euro, samt minska instabiliteten på finansmarknaden. Intäkterna ska användas till gröna investeringar, för förnybar energi och hållbara transporter, som stimulerar jobb, främst i fattigare delar av EU. EU ska fatta beslut om hur intäkterna används för dessa syften. Det är enligt motionärerna djupt beklagligt att den svenska regeringen agerar bromskloss och aktivt motverkar en reform som syftar till att skapa en långsiktigt stabil ekonomi, där investeringar i den reala ekonomin ges företräde framför spekulationer i finansiella instrument.

I motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 20 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansiella transaktioner.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Frågan om en internationell finanstransaktionsskatt är relevant ur minst två aspekter. Dels är skattepolitiken en nationell angelägenhet, dels skulle en sådan skatt resultera i kapitalflykt till andra finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska hela EU:s BNP. En sådan skatt kan i princip endast införas globalt, eller inte alls. Motionärerna vänder sig därför emot en skatt på finansiella transaktioner inom EU.

Tidigare behandling

Den 9 april 2013 subsidiaritetsprövade skatteutskottet ett EU-förslag om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71). Utskottet fann att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och justerade utlåtande 2012/13:SkU33.

Den 12 april och den 14 juni 2012 informerade finansminister Anders Borg utskottet om de pågående förhandlingarna om en finansiell transaktionsskatt.

Den 25 oktober informerade EU-minister Birgitta Ohlsson och statssekreterarna Hans Lindblad och Hans Lindberg finansutskottet och skatteutskottet om EU:s långtidsbudget (MFF) där en skatt på finansiella transaktioner föreslås utgöra en intäktspost.

Den 27 november 2012 informerade finansminister Anders Borg utskottet om det fördjupade samarbetet om en finansiell transaktionsskatt.

Förslaget är för närvarande uppe för en första behandling i Europaparlamentet.

EU:s budget

Skrivelsen

EU:s budget omfattar Europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Den 8 februari 2013 nådde Europeiska rådet en uppgörelse om EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Rådet, Europaparlamentet och kommissionen nådde en politisk överenskommelse om den fleråriga budgetramen vid Europeiska rådets möte den 27–28 juni 2013. Europaparlamentet röstade sedan ja till uppgörelsen i november 2013. Överenskommelsen omfattar bl.a. ett interinstitutionellt avtal om budgetdisciplin, samarbete i budgetfrågor och sund ekonomisk förvaltning mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

Uppgårelsen vid Europeiska rådet kan ses som positiv ur svensk synvinkel. Den totala utgiftsnivån i nominella termer minskar för första gången i unionens historia och det befintliga regelverket för medlemsländernas avgifter, inklusive rabatter, kvarstår med vissa förändringar. Uppgårelsen innebär också en modernisering av utgiftsstrukturen i form av omprioriteringar mellan politikområden, vilket var en viktig fråga för Sverige under förhandlingarna. Under perioden 2014–2020 minskar bl.a. utgifterna för sammanhållningspolitiken med 8 procent jämfört med perioden 2007–2013. Den fleråriga budgetramen för perioden 2014–2020 omfattar totalt 960 miljarder euro.

Under 2013 förhandlades budgeten för 2014, vilket är det första året i den fleråriga budgetram som omfattar perioden 2014–2020. Årsbudgetförfarandet för 2014 inleddes med att kommissionen den 26 juni 2013 presenterade sitt budgetförslag. Vid Ekofinrådets möte den 11 november 2013 behandlades årsbudgeten för 2014. Sverige, tillsammans med tre andra medlemsstater, kunde inte stödja den kompromiss som lades fram eftersom marginalerna i årsbudgeten för 2014 var för små. Kompromissen antogs dock formellt av rådet den 19 november 2013 och slutligen av Europaparlamentet vid dess plenarsession den 20 november 2013.

Europeiska revisionsrättens granskning av kommissionens genomförande av budgeten ligger till grund för bedömningen av om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för det aktuella budgetåret. I november varje år presenterar Europeiska revisionsrätten sin årsrapport för det föregående budgetåret. Vid Ekofinrådets möte i februari 2013 röstade Sverige nej till rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2011.

Motionerna

I motion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 3 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste ta initiativ för att ytterligare bekämpa oegentligheter i EU.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Sedan flera år tillbaka pågår ett arbete med att försöka komma till rätta med problem gällande korrektheten i hur EU:s pengar används, såväl inom EU-kommissionen som i medlemsstaterna. Revisionsrätten kan dock fortfarande inte avge något ordentligt intyg om hur EU hanterar alla penningtransaktioner. Motionärerna anser därför att Sverige borde agera mer för att oegentligheter med EU-medel ska bekämpas.

I motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 28 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka för en avveckling av sammanhållningspolitiken samt att budgetrestriktivitet iakttas när det gäller användningen av EU:s budget. Hårdare krav ska även införas på kontroller och redovisning av EU:s medel innan utbetalning, anser motionärerna.

I motionen anför motionärerna bl.a. följande. Regeringen bör motverka varje försök under det kommande året att använda svenska skattemedel för att finansiera biståndsprojekt i andra EU-länder inom ramen för sammanhållningspolitiken. Motionärerna anför vidare att inget medlemsland bör få tillgång till EU:s strukturfonder om inte landet i fråga kan visa att det inte förekommer korruption eller felanvändning av EU:s medel.

Tidigare behandling

Den 29 september 2011 höll utskottet en överläggning om EU:s långtidsbudget för perioden 2014–2020 med EU-minister Birgitta Ohlsson och statssekreterare Hans Lindblad från Finansdepartementet.

Kommissionens förslag till årsbudget kom in till riksdagen den 26 juni 2013. Regeringen framhöll i faktapromemoria 2012/13:134 att Sverige i förhandlingarna verkar för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, i enlighet med proposition 1994/95:40. Sverige ska verka för en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och närhetsprincipen ska tillämpas på budgetområdet. Detta innebär en strikt budgetdisciplin, dvs. att verka för en begränsning av EU:s utgifter inom budgetramen och därmed av den svenska avgiften till EU. Det övergripande målet i förhandlingarna om 2014 års EU-budget var, liksom tidigare år, att nå en så restriktiv budget som möjligt.

Eftersom förhandlingarna om den fleråriga budgetramen drog ut på tiden hölls inga överläggningar om EU:s årsbudget i finansutskottet under 2013.

Regeringen höll samråd med EU-nämnden och informerade finansutskottet inför rådets läsning av budgetförslaget i juli och inför förlikningen i november 2013.

I ett särskilt avsnitt av Årsredovisningen för staten lämnar regeringen ett intygande om hanteringen av EU-medel i Sverige. Årsredovisningen för staten 2012 och intygandet lämnades till riksdagen den 16 maj 2013, och justerades i betänkande 2012/13:FiU33 den 21 juni 2013.

Den 31 januari 2013 subsidiaritetsprövade utskottet ett förslag till förordning om inrättande av ett unionsprogram till stöd för särskild verksamhet inom finansiell rapportering och revision för perioden 2014–2020. Förslaget ansågs inte strida mot subsidiaritetsprincipen.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen utgör ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Enligt utskottet är det viktigt för Sverige att Ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. För Sveriges del är det också av stor betydelse att den inre marknaden (EU-28 plus EES-länderna) utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Sverige har därför ett stort intresse av att euroländerna löser sina problem, bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik och därmed bidrar till att stabilisera den ekonomiska och sociala utvecklingen i Europa.

Det finns en bred samsyn i riksdagen om regleringen av och tillsynen över de finansiella marknaderna på EU-nivå. När det gäller de konkreta förslagen inom utskottets område är de svenska ståndpunkterna väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen.

I egenskap av medlem i Europeiska unionen har Sverige åtagit sig att nå Europa 2020-målen och att omvandla dem till nationella mål och tillväxtfrämjande strategier. Tillväxteffekten får man dock bara om alla länders enskilda insatser samordnas och inriktas mot samma mål, varför EU-kommissionen har infört en årligen återkommande cykel för samordning av ekonomi- och finanspolitiken – den europeiska planeringsterminen. Arbetet med termen är en del av reformen av EU:s regler om samordning av medlemsländernas ekonomiska politik som har sin grund i stabilitets- och tillväxtpakten.

Utskottet har flera gånger tidigare, bl.a. i utlåtande 2009/10:FiU40 om samordning av den ekonomiska politiken framhållit vikten för hela Europa av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga

ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara trovärdigheten för finanspolitiken. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Det ligger i Sveriges intresse att även andra länder har finanspolitiska ramverk och regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Sverige har intresse av att sådana ram- och regelverk både finns och i fortsättningen tillämpas effektivt. Med den europeiska terminen finns nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken. Utskottet står fast vid sin åsikt att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 4 i motion 2013/14:U12 om att Sverige inte ska delta i den europeiska terminen.

Regeringen presenterar det nationella reformprogrammet i utskottet varje vår och ger ledamöter av alla partier möjlighet att framföra sina åsikter. Det nationella reformprogrammet blir på så sätt politiskt förankrat i riksdagen. Denna ordning tycker utskottet är bra. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2013/14:U12 yrkande 5 om att regeringen ska presentera förslaget till ett nationellt reformprogram i en särskild skrivelse till riksdagen.

Utskottet konstaterar att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska ersätta den europeiska finansiella stabilitetsmekanismen (EFSM) och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF). EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd som fasas ut efter hand som dess åtaganden löses. Utskottet finner därför inte något skäl att uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM. Utskottet noterar vidare att riksdagen den 30 maj 2012 godkände ändringen av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 16 i motion 2013/14:U12.

När det gäller yrkande 18 i motion 2013/14:U12 om att Sverige ska dra tillbaka sitt stöd för fördraget om stabilitet, samordning och styrning framhåller utskottet att riksdagen den 7 mars 2013 beslutade om utskottets betänkande 2012/13:FiU28 om fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen. I betänkandet framhöll utskottet bl.a. att syftet med fördraget är att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet. Fördragets regler blir endas bindande för Sverige om Sverige i framtiden inför euron som valuta eller förklarar sig bundet av reglerna. Utskottet föreslog ett tillkännagivande till regeringen för att ytterligare förvissa sig om att riksdagen kommer att få ta ställning till ett beslut som innebär att Sverige i framtiden blir bundet av fördragets regler eller motsvarande EU-regler. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka yrkandet.

Utskottet bevakar noga utvecklingen mot ett fördjupat och centraliserat samarbete på det ekonomisk-finansiella området. Det skulle vara olyckligt för EU om man hamnar i ett läge där euroländerna har en egen budget

och ytterligare samordnar politikområden utanför dagens EU-28-samarbete. En sådan utveckling skulle också göra det svårare för de medlemsstater som nu står utanför eurosamarbetet att ansluta sig i framtiden.

Utskottet anser att det är viktigt med ett väl fungerande EMU men att EMU inte bör utvecklas i en starkt centraliserande riktning. Nu ska man effektivt genomföra och tillämpa det förstärkta regelverket för ekonomisk-politisk samordning, anser utskottet. Demokratisk legitimitet, ansvarsutkrävande och de nationella parlamentens roll är mycket centrala aspekter. Eventuella nya förfaranden måste ha ett tydligt mervärde, samtidigt som det är viktigt att EU hålls samman. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2013/14:U13 yrkande 1 om att förebygga framtida ekonomiska kriser.

Utskottet står vidare fast vid sin tidigare bedömning att Sverige inte behöver ett formellt undantag från valutaunionen. Att Sverige har godkänt fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen (finanspakten) påverkar inte Sveriges rättsliga ställning i förhållande till euron. Fördraget påverkar inte heller förutsättningarna för Sverige att införa euron som valuta. Utskottet ser därför ingen anledning att nu omvärdera sin tidigare bedömning. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2013/14:U12 yrkande 17 om att regeringen ska verka för att Sverige får ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Utskottet konstaterar att Europeiska investeringsbanken (EIB) är en fristående institution inom Europeiska unionen och att ett medlemskap i EIB automatiskt följer av ett medlemskap i EU. Riksdagen beslutade den 18 december 2013 om en ökning av EIB:s kapital. Därmed avslogs motion 2012/13:Fi253 där motionärerna motsatte sig detta. Ökningen av EIB:s kapital godkändes av Europaparlamentet den 11 mars 2014. Utskottet anser därför att det är uppenbart att utrikesutskottet ska avstyrka yrkande 19 i motion 2013/14:U12 om att Sverige inte ska delta i en ökning av EIB:s kapital.

Utskottet erinrar om sina tidigare uttalanden om att en grundläggande utgångspunkt för EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval, och att skatter primärt är en fråga som ska beslutas nationellt.

Utskottet har tidigare, liksom skatteutskottet i ett yttrande till finansutskottet, motsatt sig förslaget om att införa en skatt på finansiella transaktioner som en del av EU-budgetens egna medel. Utskottet är överens med regeringen om att egna medel till EU inte ska komma från skatter som EU-kommissionen lägger fast. Enligt utskottet finns det andra lämpliga åtgärder än en finansiell transaktionsskatt för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Sverige driver exempelvis på för att stabilitetsavgifter och tillhörande stabilitetsfonder ska inrättas både internationellt och inom EU, och Sverige har varit vägledande när det gäller att införa stabilitetsavgifter för banker och kreditinstitut.

Liksom regeringen anser utskottet att det finns bättre sätt att påverka finanssektorns agerande, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler, än att införa en skatt på finansiella transaktioner. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 4 i motion 2013/14:U11, yrkandena 2 och 9 i motion 2013/14:U13 och yrkande 20 i motion 2013/14:U12 om en skatt på finansiella transaktioner och spekulationer på finansmarknaden.

Utskottet stöder regeringens arbete i förhandlingarna om EU:s budget. Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, innebärande en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin, anser utskottet. I fråga om kontroller och redovisning av EU:s medel noterar utskottet att Sverige röstade nej till rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2011. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 28 i motion 2013/14:U12 om budgetrestriktivitet och krav på kontroller av EU:s medel och yrkande 3 i motion 2013/14:U13 om bekämpning av oegentligheter i EU.

Stockholm den 10 april 2014

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjørtler (M), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Peder Wachtmeister (M), Carl B Hamilton (FP), Per Åsling (C), Sven-Erik Bucht (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V), Jörgen Andersson (M), Ardalan Shekari (S), Ann-Kristine Johansson (S) och Lotta Olsson (M).

Avvikande meningar

1. Europa 2020 och den europeiska terminen (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Europa 2020-strategin och den europeiska terminen inkluderar numera rättspolitiska och sociala frågor. Sund konkurrens och marknadstillträde är bättre för att nå tillväxt och samstämmighet mellan medlemsstaternas ekonomier än harmoniserad utbildningspolitik och användning av strukturfonder. Det finns anledning att ifrågasätta om EU ska fungera genom gemensamma mål som i förlängningen omvandlas till gemensamma rekommendationer och reformer i medlemsstaterna. Regeringen bör verka för att den europeiska terminen endast ska omfatta de länder som omfattas av stödprogram eller ingår i eurogruppen.

De nationella reformprogrammen är en av de avgörande bitarna för att EU ska kunna utöva inflytande över en medlemsstats finanspolitik. Dessutom har den europeiska terminen på kort tid utvecklats till att bli ett av de starkaste verktyg EU har för att påverka medlemsstaterna. För att medborgarna och de partier som är EU-skeptiska ska kunna ta del av och bilda opinion kring hur EU påverkar medlemsstaterna och vilka krav EU bör ställa på dessa är det av avgörande vikt att regeringens förslag till ett nationellt reformprogram lämnas till riksdagen i en särskild skrivelse.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 4 att Sverige inte ska delta i den europeiska terminen och yrkande 5 om att regeringen presenterar ett förslag till nationellt reformprogram för riksdagen genom en särskild skrivelse.

2. Finansiellt stabilitetsstöd (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska styras av ett råd med euroländernas finansministrar. Även om beslut huvudsakligen ska tas enhälligt så öppnar detta upp för beslut genom kvalificerad majoritet under vissa förhållanden. En svensk finansminister kan alltså enkelt köras över, då röstetalet baseras på respektive lands andel av ESM:s kapital, vilket i sin tur baseras på andelen av befolkningen respektive bruttonationalprodukten.

Jag ställer mig starkt negativ till att Sverige, i en eventuell framtid som en euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. Varje land måste ha en möjlighet och en rättighet att föra en ekonomisk politik som passar just det egna landet. Den s.k. korrigeringsmekanismen är oklar såväl till funktion som till tillvägagångssätt. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen

driva linjen att den europeiska finansiella stödmekanismen (EFSM) ska avskaffas. Så länge Sverige riskerar att dras djupare in i eurosamarbetet så måste Sverige ta avstånd från sådana ömsesidiga åtaganden som ESM.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 16 om finansiellt stabilitetsstöd och ESM.

3. Fördraget om stabilitet, samordning och styrning (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Varje land måste ha en möjlighet och en rättighet att föra en ekonomisk politik som passar just det egna landet. En samordnad penningpolitik och en ökad centralisering av makt mellan länder med olika förutsättningar och målsättningar har kommit att innebära stora bekymmer. Hela Europa har att vinna på fri handel och frivilligt samarbete. Här ingår att värna den inre marknaden, men även att bekämpa den tilltagande överstatligheten, den växande federalismen och nedmonteringen av Europas fria nationer. Sverige ska därför dra tillbaka sitt godkännande av fördraget om stabilitet, samordning och styrning.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 18 om att dra tillbaka Sveriges godkännande av fördraget om stabilitet, samordning och styrning.

4. Ekonomiska och monetära unionen (MP)

Per Bolund (MP) anför:

Eurosamarbetet är en bidragande orsak till den ekonomiska krisen. Den snabba beslutstakten gör att demokratiska principer sätts åt sidan, vilket det finns en fara i. Att vidta långtgående åtgärder som inte har stöd bland befolkningen skapar inte stabilitet och trygghet i ekonomin, utan riskerar snarare att bygga in en ökad osäkerhet i det europeiska politiska och ekonomiska systemet.

Under 2013 har EU-kommissionen återkommande fört upp diskussionen om att fördjupa den ekonomiska och monetära unionen (EMU), bl.a. med en ökad samordning av den ekonomiska politiken. Detta anser jag att regeringen med all kraft ska motverka. Centralstyrningen i EU ska begränsas, vilket betyder att medlemsländerna ska få behålla makten över sin egen ekonomiska politik.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U13 (MP) yrkande 1 om att förebygga framtida ekonomiska kriser.

5. Ekonomiska och monetära unionen (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Sverige har i enlighet med den nuvarande EU-förordningen och i enlighet med sitt medlemskap i EU en formell och rättslig skyldighet att gå med i den tredje etappen av EMU och införa euron som valuta. Sverige har till skillnad från exempelvis Storbritannien och Danmark inte ett formellt undantag från detta. Därför måste Sverige förhålla sig till ett eventuellt framtida medlemskap i EMU:s tredje etapp och ha synpunkter på det som i dag är att betrakta som EMU-områdets angelägenheter.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 17 om att införa ett permanent svenskt undantag för EMU och euron som valuta.

6. Europeiska investeringsbanken (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Jag motsätter mig att Sverige ska delta i en ökning av Europeiska investeringsbankens kapital. Risken, beroende av bankens resultat, utlåningspolitik och finansiella ställning, blir för svenskt vidkommande alltför hög. Det förefaller som en olycklig princip att öka statsskulden för att låna ut medel till tredje part.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) av yrkande 19 om Europeiska investeringsbanken.

7. Skatt på finansiella transaktioner (S)

Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Sven-Erik Bucht (S), Ardalán Shekarabi (S) och Ann-Kristine Johansson (S) anför:

Vi anser att man bör pröva någon form av beskattning av finanssektorn som dels bidrar till välfärdens finansiering, dels förbättrar finansmarknadernas funktionssätt. Tänkbara alternativ är en finansiell aktivitetsskatt eller en finansiell transaktionsskatt. Vi kan tänka oss att pröva en finansiell transaktionsskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår.

Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive medlemsstat. Det nu aktuella initiativet om ett fördjupat samarbete mellan elva medlemsstater om en finansiell transaktionsskatt lever dock inte upp till dessa målsättningar, och Sverige ska därför inte delta i det fördjupade samarbetet. Regeringen har ansvaret för att i det fortsatta förhandlingsarbetet förvissa sig om att svenska företags valutasäkring och svenska företagsfinansieringar inte omfattas av skatten.

Vi anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U11 (S) yrkande 4 om en skatt på finansiella transaktioner.

8. Skatt på finansiella transaktioner (MP)

Per Bolund (MP) anför:

Mot bakgrund finanskrisen har frågan om en skatt på finansiella transaktioner fått förnyad aktualitet. EU-kommissionen presenterade i september 2011 ett förslag på en skatt på omsättningen av aktier, fondandelar och obligationer och beräknar att denna skulle ge årliga inkomster på drygt 57 miljarder euro, samt minska instabiliteten på finansmarknaden. Intäkterna ska användas till gröna investeringar, för förnybar energi och hållbara transporter, som stimulerar jobb, främst i fattigare delar av EU. EU ska fatta beslut om hur intäkterna används för dessa syften.

Det är djupt beklagligt att den svenska regeringen agerar bromskloss och aktivt motverkar en reform som syftar till att skapa en långsiktigt stabil ekonomi, där investeringar i den reala ekonomin ges företräde framför spekulationer i finansiella instrument.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U13 (MP) yrkande 2 om att begränsa spekulationer på finansmarknaden och yrkande 9 om att införa en skatt på finansiella transaktioner inom EU.

9. Skatt på finansiella transaktioner (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Frågan om en internationell finanstransaktionsskatt är relevant ur minst två aspekter. Dels är skattepolitiken en nationell angelägenhet, dels skulle en sådan skatt resultera i kapitalflykt till andra finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska hela EU:s BNP. En sådan skatt kan i princip endast införas globalt, eller inte alls. Motionärerna vänder sig därför emot en skatt på finansiella transaktioner inom EU.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 20 om finansiella transaktioner.

10. EU:s budget (MP)

Per Bolund (MP) anför:

Sedan flera år tillbaka pågår ett arbete med att försöka komma till rätta med problem gällande korrektheten i hur EU:s pengar används, såväl inom EU-kommissionen som i medlemsstaterna. Revisionsrätten kan dock fortfarande inte avge något ordentligt intyg om hur EU hanterar alla penningtransaktioner. Sverige borde agera mer för att oegentligheter med EU-medel ska bekämpas.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U13 (MP) yrkande 3 om att Sverige måste ta initiativ för att ytterligare bekämpa oegentligheter i EU.

11. EU:s budget (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Regeringen bör motverka varje försök under det kommande året att använda svenska skattemedel för att finansiera biståndsprojekt i andra EU-länder inom ramen för sammanhållningspolitiken. Inget medlemsland bör få tillgång till EU:s strukturfonder om inte landet i fråga kan visa att det inte förekommer korruption eller felanvändning av EU:s medel. Hårdare krav ska även införas på kontroller och redovisning av EU:s medel innan utbetalning.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 28 om att regeringen ska verka för en avveckling av sammanhållningspolitiken samt att budgetrestriktivitet iakttas när det gäller användningen av EU:s budget.

Särskilt yttrande

Utvecklingen inom Europeiska unionen

Ulla Andersson (V) anför:

I skrivelsen redogörs bl.a. för hur EU-samarbetet under 2013 till stor del har präglats av det besvärliga ekonomiska läget och arbetet med fördjupningen av EMU, särskilt uppbyggnaden av en bankunion. Men anledning av detta vill jag framföra följande.

Orsakerna till den ekonomiska krisen i EU är komplexa och sammanflätade, men har samtidigt avslöjat betydande brister i det finansiella systemet. Eurokrisen är en strukturell kris som har sin grund i att valutaunionen låser fast länderna i en gemensam penning- och valutapolitik, samtidigt som de saknar nationella centralbanker som kan agera som långgivare i sista instans. Detta har lett till budgetunderskott och akuta statsfinansiella problem i en del länder i form av kraftigt stigande räntor på deras statsobligationer. Den förda politiken har alltså snarast förlängt och fördjupat den ekonomiska krisen.

Krisen visar en brist på demokratisk legitimitet när det gäller EU- och EMU-länderna. En bankunion riskerar att förstärka EU:s makt på medlemsstaternas bekostnad och att medborgare i Sverige tvingas betala till krisande banker i andra länder. Jag anser att det behövs betydligt kraftigare åtgärder för att trygga den finansiella stabiliteten. En sådan åtgärd är att införa en lag om bankdelning som separerar traditionell bankverksamhet från spekulativ investmentverksamhet. För vissa former av spekulativa verksamheter behöver förbud, reglering och tillsyn skärpas ytterligare.

Elva euroländer har inlett ett fördjupat samarbete för att kunna införa en skatt på finansiella transaktioner. Syftet är bl.a. att täcka kostnader för eurokrisen och att avskräcka från transaktioner som inte förbättrar finansmarknadernas effektivitet. EU-kommissionen har därför utarbetat ett förslag till en sådan skatt. Jag vill att en sådan transaktionsskatt införs i Sverige i samband med att länderna i det fördjupade samarbetet inför den. På det sättet kan spekulativt beteende på de finansiella marknaderna motverkas, och resurser styras till mer långsiktiga investeringar i den reala ekonomin.

Jag tar avstånd från en utveckling som beskär den nationella beslutanderätten över finanspolitiken inom EU. Priset för den förda krishantering är att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.

BILAGA 3

Skatteutskottets yttrande 2013/14:SkU7y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och de följdmotioner som väckts med anledning av skrivelsen.

Sammanfattning

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. I skrivelsen ges en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Tre kommittémotioner har väckts med anledning av skrivelsen: 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S), 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) och 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD).

Utskottet har inte någon invändning mot att skrivelsen läggs till handlingarna och avstyrker motionsförslagen i de delar som de berör skatteutskottets beredningsområde.

I yttrandet finns sju avvikande meningar (S, MP, SD, V).

Innehållsförteckning

Utskottets överväganden

Skatt på finansiella transaktioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om tillkännagivanden till regeringen om utformningen av olika aktivitets- och transaktionsskatter inom den finansiella sektorn och om det fördjupade samarbetet inom EU om en skatt på finansiella transaktioner.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP) och 3 (SD).

Skrivelsen

Den 22 januari 2013 bemyndigade Ekofinrådet elva medlemsstater (Belgien, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Slovenien, Slovakien, Spanien, Tyskland och Österrike) att inleda ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner (FTT). Detta skedde sedan dessa medlemsstater hade uppmanat kommissionen att lämna ett förslag till bemyndigande om ett fördjupat samarbete avseende FTT. Bakgrunden var att det vid Ekofinrådets möte i juni 2012 hade bekräftats att det inte fanns enhälligt stöd för den FTT som i september 2011 föreslagits av kommissionen (inom EU-27).

Sverige röstade ja till bemyndigandet, men gjorde tillsammans med Bulgarien, Danmark, Polen, Rumänien och Ungern ett gemensamt protokolluttalande i vilket undertecknande medlemsstater förutsatte att de icke deltagande medlemsstaternas intressen skulle beaktas i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget efter att bemyndigandet om ett fördjupat samarbete hade godkänts.

Den 14 februari 2013 presenterade kommissionen ett förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området (se faktapromemoria 2012/13:FPM76).

Under året har förhandlingar om direktivförslaget pågått i rådets arbetsgrupp för skattefrågor. Sverige har deltagit aktivt, men har inte rösträtt. Den första läsningen av förslaget inom ramen för ett fördjupat samarbete har avslutats. Rådets rättstjänst presenterade i september 2013 ett yttrande om förslagets förenlighet med bl.a. EU-rätten. Rättstjänsten anser att förslagets etableringsprincip (när det gäller finansinstitut från icke deltagande medlemsstater) inte är förenlig med EU-rätten. Etableringsprincipen är basen för beskattning av företag utanför de elva deltagande medlemsstaterna vid transaktioner med anknytning till de deltagande staterna.

Regeringen anser att Sverige inte ska delta i ett fördjupat samarbete i EU om en skatt på finansiella transaktioner. Regeringen har dock respekt för att en sådan skatt har hög politisk prioritet för flera medlemsstater.

Regeringen förutsätter att de icke deltagande medlemsstaternas intressen beaktas i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget efter att bemyndigandet om ett fördjupat samarbete godkänts. En skatt med en smalare skattebas är ett sätt att minska de negativa effekterna av FTT och skulle därför vara att föredra. Regeringen motsätter sig FTT som egna medel.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 4 anförs att någon form av beskattning av finanssektorn bör prövas. Tänkbara alternativ är en finansiell aktivitetsskatt eller en finansiell transaktionsskatt som grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive medlemsstat. Sverige ska inte delta i det fördjupade samarbetet om en finansiell transaktionsskatt eftersom det inte lever upp till dessa krav. Om skatten på finansiella transaktioner får en negativ effekt på Sveriges skattebaser ska Sverige kräva ytterligare rabatt på medlemsavgiften som motsvarar de ökade kostnader som Sverige drabbas av. En skatt på finansiella transaktioner får varken helt eller delvis blir egna medel för EU. Regeringen måste också se till att få garantier om att Sverige inte missgynnas vare sig som en direkt följd av skatten eller genom att EU-medel framöver tilldelas generösare till de medlemsstater som ingår i det fördjupade samarbetet.

I kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 20 anförs att det är beklagligt att den svenska regeringen motverkar en reform som syftar till att skapa en långsiktigt stabil ekonomi, där investeringar i den reala ekonomin ges företräde framför spekulationer i finansiella instrument. Motionärerna anser att det ska införas en skatt på finansiella transaktioner inom EU som alla medlemsstater är fria att delta i. Intäkterna ska användas till gröna investeringar för förnybar energi och hållbara transporter, som stimulerar jobb, främst i fattigare delar av EU. Beslut om hur intäkterna ska användas ska fattas av EU.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 20 i denna del vänder sig motionärerna mot en skatt på finansiella transaktioner. En sådan skatt skulle resultera i kapitalflykt till finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska EU:s bnp. Den måste därför införas globalt eller inte alls. De är även starkt skeptiska till att koordinera vissa andra punktskatter på EU-nivå eftersom de mål på exempelvis miljö- eller folkhälsoområdet som ska uppnås är en nationell angelägenhet och ska formuleras av Sveriges riksdag och i förlängningen av det svenska folket.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har senast behandlat frågan om en skatt på finansiella transaktioner i betänkande 2013/14:SkU19 Punktskatter.

Utskottet anser visserligen att den finansiella sektorn ska bära sin del av kostnaderna för finansiella kriser men tycker att det finns andra mer lämpliga åtgärder än en skatt på finansiella transaktioner för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Det finns redan i dag en stabilitetsfond som ska finansiera statens åtgärder för att stödja det finansiella systemet, och banker och andra kreditinstitut betalar sedan 2009 en årlig stabilitetsavgift till fonden.

När Sverige under 1980-talet införde en skatt på handeln med värdepapper blev konsekvensen att handeln med värdepapper flyttade till marknadsplatser i utlandet. För att undgå sådana effekter måste en skatt på finansiella transaktioner genomföras på global nivå.

Utskottet anser att Sverige inte bör delta i samarbetet om den skatt på finansiella transaktioner som ett antal EU-länder planerar att genomföra. Riksdagen har i ett motiverat yttrande (utl. 2012/13:SkU33) uttalat bl.a. att kommissionens förslag till genomförande av det fördjupade samarbetet på området är problematiskt eftersom det gör anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet. Riksdagen ansåg att det är oklart hur en sådan beskattning ska kunna upprätthållas ur rättslig och praktisk synpunkt, och att det därför är svårt att bedöma vilka effekter förslaget kommer att få på de länder som inte deltar i samarbetet. Bristen på klarhet när det gäller dessa beskattningsanspråk gjorde att riksdagen bedömde att förslaget är alltför långtgående.

Utskottet har inte någon invändning mot den inställning som regeringen redovisar när det gäller det fördjupade samarbetet inom EU om en skatt på finansiella transaktioner och ser inte något skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen om utformningen av olika aktivitets- och transaktionsskatter inom den finansiella sektorn. Utskottet föreslår att de nu aktuella motionsförslagen avslås.

Befrielse från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om tillkännagivanden till regeringen med anledning av de diskussioner som Sverige för med kommissionen om den svenska befrielsen från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund.

Jämför avvikande meningarna 4 (S, MP) och 5 (SD).

Skrivelsen

I en formell underrättelse i juni 2008 gjorde kommissionen gällande att Sverige har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artiklarna 2 och 9 i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG) genom att låta leveranser av varor och tillhandahållandet av tjänster mot ersättning som görs inom Sveriges territorium av ideella föreningar och registrerade trossamfund falla utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt, även när dessa bedriver ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artikel 9 i direktivet. Detta innebär att leveranser av varor och tillhandahållandet av tjänster mot ersättning som görs inom Sveriges territorium av sådana föreningar och trossamfund inte blir föremål för mervärdesskatt trots att de borde anses som beskattningsbara personer som agerar i denna egenskap.

Sverige svarade i oktober 2008 i huvudsak följande. Det har skett en utveckling i rättspraxis avseende skattefriheten för ideella föreningar och registrerade trossamfund i direktivkonform riktning. I ett flertal mål i svenska domstolar har yrkanden om skattefrihet i fråga om inkomstskatt och mervärdesskatt underkänts med hänvisning till de kriterier som ska vara uppfyllda avseende finansieringen av verksamheten enligt skattefrihetsreglerna i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200), t.ex. bedömningen av skatteplikten för ersättningar för tv-rättigheter m.m. som idrottsklubbar får.

Regeringsrätten har gjort en direktivkonform tolkning i RÅ 2007 ref. 57 där rätten slog fast att en ideell förening skulle anses som näringsidkare enligt mervärdesskattelagen. Ideella föreningar och registrerade trossamfund är till stor del beroende av icke skattepliktiga bidrag, och den näringsverksamhet som bedrivs lämnar ofta obetydliga överskott samtidigt som näringsverksamheten i många fall är svår att skilja från den ideella verksamheten. I statsfinansiellt hänseende skulle därför en skyldighet att betala mervärdesskatt för föreningslivet troligen inte generera några skatteintäkter samtidigt som det skulle förorsaka betydande administrativa kostnader för föreningslivet och det allmänna. Det är också den svenska regeringens bestämda uppfattning att allmännyttig verksamhet ska ha goda villkor i ekonomiskt hänseende. Villkoren för allmännyttig verksamhet bör dock inte få störa konkurrensen med näringslivet på ett otillbörligt vis. Den svenska regeringen avser att se över utformningen av de svenska reglerna om ideella föreningar och registrerade trossamfund i förhållande till mervärdesskattedirektivet.

Kommissionen uppmanade i januari 2009 Sverige att göra ett tydligt åtagande om att lagstiftningen kommer att ändras och att tillhandahålla information om vilka konkreta åtgärder som kommer att vidtas för att lagstiftningen ska överensstämma med fördraget.

Sverige underrättade i mars 2009 kommissionen om att två utredare hade utsetts för att se över utformningen av de svenska reglerna om allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund samt yrkesmässig verksamhet i mervärdesskattelagen.

I oktober 2009 redovisade utredarna sina överväganden och förslag i promemorian Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58). I december 2009 kompletterade regeringen ärendet hos kommissionen med innehållet i promemorian.

I januari 2011 beslutade regeringen att ansöka om tillåtelse från kommissionen att få införa en regel om en s.k. omsättningsgräns för mervärdesskatte-redovisning för den ideella sektorn. Ansökan innebar att verksamheter inom den ideella sektorn som har en skattepliktig omsättning på högst 1 miljon kronor skulle kunna undantas. Enligt ett besked från kommissionen i mars 2011 godtogs dock inte ansökan.

Regeringen och kommissionen har för närvarande en pågående dialog i frågan om den ideella sektorns mervärdesskattesituation.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 5 anför motionärerna att mervärdesskattebefrielsen för ideella föreningar måste få bestå. Våra föreningar, religiösa samfund och folkrörelser bedriver samhällsnyttiga verksamheter och kommissionens krav på momsbeläggning hotar det ideella engagemanget. Det behövs få och enkla regler för föreningar. Om momsbefrielsen inte kan bestå är det viktigt att dessa föreningar kompenseras.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 20 i denna del anføres att skattepolitiken är nationell och att detta i synnerhet gäller den svenska momsfrifheten för ideella föreningar. Ett slopande av den svenska momsfrifheten skulle innebära en kraftigt ökad administration och ökade kostnader för föreningar med ytterst marginella ekonomiska medel, och skulle i praktiken leda till att vissa föreningar tvingas upplösa sig själva. Motionärerna anser att Sverige bör vara berett att nyttja sin veto-rätt i andra sammanhang för att vinna gehör i denna fråga.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har senast behandlat frågan om mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfunden i betänkande 2013/14:SkU18 Mervärdesskatt.

Ett enigt utskott har tidigare agerat med skärpa och tydlighet i denna fråga. Utskottet har framhållit att den ideella sektorn i Sverige tar ett stort samhällsansvar och bidrar till en berikande mångfald. Verksamheten inom den ideella sektorn ger alla medborgare verktyg för samhällsengagemang och bidrar till ett samhälle där medborgarna är engagerade i socialt arbete, kulturfrågor, mänskliga rättigheter, miljöarbete, utbildning, idrott och andra hälsofrågor. Föreningarna organiserar också en mångfald politiska, ekonomiska och sociala intressen.

Utskottet har också tagit upp frågan i sitt utlåtande 2010/11:SkU25 Europeiska kommissionens grönbok om mervärdesskattens framtid – Ett enklare, stabilare och mera effektivt mervärdesskattesystem (KOM(2010) 695). I utlåtandet betonade utskottet vikten av en fördelaktig behandling av ideell verksamhet inom idrott, kultur, socialt arbete, utbildning m.m. och betydelsen av ett tydligt undantag. Samtliga partier i Sveriges riksdag vill se ett samhälle där medborgarna, inte minst de yngre, är engagerade i socialt arbete, kulturfrågor, mänskliga rättigheter, miljöarbete, utbildning och idrott. Föreningslivet utvecklar särskilda förutsättningar för den representativa demokratin genom att erbjuda medborgarna möjlighet att gemensamt värdera, argumentera och fatta beslut. Föreningarna organiserar också en mångfald politiska, ekonomiska och sociala intressen. Forskning har visat att föreningslivet även bidrar till att öka tilliten i samhället. I Sverige har den ideella sektorn (dvs. ideella föreningar, registrerade trossamfund och stiftelser) en lång tradition. Den är en viktig kraft och tillgång för svenskt samhällsliv. Som exempel kan nämnas att 2000 var ca 90 procent av Sveriges vuxna befolkning (mellan 16 och 84 år) medlemmar i någon förening. Den ideella sektorn i Sverige ombesörjer normalt sett sina ekonomiska och administrativa funktioner med ideell arbetskraft, vilket innebär att de är särskilt sårbara för administrativa bördor och andra ökade kostnader i verksamheten. Att införa momsplikt på sådan icke vinstdrivande verksamhet som bedrivs inom den ideella sektorn skulle avsevärt öka den administrativa bördan och således gå stick i stäv med ambitionen att förenkla momssystemet och minska kostnaderna för efterlevnad och skatteuppbörd. En sådan åtgärd skulle heller inte medföra några betydande skatteintäkter eftersom det mycket sällan uppstår något ekonomiskt mervärde i verksamheten.

Utskottet har också vid två tillfällen under 2011 träffat kommissionär Algirdas Šemeta, med ansvar för skattefrågor, och då framfört den samfälliga åsikten att det är av stor vikt att man hittar en lösning på dessa angelägna frågor som inte innebär några avgörande försämringar för den ideella sektorn i Sverige.

Kommissionen presenterade den 6 december 2011 sitt meddelande om mervärdesskattens framtid – Mot ett enklare, robustare och effektivare mervärdesskattesystem som anpassats till den inre marknaden (KOM(2011) 851). Meddelandet innehåller allmänna slutsatser från samrådet om grönbooken om det framtida mervärdesskattesystemet.

I samband med arbetet med den allmänna översynen av mervärdesskattesystemet på EU-nivå har regeringen tagit initiativ till ett uttalande av ministerrådet den 15 maj 2012 om att undantagen för ideell verksamhet i mervärdesskattedirektivet bör klargöras.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2013 (s. 318) klargjort att regeringen kommer att arbeta vidare med att säkerställa goda förutsättningar för en stark ideell sektor. I dialogen med kommissionen är reger-

ingen tydlig med att den ideella sektorns värdefulla verksamhet måste främjas. Regeringens utgångspunkt är att villkoren för de svenska ideella föreningarna inte ska försämrats.

Utskottet anser att alla de åtgärder som kan förväntas bör innefatta en helhetsbedömning av påverkan på den ideella sektorn. Det är viktigt att de sammanvägda förslagen inte innebär en försämring. Utskottet ser positivt på de ansträngningar som görs för att bevara de goda förutsättningar för ett aktivt föreningsliv och den ideella sektorns verksamhet som vi har i Sverige och avvaktar uppmärksamt den vidare utvecklingen.

Utskottet ser inte något skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen i denna fråga och avstyrker därför motionsförslagen.

Mervärdesskatt på e-böcker

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om mervärdesskatt på e-böcker.

Jämför avvikande mening 6 (S, MP).

Bakgrund

Sedan sommaren 2009 gör mervärdesskattedirektivet det möjligt att införa lågmoms på tillhandahållandet av böcker på alla typer av fysiska bärare, dvs. även ljudböcker på cd-skiva. Ändringen föregicks av ett aktivt arbete av den svenska regeringen. Möjligheten till lågmoms omfattar dock inte elektroniskt levererade (nedladdade) böcker, dvs. de som saknar fysiska bärare.

Frankrike och Luxemburg har den 1 januari 2012 infört lågmoms på elektroniska böcker. Europeiska kommissionen har uppmanat dem att ändra sin lagstiftning och inlett rättsliga åtgärder.

Finansminister Andes Borg har i svar på en skriftlig fråga den 16 december 2013 (2013/14:166) anfört följande:

Ur svensk synvinkel är det angeläget att lika produkter beskattas lika. När det t.ex. gäller frågan om momssats för e-böcker har Sverige påtalat detta både vid olika mötestillfällen med övriga medlemsländer i EU och vid enskilda möten med EU-kommissionen.

Inom det fortsatta EU-arbetet med frågor om momssatser kommer regeringen fortsätta att lyfta fram sin ståndpunkt att lika produkter ska beskattas på samma sätt.

Motionen

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 6 anför motionärerna att regeringen och Sveriges kommissionär bör driva frågan om sänkt moms på e-böcker vidare. EU-parlamentet är positivt och Sverige måste slå vakt om sin ambition att bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har senast behandlat frågan om mervärdesskatt för e-böcker i betänkande 2013/14:SkU18 Mervärdesskatt.

Utskottet vill framhålla sin tidigare framförda enhälliga syn att det inom yttrandefrihetsområdet är särskilt viktigt att samma mervärdesskattesats kan tillämpas på produkter som finns i både traditionella sammanhang och i en digital miljö. Det är innehållet som ska vara avgörande och inte publiceringsformatet eller distributionsformen. Ett sådant synsätt ligger också i linje med den digitala agendan för Europa. Skattesatserna på e-böcker och digitala publikationer bör anpassas till vad som gäller för övriga publiceringsformat.

Kommissionen håller på med en omfattande översyn av de nuvarande mervärdesskattesatsernas struktur. Det förslag som aviserades till slutet av 2013 har dock ännu inte presenterats. Utskottet förutsätter att regeringen delar utskottets inställning i arbetet med den pågående översynen av mervärdesskattedirektivet.

Utskottet ser inte något skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen i denna fråga och avstyrker därför motionsförslaget.

Sparandedirektivet, uppförandekoden och antibedrägeriavtal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om tillkännagivanden till regeringen om inriktningen av arbetet mot internationell skatteflykt.

Jämför avvikande mening 7 (S, MP, V).

Skrivelsen

Uppförandekoden

Enligt EU:s uppförandekod för företagsbeskattning ska skatteåtgärder som innebär en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå än den som normalt tillämpas i en medlemsstat granskas. Medlemsstaterna åtar sig också att

inte införa några nya skadliga skatteåtgärder samt att se över de nuvarande bestämmelserna (frysning). Vidare ska medlemsstaterna avveckla de skatteåtgärder som bedöms vara skadliga (avveckling).

En särskild högnivågrupp, uppförandekodgruppen, har inrättats inom rådet för att genomföra uppförandekodens bestämmelser. Enligt gruppens arbetsprogram ska även vissa andra frågor inom kodens ram behandlas. Detta gäller förhållandet till tredjeländer, administrativ praxis, åtgärder för att motverka skattebedrägeri och annat missbruk, övervakning av genomförande av överenskomna riktlinjer, framtagande av riktlinjer för olika typer av förmånliga regimer samt vissa frågor om skatteplanering med hjälp av särskilda skatteregimer för investeringsfonder.

Gruppen lämnar varje halvår en rapport som antas av rådet.

Sparandedirektivet

Under året har flera försök gjorts i rådet att nå en politisk överenskommelse om de ändringar i direktivet om beskattning av inkomster från sparande (sparandedirektivet) som kommissionen föreslog 2008 (se faktapromemoria 2008/09:FPM71). Syftet var att täppa till vissa kryphål i det nuvarande sparandedirektivet, som började tillämpas den 1 juli 2005. Ändringarna innebär bl.a. att även betalningar som går via vissa obeskattade juridiska konstruktioner, såväl inom som utanför EU, till fysiska personer inom EU ska omfattas av direktivet. Dessutom föreslås att tillämpningsområdet utökas till att bl.a. omfatta vissa livförsäkringar. Ändringarna syftar också till att höja kvaliteten på den information som utbyts så att den fysiska person som mottar en räntebetalning med större säkerhet kan identifieras.

Vidare har under året Ekofinrådet gett kommissionen ett mandat att förhandla med Schweiz, Liechtenstein, Monaco, Andorra och San Marino så att även dessa länder ska tillämpa de föreslagna ändringarna av direktivet. Att kommissionen kan påbörja förhandlingarna med relevanta tredjeländer är ett viktigt steg för att komma vidare i processen mot ett antagande av ett reviderat sparandedirektiv.

Regeringen anser att det är angeläget att kvaliteten på den information som utbyts enligt sparandedirektivet förbättras och att de kryphål som har uppmärksamats täpps till och stöder därför det kompromissförslag som har tagits fram.

Skattebedrägeri och skatteundandragande

Ekofinrådet antog i maj 2013 slutsatser om den handlingsplan som kommissionen presenterade i december 2012 för att stärka bekämpningen av skattebedrägeri och skatteundandragande. I handlingsplanen presenterar kommissionen de initiativ den redan har tagit, nya initiativ som kan utvecklas under innevarande år, initiativ som planeras för nästa år och initiativ som kräver en längre tidsram (se faktapromemoria 2012/13:FPM62). Vid

samma tillfälle presenterade kommissionen en rekommendation om en samordnad skattepolitik gentemot tredjeländer och en rekommendation om arbetet mot aggressiv skatteplanering.

I Europeiska rådets slutsatser från maj 2013 uttalades bl.a. att en prioriterad uppgift var att utöka det automatiska informationsutbytet inom EU och globalt. Vidare begärde rådet att det reviderade sparandedirektivet antas före årets utgång.

Regeringen anser att det är angeläget att först fullfölja det arbete som redan har inletts på området. Det gäller främst sparandedirektivet och genomförandet av det nya direktivet om administrativt samarbete på området för direkt beskattning.

Administrativt samarbete i skattefrågor

I juni presenterade kommissionen ett förslag om ändring av direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning (se faktapromemoria 2012/13:FPM150). I sin nuvarande utformning innehåller direktivet bestämmelser om ett automatiskt informationsutbyte mellan medlemsstaterna när det gäller vissa kategorier av inkomster och kapital, dock inte inkomster och tillgångar på finansiella konton. Eftersom alla medlemsstater har ingått eller förväntas ingå avtal med USA om ett automatiskt informationsutbyte om inkomster och tillgångar på finansiella konton, föreslog kommissionen att det automatiska informationsutbytet enligt direktivet ska utvidgas till att även avse sådana inkomster och tillgångar.

OECD har börjat att ta fram en global standard för ett sådant automatiskt informationsutbyte. Medlemsstaterna är överens om att en utveckling av olika standarder för det nya automatiska informationsutbytet bör undvikas. Planen är att arbetet med OECD:s globala standard ska avslutas under 2014. Regeringen stöder detta arbete. Sverige var ett av de länder som anslöt sig till det multilaterala samarbete, i enlighet med den globala standarden, som Frankrike, Storbritannien, Italien, Spanien och Tyskland tagit initiativ till och de uttalanden som gjordes om detta i samband med Eko-finrådets möte i maj 2013. Samtidigt uttalade Danmark, Finland och Sverige också att det utökade automatiska informationsutbytet måste hantearas på EU-nivå för att på ett effektivt sätt kunna samordnas med redan beslutade åtgärder för ett automatiskt informationsutbyte inom EU. Regeringen är positiv till att direktivet om administrativt samarbete justeras för att överensstämja med den globala standard som OECD arbetar med att ta fram.

Motionen

I kommittémotion 2013/14:U11 Urban Ahlin m.fl. (S) yrkandena 7–11 begärs tillkännagivanden om inriktningen på arbetet mot internationell skattflykt. Sparandedirektivet bör omfatta samtliga medlemsstater och inte innehålla några undantagsklausuler för enskilda stater. Ett antagande av det

ändrade sparandedirektivet är en viktig startpunkt för en utvidgning till relevanta tredjeländer. Det är viktigt att både informationsutbyte i skattefrågor och antibedrägeriavtal kommer till stånd med Andorra, Monaco, Schweiz, Liechtenstein och San Marino. Dessa stater bör sättas under ökad press. Sverige bör vidare gå i spetsen för ett fullständigt informationsutbyte i skattefrågor och transparens i fråga om vilka beskattningsbara tillgångar som finns och var de är placerade. Informationsutbytet ska ske spontant och inte enbart på anmodan. Det är viktigt att regeringen ser till att EU och Europa går före i detta. Regeringen måste också inom EU och OECD noga följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken och verka för förbättringar av OECD:s standardavtal. Det behövs också en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna att genom ett spontant informationsutbyte få del av dolda tillgångar. Sverige bör vidare verka för att skatteredovisningen i alla stater och statsliknande jurisdiktioner öppnas upp genom ett världsomspännande krav på land-för-land-rapportering. OECD:s handlingsplan innebär att företag tvingas redovisa per land som de är verksamma i för att det ska vara möjligt att se var vinsterna görs och vad multinationella bolag ska betala i skatt i ett land. I dag presenterar företagen endast en sammanslagen global redovisning på koncernnivå. Men OECD borde kunna gå längre och kräva att dessa uppgifter ska vara tillgängliga för allmänheten och inte enbart för medlemsländernas skattemyndigheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har senast behandlat frågor om internationell skatteflykt i betänkande 2013/14:SkU20 Skatteförfarande och folkbokföring.

Det internationella samarbetet mot skatteflykt har fått förnyad kraft efter finanskrisen, och ambitionerna på detta område har kunnat höjas. Ett uttryck för detta är den allt bredare uppslutningen kring kravet på en fullständig öppenhet i samarbetet kring skattefrågor.

EU:s finansministrar betonade i sitt bidrag till mötet mellan G20-ländernas finansministrar den 14 mars 2009 behovet av att skydda det finansiella systemet mot otillräckligt reglerade jurisdiktioner där det saknas öppenhet och samarbete samt efterlyste ett sanktionspaket. Vid G20-ländernas toppmöte i London den 2 april 2009 kom stats- och regeringscheferna överens om att ingripa mot icke samarbetsvilliga jurisdiktioner, t.ex. skatteparadis, och förklarade att de var beredda att tillgripa sanktioner för att skydda sina offentliga finanser och finanssystem samt att banksekretessens tidevarv var över. G20-länderna riktade i november 2012 en begäran till OECD om en rapport om arbetet mot skatteflykt inför det planerade G20-mötet i februari 2013. I den rapport som lades fram redovisade OECD sitt arbete och åtog sig att snabbt och i samråd med alla intressenter på området utarbeta en plan med konkreta åtgärder. I juli 2013 presenterade OECD sin handlingsplan (Action Plan on Base Erosion and Profit Shif-

ting). Handlingsplanen innehåller 15 reformpunkter som olika arbetsgrupper inom OECD arbetar med att ta fram förslag på, för att motverka erodering av skattebaser och vinstförflyttning. Tillsammans med dessa punkter presenterades en ambitiös tidsplan som nu ligger till grund för ett intensivt arbete inom OECD.

En amerikansk lagstiftning som benämns Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) har påverkat utvecklingen när det gäller informationsutbytet på skatteområdet. FATCA ålägger finansiella institut i hela världen att identifiera amerikanska kontoinnehavare och rapportera tillgångar och kapitalinkomster på sådana konton till den amerikanska skattemyndigheten. Med anledning av den omfattande kritik som riktades mot den amerikanska lagstiftningen upprättade Tyskland, Spanien, Frankrike, Italien och Storbritannien (G5) tillsammans med USA en modell för bilaterala avtal med USA om genomförande av FATCA. Modellen går ut på att finansinstituten rapporterar informationen till sin inhemska skattemyndighet som sedan automatisk utbyter den med den amerikanska skattemyndigheten. I april 2013 meddelade G5 att de avser att sinsemellan utbyta information automatiskt, baserat på modellavtalet för FATCA, och bjöd in andra medlemsstater att delta, den s.k. G5-piloten. I samband med Ekofinrådets möte den 14 maj 2013 anslöt sig ytterligare tolv medlemsstater till samarbetet och bjöd in ytterligare medlemsstater samt länder utanför EU att delta. De anförde också att det bör arbetas fram en global standard för ett automatiskt informationsutbyte.

Som framgår av regeringens redogörelse har flera försök gjorts i rådet att nå en politisk överenskommelse om de ändringar i sparandedirektivet som kommissionen föreslog 2008 (se faktapromemoria 2008/09:FPM71). Syftet har varit att täppa till vissa kryphål i det nuvarande sparandedirektivet. Ändringarna innebär bl.a. att även betalningar som går via vissa obeskattade juridiska konstruktioner, såväl inom som utanför EU, till fysiska personer inom EU ska omfattas av direktivet. Dessutom föreslås att tillämpningsområdet utökas till att bl.a. omfatta vissa livförsäkringar. Ändringarna syftar också till att höja kvaliteten på den information som utbyts så att den fysiska person som mottar en räntebetalning med större säkerhet kan identifieras. Vidare har Ekofinrådet gett kommissionen ett mandat att förhandla med Schweiz, Liechtenstein, Monaco, Andorra och San Marino så att även dessa länder ska tillämpa de föreslagna ändringarna av direktivet.

Kommissionen har under året förhandlat med Schweiz, Liechtenstein, Monaco, Andorra och San Marino för att nå en snabb överenskommelse och lämnade i mars 2014 en rapport till rådet om läget i förhandlingarna. Av rapporten framgår att länderna till en början ville hålla fast vid möjligheten att använda källbeskattning som ett alternativ till informationsutbyte. Kommissionen höll å sin sida fast vid att informationsutbyte ska användas och att detta även ska gälla vid genomförandet av det ändrade sparandedirektivet. Under förhandlingarnas gång stod det så småningom klart att alla

fem länderna accepterar att den enda realistiska lösningen är att ett framtida samarbete baseras på den globala standard för informationsutbyte som OECD håller på att ta fram. Man erkände att en användning av andra metoder under en övergångstid skulle ha fler nackdelar än fördelar eftersom utvecklingen mot en global standard framstår som oundviklig. De företag som berörs skulle inte heller välkomna en tillfällig lösning.

Kommissionens rapport välkomnades av rådet vid mötet den 20–21 mars 2014 och rådet uppmanade kommissionen att snabbt slutföra förhandlingarna och ge en lägesrapport i december 2014. Om förhandlingarna inte går framåt uppmanades kommissionen att undersöka vilka åtgärder som kan vidtas för att säkra att den nya globala standarden för informationsutbyte tillämpas. Med detta som bakgrund klargjorde rådet att förslaget om ändringar i sparandedirektivet kommer att antas vid mötet i mars 2014. Förslaget har härefter antagits.

Inom EU gäller rådets direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning. Det innehåller långtgående skyldigheter för medlemsstaterna, framför allt när det gäller att utföra utredningar för att få fram upplysningar som en annan medlemsstat begär. En anmodad medlemsstat har inte rätt att vägra att lämna upplysningar enbart därför att den inte har något eget intresse av denna information. Den anmodade myndigheten kan inte heller vägra att lämna upplysningar enbart på grund av att dessa innehas av en bank eller ett annat finansinstitut, en förvaltare eller en person som agerar i egenskap av ombud eller förvaltare, eller på grund av att upplysningarna rör ägarintressen i en person. Bestämmelsernas utformning överensstämmer med den internationellt accepterade standarden för informationsutbyte på skatteområdet. Direktivet innehåller också obligatoriska bestämmelser om ett automatiskt informationsutbyte om styrelsearvoden, livförsäkringsprodukter som inte omfattas av andra unionsrättsakter om utbyte av upplysningar och andra liknande åtgärder, pensioner samt ägande av och inkomster från fast egendom. Skyldigheten för en medlemsstat att utbyta dessa upplysningar begränsas till sådana upplysningar som är tillgängliga för medlemsstaten. Bestämmelserna om ett automatiskt informationsutbyte ska börja tillämpas i medlemsstaterna den 1 januari 2015.

Kommissionen har lagt fram ett förslag om ändring av direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning (KOM(2013) 348). Förslaget utvidgar det automatiska utbytet till att omfatta tillgångar och kapitalinkomster på finansiella konton. Skyldigheten att utbyta information om de nya kategorierna av inkomster och kapital ska gälla oavsett om denna information finns tillgänglig eller inte. Vid ett möte i rådets arbetsgrupp för skattefrågor i oktober 2013 framkom att det råder enighet om att förslaget kommer att behöva justeras för att överensstämma med den globala standard som OECD arbetar med.

I februari 2014 publicerade OECD ett förslag till en global standard för automatiskt informationsutbyte om finansiella tillgångar och inkomster. Det handlar om en modell för bilaterala och multilaterala avtal om ett

sådant informationsutbyte. OECD:s modellavtal återspeglar innehållet i G5-ländernas modell för avtal med USA om FATCA. Frågan om land-för-land-redovisning har tagits upp av OECD inom ramen punkt 13 i handlingsplanen om BEPS. Ett utkast till en mall för land-för-land-redovisning publicerades den 31 januari 2014.

Inom ramen för det nordiska samarbetet bedrivs sedan flera år ett arbete med att förmå skatteparadisen att skriva bilaterala avtal med de nordiska länderna, och ett stort antal sådana avtal har ingåtts. Avtalen omfattar det stora flertalet internationella finansiella centra runt om i världen, och Sverige har använt de nya avtalen vid 229 tillfällen med mycket goda resultat. Upptaxeringar och självrättelser har genererat ca 2 miljarder kronor i extra skatt sedan 2010. Avtalen ansluter nära till OECD:s modell för bilaterala avtal om informationsutbyte i skatteärenden och gör det möjligt att utbyta upplysningar i skatteärenden och för representanter för myndigheter i det ena landet att närvara vid skatteutredningar i det andra landet. Arbetet med att träffa nya informationsutbytesavtal fortsätter.

På mandat från Ekofinrådet inledde kommissionen 2006 förhandlingar med Liechtenstein om ett avtal om rättsligt samarbete för att bekämpa bedrägerier och annan olaglig verksamhet som skadar EU:s medlemsstater och Liechtensteins finansiella intressen (antibedrägeriavtalet). Kopplat till detta avtal finns även frågan om att ge kommissionen mandat att förhandla om liknande avtal med Andorra, Monaco, San Marino och Schweiz. Dessa stater har liksom Liechtenstein ett nära samarbete med EU, varför avtalen är viktiga. När det gäller Schweiz är det fråga om att komplettera ett befintligt antibedrägeriavtal.

Uppförandekodgruppens arbete med att motverka skadlig skattekonkurrens fortsätter. Inom EU är det inte godtagbart att ha skatteåtgärder som strider mot uppförandekodens principer. Det bör inte heller vara godtagbart för länder utanför EU att ägna sig åt skadlig skattekonkurrens. Ekofinrådet gav därför den 8 juni 2010 kommissionen i uppdrag att påbörja diskussioner med Schweiz och Liechtenstein om principerna och kriterierna i uppförandekoden. Kommissionens uppdrag är ett första steg i arbetet med att förmå Schweiz och Liechtenstein att följa uppförandekodens principer och avveckla sådana skatteåtgärder som inte är förenliga med dessa principer.

Även om anslutningen till OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden ökar snabbt är det viktigt att de åtaganden om informationsutbyte som görs i avtalen inte förblir rena pappersprodukter. Inom OECD:s globala forum för transparens och informationsutbyte på skatteområdet genomförs därför landrevisioner. I en första fas bedöms regleringen och i en andra fas tillämpningen. Avsikten är att OECD:s globala standard för ett automatiskt informationsutbyte om finansiella tillgångar och inkomster ska övervakas och revideras av det globala forumet.

Utskottet kan konstatera att inriktningen av det internationella arbetet mot skatteflykt stämmer väl överens med den viljeinriktning som motionärerna ger uttryck för. Utskottet anser inte att det finns någon anledning för riksdagen att i detta ärende rikta tillkännagivanden till regeringen om inriktningen av detta arbete och avstyrker därför motionen i denna del.

Stockholm den 10 april 2014

På skatteutskottets vägnar

Henrik von Sydow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik von Sydow (M), Leif Jakobsson (S), Ulf Berg (M), Hannah Bergstedt (S), Lena Asplund (M), Christina Oskarsson (S), Fredrik Schulte (M), Hans Olsson (S), Gunnar Andrén (FP), Peter Persson (S), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Mats Pertoft (MP), Lars Gustafsson (KD), Thoralf Alfsson (SD) och Jacob Johnson (V).

Avvikande meningar

1. Skatt på finansiella transaktioner (S)

Leif Jakobsson (S), Hannah Bergstedt (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Peter Persson (S) och Anders Karlsson (S) anför:

Vi anser att någon form av beskattning av finanssektorn som dels bidrar till välfärdens finansiering, dels förbättrar finansmarknadernas funktionssätt bör prövas. Tänkbara alternativ är en finansiell aktivitetsskatt eller en finansiell transaktionsskatt. Vi kan tänka oss att pröva en finansiell transaktionsskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive medlemsstat.

Det nu aktuella initiativet från EU-kommissionen om ett fördjupat samarbete mellan elva medlemsstater om en finansiell transaktionsskatt lever inte upp till de målsättningar vi ställer, och Sverige ska därför inte delta i det fördjupade samarbetet.

Regeringen förutsätter att de icke deltagande medlemsstaternas intressen beaktas i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget efter att bemyndigandet om ett fördjupat samarbete har godkänts. Vi kan konstatera att regeringen tyvärr godkände ett fördjupat samarbete innan alla fakta kring utformningen av skatten på finansiella transaktioner fanns på plats och alla implikationer för svensk del var kända och analyserade. Vi menar att regeringen och de borgerliga partierna har varit alltför tillmötesgående i detta och har ansvaret för eventuella framtida problem för Sverige som följer av beslutet. Regeringen har därmed också ansvaret för att i det fortsatta förhandlingsarbetet förvissa sig om att svenska företags valutasäkring och svenska företagsfinansieringar inte omfattas av skatten. Om skatten på finansiella transaktioner får en negativ effekt på Sveriges skattebaser anser vi att regeringen ska kräva ytterligare rabatt på medlemsavgiften som motsvarar de ökade kostnader som Sverige drabbas av.

Vi accepterar under inga villkor att en skatt på finansiella transaktioner helt eller delvis blir egna medel för EU. Regeringen måste också se till att få garantier om att Sverige inte missgynnas vare sig som en direkt följd av skatten eller genom att EU-medel framöver tilldelas generösare till de medlemsstater som ingår i det fördjupade samarbetet.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Skatt på finansiella transaktioner (MP)

Mats Pertoft (MP) anför:

Frågan om en skatt på finansiella transaktioner har mot bakgrund av finanskrisen fått förnyad aktualitet. EU-kommissionen presenterade i september 2011 ett förslag på skatt på omsättningen av aktier, fondandelar och obli-

gationer och beräknade att denna skulle ge årliga inkomster på drygt 57 miljarder euro samt minska instabiliteten på finansmarknaden. Regeringarna i bl.a. Frankrike, Finland och Österrike driver på för att en transaktionsskatt ska träda i kraft så snart som möjligt.

Det är djupt beklagligt att den svenska regeringen agerar bromskloss och aktivt motverkar en reform som syftar till att skapa en långsiktigt stabil ekonomi, där investeringar i den reala ekonomin ges företräde framför spekulationer i finansiella instrument.

Jag anser att det ska införas en skatt på finansiella transaktioner inom EU, fri för alla medlemsstater att delta i. Intäkterna ska användas till gröna investeringar, för förnybar energi och hållbara transporter, som stimulerar jobb, främst i fattigare delar av EU. Det är EU som ska fatta beslutet om hur intäkterna ska användas.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Skatt på finansiella transaktioner (SD)

Thoralf Alfsson (SD) anför:

Sverigedemokraternas grundinställning är att skattepolitiken är en nationell kompetens. Frågan om en internationell skatt på finansiella transaktioner (financial transaction tax, FTT) är relevant ur minst två aspekter. Dels är skattepolitiken en nationell angelägenhet, dels skulle en sådan skatt resultera i kapitalflykt till andra finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska hela EU:s bnp. En dylik skatt kan i princip endast införas globalt, eller inte alls. Vi vänder oss således mot den föreslagna skatten.

Vi är även starkt skeptiska till att samordna vissa punktskatter på EU-nivå. Punktskatter syftar huvudsakligen till att uppnå vissa mål på exempelvis miljö- eller folkhälsoområdet. Dessa mål är en nationell angelägenhet och ska formuleras av Sveriges riksdag och i förlängningen av det svenska folket. Det innebär även att riksdagen måste sitta på verktygen för att uppnå dem.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Befrielse från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund (S, MP)

Leif Jakobsson (S), Hannah Bergstedt (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Peter Persson (S), Anders Karlsson (S) och Mats Pertoft (MP) anför:

Vi menar att den mervärdesskattebefrielse som gäller för ideella föreningar i Sverige och vissa andra medlemsstater, t.ex. Finland, måste få bestå. Det finns inget svenskt intresse av att öka beskattningen av föreningslivet och den ideella sektorn.

Våra föreningar, religiösa samfund och folkrörelser bedriver oerhört samhällsnyttiga verksamheter, och kommissionens krav på momsbeläggning hotar det ideella engagemanget. Precis som vi talar om behovet av regel-förenklingar för företagen så behövs få och enkla regler för föreningar.

Vi vill med detta än en gång lyfta fram den viktiga funktion som många ideella föreningar fyller i det svenska samhällslivet. Vi vill därför också poängtera vikten av att dessa föreningar, om momsbefrielsen inte kan bestå, kompenseras för de ökade belastningar som de kan komma att drabbas av om verksamhet som i dag är skattebefriad inte längre kan vara det.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Befrielse från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund (SD)

Thoralf Alfsson (SD) anför:

Sverigedemokraternas grundinställning är att skattepolitiken är en nationell kompetens. I synnerhet gäller detta den svenska momsbefrielsen för mindre, ideella föreningar, som kommissionen vill avhända oss. Detta skulle innebära en kraftigt ökad administration och ökade kostnader för föreningar med ytterst marginella ekonomiska medel, och att vissa föreningar i praktiken skulle tvingas upplösa sig själva. Det är vår bedömning att regeringen inte driver linjen att försvara våra intressen i denna fråga tillräckligt hårt. Exempelvis bör vi från svenskt håll vara beredda att nyttja vår vetorätt i andra sammanhang för att vinna gehör i denna fråga.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Mervärdesskatt på e-böcker (S, MP)

Leif Jakobsson (S), Hannah Bergstedt (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Peter Persson (S), Anders Karlsson (S) och Mats Pertoft (MP) anför:

Mervärdesskattedirektivet gör det möjligt för medlemsstaterna att ha ned-satta moms-satser på vissa varor, t.ex. på tidningar, tidskrifter och böcker. De flesta EU-stater, inklusive Sverige, utnyttjar den möjligheten för att uppmuntra läsande. Däremot måste tjänster beskattas enligt den generella moms-satsen, som i Sverige är 25 procent.

Allt fler följer nyheter och läser böcker digitalt. Som regelverket ser ut nu innebär övergången från papper till skärm att momsen på tidningar, tidskrifter och böcker fyrdubblas, från 6 till 25 procent, i Sverige. Så förvandlas modernitet och den digitala möjligheten till ett problem – för tidnings- och förlagsbranschen, och i förlängningen för journalistiken och den fria debatten.

Frankrike och Luxemburg, som har sänkt den digitala momsen, har stämts för detta i EU-domstolen.

Regeringen och Sveriges kommissionär bör inom EU ändå driva frågan vidare. EU-parlamentet är positivt och Sverige måste slå vakt om sin digitala agenda som har ambitionen att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Sparandedirektivet, uppförandekoden och antibedrägeriavtal (S, MP, V)

Leif Jakobsson (S), Hannah Bergstedt (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Peter Persson (S), Anders Karlsson (S), Mats Perftoft (MP) och Jacob Johnson (V) anför:

Ett förbättrat sparandedirektiv som dessutom omfattar fler stater i Europa är viktigt för de nationella skattesystemens legitimitet och för att visa att globaliseringen inte öppnar dörrar för skatteundandragande. Det är därför välkommet att kommissionens förslag om förbättringar nu har kunnat genomföras och att förhandlingarna med Schweiz, Liechtenstein, San Marino, Monaco och Andorra ser ut att gå framåt. Det är av synnerlig vikt att både ett informationsutbyte i skattefrågor och antibedrägeriavtal kommer till stånd med Andorra, Monaco, Schweiz, Liechtenstein och San Marino. Det finns skäl att sätta dessa stater under ökad press. Genom EES-avtalet åtnjuter de stora ekonomiska fördelar av EU, vilket inte är rimligt då de fungerar som centrum för skattefusk, penningtvätt och andra illegala aktiviteter under skydd av sin banksekretess och ovilja till transparens.

Vi menar att Sverige bör gå i spetsen för ett fullständigt informationsutbyte i skattefrågor och transparens i fråga om vilka beskattningsbara tillgångar som finns och var de är placerade. Informationsutbytet ska ske spontant och inte enbart på anmodan. Det är viktigt att regeringen ser till att EU och Europa går före i detta. Regeringen måste också inom EU och OECD noga följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken samt verka för förbättringar av OECD:s standardavtal. Utifrån både skatteuppbördsintressen och etiska utgångspunkter är det viktigt att kriminella organisationer, terrorister och diktatorer inte ska kunna gömma pengar i europeiska skatteparadis med nära förbindelser med Europeiska unionen. Regeringarna i EU:s medlemsstater och kommissionen har ett stort ansvar för att driva frågan att banksekretessen och skatteundanhållandet i de europeiska skatteflyktsparadisen upphör.

Sverige måste slutligen inom både EU och OECD verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att genom ett spontant informationsutbyte hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar.

Våren 2012 gjorde SVT en genomgång av hur mycket de 20 största koncernerna i Sverige betalade i bolagsskatt. I botten av listan finns sju koncerner som var ”nolltaxerade”. Dessa sju betalade ingenting eller mycket lite i bolagsskatt 2010 trots att samtliga koncerner redovisade vinst till sina aktieägare samma år. Det kan säkert finnas olika förklaringar och goda anledningar till att det ser ut som SVT beskriver för dessa enskilda

koncerner. Det skulle t.ex. kunna bero på kvittningsmöjligheter, dvs. att företagen har ansamlade gamla förluster som man kvittar mot nya vinster. Sverige har generösa regler på det här området – nödvändigt för långsiktiga kapitalintensiva verksamheter – men det beror också på konstruktioner där man flyttar patenträttigheter och annat till särskilda bolag som skattar i skatteparadisen. Runt om i världen och inte minst i Europa tar regeringar initiativ för att sätta stopp för skatteflykten.

I sin rapport till G20-mötet i februari 2013 (Addressing Base Erosion and Profit Shifting – BEPS) betonade OECD att den lagstiftning som reglerar transnationella företags aktiviteter inte är ändamålsenlig för att skydda nationella skattebaser. Det fanns indikationer på att vissa transnationella företag har blivit mer aggressiva i sin skatteplanering. OECD presenterade en handlingsplan för att komma till rätta med BEPS som behandlades vid ett möte med kommittén för skattefrågor (Committee on Fiscal Affairs, CFA) i juli 2013. Handlingsplanen innehöll 15 punkter som olika arbetsgrupper inom OECD arbetar med att ta fram förslag på, för att motverka erodering av skattebaser och vinstförflyttning. Reformpunkterna kan delas in i fyra huvudgrupper: möta utmaningarna från den digitala ekonomin, utforma internationell samordning, uppdatera internationella standarder och transparens.

Förslagen från OECD är bra utgångspunkter. Vi socialdemokrater vill att Sverige går i täten för nya internationella regelverk som sätter stopp för skatteflykten till skatteparadisen. Det är viktigt för Sverige, men också för många fattiga länder som nu berövas de skatteintäkter de rätteligen borde ha. Sverige måste vara en pådrivande kraft inom EU för att säkra skattebasen för välfärdsstaterna och för att utvecklingsländerna får de skatteinkomster de är berättigade till i den ekonomiska utvecklingen. En del i detta är att verka för ett spontant och multilateralt utbyte av uppgifter om ekonomiska tillgångar och inkomster baserade på dessa.

OECD:s plan måste i högre grad omfatta den svåra situationen i utvecklingsländerna; ett globalt problem måste få en global lösning. Risken är, även om ambitionen är god, att man inte kommer till rätta med problemen.

Sverige bör verka för att skatteredovisningen i alla stater och statsliknande jurisdiktioner öppnas upp genom ett världsomspännande krav på landför-land-rapportering. Problemet med flera skatteparadis är att de inte är regelrätta stater utan självständiga jurisdiktioner med andra formella kopplingar till något gammalt kolonialland. Företag ska rapportera sina vinster och skatter i varje land där de är verksamma så att myndigheterna i alla stater får vetskap om hur mycket skatt som företagen är skyldiga att betala. Det är den första förutsättningen för att varje respektive stat ska kunna bedöma om redovisningen i det egna landet är rimlig. Norge har tagit ett sådant beslut och det är hög tid att Sverige ansluter. Inom EU finns det nu beslut om ett sådant krav för gruvindustrin, men kravet bör naturligtvis omfatta all internationell företagsamhet.

OECD:s handlingsplan innebär att företag tvingas redovisa per land som de är verksamma i för att det ska vara möjligt att se var vinsterna görs och vad multinationella bolag ska betala i skatt i ett land. I dag presenterar bolagen endast en sammanslagen global redovisning på koncernnivå. Men OECD borde kunna gå längre och kräva att dessa uppgifter ska vara tillgängliga för allmänheten och inte enbart för medlemsländernas skattemyndigheter. Det är viktigt att man inte förbiser utvecklingsländernas betydelse i kampen mot skatteflykten – länder där kapitalflykt har stora och skadliga effekter för regeringar som redan kämpar med att kunna finansiera den offentliga sektorn.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 4

Justitieutskottets yttrande 2013/14:JuU6y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har beslutat att ge justitieutskottet möjlighet att yttra sig över skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och de följdmotioner som har väckts med anledning av skrivelsen i de delar dessa berör justitieutskottets beredningsområde.

Justitieutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde och över motion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 13, motion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 15 och motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 21 och 22. Motionerna handlar bl.a. om Schengensamarbetet, människohandel och prostitution, narkotika, informationsutbyte vid brottsbekämpning, skydd av brottsmisstänkta rättigheter och skydd mot våld och hets för hbtq-personer.

Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

I yttrandet finns avvikande meningar från (S, MP, V) och (SD).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen ger regeringen en övergripande beskrivning av EU:s utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt EU:s institutioner under 2013. Redogörelsen följer i stort de olika rådskonstellationerna.

De frågor som berör justitieutskottet finns främst i del 5 om rättsliga och inrikes frågor (RIF) under avsnitt 23 som handlar om polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete. I detta avsnitt redogör regeringen bl.a. för EU:s arbete mot organiserad brottslighet, it-brottslighet, terrorism, penningtvätt, människohandel och narkotika. Regeringen framhåller att EU:s åtgärder för att förebygga och bekämpa brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivs på ett effektivt sätt. Sverige bevakar därtill att samtliga åtgärder är förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respekterar den personliga integriteten.

Inom området organiserad brottslighet arbetar EU utifrån en särskild policycykel för arbetet mot allvarlig organiserad brottslighet, vilken utgår från EU:s inre säkerhetsstrategi. Inom ramen för policycykeln antas prioriteringar som sedan bryts ned till ett antal operativa projekt med tematiskt fokus. En aktiv uppföljning har gjorts av den nuvarande policycykeln som avslutas vid årsskiftet 2013/2014. Under 2013 antog rådet prioriteringarna för perioden 2014–2017 som har tagits fram på förslag av den ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten (COSI) och utifrån Europols hotbedömning. Prioriteringarna fokuserar på åtgärder som syftar till att försvaga kriminella brottsyndikat som ägnar sig åt bl.a. människohandel, illegal invandring, punktskattebedrägerier, egendomsbrott och it-brottslighet som påverkar viktig infrastruktur och viktiga informationssystem inom EU. Andra prioriteringar syftar bl.a. till att minska risken för medborgarna att utsättas för skjutvapen samt att minska produktionen av och handeln med syntetisk narkotika, kokain och heroin.

Ett europeiskt it-brottscenter inrättades vid Europol den 1 januari 2013. Centret ska stödja medlemsstaterna i deras brottsutredningar och bidra till kapacitetsuppbyggnad bl.a. genom expertkunskap och utbildning. Ett stärkt samarbete med den privata sektorn på detta område är också under utveckling. Uppbyggnaden av centrets fulla kapacitet väntas pågå ytterligare några år. Sverige stödjer etablerandet av it-brottscentret och anser att en kraftsamling på EU-nivå är motiverad med tanke på de särskilda utmaningar som it-brott innebär för polisen.

En ny EU-strategi mot narkotika för perioden 2013–2020 antogs i december 2012. I juni 2013 antogs kommissionens förslag till handlingsplan mot narkotika för den första halvan av perioden, åren 2013–2016. Arbetet med att genomföra handlingsplanen inleddes under hösten.

Kommissionen presenterade i september 2013 ett lagstiftningspaket som ska stärka EU:s förmåga att hantera problemen med psykoaktiva ämnen som används som alternativ till olaglig narkotika.

I skrivelsen redogör regeringen för EU:s arbete med att förebygga och bekämpa terrorism. Ett viktigt instrument i detta sammanhang är behandling av flygpassageraruppgifter, s.k. PNR-uppgifter. Under året avslutade kommissionen förhandlingarna med Kanada om ett avtal mellan EU och Kanada om behandling och överföring av PNR-uppgifter. Förhandlingar om ett liknande avtal med Ryssland har inletts. Kommissionen planerar vidare att ta fram ett förslag till standardavtal som ska användas vid framtida förhandlingar med tredjeländer som vill ingå PNR-avtal med EU. Regeringen uppger att Sverige i avtalsförhandlingarna har bevakat frågan om balansen mellan å ena sidan behovet av att bekämpa brott och å andra sidan skyddet av den enskildes integritet. Vad gäller förhandlingarna om förslaget till direktiv om behandling av PNR-uppgifter inom EU har Europaparlamentet ännu inte tagit slutlig ställning till det kompromissförslag som rådet antog 2012.

Det pågår ett arbete med att utveckla förmågan att förebygga, upptäcka och hantera terroristattacker med kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen.

Kommissionen meddelade under 2013 att den för närvarande inte anser att det finns behov av att lägga fram förslag till en ram för administrativa åtgärder för att förebygga och bekämpa terrorism.

Rådet har under 2013 diskuterat problematiken med personer som reser till konfliktområden för att delta i olagliga våldshandlingar eller få träning i strid. Rådet har även antagit slutsatser om att uppdatera EU:s strategi för att motverka radikaliserings och rekrytering till terrorism.

Under rubriken Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott redogör regeringen bl.a. för genomförandet av det s.k. Prümrådsbeslutet. Av redogörelsen framgår bl.a. att Sveriges uppkoppling mot andra medlemsstaters fordonsregister har genomförts och att Sverige har godkänts för det automatiserade utbytet av dna-uppgifter. Under 2014 väntas Sverige godkännas för utbyte av fingeravtrycksuppgifter. Sverige har under året börjat koppla upp sig mot ett antal medlemsstaters kriminalregister.

Vidare redogör regeringen för de pågående förhandlingarna med USA om ett dataskyddsavtal och det fortsatta arbetet med ett effektiviserat informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter.

Under året började ett radsbeslut gälla som ger nationella brottsbekämpande myndigheter och Europol åtkomst till informationssystemet för viseringar (VIS) för att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott.

När det gäller Schengensamarbetet och övervakningen av de yttre gränserna framgår det att det s.k. lagstiftningspaketet om förvaltning av Schengensamarbetet har antagits. Den nya utvärderingsmekanismen för att kontrollera att medlemsstaterna tillämpar regelverket på ett korrekt sätt ska börja tillämpas fr.o.m. den 27 november 2014.

I december trädde det europeiska gränsövervakningssystemet Eurosur i kraft. Eurosur ska bidra till att upptäcka, förhindra och bekämpa olaglig invandring och gränsöverskridande brottslighet och bidra till att säkerställa skydd för och att rädda migranternas liv. För svensk del har det varit viktigt att Eurosur även ska bidra till att rädda migranternas liv. Sverige välkomnar därför att detta syfte nu finns med i förordningen. Regeringen redogör också för EU:s arbete och åtgärder för att undvika framtida tragedier liknande de som inträffade utanför Lampedusa och Malta i oktober 2013.

Vidare redogör regeringen för förhandlingarna om lagstiftningspaketet om smart gränsförvaltning och förslaget till förordning om regler för operativt samarbete vid de yttre sjögränserna. Andra viktiga händelser för Schengensamarbetet är att den andra generationen av Schengens informationssystem (SIS II) sattes i drift och att uppdateringen av den s.k. gränskodexen började gälla.

Regeringen redogör vidare för förhandlingarna om förslaget till direktiv om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området.

I skrivelsen redogör regeringen för kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet som syftar till att stärka skyddet av EU:s finansiella intressen. Förslaget presenterades som ett lagstiftningspaket tillsammans med ett förslag till förordning om Eurojust. Kommissionen tvingades ompröva förslaget om en europeisk åklagarmyndighet eftersom tillräckligt många av medlemsstaternas nationella parlament vid subsidiaritetsprövningen lämnat motiverade yttranden mot förslaget, däribland riksdagen. Kommissionen meddelade en månad senare att man stod fast vid sitt förslag i oförändrat skick. Regeringen anser att Sverige i dagsläget inte bör delta i den föreslagna myndigheten.

Regeringen redogör även för förslaget till dataskyddsdirektiv för det brottsbekämpande området, förslaget till direktiv om frysning och förverkande av utbyte av brott och direktivet om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser. Av skrivelsen framgår också att direktivet om angrepp mot informationssystem antogs under året.

Under året antogs också direktivet om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och rätt att kommunicera vid frihetsberövande.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 13 anförs bl.a. följande. Sverige bör inom EU verka för att stoppa alla former av människohandel. För att uppnå detta bör samarbetet mellan ländernas polis-, tull- och åklagarmyndigheter förstärkas. Vidare bör sambandet mel-

lan prostitution och människohandel tydliggöras. Kravet på dubbel straffbarhet bör tas bort ur den svenska lagstiftningen och regeringen bör inom EU verka för att köp av sexuella tjänster kriminaliseras i fler medlemsstater. Vidare bör Sverige även i fortsättningen vidhålla en restriktiv inställning till narkotika. Snabba och gemensamma profilanalyser av narkotika bör införas för att förhindra att nya syntetiska droger får fäste i Europa. De brottsbekämpande myndigheterna bör få resurser och verktyg för att förbättra sin förmåga att förebygga extremism och terrorism.

Motionärerna anser att det är viktigt att vidmakthålla principen att varje medlemsstat ska ha ansvar för sin egen gränsbevakning. De anför att upprätthållandet av den fria rörligheten för personer är en av de starkaste legitimitetsgrunderna för EU. Ett starkt gränsskydd är en förutsättning för detta, men det får inte innebära att Frontex eller andra EU-organ får avgöra hur medlemsstaterna fördelar sina övervakningsresurser. Det vore inte acceptabelt ur subsidiaritetsynpunkt.

Avslutningsvis anser motionärerna att skyddet av brottsmisstänkta grundläggande rättigheter behöver stärkas. De menar att det är viktigt att Sverige står upp för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet och driver denna fråga i EU.

I kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 15 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att man ska arbeta för lagstadgat skydd mot våld och hets mot hbtq-personer i hela unionen.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 21 och 22 vill motionärerna att regeringen ska utreda och redovisa negativa effekter av Schengensamarbetet och bristande gränsskydd och hur det påverkat Sverige. De anser vidare att gränsskyddet inte fungerar och att Schengensamarbetet därför i sin nuvarande form omedelbart ska avvecklas.

Utskottets ställningstagande

Vid beredningen av de föregående årens skrivelser om verksamheten i EU (senast i 2012/13:JuU7y) anförde utskottet att människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Utskottet vidhåller denna uppfattning och anser att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan.

Beträffande förslaget i motion 2013/14:U11 (S) om att undanta brottet köp av sexuell tjänst från kravet på dubbel straffbarhet konstaterar utskottet, precis som utskottet gjorde i yttrande 2012/13:JuU7y s. 5, att det är en

fråga som avgörs på nationell nivå. Utskottet vill samtidigt uppmärksamma att Sverige arbetar aktivt för att informera andra länder om de goda erfarenheterna av den svenska sexköpslagstiftningen.

När det gäller de brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte på unionsnivå delar utskottet uppfattningen att det är viktigt att det finns ett fungerande och rättssäkert internationellt regelverk som värnar den enskildes integritet. Det är också viktigt att reglerna är förenliga med principerna om proportionalitet och subsidiaritet.

Det är viktigt att Sverige står upp för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet och driver dessa frågor i EU.

Utskottet noterar att flera av de prioriteringar som görs inom ramen för policycykeln mot allvarlig organiserad brottslighet syftar till att minska produktionen av och handeln med syntetisk narkotika, kokain och heroin samt att försvaga kriminella brottsyndikat som ägnar sig åt bl.a. människohandel, smuggling, narkotika och it-brottslighet. Att bekämpa organiserad brottslighet är viktigt, och utskottet ser ett tydligt mervärde i det europeiska samarbetet i dessa frågor.

När det gäller förebyggande och bekämpning av terrorism anser utskottet att det är angeläget att verka för en väl avvägd balans mellan behovet av åtgärder för att kunna bekämpa terrorism på ett effektivt sätt och respekten för de grundläggande rättigheterna, särskilt den personliga integriteten. Utskottet noterar att regeringen bevakar dessa aspekter i EU-arbetet. Utskottet anser vidare att det är viktigt att rekryteringen till extremistiska organisationer motverkas. Utskottet ser positivt på det arbete som pågår på EU-nivå vad gäller att förebygga terrorism, motverka dess grunder och att hjälpa dem som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer.

Utskottet anser att det är viktigt att värna den fria rörligheten för personer och möjligheten att förflytta sig inom unionen utan inre gränskontroller. Schengensamarbetet är nödvändigt för att garantera den fria rörligheten inom EU. Även om samarbetet behöver förbättras i vissa delar ifrågasätter utskottet inte Schengensamarbetet som sådant. Utskottet noterar antagandet av lagstiftningspaketet om förvaltning av Schengensamarbetet och att den nya utvärderingsmekanismen kommer att börja tillämpas under 2014, vilket bör leda till ett bättre fungerande Schengensamarbete. Flera åtgärder för att stärka gränsskyddet har därtill vidtagits för att komma till rätta med de brister som har uppmärksammats. Ett väl fungerande Schengensamarbete kräver att medlemsstaterna har förtroende för varandras gränskontroller. Ett starkt och väl fungerande yttre gränsskydd är en förutsättning för detta, men precis som anförs i motionerna är det viktigt att upprätthålla principen att varje medlemsstat ska ha ansvar för sin egen gränsbevakning.

Frontex uppdrag och befogenheter har förtydligats och förstärkts under senare år. I december 2011 trädde den nya Frontexförordningen i kraft och under 2013 trädde Eurosur i kraft. Därtill har förhandlingarna om nya riktlinjer för sjögränsoperationer som samordnas av Frontex nått sitt slutskede.

Utskottet anser att det är av stor betydelse att de medlemsstater som deltar i Frontex sjöoperationer har gemensamma regler för hur sjöräddning och landsättning ska ske. Det är viktigt att de gemensamma operationerna bedrivs effektivt och med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna. Särskilt viktig är uppgiften att rädda liv och säkerställandet av att ingen migrant överlämnas till annan stats myndigheter i strid med grundläggande rättigheter.

När det gäller begäran i motion 2013/14:U13 (MP) yrkande 15 om att regeringen ska arbeta för lagstadgat skydd mot våld och hets för hbtq-personer i hela unionen anför utskottet följande. Alla människor ska vara lika inför lagen, det är en viktig och grundläggande princip i ett demokratiskt och rättssäkert samhälle. Ingen människa ska behöva utstå diskriminering eller ha sämre rättigheter än andra medborgare på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet. Dessa principer är emellertid redan i dag en del av unionsrätten genom EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, som är fogad till fördragen. Artikel 20 i stadgan fastslår principen om alla människors likhet inför lagen och artikel 21 innebär ett förbud mot diskriminering bl.a. på grund av sexuell läggning. Utskottet anser att det är en självklarhet att dessa grundläggande rättigheter respekteras vid all tillämpning av EU-rätten på såväl europeisk som nationell nivå.

Vad gäller kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet vidhåller utskottet sin uppfattning att förslaget är alltför långtgående och i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen (se utlåtande 2013/14:JuU13).

Utskottet konstaterar att regeringen sedan länge driver frågan om att stärka misstänkta och tilltalades processuella rättigheter. Bland annat var det en högprioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla vikten av att det fleråriga arbetsprogrammet för rättsliga frågor som ska ta vid efter Stockholmsprogrammet fokuserar på att se till att den lagstiftning som redan finns genomförs och tillämpas korrekt, följs upp och utvärderas samt vid behov konsolideras.

Utskottet noterar också att många EU-dokument inte hunnit översättas innan de behandlas i riksdagen, vilket kan vara problematiskt.

Utskottet, som avstyrker motionsyrkandena, har i övrigt ingenting att anföra i fråga om regeringens skrivelse.

Stockholm den 10 april 2014

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Anti Avsan (M), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Caroline Szyber (KD), Richard Jomshof (SD), Ann-Britt Åsebol (M), Pia Hallström (M), Agneta Börjesson (MP), Marianne Berg (V) och Jan Ertsborn (FP).

Avvikande meningar

1. Människohandel, prostitution och narkotika (S, MP, V)

Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Agneta Börjesson (MP) och Marianne Berg (V) anför:

Vi vill att EU ska agera kraftfullt för att sätta stopp för alla former av människohandel. Vi vill därför se ett förstärkt samarbete mellan polis, tull och åklagare i EU.

En viktig grund för att bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Sambandet mellan människohandel och prostitution måste därför tydliggöras och erkännas. Vi anser att regeringen bör lyfta fram den svenska sexköpslagen som ett föredöme när det gäller att minska prostitution och att komma åt människohandel för sexuella ändamål. Vidare föreslår vi att kravet på dubbel straffbarhet för sexköp tas bort i svensk lagstiftning så att sexköp i ett annat land ska kunna lagföras i Sverige även om det inte är kriminaliserat i det andra landet.

Internationellt samarbete är helt avgörande för en framgångsrik narkotikapolitik. Det är därför viktigt att samordna våra insatser inom EU och även samarbetet med länder utanför EU. Det är särskilt viktigt att vi vidhåller vår restriktiva inställning till narkotika i Europasamarbetet och håller emot när starka krafter i många länder verkar för att legalisera olika former av narkotika. Vi vill också införa snabba och gemensamma profilanalyser av narkotika för att förhindra att nya syntetiska droger får fäste i Europa.

Det finns i dag en utbredd intolerans mot hbtq-personer, vilket bl.a. syns tydligt när Pridefestivaler i flera länder förbjuds eller ställs in. Intoleranta attityder som antifeminism, homofobi och rasism hänger ihop och vi ser med stor oro på spridningen av dessa.

Det ovan anförda innebär att vi anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U11 (S) yrkande 13 och motion 2013/14:U13 (MP) yrkande 15.

2. Schengensamarbetet (SD)

Richard Jomshof (SD) anför:

Sverigedemokraterna menar att regeringen bör utreda och beskriva de negativa effekter som Schengensamarbetet haft för Sverige och övriga medlemsländer. Detta är viktigt då det rör negativa effekter som får anses vara så allvarliga att både det nuvarande Schengenavtalet och kommissionens arbete inte kan anses vara annat än ett misslyckande.

I och med Sveriges fulla deltagande i Schengensamarbetet har resor mellan Sverige och andra medlemsstater blivit närmast att betrakta som inrikesresor. Detta betyder att när någon eller några forcerat en svag punkt vid Schengens yttre gränser är man mer eller mindre fri att resa som man vill in i Sverige. Samarbetet kräver därför ett fullgott gränsskydd längs hela det geografiska område Schengen utgör, ett område som i dag har över 42 000 km externa sjögränser och 9 000 km externa landgränser.

Kommissionen och Schengensamarbetet har dessvärre misslyckats i att upprätthålla ett fullgott gränsskydd, och detta har fått katastrofala följder för Sverige liksom för många andra medlemsstater.

Vår egen regering har tidigare erkänt att den organiserade brottsligheten har brett ut sig i Sverige just till följd av Schengens svaga gränser (se prop. 2011/12:63 s. 12). Vi har fått en anstormning av illegala invandrare eller ”papperslösa”, som vissa envisas med att kalla dem. Illegala invandrare som bidrar till en svart ekonomi genom svartarbete och därmed också utsätter hederliga medborgare och företag för en orättvis lönekonkurrens. Vi har fått ett sådant stort inflöde av utländskt tiggeri till Sverige att det numera sitter en tiggare från övriga Europa i nästan vartenda gathörn till följd av den fria rörligheten.

Även vapen och narkotika från tredjeland finner sin slutdestination här. Många av de gangsteruppgifter med skjutvapen som det skrivits om i medierna på senare år, möjliggörs av just alla illegala vapen som smugglats hit. På Tullverket uppger man att majoriteten av dessa skjutvapen kommer ifrån länder i Östeuropa utanför EU. Vidare är det nog allmänt känt att narkotika som heroin och kokain inte härrör från kokabuskar eller opiumvallmo odlad i Europa. Mycket av narkotikan i Sverige tillverkas i områden som Afghanistan och Sydamerika och förs in samma vägar som illegala invandrare – dvs. där Europas gränsskydd för tillfället är svagast.

Jag anser att regeringen bör erkänna Schengensamarbetets misslyckande med att upprätthålla ett fullgott gränsskydd och redovisa hur detta misslyckade gränsskydd har drabbat Sverige i form av illegala invandrare, organiserad brottslighet, vapen och narkotika. Slutligen anser jag att Schengensamarbetet i dess nuvarande form omedelbart bör avvecklas eftersom gränsskyddet i dag inte fungerar.

Det ovan anförda innebär att jag anser att utskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkandena 21 och 22.

BILAGA 5

Civilutskottets yttrande 2013/14:CU3y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att ge bl.a. civilutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och följdmotioner i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Civilutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör civilutskottets beredningsområde samt över motion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkandena 3 och 17 (i denna del).

Civilutskottet anser inte att det finns någon anledning att ställa sig bakom de initiativ som efterfrågas i motionen. Motionsförslagen bör därför avstyrkas.

I yttrandet finns en avvikande mening.

Utskottets överväganden

Inledning

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. Civilutskottets beredningsområde berörs bl.a. av avsnitten Civilrättsligt samarbete (s. 122–126) och Jämställdhet och arbetet mot diskriminering (s. 161–162).

Makars och partners förmögenhetsförhållanden

Skrivelsen

I avsnittet Civilrättsligt samarbete (s. 122 f.) redogör regeringen bl.a. för att kommissionen i mars 2011 presenterade två förslag till förordningar på familjerättens område (se 2010/11:FPM101 och 2010/11:FPM102). Det är fråga om ett förslag till en förordning om makars förmögenhetsförhållanden och ett förslag till en förordning om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap (KOM(2011) 126 och KOM(2011) 127). Förslagen innehåller regler om behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i frågor om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden. I praktiken rör det främst frågor om bodelning och andra slags ekonomiska uppgörelser mellan makar eller registrerade partner i samband med laglig separation eller dödsfall. Regleringen omfattar även den löpande förvaltningen av makars respektive registrerade partners egendom, såsom bodelning under bestående äktenskap eller partnerskap. Förslagen syftar till att skapa rättslig klarhet för internationella par och förenkla hanteringen av främst bodelningsärenden oavsett var i Europa egendomen finns.

Regeringens bedömning är att det finns ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap och har därför välkomnat att förslagen har lagts fram.

Under året har förhandlingar förts i rådsarbetsgruppen. I april hölls en överläggning med civilutskottet och i november informerades civilutskottet om läget i förhandlingarna.

Motionen

I motion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) föreslås i yrkande 3 ett tillkännagivande om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Motionärerna är positiva till förordningsförslagen och de delar regeringens bedöm-

ning att det finns ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Enligt motionärerna måste dock unionen, om den på allvar ska leva upp till sina mål om fri rörlighet, gå ett steg längre och kraftigt förstärka samkönade pars rättigheter på detta område.

Utskottets ställningstagande

Inom Europeiska unionen förs förhandlingar om kommissionens förslag till förordningar om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Som ett led i detta hade utskottet den 16 april 2013 en överläggning med företrädare för regeringen. Regeringen presenterade då den svenska ståndpunkten vid förhandlingarna. Enligt regeringens bedömning finns det ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Det är fråga om regler som kommer att vara av märkbar nytta för den enskilda medborgaren. Regeringen har därför välkomnat att förslagen till EU-instrument har lagts fram. I förhandlingsarbetet verkar regeringen för lösningar som motsvarar de behov som finns och som leder till att syftet med förslagen uppnås, dvs. att skapa en klar och tydlig EU-rättslig ram som gör det möjligt att fastställa behörig domstol och tillämplig lag i mål om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden och att underlätta rörligheten för domar och handlingar mellan medlemsstaterna. Regeringen verkar också för att det ska finnas en möjlighet att under vissa förutsättningar undvika tillämpningen av utländsk lag till förmån för vissa bestämmelser i äktenskapsbalken till skydd för den svagare parten. I förhandlingsarbetet bevakar regeringen också nordiska intressen. Det är vidare av stor vikt för regeringen att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis bevakar regeringen att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Av samma skäl är det en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot.

Utskottet gav enhälligt sitt stöd till regeringens ståndpunkt vid överläggningen (prot. 2013-04-16 § 3). Utskottet anser att det är viktigt att regeringen inom EU arbetar för att samkönade pars rättigheter på det aktuella området stärks. Som framgår av regeringens ståndpunkt är det av stor vikt för regeringen att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis bevakar regeringen att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Av samma skäl är det en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot.

Regeringen informerade i november 2013 civilutskottet om läget i förhandlingarna.

Utskottet ser inte något behov av ett tillkännagivande i frågan. Utskottet anser därför att motionsförslaget bör avstyrkas.

Kvotering i bolagsstyrelser

Skrivelsen

I avsnittet Jämställdhet och arbetet mot diskriminering (s. 161 f.) redogör regeringen för hur kommissionen i november 2012 beslutade om ett förslag till ett direktiv om en förbättrad könsbalans i börsbolagens styrelser (KOM (2012) 614). Förslaget innebär att styrelserna för börsbolag med mer än 250 anställda och en årlig omsättning på minst 50 miljoner euro senast 2020 ska bestå av 40 procent av vardera könet. Offentligt ägda företag ska uppnå målet senast 2018. Förslaget har bl.a. föregåtts av en öppen konsultation om möjliga åtgärder på EU-nivå. Som ett inspel i den processen diskuterade jämställdhetsministrarna i rådet frågan i februari 2012. Den svenska jämställdhetsministerns inlägg i debatten behandlades i EU-nämnden i februari, efter samråd med civilutskottet. Ämnet var också uppe för debatt i Epscorådet i december och behandlades dessförinnan i EU-nämnden i november.

Motionen

I motion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) finns i yrkande 17 (i denna del) en begäran om ett tillkännagivande om jämställdheten i Europa. För att främja en ökad jämställdhet i Europa krävs ett antal åtgärder. Motionärerna framhåller att en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser inte löser problemet med bristen på jämställdhet i samhället, men att det ändå är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett samhälle där kvinnorna har halva makten och hela lönen. Enligt motionärerna måste även regeringen börja arbeta för detta inom EU.

Utskottets ställningstagande

Kommissionens förslag till ett direktiv om könskvotering i bolagsstyrelser var i december 2012 föremål för subsidiaritetsprövning i utskottet. I enlighet med utskottets förslag ansåg riksdagen att direktivförslaget strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2012/13:CU14). I det motiverade yttrandet anförde riksdagen att det är viktigt att könsfördelningen blir avsevärt jämnare när det gäller deltagandet i ekonomiskt beslutsfattande. Riksdagen ansåg också att det är positivt med initiativ på ett så viktigt område. Det aktuella förslaget framstår emellertid inte som anpassat till att aktieägarna i många EU-länder har stort inflytande över bolagsstyrningen.

I Sverige utses styrelsen av ägarna på bolagsstämman. Styrelseuppdraget bygger på ett förtroende och är inte en anställning i arbetsrättslig mening. Ägarna har den yttersta makten i bolaget och kan när som helst avsätta styrelsen. Kommissionens förslag innebär i praktiken att styrelseledamöter utses utifrån ett arbetsrättsligt synsätt som inte går att kombinera med den svenska ordningen. De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter bör enligt riksdagen förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Det bedöms att det finns förutsättningar för att arbeta vidare nationellt med olika åtgärder för att stärka jämställdheten inom näringslivet. Riksdagen ansåg inte att det finns tillräckliga skäl att införa könskvotering på EU-nivå. Varje EU-land bör självt få bestämma reglerna för hur ägarna i ett företag utser styrelseledamöter. Därför ansåg riksdagen att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen, enligt vilken besluten fattas på den effektivaste nivån så nära medborgarna som möjligt.

Vid Epscorådets möte i juni 2013 lämnade det irländska ordförandeskapet en lägesrapport. Sverige och ett antal andra medlemsstater gjorde då ett skriftligt uttalande till protokollet om att förslaget strider mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Tillsammans utgjorde dessa medlemsstater en blockerande minoritet mot förslaget. I juli presenterade det irländska ordförandeskapet ett kompromissförslag, som dock inte innehåller några större ändringar och som hittills, såvitt känt, inte lett till att några medlemsstater har ändrat inställning till direktivet som sådant.

Regeringen informerade i september 2013 civilutskottet om läget i förhandlingarna.

Den 20 november 2013 ställde sig Europaparlamentet bakom kommissionens förslag.

Utskottet har inte någon annan uppfattning än den som riksdagen gav uttryck för i det motiverade yttrandet. Mot bakgrund av detta ser utskottet inte någon anledning att ställa sig bakom det initiativ som efterfrågas i motionen. Utskottet anser därför att motionsförslaget i den nu aktuella delen bör avstyrkas.

Stockholm den 10 april 2014

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Marta Obminska (M), Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Roland Utbult (KD), Markus Wiechel (SD), Marianne Berg (V), Thomas Finnborg (M), Lars Eriksson (S), Elin Lundgren (S), Agneta Börjesson (MP) och Helén Andersson (C).

Avvikande mening

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (S, MP, V)

Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Marianne Berg (V), Lars Eriksson (S), Elin Lundgren (S) och Agneta Börjesson (MP) anför:

Vi börjar med frågan om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Ett enhälligt utskott gav sitt stöd till den svenska ståndpunkten vid överläggningen den 16 april 2013 om de två förordningarna. Enligt vår mening är det positivt att den svenska ståndpunkten innebär att det är av stor vikt att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis kommer regeringen att bevaka att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Det är också positivt att det enligt regeringen är en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot. Vi menar att de föreslagna förordningarna utgör ett första steg mot att inom unionen erkänna samtliga registrerade partnerskap och äktenskap. Framför allt samkönade par får sin rätt till fri rörlighet kraftigt inskränkt eftersom många medlemsstater inte erkänner deras civilstånd. Vi anser att om unionen på allvar ska leva upp till sina mål om fri rörlighet måste samkönade pars rätt på detta område kraftigt förstärkas. Regeringen måste vara pådrivande inom unionen i denna fråga.

Vi övergår nu till frågan om kvotering i bolagsstyrelser. Enligt vår uppfattning måste man sträva efter en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. Att främja ökad jämställdhet i Europa handlar om att använda ett helt batteri av åtgärder. Jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser löser inte problemet med bristen på jämställdhet i samhället, men är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett samhälle där kvinnor har halva makten och hela lönen. Det måste nu även regeringen börja arbeta för inom EU.

Med det anförda anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14: U11 yrkandena 3 och 17 (i denna del).

BILAGA 6

Försvarsutskottets yttrande 2013/14:FöU1y

Verksamheten i EU under 2013

Till utrikesutskottet

Den 20 mars 2014 beslutade utrikesutskottet att bereda bl.a. försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och eventuella följdmotioner i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Utskottet begränsar sitt yttrande till att gälla vissa avsnitt i skrivelsen samt två motionsyrkanden som rör nationella säkerhetsintressen och försvarsindustrifrågor och försvarsmaterielmarknaden inom EU.

I yttrandet finns det en avvikande mening (S).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i EU under 2013. Skrivelsen tar upp beslut och händelser fördelade på Europeiska rådets olika sammansättningar. Bland annat behandlas kärnsäkerhet och strålskydd (avsnitt 11), sprängämnesprekursorer (avsnitt 23.1.5), civilskydd (avsnitt 27), nät- och informationssäkerhet (avsnitt 43.3) och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (avsnitt 12.1).

Regeringen konstaterar i sin skrivelse att Europeiska rådets sista möte under 2013 hölls den 19–20 december och redovisar bl.a. att Europeiska rådet då uttryckte stöd för de förmågeprojekt som genomförs inom EU i samarbete med den europeiska försvarsbyrån (EDA) såsom lufttankning, fjärrstyrda flygfarkoster, satellitkommunikationssystem och cyberförmågor. Regeringen framhåller även att Europeiska rådet betonade att en konkurrenskraftig och innovativ europeisk försvarsindustri är avgörande för att behålla Europas militära förmåga. Betoningen vid mötet i december lades vid öppenhet, transparens och likabehandling av samtliga europeiska leverantörer liksom vikten av små och medelstora företag framhölls. Regeringen beskriver hur alla medlemsstater uppmanades att fortsätta investera i forskning och teknisk utveckling för att kunna behålla expertis på området och bidra till innovation och konkurrenskraft (avsnitt 12.1).

Av skrivelsen framgår att Europeiska rådet under 2013 diskuterade industripolitik vid tre tillfällen: i maj, oktober och december. Vid decembermötet antogs även rådsslutsatser med syftet att förbereda ett inspel till Europeiska rådets diskussion om industripolitik i februari 2014. Regeringen skriver att kommissionen har tagit fram eller aviserat fler sektorsmeddelanden och tillsatt högnivågrupper för bl.a. försvarsindustrin. I det avseendet hänvisar regeringen till faktagruppmemorier 2011/12:FPM179 (avsnitt 37.1).

Motionerna

I motion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) framhålls i yrkande 23 att Sverige ska ta aktiv del i att stärka Europas försvarsindustri genom att stödja en medverkan i ett industriellt samarbete som också gynnar svenskt försvar och svensk säkerhet. Motionärerna anser också att Sverige ska delta i genomförandet av direktiven om bl.a. offentlig upphandling inom EU. Svensk försvarsindustri kan enligt motionärerna ha mycket att vinna på ett öppet upphandlingsförfarande i samtliga medlemsländer, varför de framhåller att svensk försvarsindustri riskerar att drabbas hårt om tillämpningen av bestämmelserna skiljer sig åt mellan länderna. I motionen understryks att försvarsmaterielmarknaden i grunden är politisk och att handel

med försvarsmateriel utgör en del av ländernas säkerhets-, försvars-, utrikes- och näringspolitik. Sverige saknar däremot fortfarande en försvarsindustriell strategi.

Sveriges hållning när det gäller försvarsmaterielsamarbetet inom EU och strategin för en gemensam försvarsmarknad måste enligt motionärerna ta hänsyn till kärnfrågan om försvarets behov av inhemsk materielförsörjning i ett skarpare läge och den svenska försvarsindustrins överlevnad. Utan ett intimt samarbete mellan statsmakten och Försvarsmakten kommer Sverige långsiktigt att förlora kompetens, arbetstillfällen och försvarsförmåga. I motionen framhålls att utskottet vid ett flertal tillfällen har uttalat sig om vikten av att regeringen säkerställer svenska säkerhetsintressen och värnar den svenska försvarsindustrins ställning i Europa. I den sjupartiuppställning som ingicks i utskottet underströks regeringens ansvar för att definiera de nationella säkerhetsintressen som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling samt för att inleda ett strategiskt utvecklingsarbete tillsammans med försvarsindustrin för att säkerställa utvecklingen av sådan försvarsmateriel som kan kopplas till dessa säkerhetsintressen. I överenskommelsen ingick också att regeringen löpande skulle informera riksdagen om arbetet. Motionärerna menar därför att regeringen måste vidta mer aktiva och kraftfulla åtgärder för att leva upp till intentionerna i uppställningen.

I motion 2013/14:12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) framhåller motionärerna att Sverige bör motverka en inriktning mot en sammanvävd militär organisation inom EU. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det enligt motionärerna ske på mellanstatlig basis. I yrkande 11 framhåller motionärerna att det för det svenska försvarets framtida utveckling, är nödvändigt att ha tillgång till en tekniskt väl utvecklad försvarsindustri med bred kompetens. Den svenska myndighet som upphandlar försvarsmateriel bör därför använda undantagsregeln i 346 § i EUF-fördraget på liknande sätt som andra medlemsländer med egen försvarsindustri. Motionärerna menar att regeringen bör hävda en linje som garanterar hänsyn till ett medlemslands säkerhetsintressen. Detta anser motionärerna vara nödvändigt för att kunna garantera och trygga Försvarsmaktens materielförsörjning.

Bakgrund och tidigare beredning

Utskottet har behandlat frågor om väsentliga säkerhetsintressen och en svensk försvarsindustristrategi tidigare. I utskottets yttrande över regeringens förslag till genomförande av försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet (ytr. 2010/11:FöU2y) anfördes att en konkurrenskraftig industri behöver en väl fungerande marknad även på det försvarsindustriella området. Utskottet bedömde att direktivet och lagförslagen främjar utvecklingen mot en mer öppen och fri försvarsmaterielmarknad inom EU och välkomnade därmed initiativet. Sverige har, framhöll utskottet, i förhållande till landets storlek och försvar fortfarande en omfattande och framstående för-

svarsindustri vars omsättning i huvudsak är exportrelaterad. En öppnare och mer transparent marknad med lika, rättvisa och sunda konkurrensvillkor såg utskottet därför som en fördel.

I betänkandet Vissa frågor om Försvarsmaktens materielförsörjning (2011/12:FöU3) behandlade utskottet bl.a. motioner om försvarsindustristategier och säkerställande av nationella säkerhetsintressen vid försvarsupphandlingar. Utskottet framhöll att en effektiv materielförsörjning är en viktig faktor för den nationella säkerheten. Det är, anförde utskottet vidare, Försvarsmaktens operativa behov som ska styra anskaffningen av materiel. För att kunna möta snabbt uppkomna behov ansågs det viktigt att såväl ledtider som ekonomiska bindningar i materielförsörjningen reduceras för att tillgodose insatsorganisationens behov. Samtidigt framhöll utskottet att det finns goda skäl att även fortsättningsvis kunna tillvarata väsentliga nationella säkerhetsintressen vid upphandling inom försvars- och säkerhetsområdet. Utskottet förutsatte att regeringen noga följer rättsutvecklingen inom EU och informerar om denna, för att upphandlande myndigheter ska kunna göra korrekta bedömningar av när det finns väsentliga svenska säkerhetsintressen och därmed kunna tillämpa regeln om riktade upphandlingar. Utskottet underströk vikten av att regeringen säkerställer det svenska säkerhetsintresset och att det är angeläget att detta arbete nu kommer till stånd. Utskottet förutsatte att ett långsiktigt utvecklingsarbete inleds. Regeringens ansvar på denna punkt underströks och regeringen ska löpande informera och redovisa arbetet för riksdagen, anförde utskottet. Beträffande motioner från Socialdemokraterna konstaterade ett i denna del enigt utskott att intentionerna i dessa delvis var tillgodosedda mot bakgrund av vad som anförts och därför inte behövde bifallas.

Försvarets materielverk fick i uppdrag av regeringen att redovisa hur försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet (2009/81/EG) har införlivats och, i förekommande fall, tillämpats i tio länder. I uppdraget ingick även att beskriva hur länderna bedömde behovet av att åberopa väsentliga säkerhetsintressen som motiv till undantag från upphandlingsdirektivet (artikel 346 i EUF-föredraget). Av Försvarets materielverks redovisning från den 11 juni 2013 (Fö2013/282SSP) framgick att det återstår arbete med utformningen av processer och tillämpning i de flesta medlemsstater och att det därför är för tidigt att säga hur upphandlingsförfaranden kommer att utformas. Endast ett fåtal fall har hunnit prövas i EU-domstolen. Regeringen meddelade därför att den kommer att fortsätta följa frågan.

I budgetpropositionen för 2013 konstaterade regeringen att Försvarsberedningen bl.a. kan överväga möjligheten att vidare definiera nationella intressen. Regeringen framhöll i skrivelse 2012/13:75 att momentet om nationella säkerhetsintressen därmed var slutbehandlat.

I budgetpropositionen 2014 beskrev regeringen att stridsflygsförmågan är av avgörande betydelse för Sveriges försvar och för att Försvarsmakten ska kunna upprätthålla kravställd operativ förmåga. Bibehållandet av stridsflygsförmågan ansågs därför utgöra ett väsentligt säkerhetsintresse för

Sverige. Regeringen framhöll dessutom att uppföljningen av Europeiska rådets diskussion i december 2013 är en viktig fråga tillsammans med den fortsatta processen i fråga om meddelandet Mot en mer konkurrenskraftig och effektiv försvars- och säkerhetssektor i EU (publicerat av kommissionen den 24 juli 2013).

Med anledning av det ovannämnda arbetet hade utskottet den 14 november 2013 en överläggning med försvarsministern om en öppen europeisk försvarsmaterielmarknad med likvärdiga konkurrensvillkor. Försvarsministern redovisade förslag till en svensk ståndpunkt, och ordföranden konstaterade att det fanns en majoritet i utskottet för den ståndpunkt som regeringen hade redovisat, nämligen att Sverige stöder ett förslag som ökar konkurrensen och skapar goda marknadsvillkor, varför Sverige också avsåg att ge sitt stöd till förslag som medförde att resurser utnyttjades effektivt, t.ex. genom tillvaratagande av civil-militära synergier, bl.a. inom forskning. S-, SD- och V-ledamöterna anmälde en avvikande mening. De ansåg att utvecklingen måste ske med hänsyn till att försvaret är en nationell angelägenhet och att det även framöver behöver finnas möjlighet att beakta nationella säkerhetsintressen vid upphandling av försvarsmateriel.

Utskottet har därefter behandlat väsentliga säkerhetsintressen i motionsbetänkande 2013/14:FöU7. Utskottet avslög då motionsyrkanden i dessa frågor och menade att utskottet hade nått en bred samsyn genom det utvecklingsarbete som inlets inom området. I motionsbetänkande 2013/14:FöU9 Vissa frågor om militär verksamhet m.m. behandlade utskottet även försvarsindustrifrågor och redovisade då bedömningen att det inte fanns skäl att bifalla motionsyrkandena eftersom regeringens aktiva politik bidrog till en mer öppen och effektiv försvarsmaterielmarknad.

I proposition Vårändringsbudget för 2014 (prop. 2013/14:99) gör regeringen bedömningen att ubåtsförmågan utgör ett väsentligt säkerhetsintresse för Sverige och att bibehållandet av kompetensbasen är nödvändig för att uthålligt tillförsäkra Försvarsmakten denna förmåga. En ny industriell lösning bedöms vara nödvändig och en konstruktionsöversyn av nästa generations ubåt bör genomföras för att säkerställa svensk ubåtsförmåga (s. 20).

Utskottets ställningstagande

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens stod på Europeiska rådets dagordning i december 2013. Vid mötet betonades bl.a. att en konkurrenskraftig och innovativ europeisk försvarsindustri behövs för att behålla och utveckla Europas försvarsförmåga. Betoning lades vid öppenhet, transparens och likabehandling för samtliga europeiska leverantörer och vikten av små och medelstora företag framhölls.

Utskottet anser att den europeiska försvarsindustriella basen främjas på bästa sätt genom allmänna förutsättningar som bygger på marknadsmässiga principer och på att ha så enkla och likartade förslag som möjligt för berörd industri. Utskottet är därför positivt till regeringens aktiva närings-

politik som bidrar till att skapa förutsättningar för en mer öppen och effektiv försvarsmaterielmarknad i Europa och en kostnadseffektiv materielförsörjning, vilket i förlängningen bidrar till nödvändig förmågeuppbyggnad. Här bör även framhållas att det är Försvarsmaktens operativa behov som ska vara styrande för materielförsörjningen.

I samband med behandlingen av regeringens skrivelse (bet. 2011/12:FöU3) samt motioner om försvarsindustristrategier, nådde utskottet en bred samsyn. Utskottet förutsatte att regeringen definierar de nationella säkerhetsintressen som enligt EU:s regelverk kan motivera avsteg från konkurrensupphandling och inleder ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Utskottet välkomnar regeringens överväganden kring väsentliga säkerhetsintressen och konstaterar att dessa utmynnat i att stridsflygförmågan och ubåtsförmågan förklarats utgöra väsentliga säkerhetsintressen för Sverige. I likhet med regeringen anser utskottet att dessa förmågor är av avgörande betydelse för Sveriges försvar och för att Försvarsmakten ska kunna upprätthålla den operativa förmåga som riksdagen och regeringen har beslutat om. I motionerna 2013/14:11 yrkande 23 och 2013/14:12 yrkande 11 föreslås tillkännagivanden till regeringen i frågor som rör nationella säkerhetsintressen, försvarsindustrifrågor och försvarsmaterielmarknaden inom EU. Utskottet delar inte motionärernas bedömningar. Regeringens vidtagna och aviserade åtgärder ligger enligt utskottet i linje med den överenskommelse som träffades i utskottet våren 2012 (bet. 2011/12:FöU3). Utskottet konstaterar att de åtgärder regeringen vidtagit följer utskottets samsyn (bet. 2012/13:FöU3) och förutsätter att detta arbete fortsätter. Motionsyrkandena avstyrks. Skrivelsen ger inte anledning till någon ytterligare kommentar från utskottets sida.

Stockholm den 10 april 2014

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Cecilia Widegren (M), Hans Wallmark (M), Åsa Lindestam (S), Anders Hansson (M), Allan Widman (FP), Staffan Danielsson (C), Anna-Lena Sörenson (S), Peter Rådberg (MP), Torbjörn Björlund (V), Eva Sonidsson (S), Pyyri Niemi (S), Susanna Haby (M) och Roland Utbult (KD).

Avvikande mening

Säkerhetsintressen och försvarsindustrins ställning (S)

Peter Hultqvist (S), Åsa Lindestam (S), Anna-Lena Sörenson (S), Eva Sonidsson (S) och Pyy Niemi (S) anför:

Vi anser att Sverige ska ta aktiv del i att stärka Europas försvarsindustri genom att uppmuntra och stödja svensk medverkan i industriellt samarbete som också gynnar svenskt försvar och svensk säkerhet. En utveckling mot en mer konkurrensutsatt marknad på försvarsmaterielområdet är i grunden positiv och svensk försvarsindustri kan ha mycket att vinna på ett öppet upphandlingsförfarande i samtliga medlemsländer. Vi vill emellertid varna för en alltför naiv tilltro till marknadskrafterna inom detta område och framhålla att svensk försvarsindustri riskerar att drabbas hårt om tillämpningen av upphandlingsbestämmelserna skiljer sig åt mellan länderna. De stater som inte har någon klar vilja med sin försvarsindustri eller hur man förhåller sig till denna utveckling kommer att få se sin industri försvinna och därmed blir de hänvisade till andra stater även vad gäller den materiel som är mest känslig och hemlig. Sverige saknar fortfarande en försvarsindustriell strategi och skiljer sig i det avseendet från andra stater på motsvarande teknologiska nivå. Sveriges hållning vad gäller försvarsmaterielsamarbetet inom EU och strategin för en gemensam försvarsmarknad måste ta hänsyn till kärnfrågan om försvarets behov av inhemsk materielförsörjning i ett skarpare läge och den svenska försvarsindustrins överlevnad. Här måste en tydlig medvetenhet om den inhemska försvarsindustrins betydelse för Sverige vara vägledande.

Försvarsutskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat sig om vikten av att regeringen säkerställer svenska säkerhetsintressen och värnar den svenska försvarsindustrins ställning i Europa. I den sjupartiuppgörelse som ingicks i utskottet våren 2012 underströks regeringens ansvar för att definiera de nationella säkerhetsintressen som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling samt för att inleda ett strategiskt utvecklingsarbete tillsammans med försvarsindustrin för att säkerställa utveckling av sådan försvarsmateriel som kan kopplas till dessa säkerhetsintressen. I överenskommelsen ingick också att regeringen löpande skulle informera riksdagen om arbetet. Vi anser att regeringen måste vidta mer aktiva och kraftfulla åtgärder för att leva upp till intentionerna i uppgörelsen. Med bifall till motion 2013/14:U11 yrkande 23 och avslag på motion 2013/14U12 yrkande 11 bör riksdagen som sin mening ge regeringen detta till känna.

BILAGA 7

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2013/14:SfU4y

Verksamheten i EU under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att bereda ett antal utskott tillfälle att yttra sig över skrivelse 2013/14:115 Årsboken om EU – Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 samt motioner i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Socialförsäkringsutskottet yttrar sig över de delar i skrivelsen som rör frågor om asyl, migration och visering, och över motionerna 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkandena 10–12 och 14 och 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 23 och 24.

Socialförsäkringsutskottet redovisar i detta yttrande sina överväganden och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionerna i fråga.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD) och ett särskilt yttrande (S).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

När det gäller den övergripande utvecklingen i EU framhålls det i skrivelsen att utvecklingen i södra grannskapet var fortsatt omvälvande under 2013. EU fortsatte att verka för främjandet av tillväxt, fler jobb och andra åtgärder mot fattigdomen som i sig utgör förutsättningar för att revolutionerna och reformprocesserna i regionen ska leda till mer demokrati. Särskilt inbördeskriget i Syrien stod högt på den utrikespolitiska dagordningen. Den eskalerande konflikten i landet fortsatte att innebära enorma lidanden för civilbefolkningen. Situationen i Syrien fortsatte också att sätta asylsystemen i EU under press. De asylsökande sökte sig främst till Sverige och Tyskland. Samtidigt befann sig de flesta flyktingar som lämnat Syrien i grannländerna, för vilka konflikten inneburit stora påfrestningar. Situationen i Medelhavsområdet tydliggjorde återigen vikten av ett nära samarbete med transit- och ursprungsländerna inom ramen för EU:s globala strategi för migration och rörlighet, liksom vikten av att fler medlemsstater hjälps åt att ge skydd till flyktingar genom vidarebosättningsprogram.

Efter de allvarliga olyckorna utanför Lampedusa och Malta i oktober 2013, där hundratals migranter omkom på resan till Europa, enades EU på rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) den 7–8 oktober 2013 om att sådana tragiska händelser var en EU-angelägenhet som krävde gemensamma ansträngningar. Efter rådsmötet sammankallade kommissionen medlemsstaterna till en särskild arbetsgrupp för att diskutera möjliga åtgärder. Vid Europeiska rådets möte den 24–25 oktober 2013 efterfrågades åtgärder för att förhindra förlust av människoliv till havs. Europeiska rådet efterfrågade även åtgärder för att bekämpa människohandel och människosmuggling, en förstärkning av Frontex verksamhet och ett stärkt samarbete med ursprungs- och transitländer. Kommissionen antog den 4 december 2013 ett meddelande som redogör för arbetsgruppens arbete (se faktapromemoria 2013/14:FPM34). Kommissionens meddelande diskuterades av RIF-rådet den 5–6 december 2013 och frågan togs upp som en informationspunkt vid Europeiska rådets möte den 19–20 december 2013. I slutsatserna av den 20 december välkomnade Europeiska rådet kommissionens meddelande och uppmanade berörda aktörer att anstränga sig för att genomföra de åtgärder som presenterades i meddelandet.

Vad gäller det gemensamma europeiska asylsystemet antog rådet och Europaparlamentet i juni gemensamt de omarbetade asylprocedur- och mottagandedirektiven och Dublin- och Eurodacförordningarna. Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet antogs 2011. Därmed har samtliga rättsakter som ingår i det europeiska asylsystemet antagits. Syftet med det gemensamma

asylsystemet är bl.a. att uppnå ett mer likvärdigt skydd i hela EU genom att höja nivåerna på mottagandet av asylsökande och ställa högre krav på asyلفörfarandet samt säkerställa ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater.

När det gäller viseringspolitiken antog kommissionen den 24 maj 2011 ett förslag om att ändra i viseringsförordningen så att det under vissa omständigheter, exempelvis vid plötslig och hög inströmning av ogrundade asylansökningar från ett viseringsfritt land, ska vara möjligt att tillfälligt återinföra viseringstvånget, en s.k. suspenderingsmekanism. Dessutom antogs en mekanism för att hantera situationer då det brister i ömsesidigheten när det gäller viseringskraven från ett enskilt tredjeland, en s.k. reciprocitetsmekanism. Förslaget om en suspenderingsmekanism lades fram mot bakgrund av den ökade inströmningen av ogrundade asylansökningar från personer från länderna på västra Balkan efter det att viseringsfrihet hade införts där. Förslaget antogs av Europaparlamentet 2013.

Viseringsförenklingsavtal innebär fördelar för medborgarna i samband med utfärdande av Schengenviseringar (korttidsviseringar) i det land med vilket avtalet ingåtts. Förutom de förenklade rutinerna, bl.a. i form av kortare handläggningstider och lägre krav på dokumentation, är ansökningsavgiften ofta också betydligt lägre. För vissa personkategorier är avgiften helt borttagen. Viseringsförenklingsavtalen är uttryck för en politisk vilja inom EU att öka samarbetet och utbytet mellan EU och tredjeländer.

I rådets förordning (EG) 539/2001 regleras vilka medborgare från ett tredjeland som omfattas respektive inte omfattas av viseringsfrihet vid inresa i Schengenområdet. Förordningen revideras regelbundet.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) anförs att konflikten i Syrien visar på betydelsen av en human flyktingpolitik och fungerande flyktvägar till EU. Motionärerna framhåller att Sverige är en fristad för människor som har lyckats ta sig hit, men för de flesta står EU:s murar i vägen. Regeringen bör därför arbeta för att skapa lagliga vägar till EU för asylsökande (yrkande 10). Ett led i detta är att ge asylsökande möjlighet att söka asyl och asylvisum på EU:s ambassader (yrkande 11). I motionen begärs tillkännagivanden om detta.

I samma motion yrkande 12 framhåller motionärerna att en gemensam flyktingpolitik för hela EU inte får hindra enskilda medlemsstater från att vara öppnare än vad de gemensamma överenskommelserna kräver. Genom att reformera Dublinförordningen så att en asylansökan prövas i det EU-land där den asylsökande söker asyl i stället för, som i dag, i det land som personen först anlände till, kan mänskliga rättigheter inom EU stärkas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Motionärerna framhåller vidare att regeringen bör verka för att regnbågsfamiljer erkänns i hela EU och att ett familjebegrepp som inbegriper även sådana familjer införs i all relevant EU-lagstiftning samt begär ett tillkännagivande härom (yrkande 14).

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) framhåller motionärerna att Dublinförordningen under 2013 tillämpades i endast ca 17 procent av asylärendena trots att 70 procent av alla asylsökande kommit till Sverige landvägen via ett annat land som omfattas av förordningen. Förordningen är enligt motionärerna tydlig med att asylprövningen ska göras i det unionsland som utlänningsen först kom till, och motionärerna anser att regeringen bör se till att Dublinförordningen efterlevs. Detta bör riksdagen som sin mening ger regeringen till känna (yrkande 23).

I samma motion begärs ett tillkännagivande om att Sverige bör verka för att stoppa vidare viseringsavtal med länder som inte uppfyller nödvändiga krav bl.a. när det gäller organiserad brottslighet och ekonomisk standard i landet (yrkande 24).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill poängtera att syftet med det gemensamma asylsystemet bl.a. är att uppnå ett mer likvärdigt skydd i hela EU genom att höja nivåerna på mottagandet av asylsökande och ställa högre krav på asyلفörfarandet samt att säkerställa en ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater. Utskottet anser att just frågan om solidaritet när det gäller exempelvis flyktingmottagandet är särskilt viktig. Alla medlemsstater måste inse att ansvaret är gemensamt och att det inte är rimligt att det åvilar endast ett fåtal medlemsstater att ta emot skyddsbehövande. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att verka för att detta mål uppnås.

Vad gäller frågan om att skapa lagliga vägar till EU för asylsökande respektive att ge personer möjlighet att söka asyl och asylvisum på EU:s ambassader, vill utskottet hänvisa till sitt nyligen behandlade betänkande 2013/14:SfU6. I betänkandet föreslog utskottet att regeringens skrivelse 2013/14:73 Migration och asytpolitik ska läggas till handlingarna och avstyrkte ett flertal motionsyrkanden, däribland ett om asylvisum, Utskottet uttalade att viseringsinstrumentet inte är avsett att ta till vara personers behov av skydd och att utlänningslagens bestämmelser uppfyller Genèvekonventionen fullt ut i fråga om skyldigheten att ge skydd åt personer som riskerar förföljelse i hemlandet. Utskottet pekade även på möjligheten till vidarebosättning och nödvändigheten av att öka det solidariska mottagandet i EU av personer som är i behov av skydd. Utskottet noterade vidare att EU-kommissionen avser att undersöka möjligheterna för skyddad inresa i EU, vilket skulle göra det möjligt att få tillgång till asyلفörfarandet från länder utanför EU utan att behöva genomgå besvärliga resor till Europa.

Utskottet kan nu konstatera att kommissionen i ett meddelande den 11 mars 2014 om ett öppet och säkert EU (KOM(2014) 154) tar upp frågan om lagliga vägar för att söka asyl i EU. Av meddelandet framgår att kommissionen anser att förfaranden för skyddad inresa, dvs. möjlighet att begära internationellt skydd utan att först med fara för livet resa till EU:s gränser, kan komplettera arbetet med vidarebosättning. Arbetet kan inledas med en samordnad hantering av viseringar som beviljas av humanitära skäl och enligt gemensamma riktlinjer. En möjlighet kan enligt kommissionen vara att göra en studie av möjligheterna att gemensamt behandla ansökningar om skydd som lämnas in utanför EU, utan att föregripa den befintliga rätten att söka asyl i EU.

Med hänsyn till vad som nu har anförts föreslår utskottet att utrikesutskottet avstyrker motion 2013/14:U13 (MP) yrkandena 10 och 11.

Inom EU pågår i övrigt ett omfattande arbete med att skapa lagliga vägar in i EU. Regeringen redogör i den nu aktuella skrivelsen för EU:s politik för laglig migration. Bland annat har direktivet om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd antagits. Regeringen har därefter i proposition 2013/14:153 Genomförande av direktivet om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd föreslagit hur direktivet kan genomföras i svensk rätt. Utskottet har i betänkande 2013/14:SfU14 tillstyrkt propositionen.

Principen om första asylland innebär att den som flyr från förföljelse i sitt hemland ska söka skydd i det första säkra land han eller hon kommer till. Enligt Dublinförordningen ligger ansvaret för prövning av en asylansökan hos den medlemsstat där en asylsökande först reste in, dvs. förordningen bygger på principen om första asylland. Varje medlemsstat får pröva en asylansökan som lämnats in av en tredjelandsmedborgare även om de inte har någon skyldighet att göra det enligt förordningen. Vidare får varje medlemsstat, trots att den inte är ansvarig enligt förordningen, av humanitära skäl sammanföra familjemedlemmar och andra släktingar i beroendeställning. Utskottet vill även peka på att Sverige liksom övriga medlemsstater i EU är bundet av folkrättsliga förpliktelser inom såväl internationell flyktingrätt som mänskliga rättigheter i övrigt, och att detta gäller även i förhållande till Dublinförordningen.

En utvärdering av förordningen har visat att systemet är ändamålsenligt när det gäller att avgöra vilken medlemsstat som ska vara ansvarig för prövningen av en asylansökan men att det finns vissa problem i tillämpningen av regelverket. Dublinförordningen har därför nyligen ändrats i vissa delar, dock inte vad gäller principen om första asylland. Däremot har det införts en mekanism för tidig varning, beredskap och krishantering. Mekanismen syftar främst till att hantera situationer då tillämpningen av förordningen skulle kunna äventyras på grund av problem i en medlemsstats asylsystem. Vidare innebär omarbetningen utökade och delvis nya krav på medlemsstaterna, bl.a. när det gäller reglerna om rättsmedel, villkoren för förvar och ensamkommande barn.

Enligt utskottet finns det inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av yrkanden om en reformering av respektive ändrad tillämpning av förordningen. Utskottet föreslår därför att utrikesutskottet avstyrker motionerna 2013/14:U13 (MP) yrkande 12 och 2013/14:U12 (SD) yrkande 23.

När det gäller frågan om att inkludera s.k. regnbågsfamiljer i EU-lagstiftningen konstaterar utskottet att frågan har varit uppe för behandling i utskottet åtskilliga gånger, senast i betänkande 2013/14:SfU6. Utskottet framhöll då att det s.k. rörlighetsdirektivet (2004/38/EG), som har genomförts i svensk rätt, reglerar unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i en annan medlemsstat. Registrerade partner räknas enligt direktivet som familjemedlem. Detta förutsätter dock att den mottagande medlemsstaten behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap. Utskottet beklagade att en registrerad partner enligt direktivet inte generellt likställs med en make och uttalade förståelse för att lagstiftningsarbetet inom EU innebär att medlemsstaterna från tid till annan tvingas till kompromisser. Utskottet, som konstaterade att en registrerad partner till en unionsmedborgare för svenskt vidkommande ska räknas som familjemedlem enligt rörlighetsdirektivet, förutsatte att Sverige även fortsättningsvis verkar för att regelverket fullt ut görs icke-diskriminerande. Därmed avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att hbt-personer som är EU-medborgare ska ha möjlighet att röra sig fritt inom EU. Utskottet vidhåller sin uppfattning i denna fråga och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2013/14:U13 (MP) yrkande 14.

Enligt regeringens skrivelse innebär ett viseringsförenklingsavtal fördelar för medborgarna i det land med vilket avtalet ingåtts vid utfärdande av Schengenviseringar (korttidsviseringar), t.ex. i form av kortare handläggningstider och lägre krav på dokumentation. Avtalen är som nämnts uttryck för en politisk vilja inom EU att öka samarbetet och utbytet mellan EU och tredjeländer. Avtalen, som har ingåtts med ett flertal länder utanför EU/EES, är knutna till dessa länders beredskap att återta sina medborgare och ingå återtagandeavtal. Utskottet är inte berett att förorda att Sverige ska verka för att stoppa kommande viseringsförenklingsavtal. Dessa avtal innebär inte bara fördelar för de berörda medborgarna utan även för Sverige då de kan underlätta återvändandeprocessen. Utskottet föreslår att motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 24 avstyrks med det anförda.

Stockholm den 10 april 2014

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S), Mikael Cederbratt (M), Fredrik Lundh Sammeli (S), Eva-Lena Jansson (S), Shadiye Heydari (S), Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S), Gunilla Nordgren (M), Gunvor G Ericson (MP), David Lång (SD), Wiwi-Anne Johansson (V), Eva Lohman (M), Annelie Karlsson (S), Gustav Nilsson (M), Emma Carlsson Löfdahl (FP) och Lars Gustafsson (KD).

Avvikande mening

Årsboken om EU (SD)

David Lång (SD) anför:

I regeringens skrivelse 2013/14:115 betonas att solidaritet inom flyktingpolitiken är av särskild betydelse. Sverige ligger dock i topp vad gäller asylsökningar per 1 000 invånare, trots att EU:s asylsystem bygger på principen att det första EU-land som individen når är det land som ska göra asylprövningen. Över 70 procent av alla flyktingar som når Sverige gör detta via ett annat EU-land. Det är därför anmärkningsvärt att regeringen medvetet på en rad punkter frångår Dublinförordningen och principen att EU-länderna ska ha ett solidariskt ansvar. Det är av största vikt att regeringen efterlever Dublinförordningen, vilket inte är fallet i dag.

En annan viktig aspekt av EU-samarbetet är unionens avtal med tredjeländer. Det finns inte skäl för Sverige att verka för att alla former av viseringsavtal ska stoppas. Dock bör en mer restriktiv hållning intas. Viseringsförenklingsavtal ska inte ingås med länder som har problem med organiserad brottslighet och som inte uppfyller nödvändiga krav bl.a. när det gäller kontrollen över de egna gränserna. Länderna måste också ha en ekonomisk standard på en nivå som innebär att det inte finns någon risk för ökad kriminalitet.

Särskilt yttrande

Årsboken om EU 2013 (S)

Tomas Eneroth (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Eva-Lena Jansson (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Annelie Karlsson (S) anför:

Det övergripande målet måste vara att EU genom en harmonisering av asylpolitiken ska kunna öka sin kapacitet att ta emot flyktingar och andra skyddsbehövande. Sverige tar i dag ett stort ansvar för detta. Det är emellertid inte rimligt att det bara är Sverige och Tyskland som ger t.ex. de syriska flyktingarna skydd. Alla EU:s medlemsstater måste ta sitt ansvar.

Sverige bör därför under genomförandefasen av det gemensamma europeiska asylsystemet vara en pådrivande kraft för ett humanitärt asylsystem som ger skydd och skapar stabilitet i en alltmer globaliserad värld. Dessutom måste asylsökande få en rättvis och rättssäker behandling oavsett vilket EU-land de kommer till och mänskliga rättigheter måste respekteras. Det gemensamma asylsystemet måste bygga på tillit mellan länderna, och regeringen bör kraftfullare inom EU markera det gemensamma ansvarstagande som måste finnas. Sverige bör även agera med kraft för ett solidriskt mottagande av vidarebosatta på en hög nivå.

BILAGA 8

Protokollsutdrag från kulturutskottet

Utdrag ur

PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2013/14:22**

DATUM Torsdagen den 10 april 2014
 TID Kl. 9.30–9.45
 NÄRVARANDE Se bilaga

**§ 3 Årsboken om EU – Verksamheten i Europeiska unionen under 2013
 (skr. 2013/14:115)**

Utskottet behandlade frågan om yttrande till utrikesutskottet över berättelsen om verksamheten i EU under 2013.

Utskottet beslutade om följande yttrande till utrikesutskottet.

Kulturpolitiken är inte bindande på EU-nivå utan vilar på frivillighet. EU ska stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. Detta sker i första hand genom att främja samarbete mellan medlemsstaterna. Utskottet anser att internationellt samarbete, där olikheter möts, ger nödvändiga impulser till svenskt kulturliv och därför är centralt för utveckling och förnyelse av kulturlivet. På samma sätt är det viktigt att svensk kultur kan nå utanför landets gränser. Utskottet vill också peka på kulturens viktiga roll i relationsskapandet med andra länder. Riksdagen ställde sig vid behandlingen av propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) bakom regeringens bedömning att internationalisering och interkulturellt samarbete är en prioriterad uppgift inom kulturpolitiken. Utskottet vidhåller denna uppfattning och menar att internationell kulturverksamhet bör vara en integrerad del av den nationella kulturpolitiken. Utskottet delar inte Sverigedemokraternas uppfattning i motion 2013/14:U12 att kulturpolitiken uteslutande ska hanteras av de nationella, regionala och lokala parlamenten eller att programmen Kreativa Europa och Ett Europa för medborgarna bör formas om. Motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 40 bör därför avstyrkas.

Den fria och självständiga idrottsrörelsen är till sin natur internationell med egna naturliga plattformar för dialog och informations- och erfarenhetsutbyte. Samtidigt är idrottspolitiken enligt utskottet i första hand en nationell fråga, något som också regeringen har lyft fram i bl.a. faktapromemoria 2010/11:FPM88 Meddelande om idrott och som också kommer till uttryck i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utg. omr. 17, s. 35). Det finns mot den bakgrunden inte någon anledning att göra ett tillkännagivande till regeringen om att arbeta för att idrottspolitiken ska förbli en nationell angelägenhet. Utskottet anser därför att motion 2013/14:U12 (SD) yrkande 41 inte behöver föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Utskottet konstaterar att frågan om mervärdesskattebefrielse för ideella föreningar som tas upp i motion 2013/14:U11 (S) yrkande 5 faller inom skatteutskottets beredningsområde. Här kan dock redovisas att utskottet i ett yttrande till skatteutskottet framhållit betydelsen av att frågan löses på ett för den ideella sektorn tillfredställande sätt (jfr prot. 2010/11:28.3).

Även frågan om mervärdesskattesatser på e-böcker och nedladdningsbara ljudböcker som tas upp i motion 2013/14:U11 yrkande 6 faller inom skatteutskottets beredningsområde. Kulturutskottet har dock tidigare, i ovan nämnt yttrande till skatteutskottet (prot. 2010/11:28.3), påtalat det orimliga i att olika skattesatser tillämpas på jämförbara produkter eller tjänster. Utskottet vill återigen understryka att det är angeläget att samma mervärdesskattesats används på jämförbara produkter eller tjänster. Utskottet konstaterar att de argument som finns för reducerad skattesats på en produkt eller tjänst givetvis gör sig gällande oavsett i vilken form produkten eller tjänsten tillhandahålls, dvs. oavsett om det exempelvis rör sig om en tryckt bok eller en e-bok. Som utskottet påpekade i betänkandet Läsa för livet (2013/14:KrU4) är det angeläget att mervärdesskattesatserna följer teknikutvecklingen och utvecklingen i övrigt i samhälle.

Sverigedemokraternas ledamot anmälde en avvikande mening och ansåg att utskottet borde ha tillstyrkt motion 2013/14:U12 (SD) yrkandena 40–41.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

VID
 PROTOKOLLET Tina Hökebro Bergh

JUSTERAT
 Gunilla Carlsson

RÄTT UTDRAGET
 INTYGAR Tina Hökebro Bergh

Exp. 2014-04-10

UU

BILAGA 9

Utbildningsutskottets yttrande 2013/14:UbU3y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att ge bl.a. utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2013/14:115 Årsboken om EU – Verksamheten i Europeiska unionen 2013 i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde samt över motioner som väckts med anledning av skrivelsen.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde och över motion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 25–27.

Utskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker de nämnda motionsyrkandena och lägger skrivelsen till handlingarna i de berörda delarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

EU-samarbetet inom utbildnings- och forskningsområdet

Inom utbildnings- och forskningsområdet har flera viktiga processer inom det europeiska samarbetet avslutats under 2013. De mest betydelsefulla av dessa är nya utbildnings- och forskningsprogram. Dessa är enligt utskottets uppfattning mycket viktiga för Europas framtida utveckling både socialt och ekonomiskt och bidrar till Europa 2020-strategin. Utskottet har aktivt följt och kommer att fortsätta att följa utvecklingen inom dessa frågor.

Horisont 2020

Skrivelsen

I november 2011 publicerade kommissionen sitt förslag till ramprogram för forskning och innovation för perioden 2014–2020, Horisont 2020 (se faktagrupperna 2011/12:FPM69). Lagstiftningspaketet för Horisont 2020 rymmer sex olika förslag:

1. ramprogram
2. särskilt program
3. kärnforskningsprogram (Euratom)
4. deltaganderegler
5. förordning för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT)
6. strategisk innovationsagenda för EIT.

Det ordinarie beslutsförfarandet gäller för det övergripande ramprogrammet, deltagarreglerna samt för EIT:s förordning och strategiska innovationsagenda. Rådet tog ställning till dessa förslag vid konkurrenskraftsrådets möten i maj, oktober och december 2012. Det ansvariga utskottet i Europaparlamentet tog ställning till förslagen i november 2012.

Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet inleddes i början av 2013. Totalt hölls nio trepartssamtal första halvåret 2013. En kompromisslösning kunde godkännas i de ständiga representanternas kommitté (Coreper) i juli. Sverige har under förhandlingen bl.a. drivit frågan om förenkling på ett framgångsrikt sätt. Europaparlamentet godkände kompromissen i november. Ett slutgiltigt beslut om Horisont 2020 kunde sedan fattas vid konkurrenskraftsrådets möte den 3 december. Utbildningsutskottet informerades om utfallet av förhandlingen i september.

Förhandlingen i rådet om förslaget till kärnforskningsprogram (Euratom) fortsatte under året och ett beslut kunde fattas i rådet den 16 december. Samråd med EU-nämnden skedde i maj och december 2012.

Motionen

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 25 framhåller motionärerna att Horisont 2020 är ett mycket stort och omfattande program som syftar till en gemensam utbildningspolitik för Europa. Programmet ska enligt motionärerna styra utbildningsväsendet på ett mycket omfattande sätt och berör sådana saker som att skolelever kommer efter i sin utbildning samt åtgärder mot att vissa elever hoppar av gymnasiet. Vidare framhåller motionärerna att de anslagna forskningsmedlen i Horisont 2020 inte ska överföras till tredjeländ. Motionärerna betonar att EU:s forskningsmedel som finansieras av medlemsländernas EU-avgift ska stanna inom EU med undantag för viss finansiering av briljanta gästforskare.

I yrkande 26 framhåller motionärerna att en del av satsningarna i programmet bäst genomförs på nationell nivå och att de enskilda utbildningsanstalterna ska få styra mer över de medel som anslås från Horisont 2020.

I yrkande 27 understryker motionärerna att medlen inom Horisont 2020 i större omfattning ska fördelas efter excellens, dvs. på de främsta forskningscentrumen, för att få bästa möjliga resultat för avsatta medel.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis klargöra att Horisont 2020 är EU:s ramprogram för forskning och innovation för perioden 2014–2020 och att det inte avser utbildningsområdet. Utskottet vill också påminna om att EU-samarbetet på utbildningsområdet enligt Lissabonfördraget inte ska omfatta harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning, men att unionen har befogenhet att främja samarbetet mellan medlemsstaterna. Programmet Erasmus+ är en del av EU:s instrument på utbildningsområdet och syftar bl.a. till att främja mobilitet och samarbete.

När det gäller motionsyrkandet om samarbete med tredjeländ kan utskottet konstatera att internationellt samarbete är av mycket stor betydelse för forskningsprogrammet. Av rådets beslut av den 3 december 2013 om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont 2020 (2013/743/EU) framgår bl.a. följande. Internationellt samarbete med partner i tredjeländ är nödvändigt för att på ett effektivt sätt uppnå många av de särskilda målen i Horisont 2020, i synnerhet de som rör unionens utrikes- och utvecklingspolitik och internationella åtaganden. Detta gäller alla samhällsutmaningar av gemensam karaktär som tas upp i Horisont 2020. Internationellt samarbete är också viktigt för att spets- och grundforskningen ska kunna dra nytta av fördelarna med framväxande vetenskap och tekniska möjligheter. Att främja forskarnas och innovatörernas rörlighet på internationell nivå är därför avgörande för att stärka det globala samarbetet. Åtgärder på internationell nivå är också viktiga för att öka den europeiska industrins konkurrenskraft genom att främja införandet och utbytet av ny teknik.

Utskottet framhöll i utlåtande 2010/11:UbU15 Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation bl.a. att europeiska och internationella samarbeten är avgörande både för den nationella och den europeiska forskningen utveckling, och därigenom för Europas utveckling (bet. 2010/11:UbU15 s. 8–9).

Vid behandling av liknande motionsyrkanden under förra riksmötet påminde utskottet om att Sverige har verkat för att kvalitet ska vara vägledande för finansiering från Horisont 2020. Forskning är till sin natur internationell och utförs i allt större utsträckning i internationella och globala samarbeten. Utskottet framhöll vidare att det är nödvändigt att Europa deltar i och underlättar samarbeten med länder utanför EU för att forskningen ska vara konkurrenskraftig och kunna främja kunskapsutveckling och tillväxt (yttr. 2012/13:UbU2y s. 7–8). Utskottet står fast vid sin tidigare uppfattning och kan inte nog understryka att internationellt samarbete är av central betydelse för att uppnå många av målen i Horisont 2020.

När det gäller yrkandena om fördelningen av forskningsmedel vill utskottet för det första understryka att svenska forskare har varit mycket framgångsrika när det gäller ansökningar om forskningsmedel från EU:s forskningsprogram. Enligt statistik från Verket för innovationssystem (Vinnova) har svenska aktörer beviljats över 1 miljard euro sedan det sjunde ramprogrammets (FP7) start år 2007. Svenska aktörer har över tid i princip behållit sin position i ramprogrammet. De medel som beviljats svenska aktörer motsvarar 3,8 procent av de totalt beviljade medlen i FP7. När det gäller beviljande av forskningsmedel har ansökningar med svenska aktörer i snitt uppnått en beviljandegrad på 34 procent. För FP7 generellt är beviljandegraden 27 procent. Under 2011 mottog svenska aktörer motsvarande drygt 2 miljarder kronor från FP7. Bland de svenska offentliga forskningsfinansierarna var det endast Vetenskapsrådet som hade ett större forskningsanslag än medlen från FP7 (Sveriges deltagande i sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling – lägesrapport 2007–2012, Vinnova analys VA 2013:15). I propositionen Forskning och innovation (prop. 2012/13:30) framhöll regeringen att EU:s betydelse för finansiering av svensk forskning och utveckling förväntas öka ytterligare inom Horisont 2020, både budgetmässigt och strategiskt (prop. 2012/13:30 s. 177).

För det andra kan utskottet konstatera att excellens är en ledstjärna för hur medlen inom Horisont 2020 fördelas. Av rådets beslut av den 3 december 2013 (2013/743/EU) framgår bl.a. att Europeiska forskningsrådet (EFR) kommer att främja spetsforskning i världsklass. Det framgår vidare att EFR särskilt ska prioritera stöd till de bästa nya forskarna med de bästa idéerna, för att hjälpa dem att bli självständiga genom att tillhandahålla lämpligt stöd i det kritiska skedet när de ska inrätta eller konsolidera ett eget forskarlag eller forskningsprogram. Det framgår dessutom att målet är att helt och fullt utnyttja potentialen hos Europas samlade kompetens och se till att fördelarna med en innovationsdriven ekonomi både maximeras och sprids vida omkring i unionen i enlighet med principen om

excellens. I budgetpropositionen för 2014 betonade regeringen att den i förhandlingarna om Horisont 2020 har verkat för att förenkling ska präglade det nya ramprogrammet, vilket kräver förenklade ersättningsregler. Vidare framhöll regeringen att den starkt har betonat att Horisont 2020 ska finansiera projekt av högsta möjliga kvalitet, medan kapacitetsuppbyggnad för forskning och innovation ska ske inom ramen för sammanhållningspolitiken (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16 s. 197).

Mot bakgrund av vad som anförts ovan finner utskottet att principerna för hur medel fördelas från EU:s forskningsprogram är väl avvägda och skapar förutsättningar för excellent forskning. Särskilt vill utskottet uppmärksamma att Sverige har verkat för en förenkling av ersättningsreglerna i programmet. Utskottet kan också konstatera att det finns goda utsikter för svenska forskare när det gäller att få del av medlen inom Horisont 2020. Utskottet anser således inte att det behövs några åtgärder med anledning av motionsyrkandena och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2013/14:U12 (SD) yrkandena 25–27.

Stockholm den 10 april 2014

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V), Michael Svensson (M), Adnan Dibrani (S) och Annika Eclund (KD).

Avvikande mening

Horisont 2020 (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

EU-samarbetet syftar bl.a. till en gemensam utbildningspolitik för Europa. Samarbetet ska styra utbildningsväsendet på ett mycket omfattande sätt och berör sådana saker som att skolelever kommer efter i sin utbildning samt åtgärder mot att vissa elever hoppar av gymnasiet. Vissa delar av Horisont 2020 ska också vara öppet för tredjeländer, som alltså ska få ta del av EU-avgiften. Generellt vill jag att EU:s forskningsmedel ska stanna inom EU, med undantag för viss finansiering av briljanta gästforskare. Hela 36 miljarder euro ska satsas på sociala utmaningar och hela programmet är budgeterat till 80 miljarder euro, vilket är en enorm kostnad. Horisont 2020 innehåller många bra reformer och förslag, men en del av dessa genomförs bäst på nationell nivå. Kostnaderna som är beräknade för detta stora program är direkt oacceptabla. Jag anser att satsningar enbart ska göras på excellens, dvs. på de främsta forskningscentrumen, för att få bästa möjliga resultat för avsatta medel.

BILAGA 10

Protokollsutdrag från trafikutskottet

Utdrag ur **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2013/14:29**
PROTOKOLL

DATUM 2014-04-10
TID Kl. 10.00 – 10.55
NÄRVARANDE

-

§ 4 Årsboken om EU

Utskottet fortsatte behandlingen av skrivelse 2013/14:115 i de frågor som gäller trafikutskottets beredningsområde samt kommittémotion 2013/14:U12 (SD) i berörda delar.

Utskottet beslutade om följande yttrande:

När det gäller redovisningen i skrivelsen av vad som har gjorts inom politiken för informationssamhället (s. 202–207) noterade utskottet att det felaktigt anges att samråd eller överläggningar har skett med utskottet i de frågor som rör trafikutskottet. Det som avses borde rätteligen vara det sedvanliga informationslämnande som den politiska ledningen i Näringsdepartementet har genomfört i utskottet inför kommande TTE-rådsmöte.

Utskottet avstyrkte vidare kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 29–32 med hänvisning dels till att yrkandena 29–31 överensstämmer med de synpunkter som utskottet tidigare formulerat i utlåtanden i samband med genomförda subsidiaritetsprövningar och som sedermera även sänts till EU-institutionerna, liksom för kännedom till regeringen (Statsrådsberedningen), dels vad gäller yrkande 32 till att utskottet den 24 oktober 2013 överlade med infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd om kommissionens förslag om det gemensamma europeiska luftrummet, KOM(2013) 409–410.

Mot beslutet anfördes en avvikande mening av SD-ledamoten som tillstyrkte kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 29-32.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

-

Vid protokollet

Anne Mattila Wass

Exp. 2014-04-10
UU

BILAGA 11

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2013/14:MJU4y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och eventuella följdmotioner i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motionerna 2013/14:U11 (S) yrkandena 14 och 15, 2013/14:U13 (MP) yrkandena 4–6 samt 2013/14:U12 (SD) yrkandena 15, 33–35, 37 och 39.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (S, MP, SD) och ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Skrivelsens innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Vissa jordbrukspolitiska frågor m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 14 anförs bl.a. följande. Det nya landsbygdsprogrammet bör ges en mer modern och framtidsinriktad profil med ett näringsliv på landsbygden som utvecklas. Miljöstöden måste bli mer riktade för att få större effekt. Socialdemokraterna har i sitt budgetalternativ föreslagit 371 miljoner kronor mer per år än regeringen till landsbygdsprogrammet, vilket enligt motionen skulle ge landsbygden bättre villkor. När det gäller fiske bör utkastförbudet inom EU utformas som ett generellt förbud med en lista på tillämpliga undantag. Överlåtbara fiskenyttjanderätter är inte en bra lösning. EU:s beslut om fiskeriförvaltningen i Östersjön och Västerhavet ska alltid hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för de hotade arterna. Ålfisket inom EU bör stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. När det gäller djurhållningen inom EU framförs kritik mot att EU ännu inte beslutat om att maximera transporttiden för slaktdjur till åtta timmar. Regeringen bör arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU. En bättre jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning efterfrågas. Det behövs nya krav på ursprungsmärkning av kött och på sammansatta köttprodukter. Kassationen av livsmedel är en viktig fråga i EU och den s.k. bäst-före-märkningen bör ses över.

Enligt kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 4 behöver EU-länderna ställa om till ett modernt, ekologiskt jordbruk som producerar god, nyttig och säker mat. För detta krävs att stödet till det konventionella jordbruket minskar. Motionärerna vill också höja kvaliteten på djurhållningen inom EU. Enligt yrkande 5 i samma motion bör man arbeta för att på sikt nå 100 procent ekologisk matproduktion i EU. EU ska stödja ekologiskt jordbruk och därmed betala för de miljövinster som detta jordbruk bidrar till.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 33 anförs att regeringen ska verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken. Den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en icke ändamålsenligt övergripande lösning som är skapad främst för att passa jordbrukare på kontinenten. Sverige betalar stora summor till utländska intressen, och det skapas ett importberoende som lamslår vår egen livsmedelsproduktion. I yrkande 15 i motionen anförs att exportbidrag som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad ska avskaffas. Att värna principen om frihandel och att motverka protektionism är både ett globalt och ett svenskt intresse. Enligt yrkande 34 bör regeringen verka för att avskaffa den externa fiskeripolitiken. Motionärerna ifrågasätter kostnadseffektiviteten i fiskeavtalen och ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. EU:s fiskeavtal går enligt motionen inte heller att förena med en hållbar utvecklingspolitik.

Utskottets ställningstagande

Jordbruk

Under hösten 2013 nådde Europaparlamentet, rådet och kommissionen en överenskommelse om utformningen av den framtida jordbrukspolitiken i EU efter 2013. Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär, förutom en minskad budget, att jordbrukspolitikens tre delar – marknadsstöd, direktstöd och landsbygdsstöd – kvarstår. Enligt skrivelsen gjordes inga större framsteg i reformen för att öka jordbrukssektorns marknadsorientering. Reformen innebär vidare att skillnader i direktstödsnivåer mellan medlemsländer och mellan lantbrukare minskar samt att en rad nya komponenter införs inom ramen för direktstödet. Som framgår av budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23) är regeringens långsiktiga målsättning för den gemensamma jordbrukspolitiken en avreglerad, marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor styrd av konsumenternas efterfrågan och med hänsyn tagen till klimat, miljö, djurskydd och utvecklingsaspekter. Inom ramen för väsentligt lägre utgifter för jordbrukspolitiken i EU vill regeringen lägga ett ökat relativt fokus mot åtgärder för landsbygdspolitiken.

När det gäller frågan om exportbidrag har regeringen i jordbruksreformen förespråkat att marknadsstöden, inklusive exportbidragen, fasas ut och att samtliga direktstöd frikopplas (se bet. 2011/12:MJU17).

Utskottet delar den uppfattning som regeringen framför i budgetpropositionen för 2014, dvs. att det är angeläget att EU:s gemensamma jordbrukspolitik fortsätter att förändras i linje med tidigare genomförda reformer. För att möjliggöra detta krävs ett proaktivt arbetssätt. Det är därför angeläget att i ett tidigt skede påbörja analyser med utgångspunkter för en modernisering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inför nästa budgetperiod efter 2020, samt inför halvtidsöversynen under budgetperioden 2014–2020.

Landsbygdsprogrammet är ett av regeringens viktiga verktyg för att bidra till att hela Sverige ska kunna leva och för att säkerställa utveckling i hela landet. Ett starkt och effektivt landsbygdsprogram ger bl.a. förutsättningar för ett fortsatt arbete för att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen. Landsbygdens utvecklingskraft kan tas till vara och förutsättningarna för tillväxt och jobb i landsbygdsföretagen stärkas.

Enligt skrivelse 2013/14:158 Riksrevisionens rapport om det svenska landsbygdsprogrammet 2007–2013 har regeringen initierat en studie vid Agrifood Economics Centre (ett samarbete mellan Sveriges lantbruksuniversitet och Lunds universitet) som kommer att påbörjas under 2014. Studien kommer att behandla möjligheterna till betalningar för miljönytta och kollektivt agerande. Inom projektet Miljöeffekter av den gemensamma jordbrukspolitiken, som för närvarande är ett samarbetsprojekt mellan Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet, kommer en studie om de WTO-rättsliga förutsättningarna för att betala för miljönytta i stället för kostnader och inkomstbortfall inom kort att påbörjas.

När det gäller ekologisk produktion finansieras de medel som avsätts för att stimulera den ekologiska produktionen huvudsakligen via landsbygdsprogrammet (se bet. 2012/13:MJU2 och 2013/14:MJU2). Regeringens satsningar på ekologisk produktion inom landsbygdsprogrammet omfattar för närvarande 500 miljoner kronor per år för miljöersättningar och 125 miljoner kronor för kompetensutveckling. Det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 ska enligt Landsbygdsdepartementet bidra till lönsamma och livskraftiga företag, aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur och en modern landsbygd. Enligt Landsbygdsdepartementet kommer landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 vid programstarten 2014 att ha en total budget på cirka 36,1 miljard kronor för hela programperioden. Av dessa medel kommer 14,8 miljarder kronor från EU:s budget, 20,6 miljarder kronor från statsbudgeten och resterande medel från andra offentliga finansieringskällor, främst kommuner. Regeringen kommer under våren 2014 att fatta det formella beslutet att överlämna förslaget till nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 till EU-kommissionen för godkännande. Utskottet noterar att det av programmet framgår att satsningar sker på bl.a. miljö- och klimatersättningar och ekologiskt jordbruk.

En översyn av den nuvarande EU-lagstiftningen om ekologisk produktion pågår. Kommissionen antog ett nytt lagstiftningspaket i mars 2014 (KOM(2014) 180). Kommissionen vill genom reformen få mer och bättre ekologiskt jordbruk i EU genom att stärka konsumenternas förtroende för ekologiska produkter och få bort sådant som hindrar det ekologiska jordbruket från att utvecklas. Förslaget fokuserar på tre huvudmål: att behålla konsumenternas förtroende, att behålla producenternas förtroende och att göra det lättare för bönderna att gå över till ekologiskt jordbruk. Utskottet välkomnar en sådan översyn.

Fiske

I juli 2011 antog kommissionen ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken. Frågorna om bl.a. utkastförbud och bifångsters avräkning mot kvoter behandlas inom reformarbetet. Även frågan om överlåtbara fiskenyttjanderätter behandlades. I förhandlingarna drev regeringen linjen att ett utkastförbud skulle införas snarast och att all kommersiell fångst därmed måste landas, men att en regional anpassning av tidsfristerna kunde vara acceptabel. För att möjliggöra ett utkastförbud och ge fiskarna ett verktyg för att följa ett sådant förbud ansåg regeringen att det skulle vara möjligt för medlemsländerna att välja att införa ett system för överlåtbara fiskenyttjanderätter (transferable fishing concession, TFC). TFC möjliggör för fiskaren att ha en adekvat kvotsammansättning. Om en medlemsstat skulle välja att införa ett TFC-system var det enligt regeringen viktigt att medlemsländerna själva kunde besluta hur systemet skulle utformas. Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 25–26 februari 2013 nåddes en kompromiss om reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik bl.a. vad gäller skyldigheten att landa alla fångster. Sverige kunde inte stödja överenskommelsen. Landsbygdsminister Eskil Erlandsson uttalade att förslaget innebar förbättringar men inte tillräckligt långtgående. Ministern ansåg att situationen för fisken är allvarlig och att förslaget inte förbättrar situationen tillräckligt mycket. Det var enligt ministern positivt att ett förbud mot utkast hade beslutats, något som Sverige kämpat för länge, men det borde införas snabbare. Ministern var även kritisk till att det kommer att vara tillåtet med en viss mängd utkast även i fortsättningen (se vidare bet. 2012/13: MJU13). Utskottet delar landsbygdsministerns uppfattning men konstaterar att de nya reglerna för utkast m.m. nu trätt i kraft genom förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken (EU) 1380/2013.

När det gäller fiskeriförvaltningen i Östersjön och i Västerhavet redogörs i skrivelsen för utfallet av överenskommelsen inom EU för 2014. Utskottet anser att det är viktigt att arbetet fortsätter med att skapa förutsättningar för en långsiktig och stabil förvaltning till förmån för ett mer hållbart fiske.

När det gäller ålförvaltning vidhåller utskottet det som anfördes i betänkande 2013/14: MJU9 att det är angeläget med fortsatta åtgärder inom ramen för den nationella planen för återhämtning av ålbeståndet. Av betänkandet framgår också att kommissionen ska presentera en rapport för Europaparlamentet och rådet med en statistisk och en vetenskaplig utvärdering av vilka resultat som uppnåtts genom förvaltningsplanerna för ål, åtföljd av ett utlåtande från vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen. Mot bakgrund av rapporten ska kommissionen föreslå sådana lämpliga åtgärder som med hög sannolikhet kan leda till att beståndet av europeisk ål återhämtar sig.

EU har 14 sydliga fiskeavtal med utvecklingsländer i Afrika och Stilla havet. Sverige har inga fiskeintressen i dessa avtal men är med och beslutar om avtalen. Regeringen arbetar för att fisket ska bedrivas på basis av tillförlitlig vetenskaplig rådgivning, att avtalen ska bli mer transparenta och att EU ska ha ett utvecklingsperspektiv (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23). Av skrivelsen framgår att regeringens hållning när det gäller EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer har varit att göra ett ställningstagande från fall till fall. Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om EU:s fiskepartnerskapsavtal utförligt och följer utvecklingen på området (se bl.a. bet. 2010/11:MJU11, 2011/12:MJU7 och 2011/12:MJU15). I reformen av den gemensamma fiskeripolitiken fastställdes att EU i bilaterala fiskeavtal med länder utanför EU ska främja hållbarhet, god förvaltning och principerna om demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet. Partnerskapsavtal om hållbart fiske ska säkerställa att utnyttjandet av fiskeresurserna grundas på god vetenskaplig rådgivning och endast avser partnerlandets överskottsresurser. Partnerländerna kompenseras för att de ger tillträde till sina fiskeresurser, och ekonomiskt bistånd ska lämnas så att länderna kan genomföra en hållbar fiskeripolitik. Utskottet välkomnar de framsteg som nu har gjorts samt utgår från att regeringen även i fortsättningen bedriver en aktiv politik på detta område och vid behov informerar riksdagen om hur avtalen utvecklas.

Djur och livsmedel

Av skrivelsen framgår att kommissionen på försommaren 2013 presenterade ett lagstiftningspaket med fem rättsakter och ett meddelande under namnet: Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – en moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU. Kommissionens målsättning med förslagen är att skapa en effektivare, mer modern och enklare lagstiftning för en god djurhälsa, ett gott skydd mot växtskadegörare, säkra livsmedel och ett konkurrenskraftigt jordbruk. Förslagen förhandlades under året mellan medlemsstaterna och i Europaparlamentet. Sverige har enligt skrivelsen gett stöd för förslagets huvudlinjer men ifrågasatt vissa delar, främst sådana där bedömningen är att de skulle innebära en onödig administrativ börda för företag och myndigheter. Vidare framgår av skrivelsen att det med anledning av hästköttskandalen har lagts fram en handlingsplan mot livsmedelsbedrägerier. Ett fempunktsprogram presenterades av kommissionen i mars med avsikt att återfå konsumenternas förtroende för europeiska livsmedel.

När det gäller ursprungsmärkning av kött anförs i skrivelsen att kommissionen enligt förordning (EU) 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna ska anta genomförandebestämmelser bl.a. om hur ursprungsmärkning för färskt, kylt och fryst kött från gris, får, get och fjäderfä ska utformas. En omröstning i kommissionens ständiga kommitté för livsmedelskedjan och djurhälsa ägde rum i november 2013. Kommissionen fick då tillräckligt stöd från medlemsländerna för att

anta bestämmelserna som kommer att börja tillämpas den 1 april 2015. Sverige röstade nej till förslaget, eftersom regeringen anser att bestämmelserna inte ger konsumenterna entydig information om djurens ursprung.

Landsbyggsdepartementet har uppgett att regeringen anser att det är viktigt att konsumenterna kan göra medvetna val och förespråkar därför att den obligatoriska ursprungsmärkningen utvidgas till att omfatta även kött som används som ingrediens i livsmedel. Utskottet delar denna uppfattning.

När det gäller djurtransporter har utskottet behandlat den fråga bl.a. i betänkandena 2012/13:MJU2 och 2012/13:MJU19. Av betänkandena framgår att regeringen har arbetat för att få till stånd konkreta förordningsändringar för att öka skyddet för djur under transport. Rådet har enats om gemensamma slutsatser om kommissionens djurskyddsstrategi 2012–2015. Vad gäller djurskyddsstrategin var regeringen nöjd med slutsatserna som innehöll flera punkter som är viktiga från djurskyddssynpunkt. Regeringen lämnade dock en deklaration om djurtransporterna i samband med att rådslutsatserna antogs. I deklarationen klargjorde regeringen att den är besviken över att rådet inte kunnat enas om förslag som tydligt stärker skyddet för djur som transporteras. Regeringen pekade särskilt på behovet av att regelverket löpande uppdateras i enlighet med aktuella forskningsrön och behovet av att begränsa transporttiderna för djuren. Behovet av att begränsa transporttiderna är särskilt viktigt för slaktdjuren och för icke avvanda djur. När det gäller slaktdjur vill regeringen att transporttiden begränsas till maximalt åtta timmar. Utskottet vill även nämna att frågan om att förkorta djurtransporterna har blivit föremål för ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2010/11:MJU20, rskr. 2010/11:231).

När det gäller frågan om djurhälsa och användningen av antibiotika har utskottet tidigare anfört att det i Sverige sedan många år råder enighet om att överdriven antibiotikaanvändning för djur ska motverkas (se bet. 2013/14: MJU10). I betänkandet anför utskottet bl.a. att antibiotikaresistens är en högt prioriterad fråga för regeringen och att särskilda satsningar har gjorts på forskning om antibiotikaresistens mellan åren 2013 och 2016. Övervakningen och rapporteringen av antibiotikaanvändning fungerar bra på djursidan både inom EU i allmänhet och i vårt land. Sverige förbjöd all icke veterinärmedicinsk användning av antibiotika till djur för drygt 20 år sedan, och från 2006 gäller samma regler inom hela EU. EU-kommissionen arbetar intensivt mot antibiotikaresistens och lanserade 2011 en handlingsplan. Sverige deltar aktivt i arbetet med att se till att denna handlingsplan verkligen omsätts i handling och tjänar sitt syfte, dvs. en ansvarsfull antibiotikaanvändning och motverkandet av resistensutveckling. Vidare har kommissionen aviserat en översyn av det direktiv som utgör rättslig grund för tillstånd, produktion, marknadsföring, distribution och användning av veterinärmedicinska läkemedel inom EU (direktiv 2001/82/EG).

När det gäller matsvinn har utskottet tidigare hänvisat till vad som anfördes i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23, bet. 2013/14:MJU2). Där anfördes att det för att nå en hållbar utveckling är viktigt att livsmedelsresurserna utnyttjas mer effektivt. Arbetet med att förebygga matsvinn har därför kommit att få en stor betydelse och är en prioriterad fråga inom EU, FAO och OECD. Vidare har Europaparlamentet antagit resolutioner i fråga om matsvinn. I oktober 2011 beslutades om en ny EU-förordning (1169/2011) om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. I förordningen fastställs allmänna principer, krav och ansvarsområden i fråga om livsmedelsinformation, i synnerhet när det gäller livsmedelsmärkning. När det gäller frågan om hållbarhet finns gemensamma bestämmelser för hållbarhetsdatum i de EU-gemensamma märkningsreglerna (LIVSFS 2004:27), och också i den ovan nämnda förordning som nyligen beslutats. Där anges de uttryck om hållbarhet som ska användas i respektive land. Enligt Landsbyggsdepartementet diskuterar kommissionen och medlemsländerna frågan om hur dessa uttryck ska tolkas, men det är inte aktuellt med en allmän översyn (se vidare bet. 2012/13:MJU9).

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2013/14:U11 (S) yrkande 14, 2013/14:U13 (MP) yrkandena 4 och 5 och 2013/14:U12 (SD) yrkandena 15, 33 och 34.

Vissa miljöpolitiska frågor m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 15 anfördes bl.a. följande. Sverige bör omgående annullera alla sina överskott av utsläppskrediter enligt Kyotoprotokollet. Detta säkerställer att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte är förgäves genom att utsläppen i stället sker någon annanstans. Regeringen bör driva på för en ambitiös europeisk klimatpolitik i EU:s nya klimatpaket för mål till 2030. Paketet bör innehålla bindande mål om att utsläppen av växthusgaser ska minska med 50 procent i EU till 2030 jämfört med 1990. Alla utsläppsminskningar ska göras i EU och flexibla mekanismer ska därför inte få räknas in. De nuvarande säkringarna för att undvika koldioxidläckage för den tunga industrin ska fortsätta även efter 2020 eller tills ett globalt handelssystem införs. Sverige bör vidare vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder i utvecklingsländerna. Sverige bör vara drivande för att Europa ska stå för en generös andel av den gröna klimatfonden. När det gäller kemikalier bör FN tillsätta en forskarpanel motsvarande den som inrättats för bl.a. klimatfrågorna. Sverige bör driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka

EU:s kemikalielagstiftning, Reach. Fler ämnen med farliga egenskaper bör föras upp på EU:s kandidatlista över särskilt farliga ämnen, tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Frågorna om lågvolymännen och nanopartiklar samt hormonstörande och kraftigt allergiframkallande ämnen bör ses över i detta sammanhang. Ett totalt förbud för bisfenol A bör införas i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen används i textilier. Vidare bör användningen av bekämpningsmedlet parakvat stoppas internationellt och användningen av tungmetaller bör fasas ut. Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläppen av svavel, kvävedioxider och partiklar från sjöfarten. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp precis som andra branscher, och samma tuffa krav måste ställas på samtliga fartyg. Kritik framförs mot den insats som den svenska regeringen gjorde i framtagandet av det s.k. svaveldirektivet eftersom en del av EU fick lägre krav. I det nya s.k. takt direktivet inom EU med utsläppskrav för både svaveldioxid och kvävedioxid bör Sverige vara drivande för tuffa mål. Beträffande havsmiljön bör Sverige inom EU arbeta för att en internationell konvention eller motsvarande om hållbar havsförvaltning kommer till stånd. Vidare bör det marina skräpet, som är ett stort miljöproblem, uppmärksammas som en gemensam angelägenhet inom EU. Fiskare bör kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. I samband med partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald hösten 2010 togs viktiga steg mot IPBES (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Detta är ett forskarsamarbete inom området. Ett motsvarande samarbete på området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Sverige bör vara drivande för dessa frågor i EU.

Enligt kommittémotion 2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 6 bör ett klimatpolitiskt ramverk på EU-nivå med en stabil och långsiktig klimatpolitik med tydliga spelregler införas. Ramverket bör sätta successiva mål för EU:s minskade utsläpp så att utsläppen är nära noll 2050. Motionärerna anser att målet till 2030 ska vara att minska utsläppen med 60 procent inom EU jämfört med 1990 års nivåer. Ramverket ska innehålla bindande utsläppstak, tydliga regler och en oberoende kontroll.

I kommittémotion 2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 35 anförs att vid förhandlingarna om den klimat- och energipolitiska ramen bör regeringen verka för att EU:s medlemsstaters åtaganden ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare. Eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser får inte äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Det är nödvändigt att åtaganden inom EU i stället kopplas till ansträngningar för att komma fram till bindande mål på global nivå. Konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin får inte försämrats i den utsträckningen att koldioxidgenererande produktion flyttas till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik, s.k. koldioxidläckage, eller flyttas till länder med andra miljöhänsyn eller länder där arbetsrätt

och mänskliga rättigheter åsidosätts. I yrkande 37 i motionen anförs att regeringen ska driva att EU:s medlemsstater, inom ramen för internationella klimatavtal, inte bör anta mål om en väsentligt större minskning av utsläpp av växthusgaser än resten av världen. Även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten på de globala utsläppen högst begränsad. Enligt yrkande 39 i samma motion bör regeringen driva linjen att EU:s medlemsstater vid beräkningen av nettoutsläpp av klimatgaser ska kunna tillgodogöra sig faktiska nettoutsläpp som inkluderar markanvändning.

Utskottets ställningstagande

Klimat

Kommissionen presenterade den 22 januari 2014 ett samlat paket där bl.a. ett meddelande om ett ramverk för klimat- och energipolitiken ingår. Bakgrunden till förslaget är det mål som Europeiska rådet beslutat om och som innebär att EU ska minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till 2050 jämfört med 1990 i samband med nödvändiga utsläppsminskningar av de industrialiserade länderna som grupp. Minskningarna är enligt IPCC nödvändiga för att den genomsnittliga globala uppvärmningen ska kunna hållas under två grader Celsius. Meddelandet innehåller förslag till en målstruktur för klimat- och energipolitiken till 2030. Kommissionens förslag omfattar ett klimatmål om 40 procent för EU:s interna utsläppsminskningar och ett bindande mål på EU-nivå för förnybar energi om minst 27 procent till 2030. Inga nya mål för energieffektivisering föreslås, utan kommissionen aviserar att den avser att återkomma till frågan efter avslutad översyn av energieffektiviseringsdirektivet senare i år. I Regeringskansliets faktapromemoria (2013/14:FPM56) med anledning av det aktuella meddelandet redovisar regeringen sin preliminära ståndpunkt.

Utskottet har i sitt yttrande 2013/14:MJU3y En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 anfört bl.a. att utskottet anser att ett 2030-ramverk bör beslutas så snart som möjligt. Det är viktigt att EU befäster sitt ledarskap och agerar kraftfullt och konstruktivt för att åstadkomma ett globalt klimatavtal i Paris 2015 som håller den globala uppvärmningen under två grader. För att visa ledarskap behöver EU besluta om klimatmål före det klimattoppmöte som FN:s generalsekreterare ska hålla i september 2014. Utskottet välkomnar därför kommissionens meddelande med förslag på ett samlat ramverk för klimat- och energipolitiken för 2030, men anser att ambitionsnivån behöver höjas. Utskottet uppmanar vidare EU att utarbeta och besluta om ramverket så snart som möjligt. En stärkt europeisk klimat- och energipolitik gör det möjligt för aktörer i näringslivet att fatta investeringsbeslut med utgångspunkt i välgrundade antaganden om exempelvis framtida utsläppspriser. Mot denna bakgrund bör ett bindande klimatmål för EU till 2030 beslutas så snart som möjligt. Så som utskottet tidigare har anfört ställer det sig bakom ett ambitiöst bindande klimatmål

till 2030 som gör det möjligt att uppnå målet att minska utsläppen med 80–95 procent till 2050 på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet är medvetet om att det sätt på vilket bördefördelningen görs får stor påverkan på varje medlemsstats andel av utsläppsminskningen. Utskottet ställer sig bakom kommissionens förslag om 40 procents utsläppsminskning inom EU förutsatt att bördefördelningen mellan medlemsländerna görs på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet välkomnar ett mer ambitiöst mål om det samtidigt inkluderar möjligheten till utsläppsminskningar i utlandet, förutsatt att andra utvecklade länder tar sin del av bördan i internationella förhandlingar. Att inkludera en möjlighet till utsläppsminskningar i utlandet bidrar till att utveckla en global utsläppsmarknad och till positiva effekter för en hållbar utveckling, inte minst tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad, samt ökar möjligheten att nå klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt.

När det gäller koldioxidläckage menar kommissionen i meddelandet att mycket talar för att energikostnaderna inom EU kommer att fortsätta att stiga med anledning av behovet att ersätta åldrande infrastruktur inom EU, stigande priser för fossil energi, genomförandet av klimat- och energipolitiken och ett framtida högre pris för koldioxidutsläpp. Kommissionen föreslår därför att den nu gällande politiken för de sektorer som löper störst risk för koldioxidläckage ska gälla till slutet av handelsfas tre inom systemet för handel med utsläppsrätter (se 2013/14:FPM56).

När det gäller internationella förhandlingar anförde regeringen i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utg.omr. 20) att regeringen står fast vid att Sverige även i fortsättningen ska vara ett föregångsland på klimatområdet. Vidare har regeringen anförts att Sverige har kunnat ta ledningen internationellt genom ambitiösa nationella klimatmål, ett högt klimatbistånd och genom att förmå EU att gå fattiga länder till mötes i nyckelfrågor såsom att gå med i en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet. Utskottet har välkomnat att regeringen avser att verka för att sprida kunskap om fördelarna med att handla tidigt i klimatarbetet och för att lyfta detta högst upp på den globala agendan. Utskottet har anförts att en bred internationell överenskommelse om radikalt minskade utsläpp av växthusgaser är helt avgörande för att nå framgångar i det globala klimatarbetet (se vidare bet. 2012/13: MJU11).

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om upptag och utsläpp av växthusgaser från skog och markanvändning. I betänkande 2012/13: MJU11 har utskottet anförts bl.a. följande. Av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (KOM(2012) 93) framgår att utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inte togs med i unionens klimatåtaganden i klimat- och energipaketet – även om de rapporteras inom ramen för FN:s klimatkonvention UNFCCC och delvis bokförs enligt Kyotoprotokollet – eftersom man insåg att det fanns allvarliga brister i de internatio-

nella bokföringsreglerna för utsläpp och upptag från denna sektor. Så som framhålls i förslaget är det först när robusta bokföringsregler, övervakning och rapportering har införts som sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk formellt kan tas med i unionens mål för utsläppsminskningar.

När det gäller systemet med utsläppsrätter under Kyotoprotokollet och överskott av AAU:er (Assigned Amount Unit) konstaterar utskottet att en överenskommelse uppnåddes i Doha. Överenskommelsen innebär att överskottet av AAU:er får sparas och användas för eget bruk, men en begränsning på 2 procent införs på inköp. I en gemensam deklaration har de potentiella köparländerna, dvs. de länder som har bindande åtaganden enligt protokollet men inget eget stort överskott, förbundit sig att inte köpa AAU:er. Utskottet erinrar om att riksdagen med anledning av en redogörelse från Riksrevisionen har gett regeringen till känna att frågan om hur det samlade svenska överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut. Utskottet noterar vidare att regeringen hösten 2010 uppgav att det faktiska överskottet kan fastställas sedan avräkning skett och att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Regeringen har även senare uppgett att man avser att återkomma till riksdagen i frågan (skr. 2013/14:75 s. 111). Utskottet vill även hänvisa till vad miljöminister Lena Ek anförde i en interpellationsdebatt den 24 januari 2013 (ip. 2012/13:197). Ministern framhöll också att så som hon vid upprepade tillfällen sagt är regeringens avsikt att hantera överskottet av AAU:er på ett sätt som inte innebär några nettoökningar av utsläppen i andra länder. Det får inte råda någon tvekan om att de utsläppsminskningar som genomförts i Sverige genom det svenska folkets ansträngningar ska ge en effekt på klimatet och inte ge utrymme för utsläppsökningar någon annanstans, enligt ministern (se bet. 2012/13:MJU11).

Som anförs i skrivelsen har under 2013 förberedelserna för att operationalisera den gröna klimatfonden fortsatt med svenskt deltagande i styrelsen. Sverige har annonserat beredskap att bidra med substantiella belopp till fonden under 2014, förutsatt att den blir operativ och att alla nödvändiga arrangemang är på plats (se även utskottets bet. 2012/13:MJU11 och 2013/14:MJU1).

Naturresurser och biologisk mångfald

I regeringens proposition 2013/14:141 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster anförs att Sverige har varit starkt pådrivande i etableringen av den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, IPBES). Detta synliggjordes bl.a. under ordförandeskapet i EU 2009 då viktiga steg togs mot global samsyn om behovet av ett särskilt globalt kunskapsorgan för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Syftet med IPBES är att stärka utbytet mellan vetenskap och politik och tillhandahålla syntesrapporter om biologisk mångfald och eko-

systemtjänster samt kopplingarna däremellan. I uppgiften för IPBES ingår kapacitetssupplemen och att utveckla s.k. policyverktyg och stimulera fortsatt forskning. Dessa verktyg kan demonstrera möjligheten att genomföra och följa upp internationella överenskommelser om hållbar utveckling och grön ekonomi och även ge viktigt stöd för nationellt arbete. Av propositionen framgår att regeringen har varit pådrivande för att EU ska definiera sitt ansvarsområde när det gäller biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I december 2011 tog EU:s miljöministrar beslut om EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020, som innefattar sex mål, på basis av ett förslag från kommissionen.

I propositionen bedömer regeringen att Forskningsrådet Formas bör ges i uppdrag att i samråd med Naturvårdsverket göra en analys av hur forskningen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster strategiskt kan stödjas. Analysen bör omfatta kunskapsläget när det gäller ekologiska samband, effekter av ekonomiska styrmedel, metoder för värdering av ekosystemtjänster och lärandeprocesser i förvaltningen av ekosystemtjänster.

Utskottet välkomnar det arbete som pågår.

Kemikalier

Utskottet har nyligen behandlat regeringens proposition 2013/14:39 På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (bet. 2013/14: MJU13). När det gäller frågorna om forskning m.m. som rör grön kemi, Reachlagstiftningen och den s.k. kandidatförteckningen, lågvolumämen, nanopartiklar, prioriterade varugrupper, parakvat, tungmetaller och hormonstörande ämnen (bl.a. bisfenol A) har dessa varit föremål för utskottets överväganden i betänkandet.

När det gäller de internationella aspekterna av kemikaliarbetet framgår av betänkandet att utskottet anser att Sverige, för att kunna nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet, bör ha ett stort engagemang och en hög ambitionsnivå i internationella förhandlingar som syftar till att förebygga eller minska riskerna med farliga ämnen. En säker kemikaliehantering bör i större utsträckning integreras i övergripande hållbarhets- och utvecklingsfrågor på alla nivåer. Utgångspunkten, att kemikaliekontrollen bör verka förebyggande och syfta till att säkra att kretsloppen är fria från farliga ämnen från början, bör även gälla på det globala planet. Utskottet anser att det är viktigt att frågan om en hållbar hantering av kemikalier tas med i de lösningar och strategier på global nivå som syftar till att främja en hållbar utveckling. I det globala förhandlingsarbetet bör Sverige fortsätta att i första hand agera genom EU. En gemensam EU-position är ofta en stor fördel om man ska nå framgång och få gehör för en ståndpunkt. Det nationella arbetet kan vara en drivkraft för EU och på den globala nivån, men det globala arbetet kan i sin tur också stimulera en utveckling inom unionen eller nationellt. Utskottet välkomnade i betänkandet regeringens bedömning i propositionen att Sverige på global nivå bör vidta åtgärder på de områden som omfattas av regeringens initiativ 8 år – 8 steg –

På väg mot en hållbar användning av kemikalier till 2020. I det arbetet bör Sverige särskilt fokusera på att öka tillgången till information, att stärka kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna och att stärka den internationella styrningen på miljöområdet. Likaså instämde utskottet i regeringens syn på att Sverige bör verka för att globala principer för information om farliga ämnen i varor utvecklas inom den internationella kemikaliestrategin Saicm samt fortsätta att driva på för att fler ämnen läggs till existerande konventioner och att internationella konventioner upprättar fullt fungerande efterlevnadsmekanismer.

Utskottet ställde sig i betänkandet bakom de bedömningar som regeringen har gjort i propositionen.

Vatten och marin miljö

När det gäller planeringen av havets resurser presenterade kommissionen i mars 2013 ett förslag till direktiv om havsplanering och kustförvaltning (KOM(2013) 133). Förslaget syftar till att främja en hållbar tillväxt av aktiviteter vid kusten och till havs liksom en hållbar användning av resurserna i de områdena genom att det upprättas ramverk för en effektiv tillämpning av havsplanering i unionens vatten och integrerad förvaltning i kustområdena i medlemsstaterna. Regeringen sympatiserade med motivet till förslaget, nämligen att de medlemsstater som har havsområden bör upprätta en ekosystembaserad havsplanering som ger en hållbar utveckling av dessa områden. Regeringen ansåg dock att stora delar av förslaget var för långtgående och bedömde att det riskerar att negativt påverka den nationella och kommunala rätten att bestämma om fysisk planering (FPM 2012/13: FPM118). Enligt utskottets utlåtande 2012/13: MJU20 var förslaget i sin dåvarande utformning inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:203). Utskottet vill även nämna att regeringen nyligen har överlämnat en proposition om hushållning med havsområden (prop. 2013/14: 186).

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om rena kuster, senast i betänkande 2013/14: MJU8. Utskottet redogjorde i betänkandet för rapporter och redovisade regeringsuppdrag m.m. inom området.

I betänkande 2011/12: MJU16 anförde utskottet att arbetet med att höja sjösäkerheten och minska sjöfartens miljöpåverkan i första hand sker i den internationella sjöfartsorganisationen IMO, men också i EU och Helcom. Helcomländerna har enats om att allt avfall som inte får släppas ut till sjöss ska lämnas i land och att medlemsstaterna ska se till att det finns mottagningsanordningar. Utskottet välkomnade särskilt Helcoms rekommendation 28E/10 i vilken det rekommenderas att just marint skräp som fastnar i näten ska omfattas av no-special-fee-systemet för fartygsavfall. Merparten av de svenska hamnarna har infört ett system för omhändertagande av fartygsavfall enligt no-special-fee-systemet. Parallellt med det

arbete som pågår inom IMO och Helcom har kommissionen genomfört en översyn av hur direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester är genomfört i medlemsländerna. Kommissionen har aviserat att man avser att lägga fram ett förslag till ändringar i direktivet.

Utskottet följer den viktiga frågan om havsmiljön.

Luft

Av skrivelsen framgår att kommissionen i juni 2013 presenterade ett förslag till förordning om regler för mätning, rapportering och verifiering (MRV) av koldioxidutsläpp från sjötransporter. Det långsiktiga målet är att bygga upp ett regelverk som kan bli en förebild för en global reglering av sjöfartens utsläpp av växthusgaser. Sverige välkomnar enligt skrivelsen kommissionens förslag till MRV-regler för sjöfarten. Det är positivt att EU intar en ledande ställning när det gäller att få till åtgärder på global nivå för att minska utsläppen från sjöfarten.

Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) ändrade hösten 2008 de globalt gällande kraven för svavelhalt i marina bränslen i Marpolkonventionen (The International Convention for the Prevention of Pollution from Ships). Med anledning av detta har EU:s svaveldirektiv ändrats. När det gäller regeringens insats vid framtagandet av direktivet vill utskottet hänvisa till miljöminister Lena Eks svar den 19 december 2012 på interpellationerna 2012/13:123 och 164. Ministern anförde bl.a. att IMO:s krav har trätt i kraft och är gällande internationell rätt, som Sverige är förbundet att respektera. Ändringen av svaveldirektivet innebär konkret att EU-rätten nu överensstämmer med internationell rätt. IMO:s beslut innebär att det i de s.k. svavelkontrollområdena i Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen endast får användas marina bränslen som har en svavelhalt om högst 0,1 procent fr.o.m. 2015. Utanför svavelkontrollområdena skärps kraven först 2020 och då till 0,5 procent svavel i bränslet. Några möjligheter till generella undantag finns varken i IMO:s beslut eller enligt EU-direktivet. Ministern anförde vidare att Sveriges tydliga position under förhandlingarna var att de krav som ska gälla inom svavelkontrollområdena borde gälla på samtliga farvatten inom EU och från samma år, dvs. 2015. Det hade varit positivt både för miljön och för konkurrensförhållandena och för alla EU-medborgares hälsa.

EU:s luftvårdspaket som kommissionen presenterade den 18 december 2013 består av fyra delar: ett handlingsprogram, ett förslag till ratificering av Göteborgsprotokollet samt två direktivförslag. Det ena direktivförslaget är en revidering av det s.k. takdirektivet om minskning av nationella utsläpp av luftföroreningarna och det andra är ett nytt direktiv för att begränsa utsläpp till luft av vissa luftföroreningar från medelstora förbränningsanläggningar (KOM(2013) 919 och 920). Naturvårdsverket har haft i

uppdrag att ta fram ett underlag inför de kommande förhandlingarna om kommissionens förslag till en ny tematisk strategi för luft och en revidering av EU:s luftvårdsdirektiv.

Utskottet kommer att följa förhandlingarna.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2013/14:U11 (S) yrkande 15, 2013/14:U13 (MP) yrkande 6 och 2013/14:U12 (SD) yrkandena 35, 37 och 39.

Stockholm den 10 april 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Johan Hultberg (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Roger Tiefensee (C), Pyry Niemi (S), Christer Akej (M), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Kristina Nilsson (S) och Kew Nordqvist (MP).

Avvikande meningar

1. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Pyry Niemi (S) och Kristina Nilsson (S) anför:

Vi socialdemokrater anser att EU-stöden till landsbygd och jordbruk ska omfördelas till att avse ersättningar för åtgärder som gynnar det allmänna, exempelvis miljöåtgärderna i landsbygdsprogrammet, och inte inriktas på rena inkomststöd. Regeringens förhandlingsinsats resulterade dock i sänkt ekonomisk ram för landsbygdsprogrammet (428 miljoner i genomsnitt per år jämfört med i dag), och i budgetpropositionen för 2014 föreslog regeringen att landsbygdsprogrammet ska bli kraftigt nedbantat jämfört med 2013, trots en ökad nationell finansiering.

Vi vill med statliga budgetmedel förstärka landsbygdsprogrammet för att klara jobben på landsbygden. Vi har i vår höstbudget föreslagit 371 miljoner kronor mer per år än regeringen, vilket skulle ge landsbygden bättre villkor. Goda skäl för detta är att behålla arbetstillfällena inom jordbruket, de svenska konsumenternas rätt till mat av hög kvalitet och säkerhet samt de miljömål som riksdagen har antagit (bl.a. skydd för den biologiska mångfalden, minskad övergödning och skydd för värdefulla miljöer som hagar och ängar).

Samtidigt vill vi ge det nya landsbygdsprogrammet en mer modern och framtidsinriktad profil. Vi vill få fram fler innovationer, ett investeringsstöd som leder till mer konkurrenskraftiga företag och ett näringsliv på landsbygden som utvecklas. Miljöstöden måste bli mer riktade för att få större effekt, men utan att ansökningssystemet blir för byråkratiskt. Enligt vår mening ska landsbygdsprogrammet stödja de grundläggande tjänsterna som gör att landsbygden kan leva, snarare än den flora av projekt som finns i dag.

När det gäller fiske anser vi socialdemokrater att utkastförbudet bör utformas som ett generellt förbud med en lista på tillämpliga undantag. Vi delar inte regeringens uppfattning att överlåtbara fiskenyttjanderätter (transferable fishing concessions, TFC) är rätt lösning. Vi noterar därför med tillfredsställelse att en majoritet av EU:s medlemsländer nu har ställt sig bakom ett frivilligt system. Vi anser vidare att EU:s beslut om fiskeriförvaltningen i Östersjön och Västerhavet alltid ska hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för de hotade arterna. Vidare behöver ålfisket inom EU stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. Vi anser att regeringen måste driva denna fråga aktivt.

När det gäller djurhållningen inom EU är vi kritiska till att EU ännu inte beslutat om att maximera transporttiden för slaktdjur till åtta timmar. Regeringen bör i alla sammanhang uppmärksamma rådet på den resolution

som Europaparlamentet antagit som innebär att frågan om en begränsad transporttid bör tas upp för ny prövning. Regeringen bör vidare arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU eftersom den bidrar till problemen med resistenta bakterier som också påverkar människors hälsa. Vi vill se bättre jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning. Detta är ett första steg för att sedan kunna slå fast mål för att reducera användningen av antibiotika inom EU.

När det gäller ursprungsmärkning kan konstateras att den senaste tidens uppmärksammade bedrägerifall stärker behovet av nya krav på ursprungsmärkning av kött. När EU nyligen beslutade om obligatorisk ursprungsmärkning av färskt köttvaror sköts frågan om ursprungsmärkning av övriga sammansatta köttprodukter framåt. Det är prioriterat att regeringen driver denna fråga vidare.

Att minska kassationen av livsmedel är en viktig fråga i EU. Vi vill se över bäst-före-märkningen och hitta ett nytt sätt att benämna hållbarheten. Vi menar att dagens system är för stelt och det inte tar hänsyn till olika förhållanden som påverkar hållbarheten. En möjlighet skulle vara att gå över till en märkning om "minst hållbar till". Den svenska regeringen bör agera för att få till en översyn i EU.

Vi socialdemokrater anser att Kyotoprotokollets alla överskott av utsläppskrediter måste annulleras. Sverige bör annullera sina krediter omgående för att säkerställa att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte blir förgäves eftersom utsläppen i stället sker någon annanstans.

Regeringen bör i EU driva på för en ambitiös europeisk klimatpolitik i det nya paketet för mål till 2030. Paketet ska ha som bindande mål att utsläppen av växthusgaser till 2030 ska minska med 50 procent i EU jämfört med 1990. Alla utsläppsminskningar ska göras i EU och flexibla mekanismer ska därför inte få räknas in. De nuvarande säkringarna för att undvika koldioxidläckage för den tunga industrin ska fortsätta även efter 2020 eller tills ett globalt handelssystem införs.

Sverige ska vidare vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder i utvecklingsländer. En av de internationella klimatförhandlingarnas få framgångar är upprättandet av den gröna klimatfonden (Green Climate Fund) vars syfte är att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Vi menar att Sverige ska vara drivande för att Europa ska stå för en generös andel av fonden. Intäkterna från EU:s utsläppshandel bör bidra till finansieringen. Det är också viktigt att EU snabbt klarlägger för omvärlden vilken den europeiska insatsen i fonden ska bli.

När det gäller kemikalier anser vi att FN behöver tillsätta en forskarpanel motsvarande den som inrättats för klimatet och som planeras för biologisk mångfald. Regeringen bör verka för att EU driver denna fråga. Vidare ska Sverige driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka EU:s kemikalielagstiftning, Reach. Fler ämnen med farliga egenskaper ska

föras upp på EU:s lista över särskilt farliga ämnen (kandidatlistan), tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen bör skärpas och lågvolyämnen bör inkluderas i Reach. Även nanopartiklar bör granskas närmare för att se om de uppfyller kraven för att införas på kandidatlistan. Även definitionerna hormonstörande och kraftigt allergiframkallande borde leda till att ett ämne förs upp på kandidatlistan. De hormonstörande ämnena bör klassas med större försiktighet än tidigare. För många av de hormonstörande ämnena räcker det inte med tuffa gränsvärden eftersom de får allvarliga effekter eller kombinationseffekter i små halter. I dessa fall är ett totalt förbud det enda alternativet. Vi anser exempelvis att ett totalt förbud bör införas för bisfenol A i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen används i textilier. Vidare bör användningen av bekämpningsmedlet parakvat stoppas internationellt. Sverige bör inom EU verka för detta. Vi vill påminna regeringen om riksdagens tillkännagivande i frågan (bet. 2010/11:MJU15). Mängden tungmetaller måste minska i naturen, och då krävs att färre tungmetaller används i industriproduktionen. Särskilt bör föremål som riskerar att hamna i naturen vara fria från tungmetaller. Vi menar att regeringen på detta område behöver ta initiativ i EU för att få till stånd en skärpning av den gemensamma lagstiftningen så att användningen av tungmetaller fasas ut.

FN:s luftvårdskonvention, det s.k. Göteborgsprotokollet, innebär en minskning av svaveldioxidutsläppen i Sverige med 22 procent till 2020 jämfört med 2005. Inom EU kommer ett nytt takt direktiv med utsläppskrav på både svaveldioxid och kvävedioxid att vara klart inom kort. Sverige bör här vara drivande för tuffa mål. Naturvårdsverket menar att det för att få till stånd ytterligare utsläppsbegränsningar i EU krävs ett strategiskt aktivt arbete. Vi anser att regeringen ska ta fram en plan för en sådan aktiv strategi. Naturvårdsverket arbetar med ett underlag till en sådan strategi.

Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläpp av svavel, kvävedioxider och partiklar från sjöfarten. EU har nyligen beslutat om implementering av IMO:s konvention om förebyggande av föroreningar från fartyg (Marpol), det s.k. svaveldirektivet. Det går att hitta en långsiktig lösning på frågan där både basindustrins konkurrensvillkor och miljökraven går att förena. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp precis som andra branscher, och samma tuffa krav måste ställas på samtliga fartyg. Vi är därför kritiska till den insats som den svenska regeringen gjorde i framtagandet av svaveldirektivet eftersom en del av EU fick lägre krav, vilket drabbar den gemensamma marknaden.

När det gäller havsmiljön bör Sverige inom EU arbeta för att en internationell konvention eller motsvarande om hållbar havsförvaltning kommer till stånd för att få ett slut på dagens ohållbara plundring av havets resurser. Vidare bör det marina skräpet, som är ett stort miljöproblem, uppmärks-

sammas. Fiskare bör, som skett inom projektet Save the North Sea, kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. Ett sådant system kan uppmuntra fiskebåtar att forsla skräpet till hamn i stället för att låta det gå tillbaka i havet. Vi måste börja se problemet med marint skräp som en gemensam EU-angelägenhet eftersom skräpet genereras i ett land men drabbar ett annat. Regeringen bör verka för att det inom EU tas fram ett gemensamt program för rena kuster.

I samband med partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald hösten 2010 togs viktiga steg mot IPBES (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Detta är ett forskarsamarbete inom området. Ett motsvarande samarbete på området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Sverige bör vara drivande för dessa frågor i EU.

Detta innebär att Socialdemokraterna anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 14 och 15.

2. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (MP)

Kew Nordqvist (MP) anför:

EU:s jordbrukspolitik är, trots en del reformer, omodern och bygger i stor utsträckning på målformuleringar från efterkrigstiden. Den upprätthåller en ohållbar produktion, baserad på billig olja och brutna kretslopp, som ställer till miljöproblem och sociala problem både inom och utanför EU. Den påskyndar en övergång till industrijordbruk på bekostnad av en utarmning av både den biologiska mångfalden och landsbygden. Jordbrukspolitiken blåser upp en miljöbubbla som riskerar att lämna en skuld till våra barn och fattiga länder. Vi vill i stället se en jordbrukspolitik som ger mer miljönytta och en bättre framtid. Maten ska vara fri från gifter och skadliga tillsatser. EU-länderna behöver ställa om till ett modernt, ekologiskt jordbruk som producerar god, nyttig och säker mat. Detta kräver en minskning av stödet till det konventionella jordbruket, vilket är beroende av konstgödning och kemiska bekämpningsmedel som orsakar övergödning och sprider miljögifter. Vi vill också höja kvaliteten på djurhållningen inom EU.

Miljöpartiet anser vidare att regeringen ska arbeta för att på sikt nå 100 procent ekologisk matproduktion i EU. Därför vill vi att EU:s jordbruksstöd stöder ekologiskt jordbruk och därmed betalar för de miljövinster som detta jordbruk bidrar till.

När det gäller klimatet krävs bindande mål för minskade utsläpp av växthusgaser. I EU, precis som i Sverige, görs detta bäst genom att införa ett klimatpolitiskt ramverk med en stabil och långsiktig klimatpolitik med tydliga spelregler. Ett klimatpolitiskt ramverk innebär att all EU:s politik måste följa de mål som EU sätter för minskade utsläpp av växthusgaser. Ramverket ska sätta successiva mål för EU:s minskade utsläpp så att utsläppen är nära noll 2050. Miljöpartiet anser att målet till 2030 ska vara att

minska utsläppen med 60 procent inom EU, jämfört med 1990 års nivåer. Ramverket ska innehålla bindande utsläppstak, tydliga regler och en oberoende kontroll.

Detta innebär att Miljöpartiet anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U13 (MP) yrkandena 4–6.

3. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Den gemensamma jordbrukspolitiken är ett av de områden där i stort sett all kompetens är överförd till EU. Detta gör att den gemensamma jordbrukspolitiken får karaktären av en icke ändamålsenligt övergripande lösning som är gjord främst för att passa jordbrukare på kontinenten i allmänhet och franska förhållanden i synnerhet. Den gemensamma jordbrukspolitiken innebär inte bara att Sverige betalar stora summor till utländska intressen utan även att vi skapar ett importberoende som lamslår vår egen livsmedelsproduktion. Med de långa komplicerade distributionskedjorna försvinner kontrollmöjligheter och spårningen blir svår. Vidare förlorar Sverige möjligheten att anpassa lagstiftningen och stödet till det svårt eftersatta svenska jordbruket. Sedan EU-inträdet har Sveriges jordbrukssektor minskat kontinuerligt. Det är därför Sverigedemokraternas mening att regeringen ska verka för att avskaffa den gemensamma jordbrukspolitiken.

Vi är i grunden positiva till frihandel och anser att Sverige inom såväl EU som i internationella forum, som WTO, ska verka för en öppen och fri handel och för att motverka protektionism. Vi instämmer även i uppfattningen att ökad handel ger ökad tillväxt som i sin tur skapar bättre ekonomiska förutsättningar för länder och deras medborgare. Liksom tidigare sluter vi även upp bakom uppfattningen att frihandel kan vara en starkt välståndsskapande kraft för såväl fattiga som mer utvecklade länder. Att värna principen om frihandel är därför både ett globalt och ett svenskt intresse. Sverigedemokraterna anser att exportbidragen, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad, bör avskaffas.

Sverigedemokraterna motsätter sig större delen av EU:s externa fiskeripolitik. Vi ifrågasätter kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen och ser helst att avtalen inte förlängs när det gäller utvecklingsländerna. Man använder fiskeripolitiken och pengar från den svenska medlemsavgiften, där vi är stora nettobetalare, för att upprätthålla en fiskeflotta i främst Spanien och Portugal. Länder vars fiskeflotta borde ha anpassats till hållbara fiskenivåer vid det här laget. Vi anser även att EU:s fiskeavtal över huvud taget inte går att förena med en hållbar utvecklingspolitik. EU:s fiskeflotta är dåligt kontrollerad och undergräver utvecklingsländernas möjligheter att utveckla lokalt fiske, möjligheter till arbetstillfällen och att försörja sin egen befolkning med fisk. Sverigedemokraterna menar därför att regeringen ska verka för att avskaffa EU:s externa fiskeripolitik.

När det gäller det klimat- och energipolitiska ramverket är det för Sverigedemokraterna en central uppfattning att eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser inte får äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Det är nödvändigt att åtaganden inom EU i stället kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. Vi anser det vara av största vikt att konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin inte försämras i den utsträckningen att koldioxidgenererande produktion flyttas till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik (s.k. koldioxidläckage), till länder med andra miljöhänsyn eller till länder där arbetsrätt och mänskliga rättigheter åsidosätts. Mot bakgrund av att koldioxidutsläppen ökar markant på andra håll i vår omvärld anser vi att det bör göras en djupare konsekvensanalys av att en ambitiös klimatpolitik ensidigt förs i en begränsad del av världen. EU står trots allt bara för runt 10 procent av världens utsläpp. I resten av världen ökar utsläppen med motsvarande ett helt EU på mindre än fem år. Sverigedemokraterna tycker därmed att regeringen i förhandlingarna om den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att medlemsstaternas åtaganden ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare som Kina, USA, Indien, Ryssland och Japan.

EU kan mycket väl ta en ledande roll i det internationella samarbetet gällande utsläpp av växthusgaser. Att EU ska gå före och ställa markant hårdare krav på medlemsstaternas industri i förhållande till den globala marknaden ser vi dock som långsiktigt ohållbart. Sverigedemokraterna vänder sig således mot att Sverige och EU ensidigt beslutar om väsentligt större utsläppsminskningar av klimatgaser än vad som nås i internationella avtal. Europa är i det stora hela inte någon signifikant aktör, och även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten på de globala utsläppen högst begränsad.

Sverigedemokraterna har sedan tidigare angett att vi tycker att markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (landuse, land-use change and forestry, LULUCF) ska ingå i medlemsstaternas mål om utsläpp av klimatgaser. Dock ser vi det som märkligt om medlemsstaterna efter förhandlingar endast kan tillgodoräkna sig nya förändringar av markanvändningen. Utgångspunkten måste givetvis vara att fastställa nationernas faktiska nettoutsläpp med markanvändningen inkluderad och sedan utgå ifrån dessa nya siffror i samtliga beräkningar.

Detta innebär att Sverigedemokraterna anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2013/14:U12 (SD) yrkandena 15, 33–35, 37 och 39.

Särskilt yttrande

Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (V)

Jens Holm (V) anför:

Vänsterpartiet har inte lämnat någon avvikande mening i detta ärende, men vill med detta särskilda yttrande redovisa sin syn på den inriktning som Sveriges arbete inom EU borde ha haft under 2013, vad gäller miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Vi anser att Sverige skulle ha kunnat spela en mycket mer aktiv roll inom EU under 2013. Detta är nödvändigt både för att driva på unionens gemensamma politik och för att se till att Sverige och andra medlemsländer ska kunna gå före och ha en mer ambitiös politik på nationell nivå. Vi noterar att antalet gånger regeringen röstat nej i EU:s ministerråd i fjol gick ned till endast fyra stycken och att regeringen aldrig under de snart åtta åren man haft ansvaret för EU-politiken tagit rättslig strid i EU-domstolen mot EU för att vi ska kunna ha högre ambitionsnivåer än vad EU föreskriver.

Vi framhåller tre områden där vi särskilt tycker att Sverige borde ha bidragit till en mer progressiv EU-politik: klimat och energi, jordbruk och fiske.

Klimat och energi

Det svenska agerandet inför EU:s klimat- och energimål till 2030 innebar ännu en missad möjlighet för Sverige att verka för att EU ska föra en mer ambitiös klimat- och energipolitik. Regeringen har spelat en passiv roll och när man till slut presenterade den svenska positionen innebar det inte någon ambitionshöjning av EU-förslaget. Regeringens främsta bidrag var att EU-länderna skulle kunna göra stora uppköp av billiga och osäkra utsläppskrediter i andra länder. Att köpa utsläppskrediter kommer inte leda till omställning i vare sig Europa eller Sverige. Vi delar EU-kommissionens analys att politiskt uppsatta målsättningar ska göras helt och hållet inhemskt, utan uppköp av internationella krediter med oklar klimat- och miljönytta. Det är också en stor besvikelse att regeringen inte lade fram konkreta och ambitiösare mål för förnybar energi och energieffektivisering.

Europa behöver länder som går före och tar klimatansvar. Därför har Vänsterpartiet föreslagit följande mål: EU ska ha nollutsläpp senast 2050, och all energiproduktion ska då vara förnybar. Till 2030 vill Vänsterpartiet att utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 60 procent jämfört med 1990 och att minskningarna ska göras inom Europa. Energiproduktionen ska 2030 bestå av minst 45 procent förnybar energi. Och vi vill ålägga alla verksamheter att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent. Vänsterpartiet har också föreslagit en grundläggande reform av EU:s handelssystem med utsläppsrätter, EU ETS. Vänsterpartiet ser också att det

behövs kompletterande åtgärder på EU-nivå och det nationella planet för att minska utsläppen från t.ex. transportsektorn och jordbrukssektorn, och vi skulle önska att regeringen har tydligare förslag på området.

Vidare oroas Vänsterpartiet av EU:s agerande mot det svenska elcertifikatssystemet. Under 2012 och 2013 har EU-domstolen granskat elcertifikatssystemet för förnybar energi. I början av 2014 beslutade EU-domstolens generaladvokat (Mål C 573/12) att det svenska systemet med elcertifikat för förnybar el strider mot EU:s princip om fri rörlighet för varor och tjänster. Om svenska företag har rätt till elcertifikat måste andra europeiska företag också ha det, i det här fallet ett åländskt företag. Om generaladvokatens beslut skulle gå igenom i den högsta instansen, EU-domstolen, skulle det sannolikt få helt förödande konsekvenser för vårt elcertifikatssystem och därmed utbyggnaden av den viktiga förnybara energin. Här anser vi att regeringen måste göra allt den kan för att försvara elcertifikatssystemet, som varit ett mycket framgångsrikt medel i utbyggnaden av den förnybara energin.

Jordbruk

Rådets förslag till förändring av de fyra grundförordningarna i den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) blev inte den omfattande reform som många hade hoppats på. Den svenska regeringen har drivit på för en grundläggande reform med ökad transparens, mer miljönytta, krav på djurvälstånd och minskade subventioner, för att ta några viktiga exempel. Men det svenska avtrycket i den överenskommelse som till slut gick igenom var dess värre minimalt.

Det går inte att komma ifrån att huvuddragen i den framtida gemensamma jordbrukspolitiken kommer att leda till att det mesta blir kvar som förr: en gammalmodig subventionspolitik som inte stimulerar ett modernt hållbart jordbruk. Fusk och misshushållning av gemensamma medel riskerar tyvärr att fortsätta eftersom det inte lagts fram tillräckligt bra förslag på åtgärder avseende bättre uppföljning och sanktioner. Stora, redan välbeställda bidragsmottagare kommer att kunna fortsätta att kamma hem stora subventioner på bekostnad av småbrukare. Den s.k. krisreserven på många miljarder kronor kommer att innebära utbetalningar till ineffektiva och miljöbelastande jordbruksföretag som egentligen borde ställa om sin verksamhet och producera det som Europas konsumenter vill ha, inte vad man får bidrag för.

Fiskeripolitik

Överenskommelsen om ny fiskeripolitik blev ett litet men otillräckligt steg framåt. I och med den nya fiskeripolitiken kommer stora delar av de grundläggande systemfelen att finnas kvar inom EU:s fiske: överfiske, stora negativa miljökonsekvenser och miljarder i skadliga subventioner.

Vänsterpartiet anser att själva målet för EU:s fiskeripolitik måste ändras och bli tydligare i fråga om hållbara ekosystem och att fiskebeståndet aldrig får äventyras samt att detta ska genomsyra fiskeripolitiken på alla nivåer. Miljö- och hållbarhetsmålet måste vara överordnat alla andra målsättningar i fiskeripolitiken. Det måste också bli tydligare hur EU:s målsättningar ska implementeras. Sanktioner mot dem som bryter mot politiken måste också förtydligas.

EU:s subventioner till fiskeindustrin borde avvecklas. För perioden 2007–2013 har EU avsatt ungefär 40 miljarder kronor till subventioner inom ramen för Europeiska fiskerifonden (EFF). Endast målinriktade stöd med tydliga miljövinster ska finnas kvar. Vi vill ha förvaltningsplaner för alla arter, välkomnar förbudet mot utkast, motsätter oss kommissionens strategi för mer vattenbruk och vill att EU:s s.k. fiskepartnersavtal med utvecklingsländer ska omvandlas till utvecklingsprojekt för att utveckla lokalt hållbart fiske.

BILAGA 12

Protokollsutdrag från näringsutskottet

Utdrag ur UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2013/14:28
PROTOKOLL

DATUM 2013-04-03
TID 10.00-11.00

§ 3 Berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Utskottet behandlade fråga om yttrande till utrikesutskottet över regeringens skrivelse 2013/14:115 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2013 samt motioner.

Utskottet beslutade att inte avge yttrande. I stället beslutade utskottet att genom protokollsutdrag hänvisa utrikesutskottet till näringsutskottets behandling av de här aktuella frågorna under innevarande valperiod enligt följande.

Handelspolitiska frågor

Utskottet behandlade olika handelspolitiska frågor våren 2014 i betänkandet Riksrevisionens rapport om statens främjandeinsatser för export (bet. 2013/14:NU13).

Konkurrenskraftsfrågor

Utskottet behandlade olika näringspolitiska frågor, inklusive vissa konkurrenspolitiska frågor, dels hösten 2013 (bet. 2013/14:NU1), dels våren 2014 (bet. 2013/14:NU12). Vidare överlade utskottet med näringsminister Annie Lööf om kommissionens förslag om en starkare europeisk industri för tillväxt och ekonomisk återhämtning (KOM(2012) 582) i november 2012 (prot. 2012/13:13). Därtill överlade utskottet med handelsminister Ewa Björling om Inremarknadsakten II (KOM(2012) 573) i november 2012 (prot. 2012/13:13). Utskottet behandlade därtill våren 2013 kommissionens meddelande Smart lagstiftning – tillgodose de små och medelstora företagens behov (KOM(2013) 122) (utl. 2012/13:NU23).

Frågor om sammanhållningspolitiken

Utskottet behandlade EU:s sammanhållningspolitik hösten 2013 (bet. 2013/14:NU2). Vidare överlade utskottet med näringsminister Annie Lööf om sammanhållningspolitiken i november 2012 (2012/13:13). Därtill kommer utskottet under våren 2014 att behandla propositionen om vissa lagändringar inför en ny programperiod (prop. 2013/14:115, bet. 2013/14:NU27). Vidare avser utskottet att under våren 2014

behandla regeringens aviserade skrivelse om partnerskapsöverenskommelsen.

Energipolitiska frågor

Utskottet behandlade dels hösten 2013 frågor om energipolitikens inriktning (bet. 2013/14:NU1), dels våren 2014 frågor om elmarknaden (bet. 2013/14:NU9). Våren 2013 behandlade utskottet kommissionens grönbok om klimat- och energipolitiken till 2030 (utl. 2013/14:NU24). Våren 2014 behandlade utskottet kommissionens meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020-2030 (utl. 2013/14:NU29). Vidare överlade utskottet med statssekreterare Daniel Johansson den 12 februari 2013 gällande kommissionens meddelande om en välfungerande inre marknad för energi (KOM(2012) 663) (prot. 2012/13:17).

Vid protokollet

Bibi Junntila

Rätt utdraget intygar:

Jakob Sjövall

Exp. 2014-04-09
Utrikesutskottet

BILAGA 13

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2013/14:AU4y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2013

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att ge bl.a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 och de motioner som väckts med anledning av skrivelsen, i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet behandlar i yttrandet frågor om den svenska regeringens agerande i EU när det gäller bl.a. sysselsättningspolitik, jämställdhet, arbetsmiljö och arbetsrätt.

Utskottet ställer sig bakom regeringens skrivelse 2013/14:115 i de delar som rör utskottets beredningsområde och anser att motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 16–21 bör avstyrkas.

I ärendet finns två avvikande meningar (S) och (SD) samt två särskilda yttranden (SD) och (V).

Utskottets överväganden

Utskottet behandlar nedan regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i de delar som berör utskottets beredningsområde. Tre kommittémotioner – 2013/14:U11 (S), 2013/14:U13 (MP) och 2013/14:U12 (SD) – har väckts med anledning av skrivelsen, men endast den socialdemokratiska motionen innehåller yrkanden som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Därför behandlas i det följande endast dessa yrkanden ur motion 2013/14:U11 (S).

Skrivelsen

I skrivelse 2013/14:115 anför regeringen bl.a. följande under avsnittet om *sysselsättningspolitik*. Att öka sysselsättningsgraden bland kvinnor och män är betydelsefullt för tillväxten, välfärden och jämställdheten i EU. Under året har Sverige aktivt deltagit i genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin inom ramen för den europeiska terminen. Ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra nödvändiga reformer för att få fler i arbete. Huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna.

Europeiska rådet antog i juli 2013 följande fyra landsspecifika rekommendationer till Sverige på sysselsättningsområdet:

- Förstärk ansträngningarna för att förbättra integrationen på arbetsmarknaden för lågutbildade ungdomar och personer med invandrarbakgrund.
- Stärk satsningarna på att underlätta övergången från skola till arbete.
- Komplettera ungdomsgarantin så att den bättre omfattar ungdomar som varken går någon utbildning eller fortbildning.
- Genomför och dra slutsatser av utvärderingen av effektiviteten av den sänkta restaurangmomsen.

Regeringen anser att rekommendationen på arbetsmarknadsområdet ligger helt i linje med regeringens politik för att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Regeringen anför vidare att Sverige har välkomnat diskussionen om den sociala dimensionen av EMU liksom införandet av en social resultatavla inom ramen för de existerande processerna inom Europa 2020-strategin. En viktig utgångspunkt för Sverige i diskussionen om den sociala dimensionen av EMU har varit att medlemsstaternas befogenheter när det gäller arbetsmarknad, sociala frågor och skatteområdet inte försvagas.

Under avsnittet om *arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor* konstaterar regeringen bl.a. att arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område

är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. I fråga om specifika ärenden anför regeringen gällande direktivet om genomförande av utstationeringsdirektivet bl.a. att den är positiv till kommissionens initiativ att förbättra och förtydliga tillämpningen av utstationeringsreglerna. Det är angeläget att säkerställa skyddet för utstationerade arbetstagares villkor och att främja en sund konkurrens på den inre marknaden, samtidigt som det är viktigt att utstationeringsreglerna respekterar medlemsstaternas olika arbetsmarknadsmodeller. Regeringen ser vidare positivt på syftet med förslaget till ett utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna i EU, dvs. att utöka erfarenhetsutbytet mellan offentliga arbetsförmedlingar. Regeringen anser dock inte att nätverket får ges en beslutande roll och det får inte heller dubblera existerande strukturer för samverkan på sysselsättningsområdet. I fråga om direktivet om åtgärder för att underlätta fri rörlighet för arbetstagare ser regeringen positivt på syftet med förslaget – att verka för att undanröja hinder mot den fria rörligheten för arbetskraft. Regeringen anser att medlemsstaterna bör ges stort utrymme att själva besluta om konkreta åtgärder som bör vidtas för att uppnå syftet med förordningen om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen. Regeringen redovisar riksdagens tillkännagivande från 2012 (bet. 2012/13:AU5, rskr. 2012/13:53) om att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande protokoll, som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter såsom den fria förhandlings- och konflikträtten samt rätten att fritt teckna kollektivavtal gäller inom EU och att dessa inte underordnas EU:s ekonomiska friheter.

Regeringen hävdar under avsnittet om *jämställdhet och arbetet mot diskriminering* bl.a. att Sverige arbetar aktivt för att främja jämställdhet inom alla politikområden och i genomförandet av EU:s större processer och program. Under året har Sverige bl.a. aktivt drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i Europa 2020-strategin och i relevanta slutsatser och rekommendationer som EU:s rådsrekommendation om integrering av romer. I fråga om specifika ärenden redovisar regeringen bl.a. att Sverige har välkomnat det förslag som lämnades 2008 om ett antidiskrimineringsdirektiv och verkat för ett antagande av ett direktiv som säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering inom EU oavsett diskrimineringsgrund. Regeringen redovisar också förhandlingsläget när det gäller förslaget till direktiv om jämnare könsfördelning i börsnoterade bolagsstyrelser och uppföljningen av Pekingplattformen.

Regeringen redovisar fyra *mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2013* som rör arbetsrätt. Det gäller mål C-522/12 om begreppet minimilön, mål C-83/13 om stridsåtgärder som vidtagits mot EES-bolag med fartyg som fört tredjelandsflagg, mål C-396/13 om tolkning av utstationeringsdirektivet och mål C-533/13 om tolkning av bemanningsdirektivet. Regeringen redovisar också sex mål som rör fri rörlighet för arbetstagare eller andra personer, vilka dock inte kan anses falla inom utskottets beredningsområde.

När det gäller *avslutade och pågående överträdelseärenden under 2013* som faller inom utskottets beredningsområde redovisar regeringen det ärende som rör direktiv 1999/70 om ramavtalet om visstidsarbete under-tecknat av EFS, UNICE och CEEP, det s.k. visstidsdirektivet (ärendenummer 2007/4835). Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2010 att avsaknaden i svensk rätt av en tydlig övre tidsgräns för flera på varandra följande visstidsanställningar rörande allmän visstidsanställning och vikariat och den fullständiga avsaknaden av åtgärder för att förhindra missbruk av visstidsanställningar för säsongarbete och för arbetstagare som har fyllt 67 år, innebär att kravet att förhindra missbruk av varandra följande visstidsanställningar enligt klausul 5 i bilagan till visstidsdirektivet inte har uppfyllts. Regeringen svarade i juni 2010 att Sverige anser att det svenska regelsystemet uppfyller kraven i klausul 5, med hänvisning bl.a. till att lagen om anställningsskydd innehåller flera olika medel mot missbruk. Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande den 22 februari 2013. Sverige vidhöll sin inställning i svar den 22 april 2013.

Motionen

Socialdemokraterna efterlyser i motion 2013/14:U11 av *Urban Ahlin m.fl.* *yrkande 16* en ny politik för fler jobb. Partiet anser att arbetslösheten – och särskilt ungdomsarbetslösheten – måste sänkas rejält i hela Europa. Socialdemokraterna ser det som en stor framgång att arbetsmarknadsministrarna inom EU har kommit överens om en ungdomsgaranti. Ungdomsgarantin är enligt partiet precis den typ av förändring som krävs för att den svenska arbetsmarknadspolitiken för unga ska börja fungera.

Socialdemokraterna betonar vidare att Sverige måste stå upp för jämställdheten i Europa (*yrkande 17*). Socialdemokraterna kritiserar regeringen för att kraftigt ha försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, vilket framför allt drabbar kvinnor, och de konstaterar att EU-kommissionen kräver att Sverige ändrar sin lagstiftning för att leva upp till EU-rättens krav. Socialdemokraterna anser också att argumenten för en mer resolut kvoteringslagstiftning inom EU är starka. Att bygga ut barn- och äldreomsorgen, stärka föräldraförsäkringen, bekämpa lönediskrimineringen, reducera deltidarbetet genom att göra heltid till norm samt justera skattestrukturer som hindrar kvinnor att förvärvsarbeta är bara några av de ytterligare insatser som enligt Socialdemokraterna måste till för ökad jämställdhet i Europa och som även regeringen måste börja arbeta för.

Socialdemokraterna menar också att Sverige ska konkurrera med kompetens och inte med låga löner (*yrkande 18*). Vare sig det gäller yngre eller äldre människor och vare sig de befinner sig i eller utanför arbetskraften ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande.

Kompetensutveckling är en nödvändighet för att förhindra personliga och geografiska arbetslöshetskatastrofer. Socialfonden har en viktig roll och bör inte begränsas till de allra fattigaste länderna.

Partiet efterlyser ordning och reda på arbetsmarknaden (*yrkande 19*). För Socialdemokraterna är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill, men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner, arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. Den svenska regeringen måste kräva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter.

Socialdemokraterna framför vidare att det är självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö (*yrkande 20*). Partiet anser därför att det är skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöréglererna. Att kritisera medlemsstater som har högt satta ambitioner riskerar att innebära att den lägsta tillåtna skyddsnivån också blir den högsta. Socialdemokraterna vill därför att EU-kommissionen ska ta fram en ny arbetsmiljöstrategi.

Socialdemokraterna betonar slutligen vikten av starka kollektivavtal (*yrkande 21*). Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i den nationella lönebildningen ska enligt partiet därför avvisas. Socialdemokraterna framhåller att regeringen i samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde att i lex Laval genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde. Därför anser Socialdemokraterna att det regelverk som omger kollektivavtalen måste bli starkare, och partiet välkomnar den utredning av frågorna som tillsatts efter ett tillkännagivande från riksdagen.

Tidigare tillkännagivanden

Riksdagen beslutade den 16 juni 2011 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska tillsätta en utredning med uppdrag att senast den 1 september 2012 överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv och därefter återkomma till riksdagen med lagförslag (bet. 2010/11:AU10, rskr. 2010/11:299). Bakgrunden var de förändringar i det svenska arbetsrättsliga regelverket som tidigare gjorts med anledning av EU-domstolens dom i det s.k. Lavalmålet 2007.

Riksdagen beslutade den 28 november 2012 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll (bet. 2012/13:AU5, rskr. 2012/13:53).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlar i det följande vissa frågor inom utskottets beredningsområde som tas upp i skrivelsen och en av motionerna.

När det gäller den europeiska arbetsmarknaden och frågan om en europeisk ungdomsgaranti kan utskottet inledningsvis konstatera att arbetsmarknadspolitiken är och bör vara ett nationellt ansvar. Utskottet välkomnar dock ett samarbete mellan unionens medlemsländer inom ramen för den öppna samordningsmetoden där det ges möjlighet att utbyta erfarenheter och lära av goda exempel. Rådets rekommendation om en europeisk ungdomsgaranti bör ses i ljuset av detta.

Utskottet vill med anledning av vad som framförs i den socialdemokratiska motionen påminna om att partiet, liksom en överväldigande majoritet i utskottet, vid överläggningen den 17 januari 2013 ställde sig bakom såväl tanken på en ungdomsgaranti i sig, som regeringens förslag till ståndpunkt. Enligt utskottets mening utgör ungdomsgarantin ett exempel på just det slags erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna som lämpar sig väl på det arbetsmarknadspolitiska området. Utskottet noterar också att bl.a. Internationella arbetsorganisationen (ILO) har nämnt den svenska jobbgarantin för ungdomar som en av flera förebilder för den europeiska ungdomsgarantin (*Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?*, april 2013). Regeringens politik på området framhålls således, tvärt emot farhågorna i den socialdemokratiska motionen, snarast som ett exempel att lära av för andra medlemsstater. Utskottet anser att samarbetet inom den öppna samordningsmetoden på det arbetsmarknadspolitiska området bör fungera just på detta sätt. Utskottet kan konstatera att när det gäller exempelvis övergången mellan skola och arbetsliv och utformningen av lärlingsanställningar är det Sverige som har samlat intryck från system i andra europeiska länder.

När det gäller den grupp ungdomar som på grund av ofullständig utbildning riskerar att få svårt att etablera sig på arbetsmarknaden – vilken uppmärksammas i en av de landsspecifika rekommendationerna till Sverige – vill utskottet påminna om följande. Inom ramen för jobbgarantin för ungdomar finns dels möjlighet att kombinera deltagande i garantin med utbildning på deltid, dels möjlighet för de ungdomar som återvänder till studier att få den högre nivån av studiemedel. Utanför jobbgarantin finns bl.a. folkhögskolesatsningen för att stimulera ungdomar att återgå till utbildning och den skärpning av kommunernas informationsansvar för ungdomar till ett aktivitetsansvar som nyligen föreslagits i regeringens ungdomspolitiska proposition (prop. 2013/14:191). Det är enligt utskottets mening betryggande att den svenska regeringen på olika sätt skapar nya möjligheter för de ungdomar som behöver komplettera sin utbildning.

Utskottet instämmer i den socialdemokratiska ståndpunkten att Sverige måste stå upp för jämställdheten i Europa. Det var därför enligt utskottets mening glädjande att statsrådet Maria Arnholm vid ett informationstillfälle i utskottet den 25 mars 2014 framhöll regeringens arbete för jämställdhet i EU-sammanhang, exempelvis inom ramen för det gemensamma EU-arbetet vid FN:s kvinnokommissions möte i mars 2014 (CSW) och i arbetet med

årets uppföljning av Pekingplattformen. Som redovisas i skrivelsen har regeringen därutöver bl.a. aktivt drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i Europa 2020-strategin.

När det gäller kommissionens förslag om EU-regler för kvotering i bolagsstyrelser kan utskottet konstatera att riksdagen redan den 19 december 2012 fann att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2012/13:CU14, rskr. 2012/13:138). Civilutskottet framförde bl.a. följande i sitt utlåtande:

De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter bör enligt utskottet förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Det bedöms att det finns förutsättningar för att arbeta vidare nationellt med olika åtgärder för att stärka jämställdheten inom näringslivet. I Sverige har de börsnoterade bolagen inrättat en valberedning inom ramen för rådande självreglering. I självregleringen finns också regler om att eftersträva en jämn könsfördelning. Det går också att på andra sätt påverka attityden hos ägarna. De åtgärder som bör vidtas måste kunna anpassas till de rådande förhållandena i respektive medlemsstat med hänsyn till ägarstruktur, bolagsstyrning och annat jämställdhetsarbete.

Som förslaget ser ut nu finns det enligt utskottet inte tillräckliga skäl att vidta åtgärder på EU-nivå. Målet att skapa ett jämställt beslutsfattande i ekonomiska frågor bedöms kunna uppnås bättre genom nationella åtgärder.

Utskottet ser ingen anledning att göra någon annan bedömning än civilutskottet och riksdagen i frågan. Utskottet anser att regeringens arbete inom unionen även fortsättningsvis bör ha som huvudmål att Sverige ska uppfattas som ett föregångsland på jämställdhetsområdet inom ramen för ett öppet samarbete mellan medlemsstaterna. Målet bör inte vara att driva på för överstatlig lagstiftning som skulle kunna komma i konflikt med gällande svensk rätt.

Utskottet instämmer i Socialdemokraternas föresats att Sverige ska konkurrera med kompetens och inte med låga löner. Vägarna till jobb måste bli fler och bredare, i synnerhet för ungdomar. Utskottet välkomnar därför att regeringens initiativ att tillsammans med arbetsmarknadens parter finna lösningar på hur fler unga kan få arbete gett resultat. Det ekonomiska stödet till arbetsgivare för att stimulera till anställning av unga på basis av yrkesintroduktionsavtal är enligt utskottets mening ett av flera goda exempel på detta. Utskottet anser också att en bra skola med kunskap i fokus som ger alla tillgång till utbildning av hög kvalitet är avgörande för sysselsättning och för att värna Sveriges konkurrenskraft. När det gäller Europeiska socialfonden anser utskottet emellertid, till skillnad från Socialdemokraterna, att sammanhållningspolitiken huvudsakligen bör fokusera på de mest behövande delarna av unionen. Det s.k. sysselsättningsinitiativet för unga är enligt utskottets mening ett bra exempel på ett stöd som riktas mot de mest behövande delarna av EU. Stödet till de mer utvecklade delarna av unionen bör minskas betydligt och tydligt styras mot att stödja framväxten av ett innovativt och kunskapsbaserat näringsliv i linje med målen för Europa 2020-strategin. Detta innebär naturligtvis inte något

annat än att regeringen samtidigt bör agera för att maximera återflödet till Sverige inom sammanhållningspolitiken och övriga utgiftsområden. Utskottet noterar också att Sverige under perioden 2014–2020 kommer att omfattas av strukturfondsprogram inom målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning. Totalt omfattar programmen 29 miljarder kronor, varav ca 16 miljarder kronor från Regionalfonden och ca 13 miljarder kronor från Socialfonden.

Utskottet välkomnar att regeringen, efter dialog med bl.a. arbetsmarknadens parter, den 27 mars 2014 fattade beslut om hur dessa 13 miljarder kan investeras för satsningar på fler i jobb och kompetensförsörjning, i form av ett förslag till nationellt socialfondsprogram för investeringar i tillväxt och sysselsättning. Programförslaget har tre huvudsakliga områden: kompetensförsörjning, bredare vägar till jobb och företagande för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och satsningar på fler unga i jobb och utbildning. Nytt för denna period är att utrymmet för nationella satsningar har blivit större, privat medfinansiering har möjliggjorts och fokus på att stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv tydliggjorts. Även stödande insatser för verksamheter som planerar att ta emot t.ex. praktikanter möjliggörs. Det svenska förslaget till socialfondsprogram ska nu förhandlas med och godkännas av EU-kommissionen. Programmet beräknas starta tidigast hösten 2014.

När det gäller frågan om ett s.k. socialt protokoll noterar utskottet att regeringen i skrivelse 2013/14:75 med anledning av riksdagens tillkännagivande bl.a. anför att den anser det vara viktigt att värna de sociala rättigheterna inom EU. Regeringen ser emellertid ett antal risker med att verka för en fördragsändring av detta slag på EU-nivå. Processen skulle enligt regeringen kunna utlösa följdkrav på andra och mer långtgående förändringar som inte ligger i Sveriges intresse. Genom Lissabonfördraget blev EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna rättsligt bindande och fick fördragsstatus, och det slås vidare fast att EU ska ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Regeringen anför att den ser positivt på den utveckling som Lissabonfördraget ger uttryck för, vilken regeringen menar slår fast att EU-samarbetet bygger på en tydlig social grund. Utskottet värdesätter att arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson vid sitt besök i utskottet den 12 december 2013 redogjorde för hur regeringen arbetar inom EU med att värna sociala rättigheter och den svenska arbetsmarknadsmodellen, bl.a. i arbetet med den stärkta ekonomiska samordningen inom EU, påverkansarbete i och inför EU-förhandlingar på arbetsrättens område och regeringens arbete vid processer i EU-domstolen. Utskottet välkomnar att regeringens utgångspunkt för EU-arbetet i dessa frågor är att medlemsstaternas befogenheter när det gäller arbetsmarknad och sociala frågor inte får försvagas.

När det gäller de farhågor som framförs i den socialdemokratiska motionen om att kommissionen har ambitionen att undanta små och medelstora företag från arbetsmiljöregler noterar utskottet att kommissionen, i det meddelande om smart lagstiftning, COM(2013) 122, som presenterades för ett år sedan, bl.a. uttalade att regler som syftar till att skydda människors hälsa och säkerhet måste tillämpas oavsett den ekonomiska aktörens storlek och att små och medelstora företag därför inte kan undantas från sådana regler. Utskottet noterar vidare att riksdagen den 29 maj 2013 ställde sig bakom näringsutskottets granskning av meddelandet (utl. 2012/13: NU23). Näringsutskottet framhöll i sitt utlåtande bl.a. att det finns områden där varken företagets storlek eller omsättning kan skapa acceptans för undantag för företag. Dessa områden infattar regler inom bl.a. arbetsrättsligt skydd, arbetsmiljö och miljö. Utskottet instämmer i vad riksdagen på förslag av näringsutskottet uttalat och anser därmed att det inte finns behov av något ytterligare riksdagsuttalande. Utskottet noterar slutligen, apropå vad som nämns i motionen, att EU:s nya arbetsmiljöstrategi försejats något, men att kommissionen beräknar lämna den i början av juni 2014.

På den svenska arbetsrättsens område kan utskottet – med anledning av vad som sägs i den socialdemokratiska motionen om att stärka regelverket som omger kollektivavtalen – konstatera att regeringen den 27 september 2012 med anledning av riksdagens tillkännagivande tillsatte en parlamentarisk utredning som utöver att utvärdera tillämpningen av den s.k. lex Laval bl.a. också ska överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2014. Utskottet välkomnar utredningen och anser inte att det behövs något ytterligare initiativ från riksdagens sida.

Utskottet kan sammanfattningsvis ställa sig bakom regeringens skrivelse 2013/14:115 i de delar som rör utskottets beredningsområde. Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser utskottet att motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 16–21 bör avstyrkas.

Stockholm den 10 april 2014

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Jessica Polfjärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Annika Qarlsson (C), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Andreas Carlson (KD), Mattias Karlsson (SD), Jenny Petersson (M), Kerstin Nilsson (S), Ismail Kamil (FP) och Christina Høj Larsen (V).

Avvikande meningar

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (S)

Ylva Johansson (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S) anför:

I hela Europa måste arbetslösheten – och särskilt ungdomsarbetslösheten – sänkas rejält. För Sverige har vi socialdemokrater ett skarpt mål. Till 2020 ska antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar öka så mycket att Sverige då har lägst arbetslöshet i EU. För ungdomar vill vi införa en skarp garanti i Sverige. Alla arbetslösa unga ska senast inom 90 dagar erbjudas jobb, lärlingsplats, praktik eller utbildning. Att ha ett bra jobb är inte bara en ekonomisk trygghet, utan också en avgörande faktor för välmående och personlig utveckling. Ett samhälle där hög arbetslöshet tillåts bita sig fast blir också mycket bräckligt och en farlig grogrund skapas för olika former av främlingsfientlighet, nationalism och extremism. Det är därför en stor framgång att arbetsmarknadsministrarna inom EU har kommit överens om en ungdomsgaranti. Reformen är ett krav som drivits hårt av socialdemokrater över hela Europa. Ungdomsgarantin är precis den typ av förändring som krävs för att den svenska arbetsmarknadspolitiken för unga ska börja fungera. Hittills har regeringens inställning varit den rakt motsatta: den har ansett att de unga arbetssökande inte ska ges ordentligt stöd förrän efter tre, fyra månader av arbetslöshet.

Om kvinnors sysselsättning i euroområdet höjdes till nuvarande nivåer för män skulle det kunna innebära en BNP-ökning på uppemot 11 procent. Sverige har en potential på närmare 3 procent. Men regeringens politik har inte flyttat fram positionerna på arbetsmarknaden för kvinnor – tvärtom. Regeringen har bl.a. kraftigt försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, vilket framför allt drabbar kvinnor. Sverige har till och med fått kritik från EU-kommissionen för att inte leva upp till de minimikrav för skydd av anställningstryggheten som gäller inom EU. Efter en tuff politisk kamp presenterade kommissionären Reding i november 2012 till slut ett konkret förslag om en lightvariant av kvotering. Vi anser att det i grunden är positivt att förslaget lagts fram, men att kryphålen är för stora. Att bygga ut barn- och äldreomsorgen, stärka föräldraförsäkringen, bekämpa lönediskrimineringen, reducera deltidsarbetet genom att göra heltid till norm och justera skattestrukturer som hindrar kvinnor att förvärvsarbeta är bara några av de ytterligare insatser som måste till. Det måste även regeringen börja arbeta för.

Vare sig det gäller yngre eller äldre, människor i eller utanför arbetskraften ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande. På en global marknad är det viktigt att lära nytt snabbare än konkurren-

terna. Människors kompetens är den enskilt viktigaste faktorn för att stärka Europas konkurrenskraft när jobben förändras. För att den som har ett arbete ska kunna och våga byta jobb mitt i livet behövs satsningar på vuxenutbildning. Socialfonden har en viktig roll och bör inte begränsas till de allra fattigaste länderna. I stället behövs ett omfattande arbete för ett hållbart och uthålligt arbetsliv i hela EU.

För oss socialdemokrater är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill, men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner, arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. Den fria rörligheten får heller aldrig användas för att skapa konkurrens med löne- och anställningsvillkor. I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla och alla arbetstagare ska behandlas lika och ha rätt till likvärdiga löner och anställningsvillkor oavsett nationalitet. På europeisk nivå behövs en återhämtningsplan och bättre samordnade och direkta åtgärder mot den ekonomiska krisen, inte en återgång till den kasinokapitalism som föregick krisen. EU:s fördrag måste få ett socialt protokoll som rättar till den nuvarande oroande obalansen mellan fri rörlighet för tjänster och fackliga rättigheter. Den svenska regeringen måste kräva och med kraft driva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter.

Om människor ska arbeta längre krävs att arbetskraften hänger med i arbetsmarknadens utveckling. Det krävs också att individerna klarar av en höjd förändringstakt i det egna arbetet. Alla tankar om höjd pensionsålder faller platt om det inte finns en väl utarbetad strategi för hur arbetsmiljön ska förbättras. I EU-arbetet är det viktigt att slå fast att arbetsmiljödirektiven är minimidirektiv. Att som kommissionen kritisera medlemsstater som har högt satta ambitioner riskerar att innebära att den lägsta tillåtna skyddsnivån också blir den högsta. För oss är det självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö. Därför är det skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöreglerna. Det är särskilt allvarligt mot bakgrund av att kommissionen meddelat att den inte kommer att lägga fram en ny strategisk plan med hänvisning till den ekonomiska krisen. Vi socialdemokrater anser att EU-kommissionen ska ta fram en ny arbetsmiljöstrategi.

Rörligheten över gränserna är en viktig drivkraft för ekonomisk utveckling, men det krävs också regler för att säkerställa att rörligheten inte leder till social dumpning, konkurrens genom låga löner. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar ansvaret för lönebildningen. EU har inte rätt att direkt eller indirekt reglera löneförhållandena i Sverige. Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i lönebildningen ska avvisas. Den svenska regeringen säger sig stå upp för den svenska kollektivavtalsmodellen, men det är bara läpparnas bekänelse. I samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde regeringen att genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde.

Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar för konkurrens genom dumpning av löner och villkor. Därför måste regelverket som omger kollektivavtalen bli starkare. Efter ett tillkännagivande i riksdagen tillsattes en utredning om att bl.a. se över lex Laval, vilket vi ser som mycket positivt.

Vi anser att motion 2013/14:U11 (S) yrkandena 16–21 bör tillstyrkas.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (SD)

Mattias Karlsson (SD) anför:

Rörligheten över gränserna är en viktig drivkraft för ekonomisk utveckling, men det krävs också regler för att säkerställa att rörligheten inte leder till social dumpning, konkurrens genom låga löner. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar ansvaret för lönebildningen. Sverigedemokraterna anser att EU inte har rätt att direkt eller indirekt reglera löneförhållandena i Sverige. Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i lönebildningen ska avvisas. Den svenska regeringen säger sig stå upp för den svenska kollektivavtalsmodellen, men det är bara läpparnas bekännelse. I samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde regeringen att genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde. Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar för konkurrens genom dumpning av löner och villkor. Därför måste regelverket som omger kollektivavtalen bli starkare. Efter ett tillkännagivande i riksdagen tillsattes en utredning om att bl.a. se över lex Laval, vilket är mycket positivt.

Jag anser att motion 2013/14:U11 (S) yrkande 21 bör tillstyrkas.

Särskilda yttranden

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (SD)

Mattias Karlsson (SD) anför:

De europeiska arbetsmarknaderna är nära sammanflätade och de europeiska länderna är på många sätt ömsesidigt beroende av varandra. Sverigedemokraterna vill verka för ett stort mått av dialog och erfarenhetsutbyte mellan Sverige och de övriga europeiska länderna när det gäller sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor. Sverige bör lägga stor vikt vid insatser för att dela med sig av sina egna erfarenheter och samtidigt lära av andra i syfte att kunna undvika deras misstag och upprepa deras framgångar.

Sverigedemokraternas grundläggande och principiella uppfattning är dock att alla former av styrning och beslutsfattande inom det arbetsmarknadspolitiska området bör vara en uteslutande nationell angelägenhet. Tyvärr är Sverigedemokraterna fortfarande ensamma i riksdagen om att konsekvent, i både ord och handling, hävda denna ståndpunkt.

Trots utfästelser från riksdagens övriga partier om att till varje pris värna den svenska modellen, fortsätter de den gradvisa processen mot att på olika sätt flytta in allt fler delar av den svenska arbetsmarknadspolitiken i EU-systemet.

De långsiktiga konsekvenserna av att bevilja den alltmer federalistiska unionen ett ökat tillträde till och en ökad kontroll över den svenska arbetsmarknadspolitiken kan inte överblickas. Beslut i denna riktning är därför oansvariga och demokratiskt tvivelaktiga även när det gäller till synes behjärtansvärda initiativ såsom ungdomsgarantin, Euresprogrammet m.m.

Sverigedemokraternas förhoppning är att riksdagen under de kommande åren ska bromsa all vidare överföring av makt och kontroll över den svenska arbetsmarknadspolitiken till EU och i stället påbörja en process mot maktåtertagande och ökat nationellt självbestämmande.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 (V)

Christina Höj Larsen (V) anför:

Vänsterpartiet har såväl principiella invändningar som invändningar i sak mot delar av regeringens verksamhet inom och visavi den Europeiska unionen. Vänsterpartiet har dock inte lämnat in någon motion på regeringens skrivelse 2013/14:115. I stället har synpunkter på EU-relaterade frågor inom arbetsmarknadsområdet framförts löpande under verksamhetsåret. Själva formen för hanteringen av dessa frågor belyser viktiga problem med EU-systemet. Det finns en ständig anledning till oro för att icketransparenta processer runt EU-kommissionen och juridiska överväganden i EU-domstolen ska vara det som i grunden påverkar svensk arbetsmarknadspolitik, i stället för demokratiskt förankrade och öppet debatterade beslut.

Vänsterpartiet ser det som avgörande att lönebildningen i Sverige sker i enlighet med den svenska modellen, där starka parter tecknar kollektivavtal och med möjlighet att genomföra konfliktåtgärder för att få till stånd sådana avtal. Försök från EU-kommissionen att direkt eller indirekt påverka lönebildningen måste avvisas.

Regeringen har uttryckt stöd för den svenska modellens grundprinciper. Men i viktiga avseenden har regeringens faktiska agerande pekats i en annan riktning eller varit märkligt svagt. Det gäller inte minst hanteringen av den s.k. Lavaldomen. Lex Laval, som regeringen genomdrev efter domen, har mött stark kritik från såväl FN-organet ILO som Europarådet. Frågan ligger nu i en utredning, efter ett tillkännagivande från riksdagen. Vänsterpartiet utgår från att nämnda kritik ska beaktas i översynen, men regeringen har inte uttryckligen velat komplettera direktiven, vilket är problematiskt.

Vänsterpartiet är också tveksamt till att regeringen avfärdat kravet på att driva frågan om ett bindande socialt protokoll i EU, med hänvisning till att detta skulle kunna leda till andra bakslag. Regeringen uppvisar inte något större intresse för frågan och inte heller för att respektera riksdagens viljeyttringar.

BILAGA 14

EU-nämndens yttrande

EU-nämndens yttrande
2013/14:EUN1y**Verksamheten i Europeiska unionen
under 2013 (skr. 2013/14:115)**

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 mars 2014 att ge EU-nämnden tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2013 behandlas den övergripande utvecklingen i EU (del 1), frågor under allmänna rådet (del 2), EU:s förbindelser med omvärlden (del 3), ekonomiska och finansiella frågor (del 4), rättsliga och inrikes frågor (del 5), sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård (del 6), konkurrenskraftsfrågor (del 7), transport, telekom och energi (del 8), jordbruk, fiske och livsmedel (del 9), miljö (del 10), utbildning, ungdom, kultur och idrott (del 11) och EU:s institutioner (del 12). I bilagor redogör regeringen också för mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen, för avslutade och pågående överträdelseärenden under 2013 och för beslut i ministerrådet som Sverige inte har stött.

EU-nämnden

Synpunkter av övergripande karaktär

EU-nämnden välkomnar skrivelsen som på ett utmärkt sätt speglar det gångna årets verksamhet i EU. Under 2013 behandlades flera frågor av central betydelse för EU:s framtida verksamhet och utveckling. Arbetet i nämnden präglades, i synnerhet i början av året, av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 (EU:s långtidsbudget), inklusive budgeten för sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken liksom inrättandet av en fond för stöd till regioner med hög ungdomsarbetslöshet. Bankunionens olika delar var föremål för intensiva förhandlingar med återkommande samråd med nämnden. EU:s sociala dimension hamnade i fokus i diskussionerna om att fördjupa den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Extra samrådsmöten hölls bl.a. om tobaksproduktdirektivet och om den gemensamma fiskeripolitiken (utkastförbud), vilket bl.a. ledde till att regeringens ståndpunkter delvis ändrades. En annan fråga som återkommande har diskuterats i nämnden är den europeiska planeringsterminen, som har kommit att bli en etablerad del av EU-arbetets årscykel. Samråden med nämnden om EU:s yttre förbindelser handlade till stor del om utvecklingen i Syrien och den omgivande regionen samt om Östliga partnerskapet.

Relationen mellan regeringen och riksdagen behandlas övergripande i skrivelsens avsnitt *1.1 Information till samt överläggningar och samråd med riksdagen*.

Samråd hölls inför samtliga möten i Europeiska rådet och ministerrådet. Antalet sammanträden och skriftliga samråd om A-punkter var ungefär lika många som året innan. Däremot ökade antalet telefonsamråd (8 stycken) markant medan antalet övriga skriftliga samråd minskade något. Regeringen har som regel fått stöd för sina ståndpunkter, men det har också förekommit att nämnden gett stöd för oppositionens ståndpunkt, varvid regeringen har behövt revidera sin handlingslinje.

EU-nämnden kan på ett allmänt plan konstatera att liksom tidigare år har kontakterna mellan riksdagen och regeringen respektive Regeringskansliet fungerat väl. De har präglats av god samarbetsanda, effektiv handläggning och beredskap för nödvändig flexibilitet. Det kan konstateras att underlagsdokument inför beslut och riktlinjedebatter i rådet i flera fall inte har funnits tillgängliga förrän en kort tid före det aktuella rådsmötet. Tidsfristen för att samråda med riksdagen har därför i dessa fall pressats. Generellt sett har antalet samråd som ägt rum med kort varsel och där det funnits begränsad tid för regeringen att inhämta nämndens mandat ökat under året. I ljuset av detta är det särskilt viktigt med en löpande dialog och upparbetade rutiner mellan Regeringskansliet och nämndens kansli.

Den s.k. beredningsgruppen, som består av en företrädare för varje parti, har sammankallats vid ett tillfälle under året, för att informeras om läget i förhandlingarna om EU:s långtidsbudget. Nämnden ser positivt på bered-

ningsgruppen som ett kompletterande forum för informell dialog och kunskapsöverföring.

De tidiga överläggningarna i utskotten bidrar till att samråden i nämnden kan genomföras på ett effektivt sätt också när det är ont om tid eller det rör sig om komplexa och omfattande förslag. Nämnden vill även detta år peka på det goda samarbetet mellan nämnden och utskotten vid beredning av angelägna EU-frågor.

Frågan om demokratisk legitimitet och de olika institutionernas roll i EU:s beslutsprocess har fortsatt aktualitet. Europaparlamentet hade i enlighet med fördragen ökat inflytande i förhandlingarna kring EU:s långtidsbudget. Att delar av bankunionen (avvecklingsfonden) föreslogs regleras i ett mellanstatligt avtal ledde till diskussioner under förhandlingarna. Frågan om demokratisk legitimitet aktualiserades bl.a. i diskussionerna kring EMU:s utveckling.

För andra gången nådde de nationella parlamenten tröskeln för att utfärda ett s.k. gult kort till kommissionen då förslaget om en europeisk åklagarmyndighet ansågs strida mot subsidiaritetsprincipen.

Demokratisk legitimitet och de nationella parlamentens roll i EU-samarbetet är angelägna frågor för nämnden och för dess motsvarigheter i många andra EU-länder. Frågor kring ett ökat samarbete mellan parlamenten och en förstärkning av den politiska dialogen har under året diskuterats såväl på Cosac (konferensen mellan EU-organen i medlemsländernas nationella parlament) som vid informella möten mellan nationella parlament.

Det som nämnden anfört flera gånger tidigare äger fortsatt giltighet: att EU utvecklas i breda stråk som berör olika politikområden inom EU-samarbetet och som därmed ställer stora krav på samordning inom regeringen och inom riksdagen. Detta är särskilt tydligt vad gäller Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen som tillsammans formar en yttre ram för många av rådets beslut och diskussioner och som utgör basen för en stor del av Europeiska rådets ställningstaganden. Ett annat exempel är frågor om EU:s gränskontroll och migration, vilket har koppling både till EU:s yttre förbindelser och till samarbetet inom rättsliga och inrikes frågor. EU-nämndens roll som ett sammanhållande politiskt sammansatt organ med överblick över alla EU:s politikområden är därmed fortsatt angelägen.

Synpunkter med anledning av de olika avsnitten

I det följande lyfter EU-nämnden fram några utvecklingslinjer och enskilda frågor som är av intresse för att belysa regeringens samråd med nämnden.

När det gäller *den övergripande utvecklingen i EU (del 1)* kan det konstateras att frågor som Europeiska rådet återkommande har behandlat under året har varit EU:s långtidsbudget, fördjupningen av EMU samt sysselsättningsen och tillväxtens betydelse för att möta de utmaningar som den ekonomiska krisen har fört med sig. Noteras kan också att utvecklingen av energimarknaden stod på Europeiska rådets agenda vid mötet i maj och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna vid mötet i december, frågor som

föranledde principdiskussioner i nämnden. Även migrationsfrågorna har diskuterats vid flera tillfällen.

Under året avslutades den tredje europeiska planeringsterminen, som påbörjades i november 2012. Planeringsterminen har blivit en etablerad och återkommande del i nämndens samråd. Nämnden har hanterat terminen vid ett flertal tillfällen under 2013 i samband med att den behandlades i olika rådskonstellationer och i Europeiska rådet. På ett principiellt plan har nämnden framhållit att kommissionens nationella rekommendationer inte är bindande och att riksdagen självständigt beslutar hur underlaget ska användas i det ordinarie riksdagsarbetet. Nämnden avstod i det sammanhanget uttryckligen från att ta ställning till nationella rekommendationer riktade till andra medlemsstater. Delar av oppositionen har ifrågasatt processen och menat att den påverkar medlemsstaternas nationella kompetens.

När det gäller *horisontella frågor under allmänna rådet (del 2)* låg fokus på förhandlingarna om EU:s långtidsbudget. Under året togs vidare beslut om förhandlingsstarten för Serbiens EU-medlemskap. En majoritet i nämnden gav stöd till beslutet vid statsministerns samråd med nämnden i juni inför Europeiska rådets möte. I juni godkände Europeiska rådet också att förhandlingar inleds om ett stabiliserings- och associeringsavtal mellan EU och Kosovo. Nämnden diskuterade frågan om EU:s utvidgning i december vid samråd inför Allmänna rådet.

Vad gäller *EU:s förbindelser med omvärlden (del 3)* har nämnden ingående diskuterat den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken inför behandlingen vid utrikesrådets möte i november och Europeiska rådets möte i december. Östliga partnerskapet och förberedelserna inför det toppmöte som hölls i Vilnius i slutet av november stod återkommande på utrikesrådets dagordning. Samråd skedde även i nämnden inför Allmänna rådet och Europeiska rådet i denna fråga. I oktober bekräftade Europeiska rådet EU:s avsikt att, om länderna uppfyllde villkoren, ingå associationsavtal inklusive avtal om fördjupade frihandelsområden med Ukraina, Georgien och Moldavien. Beredskapen att hålla dörren till EU öppen för Ukraina i form av ett associeringsavtal var föremål för diskussion i nämnden i december.

Händelseutvecklingen i Syrien har fortsatt varit i fokus. Nämnden har vid ett stort antal sammanträden diskuterat den eskalerande humanitära katastrofen inom landet och de regionala effekterna av konflikten, såsom flyktingsituationen i Libanon. Syrien-frågan har också varit föremål för skriftliga samråd vid ett flertal tillfällen, ofta med kort tid för nämnden att yttra sig. I fråga om Syrien har en majoritet i nämnden stått bakom regeringens ståndpunkt (se även nedan, del 5).

Samråd om flyktingfrågor har ägt rum i EU-nämnden inför såväl utrikesrådet som rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) och Allmänna rådet vid förberedelser inför Europeiska rådet.

Samråden om *ekonomiska och finansiella frågor (del 4)* har under året varit inriktade på att stärka EU-regelverken för den finansiella sektorn i ljuset av den ekonomiska krisen.

Inrättandet av en bankunion behandlades i samband med möten i såväl rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofinrådet) som Europeiska rådet. Under 2013 beslutades om nya kapitaltäckningskrav, en gemensam tillsynsmekanism för länderna i bankunionen och ett krishanteringsramverk. Förhandlingar om en gemensam avvecklingsmekanism för länderna i bankunionen samt ändringar i insättningsgarantisystemet pågick vid årets slut. Nämnden förde diskussioner om omfattande och komplexa förslag till regelverk. En majoritet gav stöd till regeringens förhandlingslinje och diskussionerna handlade bl.a. om att se till att Sverige – som står utanför bankunionen – inte påverkas negativt, att ett stabilt system för att motverka framtida kriser skapas och att regeringen är konstruktiv och aktiv även i de förhandlingar som rör förslag som endast omfattar de länder som ingår i bankunionen.

Bankunionen utgör en del av den plan som kommissionen tidigare lagt fram om ett fördjupat EMU-samarbete. Under 2013 diskuterade nämnden bl.a. förhandssamordning av planer för större reformer av den ekonomiska politiken, ett system med avtalsarrangemang för strukturreformer till vilka kopplas ekonomiskt stöd (solidaritetsmekanismer) och den sociala dimensionen av EMU. Regeringen samrådde inför möten i Ekofinrådet och Europeiska rådet varvid principiella diskussioner hölls i nämnden om EMU:s utveckling. Det fanns stöd för regeringens inriktning. Delar av oppositionen förordade en mer restriktiv linje. Diskussionerna i nämnden handlade bl.a. om konsekvenserna av ytterligare finanspolitisk samordning, den sociala dimensionen samt frågan om ett socialt protokoll (se även del 6).

Nämnden var enig om att kommissionen inte skulle ges ansvarsfrihet för EU-budgeten 2011.

Vad gäller *rättsliga och inrikes frågor (del 5)* har migrationsfrågor i Medelhavsområdet varit föremål för samråd upprepade gånger. Tragedin då ett stort antal flyktingar miste livet utanför den italienska ön Lampedusa inträffade vid tidpunkten för nämndens samråd inför möten i RIF-rådet och Europeiska rådet i oktober. Arbetsgruppen för Medelhavet fick i uppdrag av Europeiska rådet att identifiera åtgärder för tillämpningen av EU:s politik och verktyg i syfte att förhindra olyckor av detta slag. Inför mötet i RIF-rådet i december samrådde justitie- och migrationsministrarna gemensamt med nämnden.

Flyktingsituationen i Syrien liksom migrationsströmmarna i regionen och till EU tillhör också de frågor som har diskuterats i nämnden. Vid diskussionerna om flyktingrelaterade frågor har oppositionspartier ifrågasatt bl.a. förekomsten av lagliga vägar in i EU och möjligheterna att söka asyl. Även Frontex roll har lyfts och alternativet att ge hjälp på plats.

Förslaget om en europeisk åklagarmyndighet har diskuterats i nämnden, som gett ett enigt stöd för regeringens hållning, dvs. att Sverige i dagsläget inte bör delta i den åklagarmyndighet som kommissionen har föreslagit. Kommissionens förslag har ansetts strida mot subsidiaritetsprincipen av ett antal av medlemsstaternas parlament och ett gult kort har utfärdats (se även ovan). Kommissionen har dock valt att stå fast vid sitt förslag utan ändringar.

Även kommissionens förslag till dataskyddsförordning har behandlats ett flertal gånger under året. Riksdagen har ansett att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Nämnden har vid regeringens samråd stått bakom ståndpunkten att den allmänna dataskyddsregleringen bör ges formen av ett direktiv i stället för en förordning.

Inom ramen för *Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård (del 6)* har ett förslag till tillämpningsdirektiv till utstationeringsdirektivet behandlats vid flera samråd under året. Centrala frågor i diskussionerna i nämnden har gällt kontrollåtgärder och entreprenörsansvar.

Under året beslutades vidare om en rekommendation om inrättande av ungdomsgarantier. Inom ramen för den europeiska planeringsterminen och sysselsättningsstrategin behandlade nämnden även detta år kommissionens sysselsättningsrapport.

I diskussionerna om ett fördjupat EMU har dess sociala dimension uppmärksammats. Med anledning av detta presenterade kommissionen en strategi för hur EMU:s sociala dimension kan stärkas, bl.a. genom inrättandet av en social resultattavla. Frågan behandlades på rådet i oktober och vid Europeiska rådets möten i oktober och december. I nämnden uppmärksammade oppositionen regeringen på riksdagens tillkännagivande från 2012 att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll.

I juni enades rådet om tobaksproduktdirektivet. En enig nämnd underströk vikten av att snuset oförändrat ska kunna saluföras i Sverige. Frågan om hälsovarningarna på cigarettpaket och andra förpackningar föranledde diskussioner i nämnden. Efter konstitutionsutskottets behandling av frågan och ett extra möte i nämnden ändrade regeringen sin ståndpunkt. Bland annat innebar det att regeringen – med anledning av de positiva folkhälsoaspekterna – inte motsatte sig hälsovarningar som täcker 50–70 % av förpackningsytan de trycks på. I december enades rådet och Europaparlamentet om att hälsovarningarnas storlek ska täcka 65 % av ytan.

Inom området *jordbruk, fiske och livsmedel (del 9)* har reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitiken och den gemensamma fiskeripolitiken åter stått i fokus under en lång rad samråd i nämnden.

När det gällde förslaget om den gemensamma fiskeripolitiken ställde sig oppositionen inte bakom regeringens förslag till svensk ståndpunkt om utkastförbudet. En majoritet i nämnden ansåg att Sverige skulle stå för nolltolerans genom hela förhandlingsprocessen.

Stockholm den 10 april 2014

På EU-nämndens vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (FP), Marie Granlund (S), Kerstin Haglö (S), Bengt-Anders Johansson (M), Pyry Niemi (S), Patrik Björck (S), Peder Wachtmeister (M), Johnny Skalin (SD), Hans Rothenberg (M), Eva-Lena Jansson (S), Staffan Danielsson (C), Maria Plass (M), Meeri Wasberg (S), Jacob Johnson (V), Johan Hultberg (M), Roland Utbult (KD).